

's HEEREN LEIDING MET JANE WALKER

zowel in voorzienigheid als genade met Jane Walker van Islip,

en twee brieven en Memoriam

door haarzelf beschreven

Zo getrouw mogelijk uit het Engels door

Mej. B. T. Visser, Werkendam

**DE VUURTOREN – URK
1979**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2018**

Voorwoord

De schrijfster van de volgende levensbeschrijving was een zeer arm en zwaar beproefd persoon. In haar meisjesjaren werd ze geleid om de ijdelheid der wereldse vermaken te zien. Gedurende haar zesendertig jaren van groot lijden had ze soms zeer veel te lijden van diepe armoede, ook was ze het onderwerp van veel vreze, beproevingen en leed; maar door dit alles kon ze de Heere zegenen en prijzen voor Zijn wonderlijke zorg over haar.

In 1869 was het de wens van Mr. J.C. Philpot en nog verscheiden vrienden dat ik de volgende bladzijden door de druk gemeen zou maken; maar daar ik op die tijd zeer in beslag genomen was met een ander boek was ik verplicht het af te slaan. Sinds toen, echter ben ik weer verzocht geworden er voor te zorgen, daarom is het werk nu in goedkope vorm uitgegeven (1871).

Ik denk dat ik niet beter kan doen dan hier een passage weergeven, verwijzende naar een preek in de "Gospel Pulpit" no. 137, blz. 14,15, onder de titel "Goddelijke Almacht, of, Is er iets te wonderlijk voor de Heere?"

Uitgesproken in Oakham op 4 juli 1869, door Mr. J.C. Philpot, M.A. eertijds lid van het Worchester College in Oxford en gedurende vele jaren de geachte redacteur van de "Gospel Standard."

In die preek zegt hij als volgt:

"Wij weten er weinig van tot welke engten sommige van 's Heeren volk onderworpen zijn. Ik was onlangs, een manuscript aan het lezen, een korte levensbeschrijving, welk ik hoop nog eens zal worden uitgegeven, van een begenadigde vrouw, die door een ruggengraat aandoening, vele jaren op een ziekbed gelegen had, met alleen maar een moeder om haar te verzorgen.

Nu, gedurende geruime tijd, bedroeg het gehele inkomen, om hen samen te onderhouden, vier shilling per week en twee broden, waar van men nog twee shilling af moest staan voor brandstof, haar kwaal vereiste dikwijls warme omslagen zodat zij gedurende drie jaar nooit het genoegen smaakten van een druppel thee, maar moesten leven van een karig stukje brood en een beetje koffie; nochtans werd dit arme beproefde schepsel ondersteund door de kracht Gods ofschoon vaak hongerig naar het lichaam door volslagen gebrek aan eten, werd ze nochtans bij tijden gevoed met het brood des Levens zo dat zij kon roemen in haar verdrukking kijk in dat kleine huisje en zie een arm, vermagerd schepsel, niet alleen lijdende door gedurige en uiterste pijn, maar terneergedrukt aan alle kanten door de diepte der armoede, en nochtans het verdragende door de ondersteuning des Heeren, en tenslotte voortgebracht in een rijke plaats, niet alleen maar met betrekking tot de ziel, maar zelfs met betrekking tot de dingen der voorzienigheid, want toen haar geval beter bekend werd, en de donkere wolken van valse beschuldigingen, die zich boven haar hoofd samengepakt hadden, waren weggedreven, werd ze in haar behoefte ten volle voorzien tot het eind van haar leven. "Is er iets te wonderlijk voor de Heere?" Ondervond zij het zo niet?

Heeft Hij niet verklaard dat, "Uw brood wordt u gegeven en uw water zij gewis, dat het goud en het zilver Zijne is en het vee op duizend bergen?" Hoe hebben keer op keer Gods arme beproefde kinderen ondervonden dat de Heere vrienden kan verwekken om hen te helpen, als al hun eigen hulp vergaan was en op de meest onverwachte wijze deuren kan openen, als die deuren die eens geopend waren nu allen gesloten schijnen en hen alles zendt wat zij nodig hebben om hun dringende behoefte te lenigen. Indien, daarom, iemand van u wordt beproefd in omstandigheden en nauwelijks weet welke weg in te slaan, geef geen plaats aan moedeloosheid. Sla geen zondige weg in om uzelf te bevrijden; maar wacht op de Heere in gebed en smeking.

Hij zal het voorzien. Hij Die Elia voedde door de hulp van raven; Hij Die de oorzaak was dat de kruik van de weduwe niet leeg werd; Hij Die in de behoefte van duizenden kon voorzien met vijf broden en twee kleine visjes; Hij Die manna uit de hemel kon laten regenen in de woestijn, en water uit een rots liet komen; is Hij niet gedachtig aan u, o gij kleingeloof? Wacht op Hem, zoek Zijn aangezicht, steek uw hand niet uit naar een kwade zaak en u zult bevinden dat Hij voor u in de voorzienigheid verschijnen zal, tot vreugde uwer ziel, "Is er iets te wonderlijk voor de Heere?" Is Hij in het verleden niet voor u verschenen? Heeft u aan enig goed gebrek gehad? Heeft u ooit, door werkelijke armoede, in drie jaar geen druppel thee geproefd en geleefd op een weinig brood en een beetje troebele koffie, zonder suiker, lijdende dag en nacht intense pijn?

Maar neem nu het geval geestelijk; want de tekst strekt zich uit ver boven het gebied der voorzienigheid, omhelzende het gehele gebied der genade," enz.

Die waarde man Gods en getrouwe dienstknecht van de Heere Jezus Christus, Mr. **W. Tiptaft**, eertijds vicaris van Sutton Courtney en gedurende vele jaren evangeliedienaar in Abingdon, bezocht nu en dan Jane Walker als hij in de buurt was en bracht enige bevoorrechte tijden in Islip door.

De volgende passage is uit een brief door Mr. J.C. Philpot geschreven, gedateerd 1 September 1869:

"Ik denk dat Jane Walker's bevinding met veel genoegen gelezen zal worden. Ik vrees dat er enkele krenkende berichten tegen haar zijn geweest, alsof zij niet in zulke behoeftige omstandigheden zou zijn geweest als haar levensbeschrijving beweert, de publicatie ervan moge nuttig zijn om dat weg te nemen. Verscheiden van haar overlevende vrienden, die Jane Walker gedurende vele jaren bezocht hebben, kunnen getuigen van de getrouwheid van haar verhaal, daar zij getuige zijn van haar diepe beproevingen alsmede van sommige van haar vertroosting. Dat de dierbare Heere, van Leven en heerlijkheid deze levensbeschrijving moge zegenen aan Zijn bedroefde en beproefde kinderen is mijn ernstigste verlangen."

Oxford, 2 Mei 1872.

J.C. Philpot

Inleiding

Het is vaak op mijn gemoed geweest om enige van Gods barmhartigheden, bewezen aan een anti, zwak, onwaardig zondaar, te beschrijven. Doch gevoelende mijzelf zo onbekwaam en onwetend om aan anderen bekend te maken wat de Heere aan mijn ziel gedaan heeft, heb ik het van tijd tot tijd uitgesteld, af en toe als ik dacht dat ik sterven zou was ik blij dat ik het niet zou moeten doen. Ik ben, naar het zich liet aanzien, vele keren op de rand van de eeuwigheid geweest, zijnde zo min dat er maar één stap tussen mij en de dood was. Maar soms, bij deze gelegenheden, in plaats van dankbaar te zijn, zoals voorheen, gevoelde ik mij niet op mijn gemak, daar ik een bezwaarde consciëntie had omdat ik zo lang uitgesteld had om aan anderen te vertellen wat de Heere voor mij gedaan heeft.

Ik gevoelde ook, boven alles een begeren om de lof te verkondigen van Hem Die mij uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. En daar nu, uit genade, mijn kracht weer bijkomt, begeer ik, in nederige afhankelijkheid, op Hem alleen mij te verlaten, om een paar van de vele weldaden die ik ontvangen heb, neer te schrijven, tot bemoediging van de eenvoudigen, wiens oren door de Heere geopend zijn om de spraak van Zijn Woord en Geest te horen, uitgesproken voor degenen die treuren, verzekerende dezulken dat zij zullen vertroost worden. En in afhankelijkheid van de Heere om mijn pen te besturen wat te schrijven tot Zijn eer en heerlijkheid. Mijn ernstigste begeren en gebed is dat de Heere moge vertroosten alle Godvruchtige treurenden met de troost waarmede Hij mij vertroost heeft, 't is waar in al mijn smarten en beproevingen ben ik in de laagte gebracht maar de Heere heeft mij geholpen en verlost van al mijn vrees. "Laat hen voor de Heere Zijne goedertierenheid loven, en Zijne wonderwerken voor de kinderen der mensen!" en aan mij, een van de minste en onwaardigste.

Islip.

Jane Walker.

Levensbeschrijving van Jane Walker van Islip.

Ik ben geboren op 19 Juni 1814 te Islip in Oxfordshire.

Ik heb thuis met mijn ouders gewoond totdat ik bijna vijftien jaar was. Toen ben ik in betrekking gegaan, waar ik twee jaar gewoond heb, en daar ben ik ziek geworden. Maar twaalf maanden, of nog eerder, voor ik ziek was begon ik onvergenoegd te worden met alles wat van de wereld was; over godsdienst hoorde ik nooit iets meer dan het kerkgaan, of een gebed opzeggen wat ik als kind geleerd had, maar tot Wie ik het opzei, dat wist ik niet, want ik had nooit geen gedachte over God, hemel noch hel, of dat ik een ziel had. Ik was een ondeugend onbezonnen meisje, vol leven en kuren en vreesde niets. Ik hield niet van thuis, zodat ik, toen ik in betrekking ging, dacht dat mijn geluk volmaakt was, want ik was zo gelukkig als het maar zijn kon, doch weldra bemerkte ik tot mijn verdriet (niet tot mijn vreugde) dat mijn blijdschap mij verliet terwijl ik het juist zo nodig had; want ik kan waarlijk zeggen dat niets in de wereld mij kon vergenoegen, ofschoon ik niet kon zeggen wat ik miste, maar telkens als mijn collega's en ik naar een kermis of feest gingen, dan zei ik dat ik er niet meer heen zou gaan (er niet aan denkende dat alvorens het weer zo ver was mijn gezondheid en kracht mij verlaten zouden hebben); daar de wereld opgehouden had mij enig vermaak te verschaffen, probeerde ik enig genoegen in het lezen te vinden benevens het leren van "Een nieuw gebed voor een jong persoon," maar tot Wie ik het opzei weet ik niet want God was niet in mijn gedachten, ik werd meer en meer onvoldaan.

Ongeveer drie maanden voor ik ziek werd verhuisde de familie waar ik woonde naar Oxford, waar ik spoedig hoorde dat een goede man in de St. Ebbe kerk zou preken, die ik elke gelegenheid die ik had ging beluisteren. Ik werd hem zo genegen dat al mijn verlangen was om zijn dienstbode te mogen worden. Ik dacht ik moet wel gelukkig zijn als ik bij zo'n goede man kon wonen; betreffende loon, daar gaf ik niet zo om ik wilde alleen maar bij hem wonen; niemand dan de Heere wist mijn begeren. Ik dacht er niet aan wat de Heere voor mij onwaardige te wachten had. Dat in plaats van mij toe te laten dat ik de dienstbode van Zijn dienstknecht zou worden, Hij mij een erfgenaam des hemels zou maken.

O mijn hart loopt over van dankbaarheid tot mijn genadige God en Zaligmaker Jezus Christus, als ik terug kijk naar de Rots waar uit ik gehouwen ben, en de holligheid des bornputs waar ik uit gegraven ben! Hoe wonderbaarlijk heeft de Heere mij geleid en voorbereid voor deze lange verdrukking hoe teder heeft Hij mij gespeend aan de dingen dezer wereld, want lang voordat mijn krachten het begaven was het al opgehouden daar mijn vermaak in te vinden, zodat ik aan alles hier beneden gespeend scheen te zijn.

Toen ik die goede man hoorde preken was ik voor het eerst ziek; ik weet niet hoe ik terug in Jericho gekomen ben, maar zodra ze mij zagen, lieten ze de dokter halen, die wilde dat ik naar huis naar mijn moeder terug gestuurd zou worden, hij zei dat ik het zo ernstig te pakken had zodat ik hoogst waarschijnlijk lang ziek zou zijn; dus werd ik naar huis gestuurd, gedurende drie weken, of nog langer, was ik erg gevoelloos, daarna begon ik beter te worden, zo spoedig mogelijk ging ik terug naar mijn betrekking, want ik was niet graag thuis. Ik vertelde aan mijn meesteres hoe ziek ik geweest was en niet gedacht had nog te blijven leven, haar zuster, die daar was, zei: "Was u niet bang om te sterven?" Ik antwoordde meteen: "Bang om te sterven wat heb ik gedaan om bang te zijn?" waarop zij een diepe zucht slaakte, maar sprak verder geen woord. Hoe vaak heb ik sindsdien zelf die zucht geslaakt.

U ziet, waarde vrienden, ofschoon ik aan de dingen dezer wereld gespeend was en waarnam dat ik iets miste, nochtans wist ik niet dat ik zondaar was; als ik toen gestorven was, kon ik dat rustig gedaan hebben, want ik dacht nergens over; maar zodra ik een beetje beter werd begon ik met alles onvergenoegd te worden, en iets te missen, maar wat dat kon ik niet zeggen. Ik bleef gedurende veertien maanden in deze staat, mijn gezondheid ging steeds achteruit; ik was een paar weken thuis en dan weer een paar dagen in mijn betrekking, totdat de dokter zei dat ik het op moest geven en naar het ziekenhuis moest, waar hij mij dikwijls zien kon daar ik verscheiden klachten had. Ik verbleef elf weken in het ziekenhuis.

De dokter zei dat ik niet beter was maar dat ik naar huis moest om te zien wat de frisse lucht mij zou doen; doch daar ik niet graag thuis was besloot ik tegen het bestuur te zeggen dat ik beter was. Ik deed dat en had een papier om op sabbat dank te zeggen in de kerk wat ik dus deed, ik dacht werkelijk dat ik nu beter was want ik had zoveel moed, en verlangde zo om in betrekking te gaan zodat ik weldra een andere betrekking verkreeg en er heen ging, maar ik was zo erg ziek dat de mensen bang werden en mij de derde dag weer naar huis brachten.

Ik bleef enige tijd erg ziek en rusteloos in mijn gemoed, mijn hart scheen om hulp te zuchten, maar ik was zo onwetend dat ik niet wist wat ik moest, noch wie mij kon helpen, want ofschoon ik de Bijbel las en naar de kerk ging had ik nochtans geen oren om te horen noch een hart om op te merken, tot de laatste sabbat in het jaar, toen de voorganger de nodiging voor het avondmaal las, scheen ik geheel oor te zijn, want het was voor mij als een stem uit de hemel, die de weg aanwees die ik gaan moest. In deze preek beschreef hij de kentekenen van hen die aan de avondmaaltafel moesten komen, ik nam waar dat ik er een van was die genood werd, want ik verlangde naar berouw en de zonden te laten, ofschoon ik de bitterheid der zonden niet gevoeld had, toch scheen ik bang te zijn om het verkeerde te doen en had een verlangen om het goede te doen, om deze reden wenste ik aan 's Heeren tafel te gaan, ofschoon ik bang was om te gaan, maar ook om er vandaan te blijven, maar de voorganger zei als er waren die aan des Heeren tafel wensten te gaan maar geen vrijmoedigheid hadden, konden zij naar hem toe komen dan zou hij aan hen de betekenis verklaren; het was voor mij ondenkbaar aan te gaan vóór ik bij hem geweest was; nochtans was ik zo beschaamd om naar hem toe te gaan uit vrees dat iemand mij zou kennen en zien, zodat ik drie keer naar de poort liep voor ik moed kreeg om er in te gaan.

Ik ging echter op woensdag, hij verklaarde het voor mij en wenste dat ik het bij zou wonen, wat ik deed op de eerste dag des Heeren in het jaar 1832; maar in plaats van gelukkiger te worden werd ik steeds ongelukkiger, want ik kon geen troost vinden in de dingen der wereld, noch iets in de godsdienst; daar ik mij tamelijk beter in gezondheid voelde was ik besloten om weer in betrekking te gaan.

Ik vertelde mijn moeder dat ik van haar hield, maar ik kon niet thuis bij haar blijven. Ik zei: "Indien u mij aan de ketting zou leggen, dan zou ik de ketting in tweeën bijten." Helaas! dacht ik er niet aan hoe spoedig ik aan de ketting zou liggen, met zulke ketenen die ik niet in tweeën kon bijten; want ofschoon ik ging met het besluit om te stoppen, dacht ik, ik zal het niet opgeven, nochtans kan ik niemand zeggen wat ik gedurende die maand dat ik er verbleef, uitstond. Ik was zo zwak dat ik nauwelijks een halve emmer water dragen kon; ik had geen trek in mijn eten, noch kon ik 's nachts rusten; mijn gemoed was zo diep ongelukkig dat ik vele keren, terwijl ik de bedden opmaakte, op mijn knieën moest om tot de Heere te zuchten, want woorden kon ik niet uiten, niet wetende wat ik miste.

Tenslotte zei mijn meesteres dat ze er zeker van was dat ik niet in orde was, daar ik

niet eten noch slapen kon, kon ze me zo niet langer laten blijven, want ze dacht dat ik niet lang meer leven kon.

Mijn reden om deze gebeurtenissen te verhalen is om aan te tonen hoe ik probeerde het tegen de Heere uit te houden; maar ik werd verplicht om het op te geven en weer naar huis te gaan. Hier kan ik niet anders dan de wonderwerken bewonderen van de God der Voorzienigheid, want ik was nog niet vele weken thuis geweest of de inspecteur kwam en zei, dat hij niet zag waarom ik niet eens wat verlichting hebben zou, daar ik nu twaalf maanden ziek geweest was, ik mocht wat aan hem vragen, wat ik weigerde te doen; toen bood hij mij wat geld aan, maar ik wilde het niet aannemen; toen legde hij het op de tafel, en zei dat ik woensdag naar de kerk moest gaan. O hoe kwam ik er tegen in opstand op die tijd! Maar sindsdien mag ik er op terug zien. Loof de Heere, Die deze dingen geloof ik, besloten had alvorens ik verplicht werd het bed te houden, wat ik twee maanden later deed, het was toen voor mijn waarde moeder noodzakelijk om bij mij thuis te blijven. Wij zouden niets hebben gehad had dit van tevoren niet gebeurd omdat ik niet tot deze gemeente behoorde, daar ik twee jaar in een andere plaats in betrekking was geweest; nu waren de autoriteiten ook verplicht mijn moeder wat te geven daar ze bij mij blijven moest. O hoe duidelijk kan ik des Heeren zorg over mij zien door mij naar die plaats te leiden, houdende mij daar precies lang genoeg om onderstand van mijn gemeente te verkrijgen! En o Zijn wonderlijke liefde in het behoeden van mij voor het kwade, waar ik zeker in gevallen zou zijn had Hij mij niet bewaard! Hoe weinig dacht ik er aan dat ik zo'n Almachtig Beschermmer had; geloofd zij Zijn Naam voor al Zijn zorg en liefde bewezen aan zo'n arm, vuil, onwetend schepsel zoals ik mijzelf waarneem.

Het was ongeveer midden Juli, 1832, toen ik als gewoonlijk tegen elf of twaalf uur opstond, daar ik te zwak was om de hele dag op te zitten, mijn moeder bracht altijd mijn ontbijt vóór ze uit ging. Ik gevoelde mij zo goed als gewoonlijk en probeerde een beetje te strijken; nadat ik een paar stukjes gedaan had, gevoelde ik mij erg moe, ik dacht laat ik het nu maar even neerleggen, maar voor ik tijd kreeg om te denken was de pijn in mijn rug en m'n gehele lichaam zo groot dat ik niet in de stoel kon zitten, maar viel op mijn knieën en handen, kroop naar boven en probeerde op de rand van het bed te gaan zitten, doch ik viel weer, daar ik niemand had die mij helpen kon duurde het een paar uur voor ik in bed kon. Daar mijn moeder aan het hooien was, kwam ze laat thuis, toen ze thuis kwam wilde ze eerst mijn bed opmaken. Ik zei haar dat ik noch zitten noch staan kon, dus liet ze de dokter halen, die zei dat het spit in de rug was, hij dacht dat het wel binnen een paar dagen beter zou zijn, maar het werd in plaats van beter steeds erger, want met de minste buiging kreeg ik telkens een aanval. Ik was nog niet zo veel dagen in bed geweest toen iedereen dacht dat ik sterven zou, al mijn vrienden kwamen rond mijn bed, zoals zij dachten, voor de laatste keer, maar ik sloeg geen acht op hen, want mijn gemoed was ernstig werkzaam met de Heere Die veel dichterbij scheen dan een van hen, want het was in mijn gevoelen alsof de Heere aan de ene kant van mij stond en de Satan aan de andere kant, terwijl mijn gemoed op de Heere bleef leunen, een stem van binnen zei: "Heere! Heere!" zo snel als maar kon; also was ik werkzaam toen mijn vrienden dachten dat ik stervende was, maar nochtans was ik het niet, maar de genade Gods in mijn ziel, want mijn lippen bewogen zich niet, het scheen dat alles wat ik van kinds af gedaan had voor mij gesteld werd en gereed mij te verzwelgen.

Ik was waarlijk voor Gods rechterstoel gedaagd en schuldig verklaard, want ik gevoelde dat de hel mijn verdiende loon was en dat God rechtvaardig zou zijn om mij daar in te doen storten, welk ik zo spoedig ik kon aan mijn vrienden vertelde, want

ofschoon ik van te voren niet verteld had hoe ongelukkig ik mij gevoeld had, nochtans kon ik dit voor hen niet verbergen. Ook vertelde ik dat ik er zeker van was dat ik naar de hel zou gaan, hoewel ze allen probeerden mij er van te overtuigen dat ik naar de hemel zou gaan, want ik was zo'n goed meisje geweest, en ook dat ik nog zo jong was en zou niet in de hel komen, maar ik zei: "God zegt, "De goddelozen zullen terugkeren naar de hel toe, alle godvergetende heidenen." "Nu" zei ik, "ik heb Hem vergeten, want ofschoon ik heb voorgegeven tot Hem te bidden, toch heb ik nooit aan Hem gedacht en mijn gebeden zijn onder mijn grootste zonden, want ik heb Hem met mijn gebeden alleen maar bespot."

O, de ellende waar ik in was omtrent mijn arme ziel! "Een verslagen geest, wie zal die opheffen?" De pijn van mijn lichaam was vergeten, al mijn gedachten waren in beslag genomen om te weten wat er van mijn ziel zou worden, die voor eeuwig en eeuwig leven moest. O, hoe schreeuwde ik tot de Heere om mijn arme ziel genadig te zijn! Ik zei Hem dat ik er niet om gaf wat mijn lichaam leed, als Hij mij maar genadig wilde zijn en mij al mijn zonden vergeven, die zo zwaar op mijn consciëntie lagen; maar in welke weg de Heere mij genade kon betonen kon ik niet zeggen, want ik wist dat God rechtvaardig zou zijn om mij in de hel te doen verzinken. Ik gevoelde dat ik dat verdiend had.

Omtrent een Zaligmaker, was ik net zo onwetend als een heiden; het was net of ik er nooit van gehoord had, niettegenstaande ik de Schrift van kinds af reeds gehoord had. Ik schreeuwde dag en nacht tot de Heere om genade, nochtans verwachtte ik dagelijks in de hel te storten. De angsten der ziel droegen grotelijks bij tot mijn lichamelijk lijden, zodat zowel mijn familie als ikzelf steeds mijn dood verwachtte. Ik was bang om te gaan slapen opdat ik niet in de hel zou ontwaken. Ik wilde altijd maar de dominee laten halen, denkende dat zijn gebeden mij konden redden; maar het was allemaal van geen nut, want in plaats dat het beter werd scheen ik slechter en slechter te worden en verder van geluk. Het was de Heere Die de wond geslagen had en Hij alleen kon het genezen, maar dat wist ik toen niet. Ik dacht er niet aan of er ook nog iemand anders was die zulke waarnemingen als ik gehad had.

Na drie maanden in deze staat geweest te zijn zag de dominee dat ik niet beter in mijn gemoed werd, op een dag kwam hij, mijn moeder en zuster waren in de kamer, hij verzocht hen naar beneden te gaan daar hij mij alleen wenste te spreken, meteen toen ze weg waren, zei hij dat hij graag wilde dat ik hem zou vertellen wat ik op mijn hart had, want hij geloofde dat ik niet sterven kon voordat ik het aan iemand verteld had. Ik begreep niet wat hij bedoelde. Hij zei: "U hebt een grote zonde op uw geweten."

Ik zei: "Ja en ik zal naar de hel gaan."

Waarop hij zei als ik het hem vertellen wilde hij dacht dat ik dan in vrede sterven zou. Ik zei dat het al de zonden waren die ik van kinds af gedaan had die mij zo ongelukkig maakten; maar hij zei "Heeft u niet een grote zonde gedaan zoals moord?" waarop ik verbaasd was.

Ik zei dat de zonden die ik gedaan had genoeg waren om mij in de hel te doen verzinken zonder dat en had de Heere mij niet bewaard dan zou ik nog veel meer schuldig zijn want ik zag toen dat de Heere mij voor veel kwaad had bewaard. Ik zei dat mijn gebeden onder de grootste zonden waren, want ik was er zeker van dat ik nooit aan de Heere dacht wanneer ik voor gaf tot Hem te bidden, en God zegt, "De goddelozen zullen terugkeren naar de hel toe, alle godvergetende heidenen."

De dominee zei als dat alles was dan behoefde ik niet zo over mijzelf te oordelen. Ik zei dat het niet meer was dan ik verdiende en de dank kwam mij niet toe dat ik niet aan nog meer schuldig was. Hij scheen niet te weten wat hij zeggen moest, niets wat

hij las of zei gaf mij enige hoop.

Maar op een dag, te midden van mijn bekommering, kwamen deze woorden in mijn hart: "Want Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering," wat mij een weinig hoop gaf; het duurde echter niet lang want ze waren nog niet in mijn hart of ze waren er weer uit. Ik was te zwak en te ziek om in onze Bijbel te lezen, het enige boek wat ik had was een gebedenboek, waaruit ik las als ik in staat was, ik las de Zendbrieven, de Evangelies en de besluiten, soms had ik er even troost uit. Psalm 25 kon ik een beetje begrijpen, want het was voor mij zo gepast, vooral dit gedeelte: "Gedenk niet de zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen; gedenk mijner naar Uwe goedertierenheid, om Uwer goedheid wil, o Heere! De Heere is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in de weg." O hoe heeft mijn hart in de woorden van deze Psalm tot de Heere geschreeuwd!

Onze dominee ging voor een poosje weg, hij vroeg aan zijn waarnemer mij te bezoeken; hij scheen veel beter te begrijpen wat de oorzaak was van de nood mijner ziel. Hij zei dat hij geloofde dat ik reden had God te loven voor mijn bekommering, want droefheid moet voor vreugde komen, maar alles wat hij zei scheen vruchteloos, want ik verwachtte niets als de eeuwige rampzaligheid, ofschoon er wel eens wat hoop scheen te zijn. Hij zei dat het hem voldoening gaf mij in zo'n zielsbekommering te zien, want hij was er zeker van dat het in vreugde zou eindigen, maar ik kon het niet geloven.

Hij bezocht mij drie keer in de week. Hij kwam twee maal in de week van Oxford met het doel om met mij te lezen en te bidden, zijn gebeden waren voor de vuist weg het stond me heel goed aan, ik gevoelde veel liefde tot hem en was hem zeer genegen en wenste dat hij altijd hier was, doch niets wat hij zei scheen op mijn geval van toepassing, want na mij zeven weken bezocht te hebben verliet hij mij even ongelukkig als hij mij gevonden had.

Ik kon nu niet één minuut, dag noch nacht, alleen gelaten worden; mijn vriendelijke en liefhebbende moeder zat tot vier of vijf uur in de morgen bij mij op, ging dan een uur of twee in dezelfde kamer rusten, terwijl mijn broer bij mij zat, dit deed ze gedurende zes maanden of nog langer, want ik kon niet slapen tenzij ze beloofde mij wakker te maken als ze zag dat ik zou sterven, want ik was er zeker van dat ik in de hel zou ontwaken, en ik wilde het liever weten als ik zou sterven. Ik moest er niet aan denken dat ik in mijn slaap zou sterven, ik kreeg werkelijk maar weinig slaap (totdat ik totaal uitgeput was), daar ik zowel naar ziel als lichaam leed.

Deze staat duurde tot Mei 1833, toen, o het was een avond om nooit meer te vergeten! Die heer die mij zeven weken bezocht had kwam door het dorp en kwam bij mij aan om te vernemen hoe het met mij ging, mijn moeder was naar mijn broers huis om voor mij wat watergruwel op hun vuur klaar te maken; het was bijna donker, tussen acht en negen uur in de avond, het was niet zijn bedoeling om naar boven te komen daar hij te paard was en een vriend bij hem had. Mijn broer, die bij mij was, ging naar beneden en vertelde hem dat mijn moeder niet thuis was, daar hij niet voldaan was met hetgeen mijn broer over mij zei vroeg hij hem zijn paard vast te houden en kwam naar boven om mij te zien.

O, hoe ellendig had ik mijzelf de laatste dagen gevoeld! Ik scheen slechter te worden, het was alsof er een hand, op een haar breedte van mij, gereed was om mij te helpen, maar ik kon die hand nog niet nemen, wat mij nog ongelukkiger maakte; dit was de staat van mijn ziel toen hij kwam. Hij zei: "Wel, mijn vriendin, ik hoop dat u nu beter

gesteld bent. Ik kon niet voorbij gaan zonder u op te zoeken en naar u te informeren. Ik had gehoopt u in een betere zielestaat aan te treffen."

Ik zei: "Ik ben waarlijk ellendig en sterven kan ik niet totdat ik wat heb om aan te grijpen waarop hij onmiddellijk zei: "Het is Jezus de Zaligmaker van zondaren, die u nodig hebt, moge de Heere u geloof geven om op Jezus te zien, Die aan het kruis gestorven is om zulke zondaren zoals u uzelf waarneemt zalig te maken, geloof slechts en u kunt Hem aan het kruis zien hangen, dragende uwe zonden, om u van de hel, die u door uw zonden hebt verdiend, te verlossen; hoor Hem zeggen: "Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven," hij haalde veel meer teksten, daar op doelende aan.

Maar lang voor hij uitgesproken was, werden mijn zielsogen geopend. Want zodra hij begon te spreken over Jezus' sterven aan het kruis voor zondaren begon mijn last lichter en lichter te worden, totdat het geheel weg was op het gezicht wat ik aanschouwde, want ik zag terwijl hij sprak, met mijn zielsogen, net zo duidelijk als ik ooit iets met mijn natuurlijke ogen gezien heb, Jezus aan het kruis hangen en Zijn liefdeblik, alsof Hij het Zelf was Die zei: "Komt tot Mij en Ik zal u rust geven."

Ik was werkelijk zo in het wonder verzonken door hetgeen ik zag en hoorde dat ik niet merkte wanneer die heer de kamer uit ging, want het was alsof ik tegen Jezus aan het praten was terwijl Hij aan het kruis hing en vertelde Hem dat Hij precies zo'n Zaligmaker was Die ik nodig had, dat het Zijn hand was die ik behoefde om aan te grijpen, om mij te redden dat ik niet in de eeuwige rampzaligheid verzingen zou. O, wat een liefde gevoelde ik tot Hem om alzo voor mij te sterven! Ik was niet meer bang om alleen gelaten te worden, nu had ik rust voor mijn arme ziel gevonden. Niemand kan zeggen, dan die aldus van God onderwezen zijn en gesmaakt hebben dat de Heere genadig is, hoe gelukkig ik was. Ik verheugde mij als één die een grote buit gevonden had; Hij was voor mij waarlijk de Parel van grote waarde want Hij was alles wat ik behoefde Hij was licht voor mijn duisternis, vrede voor mijn bekommerde ziel, de vreugde en verheuging mijns harten, Zijn woorden waren mijn gehemelte zoet.

O, wat is onze God een wonderwerkend God, om zo'n grote verandering in zo'n korte tijd te werken! Want toen mijn moeder uit ging liet ze mij zo ellendig achter als het maar zijn kon en toen ze terug kwam was ik zo gelukkig als het maar zijn kon, ik zei dat ze naar bed kon gaan en de kandelaar uit doen, want ik had aan een dierbare Zaligmaker Die mijn licht was, zodat ik geen ander nodig had; ze mocht me nu alleen laten, want Jezus zou bij mij zijn; en Hij was bij mij, want ik had waarlijk een gezegende nacht, mijn hart huppelde van vreugde; nu was ik niet meer bang om te gaan slapen daar ik niet in de hel zou ontwaken, want Jezus had mijn ziel daarvan verlost.

Na vele uren zoete gemeenschap met mijn dierbare Zaligmaker genoten te hebben, viel ik in slaap en droomde dat ik in de kerk was, er waren veel mensen aan die kant van de kerk waar ik zat, maar nauwelijks iemand aan de andere kant. Ik dacht dat ik op keek en mijn dierbare Zaligmaker zag. O, Hij was schoon om te aanschouwen want Zijn aangezicht was, gelijk de zon schijnt in hare kracht, Hij had een scepter in Zijn hand waarmede Hij de mensen scheidde! Ik keek waar ik was en zie ik was onder de schare, waarop ik scheen te schrikken.

Iemand zei dat de schare deze wereld voorstelde, waar ik nog in was en daar waar mijn Zaligmaker zat was de hemel; ik scheen op te kijken en zag dat er een grote afstand tussen ons was, ik zag dat een man in het zwart gekleed iemand die vlak naast mij zat aangreep en stopte hem achter een deurtje, wat veel geleek op de deur waar Bunyan over spreekt in zijn "Christenreis" achter de liefelijke bergen. Hij had het nog

niet gedaan of ik zag hem weer komen, waarop ik grotelijks vreesde, ik dacht dat hij nu mij zou nemen, daar hij nu in de bank kwam waar ik zat, hij keek naar mij en ging me toen voorbij en greep degene die aan de andere kant naast mij zat en deed met hem op dezelfde manier als hij met die andere gedaan had.

Een stem zei: "Een wolf in schaapskleding;" terwijl ik mij afvroeg waarom hij mij niet nam zoals hij dat gedaan had met degene aan mijn rechter en linker hand, de stem zei weer: "Hij zag het merk aan uw voorhoofd daarom kon hij u niet nemen," een paar dagen later las ik deze tekst in de Schrift in Ezechiël. "Genaakt aan niemand, op dewelken het teken is."

O, wat overtuigde mij het gezegende Woord dat de droom van de Heere was! Toen verloor ik, in mijn droom, dit alles uit het oog, om heel wat bekommring en verwarring te doorstaan, maar ik begreep niet waarin de bekommringen bestonden, maar nadat ik er heel wat van doormaakt had gevoelde ik mij zo op mijn gemak, maar in plaats van in de bank waar ik gezeten had was ik nu in de hemel aan de rechterhand van mijn gezegende Zaligmaker Christus mijn Heere; maar wanneer of boe ik de scepter die Christus in Zijn hand hield passeerde dat wist ik niet want ik scheen nooit in beweging te komen, maar het was genoeg dat ik daar, aan de rechterhand van Christus was.

Toen ik wakker werd bevond ik dat het een droom geweest was, maar gevoelde mij zo gelukkig alsof ik werkelijk in de hemel was. Ik was er van overtuigd dat ik op de jongste dag aan Christus' rechterhand gevonden zou worden. O, hoe lag ik daar de Naam des Heeren te loven en te prijzen, Die mijn geroep om genade gehoord had en mij vertroostte boven mijn verwachting. Hij was waarlijk dierbaar voor mijn ziel zowel slapende als wakende. Want als ik in slaap viel nam ik zo'n nabijheid tot mijn dierbare Zaligmaker waar, zodat ik één met Hem was, toen ik wakker werd kwamen deze woorden in mijn hart: "Opdat ik Christus moge gewinnen en in Hem gevonden worden."

Nu, ofschoon deze woorden vele dagen mijn gehemelte zoet waren toch wist ik niet dat ze in het Woord van God stonden; dus de lieve Heere onderwees mij zowel in mijn slaap als wakende en openbaarde Zichzelf aan mij onwaardige als de God mijner Zaligheid. Zoals mijn nacht lang en donker voor mij geweest was, zo was nu ook mijn dag lang, helder en klaar. Nu dacht ik dat al mijn zonden werkelijk voorbij waren, want ofschoon mijn lichamelijk lijden wel bleef, kon ik toch de Heere loven en prijzen om mij aldus te bezoeken. Daar de Heere mijn gewonde consciëntie genezen had was nu mijn lichamelijk lijden licht te dragen maar: "Een verslagen geest wie zal die opheffen?"

Ik dacht maar weinig aan mijn lijden, dat was maar een speldeprik in vergelijking met wat ik te verduren had gehad onder de last der zonden en de verschrikkingen van een Heilig God. Hoewel ik een ziek lichaam had, niet in staat mij te bewegen, met veel rug- en hoofdpijn nochtans had ik veel vrede en vreugde in mijn ziel. Ik had een zeer gezegende zomer, mijn zorgen en verdriet waren zichtbaar voor anderen geweest, maar nu ook mijn vrede en vreugde mijn tong was los gemaakt zodat ik anderen wel moest vertellen wat voor een Zaligmaker ik gevonden had.

In de herfst kwam er een jongedame mij bezoeken, ze was ongeveer twaalf maanden eerder ook geweest, maar daar ik toen zo ellendig gesteld was kon ze er niet toe geraken om weer te komen; maar toen ze in de kerk zat was het alsof er een stem zei dat ze mij moest gaan bezoeken. Drie of vier dagen voor ze kwam was het alsof er een stem tegen mij zei dat ik niet zoveel over mijn blijdschap moest praten anders zou ik het kwijt raken; ik was onwetend omtrent Satans listen dus was ik bang om te spreken

uit angst dat ik mijn blijdschap zou verliezen wat ik voor heel de wereld niet had gewild.

Doch zodra de jongedame binnen kwam vergat ik mijn angst om mijn blijdschap te verliezen. Het was me zo tot vreugde om alles wat ik beleefd had te vertellen en hoe gelukkig ik was nu ik mijn Zaligmaker gevonden had. Ik zei: "Ik weet zeker als u slechts wist hoe dierbaar Hij voor mij is, en hoe gelukkig ik ben dan zou u Hem ook liefhebben." Ik heb alle reden te geloven dat ze Hem in waarheid lief heeft, want vanaf die tijd tot nu toe (19 jaar) heeft ze mij geregeld bezocht, we hebben samen vele aangename uren doorgebracht door het vertellen aan elkaar wat de Heere aan onze zielen gedaan heeft.

Ik had haar nog niet verteld wat de Heere allemaal voor mij gedaan had of ik werd beschuldigd hoe verkeerd ik wel gehandeld had, dat ik al mijn blijdschap verliezen zou; mijn gemoed was geheel in verwarring, ik gevoelde mij helemaal niet op mijn gemak, ik had me nog niet zo ongelukkig gevoeld sinds de Heere mij gezegend had. Mijn ongeluk woog mij des te zwaarder omdat ik dacht dat ik de Heere ongehoorzaam geweest was, Die zo veel voor mij gedaan had. Het was alsof iemand zei: "Heb ik u niet gezegd dat het zo zou gebeuren?"

Ik bad ernstig tot de Heere om vergeving en om de vreugde Zijner zaligheid in mij te herstellen. Waarna deze woorden in mijn gemoed kwamen: "Ga henen naar uw huis en tot de uwen, en boodschap hun, wat grote dingen u de Heere gedaan heeft," waardoor de strik van de verzoeker verbroken werd. Ik wist wel dat ik deze woorden al eens in de Schrift gelezen had, ik zocht ze op en heb ze ook gevonden tot vreugde mijns harten. Deze woorden waren mijn gehemelte zoet, wat mijn blijdschap des te groter maakte en mij bewogen de Heere des te meer lief te hebben omdat Hij mijn ziel uit de strik verlost had, herstellende in mij de vreugde van Zijn verzoend aangezicht, door mijn gebed te beantwoorden met het Woord der Waarheid, mij tonende dat ik gedaan had wat Hij mij bevolen had. Ik was buitengewoon bang van de zonden daar ik waarnam dat het kwaad en bitter was om tegen de Heere te zondigen.

Het was in de maand Oktober dat de dominee, wiens woorden zo gezegend voor mijn ziel waren, weer kwam; hij was verheugd mij zo blij te zien, hij wist niet dat ik op die avond zo gezegend was geworden, want ik had, nadat hij voor het eerst in de kamer kwam, nooit meer tot hem gesproken. Ik was zo werkzaam met Hem Die Zijn dierbaar bloed gestort heeft om mijn ziel van zonden te reinigen, zodat ik niemand in de kamer opmerkte.

Maar nu hij gekomen was, vertelde ik alles; waarop hij zei dat ook hij zich verheugde. Zijn vriendschap tot mij was zó groot dat het geheel mijn hart van de Heere wegstal. Ik maakte een afgod van hem hoewel ik dat toen niet door had. Hij was zo vriendelijk om mij met alles wat ik nodig had te voorzien.

Ons inkomen was maar klein, zodat ik vaak gebrek had, hij was waarlijk een vriend in mijn grote nood; maar wat mij het meest aanstond was dat hij mij een hymneboek en "De dochter van de veehouder" gaf. Ik dacht nu heb ik een schat, want de hymnen bleken zo gepast te zijn vooral die over verdrukking gaven de gevoelens van mijn hart weer en ik kon zeggen:

"Arm en verdrukt zijn d' Uwen Heer' " enz.

Ik wilde liever mankerende zijn en de liefde van God genieten dan gezond en sterk, met alles wat de wereld biedt hoe goed of groot ook zonder Zijn liefde in mijn hart:

"Zoete verdrukking, zoete verdrukking,

Die mijn Zaligmaker nader brengt."

Maar mijn blijdschap begon spoedig af te nemen, golven van ellende rolden over mij heen; want velen die medelijden met mij gehad hadden als ik in moeite zat keerden nu om en uitten hun haat tegen mij door te zeggen dat ik alleen maar voor hetgeen ik kreeg in bed lag en of ik dacht dat God mij wijzer dan al onze voorvaders wilde maken?

Ze konden er maar niet achter komen wat ik toch wel dacht, of zij die nu nog leefden, het allen bij het verkeerde eind hadden en verloren zouden gaan. Ik zei dat het mijn zaak niet was om te zeggen wat er van hen geworden was die alreeds gestorven waren maar de Heere zegt in Zijn Woord: "Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien."

Vriend na vriend die in het begin van mijn ziekte goed voor mij geweest waren lieten mij in de steek, de voorganger, eerder gemeld, verliet Oxford en vestigde zich in Cheltenham. In al mijn beproevingen en bekommerigen verlangde ik dat hij hier was, want ik dacht dat hij mij kon vertroosten, ik had hem wel zó verafgood dat ik als ik bad meer aan hem dacht dan aan mijn gezegende Zaligmaker, ik had in elk opzicht een god van hem gemaakt. Had de Heere mij nog langer hierin laten gaan dan weet ik niet hoe ver ik hier in wel door zou zijn gegaan, maar de Heere kwam tussenbeide en zeer bitter was de beker die ik te drinken had.

De volgende Maart kreeg ik een brief van hem, (ik had sinds November niets meer van hem gehoord, toen hij mij bij gelegenheid gedurende zeven weken bezocht had, in welke tijd ik hem begon te verafgoden). Hij schreef dat hij naar Oxford ging en was er zeker van ook mij een bezoek te brengen. In plaats daarvan hoorde ik, drie weken later, dat hij dood was.

O, wat was ik ontsteld op het horen van het woord dood! Het was alsof ik nu niemand meer had, ofschoon hij nu gelukkig was en ik zou ook weldra bij hem zijn; maar o de waarnemingen die ik had toen ik hoorde dat hij zichzelf van het leven beroofd had, ik dacht het niet te kunnen verdragen om naar de hemel te gaan zonder hem daar te ontmoeten! O, ik had hem volslagen tot mijn god gemaakt! Ik denk indien ik had geloofd dat hij naar de hemel gegaan was, dat ik hem nog als god aanbeden zou hebben.

Geloofd zij de Heere om mij aldus te kastijden en niet in de dood over te geven. Want gedurende drie dagen en nachten ging mijn toestand alle beschrijving te boven. Vele van zijn vrienden, die over mijn smart hoorden kwamen uit Oxford over om te proberen mij te troosten door mij te verzekeren dat hij naar de hemel was gegaan; ze zeiden dat deze zonde hem niet toegerekend werd daar hij toen niet goed hij zijn zinnen was. Eerst was ik geneigd om het te geloven, ik zou blij genoeg geweest zijn als ik had kunnen geloven dat het goed met hem afgelopen was. Ik zei dat ik het graag zou hopen maar ik kon het niet. Wat zal er van mij terecht komen als zo'n goede man als hij was niet volhard heeft tot het einde, hoe zal ik het dan? Zo weigerde mijn ziel getroost te worden.

Maar op de vierde dag kwamen deze woorden zeer teder op mijn gemoed: "Laat af van de mens wiens adem in zijnen neus is; want waar in is hij te achten." O, hoe gevoelde ik ook de waarheid van deze woorden: "Zie, gij vertrouwt op die gebroken rietstaf, op Egypte, die zo iemand daarop leunt, in zijne hand gaan en doorboren zal." Ik was waarlijk door en door doorboord. Maar nadat deze woorden: "Laat af van de mens, enz." in mijn ziel gekomen waren begon ik een beetje te vertederen en te zien hoe het meer nodig was mij onder de almachtige hand Gods te vernederen dan om te treuren en opstandig te zijn tegen de kastijdingen des Heeren, die mijn zonden

verdiend hadden. Ik gevoelde dat ik tegen de Heere gezondigd had door hem in de plaats van God te stellen, nu begon ik te treuren over mijn zonden in plaats van over de voorganger en tot de Heere te bidden om in mij de vreugde van Zijn verzoend aangezicht te herstellen. Ik was bedroefd daar mijn hart zo spoedig van de Heere afweek, Die zoveel voor mij gedaan had, mijn ziel verlost van de eeuwige rampzaligheid waar ik in gezonken zou zijn als Hij mij niet genadig was geweest; o dacht ik is dit de weldadigheid die ik betoon aan zo'n Vriend om een natuurlijk mens lief te hebben en aan te denken in plaats aan Hem Die Zijn dierbaar bloed voor mij gestort heeft!

Ik moest nog wel geloven dat Hij mijn Zaligmaker was, ofschoon ik door Satan soms erg aangevallen, verward en verzocht werd, als mijn vriend de predikant verloren was zou ik dat ook zijn en dat er voor mij geen vergeving was. O, hoe heb ik de waarheid van Hosea 2 ervaren, ik was inderdaad achter mijn liefhebber gegaan, die mij mijn brood en water gegeven had, doch vergat dat het allemaal van de Heere was en dat hij alleen maar 's Heeren aalmoezenier was!

Maar o, mijn vrienden, bewonder met mij de rijke, vrije soevereine genade van God, die mij niet in het net, waarin ik gevangen was, liet, want ik ben er van overtuigd dat ik er uit mijzelf nooit uit had kunnen komen! Gezegend en geloofd zij Zijn Naam voor de les die Hij mij hierdoor geleerd heeft, want het is voor mij zeer nuttig geweest en tot nu toe nooit vergeten ofschoon het bijna 19 jaar geleden is.

O, wat heb ik overvloedig reden om het tot grote vreugde te achten dat ik in zulke aanvechtingen en beproevingen gevallen ben! omdat de beproeving mijns geloofs in mij heeft gewerkt lijdzaamheid en lijdzaamheid bevinding. Want de Heere heeft deze aanvechtingen en beproevingen zo tot nut van mijn ziel gezegend dat ik de waarheid van deze woorden ervaren heb: "Welgelukzalig is de man, o Heere, die Gij tuchtigt," en ook: "En wij weten, dat dengene, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede," ofschoon ik mij niet zo gelukkig gevoelde als eerder nochtans werkte het meer een geroep tot en een zien op Jezus in mij, om mij voor zonden te bewaren dat ik de Heilige Geest zodoende niet zou bedroeven en Hij mij zou verlaten.

O, hoe ervaaarde ik de woorden van Cowper's hymne:

*Wat kost'lijk uren heb ik doorleefd,
hoe zoet toch die gedachtenis,
zodat mijn ziel om die weldaad smeekt
Die bij de wereld niet te geven is.*

*Keer weer o Heilige duif, keer weer,
Zoete Boodschapper der rust vertoef,
Ik haat de zonden waarmee ik U bedroef,
En van mijn ziel Uw Geest verdreef.*

*De liefste afgod die ik vereer,
Welke het ook moge zijn, 'k begeer
Met Uw hulp, Hem te weren van Uw troon,
Opdat alleen aanbidding voor U in mij woon."*

Het was in mijn hart (niet in woorden) *ik zal wederkeren tot mijn eerste man want toen was het mij beter dan nu*. Ik vond dat ik beter gebrek kon lijden dan de zoete gunst van God verliezen; ik geloof dat God mij gestraft heeft omdat ik naar een mens om hulp opzag, want Hij nam inderdaad weg mijn koren, wijn, wol en vlas wat Hij

mij gegeven had om mijn naaktheid te bedekken. In plaats mij te verheugen in de Heere mijn Gerechtigheid was ik nu vol twijfels en vreze dat Hij mij mogelijk voor altijd zou verlaten en mij niet meer verheugen met de Evangeliewijn, noch mijn naakte ziel bekleden met des Zaligmakers Gerechtigheid.

Mijn lichamelijk lijden was in deze tijd erg groot en mijn behoeften vele. Ik had soms nog geen stukje brood of iets anders te eten; mijn grootste behoefte was Gods liefde weer in mijn ziel te ervaren, zoals ik dat eerder had mogen waarnemen. Zo nu en dan had ik een klein straaltje troost, het was slechts van korte duur. Maar er was nog een gedurig geroep in mijn hart om voor zonden bewaard te blijven.

O, wat woog het mij zwaar als de mensen zeiden dat ik daar maar lag voor hetgeen ik kreeg, zij beseften mijn gemis niet en hoe gewillig ik mijn plaats aan hun had willen afstaan als het niet had geweest om de hoop die in mij was. Ik bevond dat ik daar niet van af kon want het was als een anker voor mijn ziel, te midden van al mijn twijfelingen, vrezen, duisternis en nood der ziel, te weten dat ik eenmaal zalig zou worden.

Soms, als de gedachte in mij op kwam, dat ik geen gebrek gehad zou hebben als ik in betrekking had kunnen gaan, doch er volgde dan beter gebrek hier en voor eeuwig gelukkig; door deze overtuigingen kon ik mijn ziekte dragen, vervolgingen, gebrek, of iets anders wat. de Heere goed dacht mij op te leggen. De Heere zegent vaak Zijn Woord aan mij; want wanneer ik bijna van gebrek uitgeput ben geweest kwamen deze woorden mij voor: "Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden." Deze tekst was tot groot nut voor mijn ziel. Ik ben er wel zo door verkwikt geworden zelfs naar het lichaam alsof ik gebraden vlees gegeten had. Aldus ondersteunde de Heere mij van tijd tot tijd, en hield mij opziende tot Hem, ofschoon ik mij niet zo in Hem kon verheugen als in het eerst.

De mensen waar moeder 17 jaar voor gewerkt had, waren erg aardig voor mij geweest totdat ik verheugd in de Heere was; toen kwamen ze mij niet meer bezoeken noch lieten mij iets brengen, en hoorden graag een vals gerucht over mij. Dat ik wel kon opstaan als ik maar wilde was het zeggen van zeer velen. Soms voelde ik grote vijandschap tegen hen in mij opkomen en wenste dat zij leden wat ik leed, want als ik probeerde om in een stoel te gaan zitten kreeg ik aanvallen; telkens als de rug ook maar iets gebogen werd of de benen hingen kreeg ik overal kramp en kon ik gedurende uren, noch zien, horen noch spreken, mijn lijden nam hierdoor zó toe. Mijn ziel, echter, werd zeer ondersteund, wetende dat de Heere alle dingen weet, Hij wist dat ik niet op kon staan. Satan liet mij soms geloven dat ik het ook wel kon, dan liet ik mijn moeder helpen om mij te laten zitten, waardoor mijn lijden zeer toenam.

Nadat ik ongeveer twee jaar het bed had gehouden kwam er een dokter in de buurt die hoorde over mijn geval van die mensen waar mijn moeder voor gewerkt had. Dikwijls heb ik de goede hand Gods gezien door die dokter naar mij te sturen, hij zei meteen dat mijn ruggegraat aangedaan was en dat ik mij in geen geval mocht buigen, maar moest rustig gestrekt liggen, de rug moest recht blijven, hoe rustiger ik lag des te beter was het voor mij. Toen hij hen vertelde wat mijn ziekte was, begonnen ze beschaamd te worden door geloof Ie hechten aan de praatjes van de mensen. Hij zei dat ik in slechte conditie was, maar toch dacht hij mij te genezen en vroeg mij of ik dacht dat ik beter zou worden. Ik zei: "Neen." Hij zei. "Wilt u het wel?" Ik zei: "Ja als het Gods wil is."

Hij zei dat ik het geloven moest dat hij mij genezen kon, hij had veel ruggegraats-

aandoeningen genezen en geloofde ook mij te kunnen genezen en dat ik nog eens bij hem thuis de maaltijd zon gebruiken. Ik werd bijna verzocht het te hopen, maar weer kwam naar voren de wil des Heeren geschiede. Hij ging naar de gemeente waar ik bij behoorde en vroeg of ze hem toestonden zijn kunde te proberen daar hij geloofde mij te kunnen genezen zij gaven hem hun toestemming. Hij ging ook naar de dokter die mij gedurende twaalf maanden behandeld had voor ik het lied hield en vroeg zijn gedachten over mij. Hij geloofde dat liet een hopeloos geval was, maar de nieuwkomer zei hem dat hij daar zo niet over dacht en zou wel zien wat hij doen kon, want hij zei na in het ziekenhuis verpleegd te zijn geweest en al zo lang ziek wat zou dat een veer op mijn hoed zijn en voor u een goede zaak om genezen te worden van de staat waar in ik verkeerde noch dood noch levend.

Ik dacht dat ik de voorgeschreven middelen behoorde te proberen, toch heb ik nooit geloofd dat ik van mijn bed zou opstaan. Met alle macht probeerde hij mij te laten geloven dat hij mij genezen kon, vertelde mij de vele genezingen die hij al bewerkt had. Ik dacht dat hij een wijs man was en begon te hopen dat hij wel eens gelijk kon hebben en dat ik genezen zou. Maar van binnen scheen er iets mij te verbieden om te hopen, ook vreesde ik te hopen opdat ik niet bevonden zou worden tegen God te strijden, wat ik in het begin van mijn ziekte ook al gedaan had. Als ik dacht aan de alsem en gal die ik gesmaakt had door het strijden tegen de wil van de Heere, dan was mijn begeren en gebed, dat 's Heeren wil geschiede.

Het is waar, mijn lijden was zeer groot, hij zei dat al mijn zenuwen van de hoofdschedel tot aan de voetzool, aangedaan waren. Ik zou erg dankbaar geweest zijn als mijn lijden verlicht had kunnen worden indien het 's Heeren wil was geweest, maar ik kon beter pijn verdragen dan de toorn Gods. Alles wat ik verlangde was de liefde Gods in mijn ziel en in elk opzicht voor zonden bewaard te worden. Ik werd verwaardigd mijzelf in Zijn handen over te geven, om met mij te doen zoals Hij goed dacht. Geloofd zij de Heere om mij aldus in de ure der beproeving, te bewaren, om niet toe te staan dat ik zou hopen eenmaal genezen te worden, hoe bitter zou de teleurstelling wel niet geweest zijn.

Ik werd in plaats van beter, zwakker en erger. In het eerst was de dokter erg vriendelijk voor mij, schonk alle aandacht aan mij, probeerde alles wat hij kon en liet niets onbeproefd, probeerde het met zestig bloedzuigers op mijn rug, smeerde mij in met zalf, maar alles zonder resultaat. Na drie maanden werd hij boos en zei dat ik de medicijnen, die hij bezorgd had, wel niet genomen zou hebben, hij was er van overtuigd dat ik anders wel beter zou zijn geweest. Ik zei: "Mijnheer, ik vrees God, zo iets zou ik niet kunnen doen, om het weg te doen in plaats van het te nemen, want ofschoon ik u wel zou kunnen bedriegen ik zou toch God niet kunnen bedriegen." Toen zei hij: "Hoe komt het dan dat u nog niet beter bent?"

Ik zei dat het Gods wil niet was dat het mij enig goed zou doen, waarop hij erg boos werd, maar toen hij weer kwam scheen hij iets beter en zei dat ik zoveel portwijn moest drinken als ik kon, misschien dat ik daar door opsterken zou.

Vrienden voorzagen mij van voldoende wijn, ik dronk er heel wat van maar het scheen mij niet meer goed te doen dan een dronk koud water, of nog minder. Hij ergerde zich nu nog meer, daar hij gezegd had dat ik weer op zou staan en dat hij mij van tijd tot tijd beneden zien zou.

Maar toen hij weer kwam was het nog even erg of nog slechter en verloor alle hoop en geduld en zei dat ik nu uit bed getild en ondersteund in een stoel gezet moest worden om te zien wat dat zou worden. Maar lij zag dat dit aanvallen veroorzaakte erger als ooit tevoren. Bij zijn volgende bezoek was ik zo erg ziek dat hij zei, dat we verder

maar niets meer moesten proberen. Gedurende een maand bleef ik erg ziek.

Nu verloor hij alle hoop om mij te genezen. Hij scheen nu gevoeliger en zei: "O die zenuwaandoeningen kon ik het maar klaar spelen!" Hij gevoelde zich veel meer gekrenkt dan ik omdat hij mij geen goed doen kon want de lieve Heere had mij geen hoop gegeven, daarom was ik ook niet teleurgesteld.

Nadat hij mij vijf of zes maanden behandeld had en de gemeente op grote kosten gebracht was, verliet hij mij volgens zijn zeggen erger als hij mij gevonden had. Maar als hij door Islip kwam, kwam hij mij altijd opzoeken, was vriendelijk en zei, als hij iets hoorde wat mij goed zou doen zou hij mij niet vergeten, zo heeft de Heere mij door de beproeving heen gebracht.

Gedurende die tijd deed de Heilige Geest mij vele gedeelte's van de Schrift voorkomen om mij te troosten en te ondersteunen, "Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die alle redt hem de Heere." En: "Want die de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijke zoon, die Hij aanneemt." En nog veel meer met dezelfde strekking en gepast voor mij.

Niet lang hierna kwam ik weer in gevaar om van de Heere afgeleid te worden door enkele Wesleyanen die kort geleden in deze plaats waren gekomen. Ze kwamen mij bezoeken. Waar ik erg blij mee was, want ik dacht dat iedereen die over God praatte Hem liefhad. Hun harten schenen brandende van liefde Gods, ze waren zeer ijverig in Zijn dienst, daarom had ik hen lief. Maar als ze baden schenen ze God te bevelen, wat ik niet graag hoorde, als ze aan God iets vroegen zeiden ze dat ze het móesten hebben, dat ze net als Jacob Hem niet wilden laten gaan. Ikzelf kon op deze manier niet tot God spreken. Maar als zij aanvoerden dat Jacob ook zo bad, dacht ik, ze kunnen wel gelijk hebben toch durf ik zo niet te bidden.

Ik nam waar dat ik een grote zondaar was en was gewend tot God nederig en met eerbied te spreken. Ze wilden dat ik, als ze kwamen, hardop in gebed voor zou gaan. Ik zei dat ik dat niet kon; ze zeiden dat ik het behoorde te proberen tot eere Gods en als ik de Heere zou vragen mij te onderwijzen hoe- en waarom te bidden en geloven dat Hij mij zou horen dan zou ik in staat gesteld worden om in gebed voor te gaan tot roem en eer van Hem. Nu daar liet mijn begeren was om te doen wat goed in de ogen des Heeren was, stemde ik er mee in. Ik was gewillig om onderwezen te worden en dacht dat zij het veel beter wisten dan ik.

O, wat zette de duivel een valstrik om mijn ziel te vangen! Maar Hij Die voor mij was, was groter dan allen die tegen mij waren. Ik vond dat hoogmoed er de grondslag van was want in plaats de Geest des gebeds te behoeven tot lof en eere Gods, wat ik in mijn blindheid wel dacht, wilde ik het tot mijn eigen eer, zodat mijn bezoek er van op zou kijken.

Ernstig smeekte ik de Heere om mij de Geest des gebeds te geven om in staat te zijn om voor de vuist weg te bidden als er iemand mij zou komen bezoeken dat ik aldus Hem voor de mensen mocht verheerlijken; maar ofschoon ik wel zo bad en zoals ik dacht in oprechtheid des harten de Heere zag de hoogmoed van mijn hart, de bedrieglijkheid en huichelachtigheid.

Gezegend zij Zijn Naam, dat Hij de Leidsman en Behoeder van Zijn volk is. Ik zou lang geleden al omgekomen zijn had Hij mij niet bewaard voor veel bekend kwaad en o voor hoeveel kwaad dat ik niet wist! Hij heeft beloofd om ogen voor de blinden te zijn, ik ben er van overtuigd dat Hij dat voor mij geweest is want Hij zag dat het tot mijn nadeel zou geweest zijn om mij mijn verzoek te verlenen; vele malen ben ik er toe gebracht om de Heere te loven voor het niet beantwoorden van mijn gebed.

Gedurende zes maanden bad ik dag en nacht, want ik kreeg maar heel weinig slaap als er iets zwaar op mijn gemoed lag, op die tijd vond ik het maar hard dat mijn gebed niet verhoord werd. Na zolang gewacht te hebben dacht ik het kon wel eens niet van de Heere zijn anders zou Hij mij mijn verzoek wel verleend hebben, want Hij zegt: "Bidt en u zal ontvangen." Maar David zegt: "Had ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de Heere zou niet gehoord hebben." Ik gevoelde gedurig de zonden in mij oprijzen. Ik was de wanhoop nabij doch toen kwamen deze woorden in mijn hart: "Wordt niet ongevoerd met verscheidene en vreemde leringen, want het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade, niet door spijzen, door welke geen nuttigheid bekomen hebben, die daarin gewandeld hebben."

O, wat brachten deze woorden een kalmte in mijn ziel, die zo lang niets anders dan verwarring geweest was! Toen ik de woorden gevonden had las ik ze steeds weer opnieuw, vooral het laatste gedeelte werd aan mijn ziel gezegend: "want het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade." Maar toen ik aan het woord "spijze" kwam vroeg ik mij af wat dat betekende, doch plotseling kwam er in mij dat "spijze" gave betekent, waar ik om gebeden had. "Door welke geen nuttigheid bekomen hebben, die daarin gewandeld hebben;" door deze woorden schenen mijn ogen geopend te worden en mocht ik zien hoe dat ik nu wel de gave des gebeds zou kunnen hebben en dat de mens wel van mij dacht, maar toch door God verstoten zijn.

O, wat heb ik hier door gebeefd toen ik zag dat ik gevallen zou zijn als de Heere mijn verzoek verleend had! Want ik bevond weldra dat noch gaven noch iets anders was dat mij zalig kon maken, want: "Door welke geen nuttigheid bekomen hebben, die daarin gewandeld hebben." Ik zei, daar moeten gaven mee bedoeld worden zoals bidden en preken, en deze woorden kwamen in mijn hart: "Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen; velen zullen ten dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere, hebben wij niet in Uwen Naam geprofiteerd en in Uwe Naam duivelen uitgeworpen en in Uwe Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt."

O, hoe duidelijk zag ik dat als ik de gave des gebeds gehad had zou het niets anders dan ongerechtigheid zijn geweest, het zou me opgeblazen hebben met hoogmoed en bedrog, hoe waar zijn die woorden: "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?" Want ik ben er van overtuigd dat hoewel ik dacht met deze gave God een dienst te bewijzen en Hem eer te betonen zou ik, in plaats daarvan, de Heere zij geloofd, Die mijn ogen daar voor geopend heeft, de Satan gediend en mijzelf geëerd hebben daar ik mijzelf op het oog had, want ik dacht in die tijd, ik was toen te blind om het te zien, als ik aardig bidden kon en iemand mij dan kwam bezoeken zouden ze heel wat van mij denken, en mij aanzien voor een wonderlijk persoon; maar mijn dierbare Heere stond niet toe dat ik in deze strik gevangen werd die Satan gespannen had om mijn arme ziel in te vangen. Want in plaats van bekwaam te zijn om een mooi gebed te doen kon ik nog geen twee woorden samenvoegen.

De lieve Heere leerde mij, nadat Hij mij de dwaling waar ik in zat getoond had, wat een waar gebed was, het was niet een aaneenschakeling van woorden noch een vloeiende spraak, maar het zuchten in de Geest, "Want de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen, en Hij Die de harten doorzoekt weet, wat de mening des Geestes zij."

O, wat kreeg ik laag, door deze woorden in het stof te bukken! Ik begeerde nu niet langer de gave des gebeds, maar de Geest als voorbidder naar de wil van God. Ik was zo blind en onwetend ik kende niets van mijzelf noch van het Woord van God, alleen

als ik er oefeningen in kreeg, ik had regel op regel en leer op leer nodig om te leren wat er in mijn hart was en de hulpeloosheid van mijn zondige natuur.

Ik wist zelfs niet dat in een kind van God zowel de oude mens der zonde als de nieuwe mens der genade woont, zodat ik telkens als ik verkeerd deed, wat maar al te vaak tot mijn verdriet gebeurde, dacht, ik kan geen kind van God zijn anders zou er niet zo veel kwaad in mijn hart oprijzen en openbaar komen, niettegenstaande al mijn gebeden en pogingen om het ten onder te krijgen.

Ook was het mij tot groot verdriet wanneer ik naliet God drie maal daags aan te roepen, want ik had, gelijk David, besloten om in de avond, morgen en middag te bidden, maar ik faalde nog al eens. Ik gevoelde mij vaak koud en levenloos, ik dacht dat een ander kind van God dat niet deed, zo ging het door dag na dag, soms hopende en soms wanhopende, want ik las in het Woord van God, en nam waar door de schuld der zonden op mijn consciëntie, dat de zonden hatelijk waren voor een heilig God; maar ik had er geen begrip van dat er zowel vlees als Geest was, ofschoon ik wel waar nam dat ik een andere wet in mijne leden had, strijdende tegen de wet mijns gemoeds, zodat als ik het goede wilde doen het kwade mij bijlag, toch begreep ik toen niet dat het de waarnemingen waren van elk kind van God, zodat hetgeen een teken van leven was, ik aanzag voor een teken des doods en schreef mijzelf vaak bittere dingen toe.

Niet één arme ziel streed ooit ernstiger naar volmaaktheid in het vlees, dan ik gedurende zes jaar gedaan heb, niemand wist het dan de Heere en ikzelf, maar Hij Die mij in het verleden uitgered had, verlost mij ook uit deze dwaling, ik was al twee keer door mensen terzijde afgeleid geworden dus was ik bang om ook maar aan iemand te vragen wat men er van dacht opdat ik niet weer het verkeerde pad in zou slaan.

Ik was in deze gemoedsgesteldheid toen een vreemde mij kwam bezoeken. Ik dacht dat het niet goed was om iemand die mij kwam bezoeken niet te ontvangen, dus kwam de persoon naar boven. Ik kende hem niet, maar hij geraakte spoedig in gesprek en vroeg mij hoe ik tot de Heere gebracht was. Ik vertelde het hem en hij scheen ingenomen te zijn om te horen wat de Heere voor mij gedaan had.

Hij zei: "U gelooft dat u een kind van God bent?"

Ik zei: "Soms geloof ik dat."

Hij zei: "Wel als u vandaag een kind van God bent, dan bent u dat voor eeuwig, of denkt u zo niet?"

Ik antwoordde: "Neen, ik ben bang dat mijn zonden het tegenstaan om de Zijne te zijn, ik weet dat de Heere mij niet zal verzaken als ik maar dicht bij Hem blijven kon."

De vreemdeling antwoordde: "Dan denkt u dat het van uzelf afhangt of u behouden of verloren bent?"

Ik zei: "Daar ben ik van overtuigd, want ik weet indien ik zondig, (ik weet niet waar in ik nog vallen kan), dat mijn zonde scheiding maakt tussen God en mij, want ik ben er van overtuigd dat God de zonden haat."

"Maar," zei hij, "als u uit God geboren bent kunt u niet zondigen."

Ik zei: "Oh, ik weet dat ik zondigen kan, dat is het juist wat mij zo bekommerd, ik wilde zo graag vrij van zonde zijn!"

Hij antwoordde: "U bent van God als u het bent."

"Maar" zei ik, "ik kan God afvallen."

Hij zei: "Neen dat kan u niet." "Wat! zelfs niet als ik God vergeten zou en weer in de zonde vallen?" zei ik.

Hij antwoordde: "Neen" en haalde Romeinen 8:28-30 aan. Hij deed hard zijn best mij te overtuigen dat indien ik in mijn hart overtuigd was dat ik des Heeren was, dan was

Hij de mijne en ik voor eeuwig de Zijne, want noch zonden noch iets anders kon mij van Zijn liefde scheiden.

Ik zei: "Noch u, noch iemand anders kan mij dat doen geloven, alleen de Heere."

Hij antwoordde: "Ik wens ook niet om u dat te laten geloven, want het zou u niet baten dit slechts in uw hoofd te hebben; maar ik ben er blij mee dat u zegt, niemand anders dan de Heere, want noch ik noch iemand anders kan het verder brengen dan het hoofd, wat u ook geen goed doen zou, alleen de Heere kan het aan het hart toepassen."

Ik zei: "Ik ben bang om door een mens geleid te worden, als ik zou geloven wat u mij verteld hebt zou ik zorgeloos worden in plaats van te waken en te bidden om voor zondigen tegen God bewaard te worden."

Hij zei, al zou hij ook een week lang praten dan zou hij mij nog niet kunnen overtuigen, zo liet hij mij met mijn eigen gedachten achter die zeer moeilijk waren, want ik was bang om te geloven dat hij het bij het rechte eind had, toch durfde ik ook weer niet te denken dat hij helemaal fout was.

Door het verlangen om door de Heere op het rechte pad geleid te worden riep ik krachtig tot de Heere om mij te onderwijzen in alles wat voor mij noodzakelijk was te kennen en niet toe te staan dat ik in enig bijpad terecht zou komen, zoals zo velen. Bunyan, in de "Christenreis" scheen ook te denken dat er enig gevaar was om af te wijken, dit begreep ik toen nog niet, ik werd steeds banger om iets verkeerd te doen, of te luisteren naar het zeggen van de een of ander om daar door af te wijken, het was inderdaad die vrees die pijn heeft.

Ik geloof dat de vijand van onze zielevrede goed zijn best deed om mij te laten geloven dat de vreemdeling die mij bezocht had net was als die vrouw waar ik eens van gelezen had, ze was erg bekommerd over haar zonden en haar tante kwam haar bezoeken en zei dat het vruchteloos was om te bidden, want als ze niet een van die uitverkorenen was zou ze toch niet zalig worden; en er waren er maar weinig die zalig werden; want het was maar een klein volk.

De arme ziel trok het zich zo aan dat ze helemaal overstuur raakte, want ze zei als het zo is kan ik niet een van die weinigen zijn, ze zei tegen verscheiden mensen dat als zij een van dat getal der uitverkorenen waren gaf het niet hoe zij leefden, want ze konden er van overtuigd zijn dat ze toch wel zalig zouden worden. Ach, dacht ik, als hij zo is als die (ante van die vrouw dan kan hij geen goede man zijn, want die God liefhebben haten de zonde! Ik onderzocht de Bijbel of het zo was en vond op elke bladzij dat zonden hatelijk waren in het oog van een Heilig God en als iemand in Christus was dan was hij een nieuw schepsel, dus kon hij niet leven zoals hij deed voor hij weder-omgeboren was, maar dat hij God en Zijne wegen lief wilde hebben. Ik had er geen begrip van dat de oude mens der zonden niet alleen vóór maar ook na de bekering nog in de ziel verblijft; ik werd steeds meer door Gods Woord overtuigd dat zonden God niet konden behagen, ik streed hard tegen de zonden die in mijn hart oprezen en tegen alles wat mij mishaagde.

Ik vond het niet goed om ook maar één verkeerde gedachte tegen iemand te hebben, of niet vergenoegd te zijn met iets wat men verkeerd aan mij deed, want mijn consciëntie was buitengewoon teer, maar hoe meer ik streed tegen de zonden en probeerde elke gedachte te regelen des te meer scheen ik te zondigen. Voorzeker had de dierbare Heere met dit alles mij een les te leren; het deed mij de machteloosheid van het schepsel zien en dat het de genade Gods is die onze lichamen in onderwerping moet brengen tot de Vader der Geesten, want zonder Hem kunnen wij niets doen.

De persoon, eerder gemeld, kwam spoedig weer en bracht ook nog een vriend mee. Ik

beefde toen ik hem zag, want hij had mij toen zo ongelukkig gemaakt, ik bad tot de Heere mij voor dwaling te bewaren, ik dacht er in het minst niet aan dat ik dwaalde door te proberen om een Zaligmaker van mijn eigen werken te maken, toen ze boven kwamen was ik in het minst niet geneigd om een gesprek met hen te beginnen. Ze noemden zaken die ik met alle macht probeerde te weerstaan, waardoor ze meer en meer van mijn blindheid overtuigd werden, ze lachten om mij, wat mij griefde, ik veronderstelde dat ze maar al te licht over de zonden dachten en dat ze zeer veel weg hadden van die vrouw waar over ik gelezen had, ze konden dus geen gelijk hebben; daar door was ik, telkens als zij kwamen, bang van hen, uit angst dat ik iets geloven zou dat niet goed in Gods oog zou zijn. Ik bad nog ernstiger tot de Heere om mij te onderwijzen en mij op het rechte pad te geleiden, maar ik raakte steeds meer in de war.

Mijn vrienden twijfelden er niet aan dat het Antinomianen waren en wilden mij overreden hen niet te ontvangen als ze weer kwamen, maar ik zei dat ik ze moest ontvangen opdat ik niet tegen God zou zondigen; ik ben erg dankbaar dat de Heere mij aldus bewaard heeft, want ik geloof dat het goede mannen waren, alleen hun wijze van doen was wat licht, want ze hebben mij sindsdien steeds bezocht en nog veel meer vrienden waar ze omgang mee gehad hebben waar ik ook zoete gemeenschap mee gehad heb.

Hoe zijn we toch geneigd om ons aan dingen te stoten die onze grootste weldaden zijn. En te denken dat degene tegen ons zijn juist onze echte vrienden zijn en zo was het met mij; "Want wij weten, dat degene, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede." En dit was een van de "alle dingen" want het bracht mij dichter bij de Heere want daar ik steeds meer in de war raakte was er niemand anders tot wien ik gaan kon dan de Heere, zo nu en dan gaf Hij mij een woord ter bemoediging: "Vrees niet, want Ik ben met u; Ik sterk u, ook help Ik u."

O, ik nam waar dat het dit ook 'naar alleen was wat ik nodig had ofschoon ik vaak verlangt had om die zaligheid te genieten die ik had toen ik Jezus met het oog des geloofs aan het kruis voor mijn zaligheid aanschouwen mocht! Ik bevond nu dat ik iets zou kunnen dragen zo lang de Heere mij bewaarde om van Hem af te wijken. O, hoe zuchtte ik het soms tot de Heere uit in de woorden van een hymne:

Hebt Gij mij lief?

*"Daar is een vraag die ik brandend ben te weten.
Een vraag, die mij zo vaak beangstigd en verdriet;
Mag ik met enig recht een kind des Heeren heten?
Ben ik Zijn eigendom, of ach! ben ik het niet?
Zou ooit mijn hart zo koud, zo dor, zo dodig wezen,
Zou ooit het gebed voor mij een taak, een moeite zijn,
Zou ied're beuzeling mij klagen doen en vrezzen,
Wanneer ik zeggen kon: "Des Heilands liefde is mijn?
Als ik in de eenzaamheid mijn hart tracht te onderzoeken,
Dan vind ik alles vol ijdelheid en kwaad,
Dan zie ik ongeloof en zonde in alle hoeken,
Kan 'k Zijn verlostte zijn in zulk een slechte staat?
Wanneer ik bid, of hoor, of 's Heeren Woord wil lezen,
Word ik in al mijn doen door zonden steeds gekweld,
Gij, die in waarheid weet Gods kinderen te wezen,
Spreekt, zeg mij, is het ook aldus met u gesteld?
Nochtans, de boze lust kan mij niet meer behagen;*

*De zonde is mij een smart, een last ondraaglijk zwaar,
 Zou ik, om wat ik denk of voel, dus kunnen klagen,
 Zo van de liefde niet een aanvang in mij waar?
 Zou 'k blijdschap voelen als ik kinderen Gods ontmoette
 Zou 'k vreugde zien in een weg, die 'k vroeger haat'lijk vond,
 Zou ik in 's Heeren Woord soms proeven van het zoete,
 Zo van Zijn liefde niet een vonkje in mij bestond?
 Mijn Heiland, wilt Gij Zelf die zware vraag bepalen,
 Gij, Die het zonlicht zijt, waarbij Uw volkske leeft,
 Wil met een liefdestraal Uw eigen werk bestralen,
 Indien 't genade werk in mij reeds wortel heeft!
 Leer mij U meer met hart en ziel beminnen,
 Indien Gij Uw gená reeds hebt geplant in mij,
 Maar indien niet, o Heer!' ei, laat mij dan beginnen,
 En help mij door Uw Geest opdat het heden zij."
 Maar hoe meer ik streed tegen de zonde en mijn gedachten naar Boven te
 bepalen,
 "Ik zondigde en struikelde nog des te meer,
 Totdat ik hoorde des Zaligmakers stem tot zegen, Hij sprak:
 Kom ziel, Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven."
 Ik zei: "Zaligmaker indien Gij in waarheid mijne zijt,
 Schenk U heden een nederig gemoed in mij,
 En maak mij zoals Gij."*

Maar allen die dit pad bewandeld hebben kunnen het veel beter begrijpen dan ik hen, de onrust en verwarring waar ik mee bezet was, kan vertellen. Ik was onder de wet en zag er tegenop om vrijgemaakt te worden; was mijn blind- en onwetenschap niet zo groot geweest zouden deze teksten, met Gods zegen mijn slappe handen versterkt kunnen hebben alsook mijn struikelende knieën van mijn hoop en vertrouwen in de Heere vast gesteld hebben. Ik vreesde deze teksten in het Woord van God te lezen, ik schrok er van terug als van een slang, uit vrees dat ik zou geloven dat het 's Heeren werk in mijn ziel was. "die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd, en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt." "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, die rechtvaardig maakt." "Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferm." "zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods."

Zulke teksten als deze durfde ik niet te lezen, uit vrees dat ze mij zorgeloos en lichtgelovig zouden maken en dat ik er door in de zonde zou vallen. Ik gevoelde dagelijks dat ik zondaar was, het verdroot en bezwaarde mij. O, dacht ik, als ik tegen God zou zondigen en er geen smart van om zou dragen, in wat voor een vreselijke staat zou ik dan wel niet zijn!

Maar de Heere wist mij wel uit deze strik, waar ik zo vast ingebonden zat, te verlossen, ik kon er mijzelf niet uit krijgen.

Het was nu December 1838.

Ik was er gedurende verscheiden weken niet best aan toe geweest, ik leed aan vreselijke maagkrampen, zodat ik de nagels van mijn vingers door mijn huid drukte van pijn. Elke dag kreeg ik die aanvallen ja soms twee of drie keer per dag, wat dan twee of drie uur aanhield. Mijn familie verwachtte dat elke aanval de laatste kon zijn, mijn zwakte was zo groot dat ik nauwelijks spreken kon, hoewel mijn lijden erg was,

toch vreesde ik de dood. Ik dacht ik kan geen kind van God zijn omdat ik gedurig maar zondigde, alles wat ik deed was met zonden vermengd, hoe kon ik dan voor God verschijnen? Ik had niets goeds aan te bieden hoe kon ik dan denken dat Jezus mijn zonden weer vergeven wilde? Ik had dat eens gekregen en nu was het mijn eigen schuld want ik had mijn consciëntie, tegenover God en mensen, niet zuiver bewaard. Maar toch moest ik de Heere om genade en vergeving naschreeuwen. Ik kon nergens anders heen dan alleen naar Hem, wat ik dan ook in eenvoudigheid des harten deed. Ik zei Hem dat mijn zonden zwaar waren en de last ervan ondragelijk, dat mijn grootste begeren was om zonden te haten, wat ik dan ook waarlijk deed. Ik wilde er zo graag vrij van zijn maar het ging niet.

*"Ik wil, maar geeft Gij mij kracht,
En bevrijdt mijn hart van alle kwade zaken,
O breng steeds dichterbij het uur waarop ik wacht,
Zodat ik drá Uw hemelse vreê zal smaken."*

En:

*"Kom Heere o onthaal de moedeloze zondaar,
Laat mij o Heere niet te lang versmachten,
Verschijn dan in mijn stenen hart, ja in mijn zielsgevaar,
Mijn God mijn Zaligmaker, ik blijf U al den dag verwachten."*

De Heere voerde mij waarlijk in de woestijn en sprak naar mijn hart. Hij verbrak het gekrookte riet niet noch bluste Hij de rokende vlaswiek. In mijn uiterste nood gedacht de Heere aan Zijn genade. Hij kwam over tot mijn ziel, die gekrookt was door de zonde met deze woorden: "Vrees niet, want Ik ben met u; wees niet verbaasd." O, de woorden, "Wees niet verbaasd" klonken dubbel dierbaar in mijn toen zo verslagen ziel! Ze schenen dubbele vertroosting te bevatten. Dit gedeelte was mij eerder ook al tot zegen geweest, maar deze woorden werden toen niet aan mij toegepast, nu waren ze alles voor mij, ja wel zoveel alsof Jezus gezegd had: "Wees niet verbaasd over uw zonden; Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid.

O, wat kwam mijn bekommerde ziel tot rust door deze en vele andere teksten der Waarheid die aan mij toegepast werden. Het was de stem mijns Liefsten, Dien ik zo lang gezocht had. Hij sprak: "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen; want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen zegt de Heere uw Ontfermer." Jes. 54:7, 10.

Ik was zo dierbaar en gemakkelijk gesteld dat ook mijn lichaam meteen krachten kreeg, en alle pijn verliet me. Ik begon de Heere hardop te loven en te prijzen, wat mijn moeder en broer verbaasde, die zaten bij mij elk hield een hand van mij vast, gedurende enige tijd had er niet één gesproken; wat zei ik niet één?

Ja, Eén had er gesproken Wiens stem degenen die bij mij zaten niet konden horen, maar ze konden wel de uitwerking zien, want ik was vol zaligheid; ze dachten dat ik ging sterven, wat ikzelf ook dacht, maar ik zei: "Kan dit de dood zijn waarom gevoel ik mij dan zo goed, ik heb helemaal geen pijn of zwakte;" maar ze dachten dat ik niet erg helder was, en lieten al mijn vrienden, die mij gewoonlijk bezochten, roepen.

De kamer was vol er waren er dertien, de Heere maakte mijn tong los, zodat ik twee uur lang tot hen gesproken heb zonder ook maar de minste vermoeidheid. "Ik hoop," zei ik, "dat jullie nu allemaal overtuigd zijn dat ik goed bij mijn zinnen ben," ze zeiden dat ze dat waren. "Ja," zei ik, "ik ben bedaard in ziel en gedachten, alles wat ik nu nog

begeer is dat u de rijkdom van vrije genade in mij bewonderen mag, want ik ben nu zo vol zaligheid als het maar zijn kan, wat u met uw eigen ogen wel zien kan, maar u kunt het niet, zoals ik, waarnemen. Ik heb nooit gedacht dat er zo'n blijdschap bestond, zelfs in de hemel niet, want wat ik nu ervaar gaat alle beschrijving in het Woord van God te boven; wat moet de hemel dan wel niet zijn als er dit maar een voorsmaak van is?

Het heeft alle pijn en smart uitgebannen; als dit de hemel was die ik eeuwig genieten zou, dan zou dit al het lijden dat ik verduurd heb het wel waard zijn maar, mijn vrienden, dit is alles nog niet, ik ben nu zo overtuigd van de hemel alsof ik er alreeds was, elk struikelblok is door mijn dierbare Jezus weggeruimd, maar denk niet dat het is om iets goeds in mij; of omdat ik veel geleden heb. O, neen, ik ben in mijzelf een arm hulpeloos zondaar, maar Jezus is een rijke Zaligmaker! Ik heb lang geprobeerd mijzelf te verbeteren, maar al mijn arbeid was te vergeefs,

"Ik zondigde en struikelde nog des te meer, totdat ik hoorde des Zaligmakers stem, tot zegen Mij sprak:

Kom ziel, Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven."

Want Hij is voor alle zondaren gestorven en gekomen om te zoeken die alle hoop in hunzelf verloren hebben, ik ben er van overtuigd dat ik zo was; er kon voor mij geen zaligheid zijn als Jezus niet alles vóór en In mij gedaan had. Ik zou Hem niet liefgehad hebben als Hij mij niet eerst had liefgehad en nu zegt Hij tegen mij: "Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uwen naam geroepen, gij zijt Mijn," enz. "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Het is allemaal uit liefde tot mijn ziel dat de Heere mijn lichaam bezocht heeft, want is hetgeen wat ik nu genieten mag en eeuwig bij de Heere mag zijn niet al het lijden in de wereld waard?" Mijn vrienden stonden allen met betraande ogen om mij heen, ik zei:

*"Mijn vrienden laat toch voor mij geen traan,
Beter kon mij oog voor u van tranen glimmen,
Alle zonden die mij zo lichtelijk omringen,
Mag ik nu ontvlieden gaan,
En blik verrukt omhoog."*

Ik vind dat ik veel beter over u kan wenen, want wat voor hoop heb ik dat wij na het scheiden elkaar weer zullen ontmoeten? Ik heb nu voor uw ogen zes jaar en vijf maanden op dit lijdensbed gelegen, wat is er nu in u veranderd? Zoals u in het eerst was, zo bent u nog, dood in de zonden, zonder één sprankje leven; mocht de Heere u nog genadig zijn en u redden uit de macht der zonden en Satan, zodat mijn lijden voor u nog vruchten mag afwerpen, als we dan op aarde van elkaar gescheiden worden, wij elkaar weer aan de rechterhand van God in de heerlijkheid mogen ontmoeten; maar als u in uw tegenwoordige staat komt te sterven, dan ben ik er zeker van dat wij elkaar in de hemel niet zullen ontmoeten; want Jezus zegt: "Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien."

Denk niet dat u het niet weten kunt, terwijl u nog op aarde bent of u kinderen van God bent, u kunt dat weten als u de Geest van God in u heeft, want: "Die in de Zoon Gods geloofd, heeft het getuigenis in zichzelf" hetgeen ik nu mag waarnemen:

"Zonden en Satan verduisteren ons gezicht."

Zoals ik dat in het kort nog waarnam, maar nu heeft de Heere mijn zonden uitgedelgd tot Zijn eer en zal ze niet meer gedenken, want als men er naar zoeken zal, zal men ze niet meer vinden, ze zijn verzonken in het bloed van Jezus. Ik neem nu niet één zonde

waar, de dood heeft nu zijn prikkel verloren, want "De prikkel des doods is de zonde." O, wat heb ik een dierbare Zaligmaker gevonden! Hij heeft alle twijfel en vreze uit mijn ziel gebannen; wie zou gedacht hebben dat er nog zoveel liefde voor zo'n arm, blind, onwetend zondaar als ik bewaard was?

Maar nu kan ik niet half vertellen wat ik toen waarnam noch wat ik gezegd heb want ik was vol zaligheid, vele gedeelten der waarheid die over de veiligheid van een kind van God spreken werden mij te binnen gebracht, zodat ik aan de praat bleef totdat ik mij geheel in het wonder verloor, in vreugde en lof; ik wist niet wanneer mijn vrienden weg gegaan waren, want al mijn gedachten en genegenheden waren verslonden in de liefde van mijn dierbare Zaligmaker Jezus Christus, de Zoon van de Eeuwige Vader, met de zoete bedauwingen van God de Heilige Geest.

Hoe dierbaar mocht ik de *Drieëenheid* in mijn ziel beseffen. Niets van wat er om mij heen gebeurde merkte ik op toch was ik goed bij mijn zinnen. Mijn geest was als buiten het lichaam; alsof ik dood was, mijn vrienden lieten iemand halen om mij af te leggen, ze zeiden dat mijn kaak zakte en ik was helemaal koud hoewel ze bemerkten dat ik ademde. Gedurende een dag en een nacht sprak ik geen woord noch deed mijn ogen open; ik gebruikte niets, had ook niets nodig, want mijn ziel werd gevoed met het Brood des Levens. Ik zag waarlijk de Koning in Zijn schoonheid en het land der eeuwige heerlijkheid; ik dacht dat mijn treurdagen beëindigd waren, want ik scheen alles te beseffen wat ik over het Woord van God en over mijn geborgenheid en verzekerdheid in Christus zei en dat de Hemel de vrije gift van God was en niet door de verdienste van een schepsel zoals ik in het eerst dacht.

O, wat loofde en prees ik de Heere omdat Hij mij niet had overgelaten aan mijn blinde wil! Nu werd mijn droom mij te binnen gebracht. Ik kon nu zien dat de wolf in schaapskleding mij niet nemen kon vanwege het merk aan het voorhoofd. "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde." Ja, het was de oorzaak der eeuwige liefde niet overgegeven te worden om in eigen weg om te dolen zoals zovele anderen gedaan hebben, want wie stond meer het goede tegen dan ik? Ik stootte mij aan het struikelblok, wat het vleselijk gemoed altijd doet, zelfs aan de toegerekende gerechtigheid van Jezus, dat ik niet struikelde en om kwam in mijn zonden komt mij de eer niet van toe, maar Hij alleen de eer Die die dierbare belofte zo genadig aan mij vervuld heeft: "En Ik zal de blinden leiden door een weg, dien zij niet geweten hebben, Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben, Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en het kromme tot recht; deze dingen zal Ik hun doen, en Ik zal ze niet verlaten."

Het is buiten mijn bereik de blijdschap te beschrijven, want woorden zijn te arm om enig idee te geven van wat ik werkelijk genoot, het was zelfs nog meer, in 't kort, het was een onuitsprekelijke vreugde vol zaligheid. Ik bevond dat Gods Woord geen kunstig verdichte fabel is, maar het zuivere Woord Gods, want ik doorleefde de waarheid ervan, boven ik mij had kunnen voorstellen of denken, het was een blijdschap die ik zelfs in de hemel niet verwacht zou hebben.

Maar o die teleurstelling toen ik er achter kwam dat ik nog in bed lag! Het was alsof iemand mij tot boven het uitspansel had opgetild en weer neergelaten had en ik bemerkte plotseling het bed onder mij. Ik begon onvergenoegd te worden, alles zag er zo dood en treurig uit. Hierin kon ik niet langer leven, o hoe smeekte ik aan de Heere mij hier niet langer te laten, maar mij Thuis te halen naar de gezegende plaats waar Hijzelf was!

Maar spoedig werd ik verzoend met Gods wil, Hij wist wat voor mij het beste was, ik was gewillig om te liggen en te lijden net zo lang als het de Heere beliefdde, zelfs al

was het maar nuttig voor één ziel.

Ik had veel werkzaamheden met mijn familie, vooral met een broer, die zo na aan mijn hart lag, waar ik veel arbeid voor gehad had totdat Christus een gestalte in hem mocht krijgen, de Hoop der Heerlijkheid. Ik bad ernstig voor velen onder hen, maar voor niemand zoals ik dat voor hem deed. Ik was er van overtuigd dat hij toegebracht zou worden, waardoor ik mij nog beter kon verzoenen nog langer in deze wereld te zijn, maar mijn begeren was, de wil des Heeren geschiedde, zowel In als mét mij, als ik maar tot Zijn eer mocht leven Die zoveel voor mij gedaan heeft. Hij vertroostte mij uit de rijke schat van Zijn Heilig Woord. Hij verzekerde mij Hij zou mij nooit verlaten noch begeven, want Hij sprak: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. Want Ik ben de Heere uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland."

O, hoe klemde ik mij vast aan- en beminde mijn gezegende Zaligmaker, en vroeg of Hij maar bij mij wilde zijn en mij nooit overgeven tot oneer van Zijn Heilige Naam, maar mij te verwaardigen Zijn lof te verkondigen voor wat Hij voor mij gedaan heeft. Ik was nu zeer gewillig om in het vlees te blijven! Nu wist ik in Wien ik geloofd had en was er van verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag. En niet alleen machtig maar ook gewillig, want ik wist dat ik mijn ziel niet bewaren kon voor de kaken van de verscheurende leeuw daarom was ik dankbaar dat er hulp besteld is bij een Held, Jezus, Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft.

Mijn lijden was gedurende drie maanden heel erg geweest, dat was na deze openbaring van *de eeuwige liefde der eeuwig gezegende Drieëenheid, Die in verbondsbetrekking tot mijn ziel*, op Zich genomen had om mij te bewaren en om mij in de eeuwige rust en vrede te brengen, waar mijn ziel alreeds een voorsmaak van gehad had, mijn dierbare Zaligmaker verzekerde mij dat ik in de hemel zal komen en eeuwig bij Hem zijn zal en verwijderde elk struikelblok door de oneindige liefde, zo zeker als dit was toegezegd zo zeker zou ik de verworven bezitting deelachtig worden, dat eeuwig Koninkrijk wat Hij voor mij bereid heeft.

De vijand benauwde mij erg, hij probeerde mij te overtuigen dat ik deze liefde en weldaden die de Heere mij betoond had verdiend had door mijn gebeden en pogingen Hem genoeg te doen, maar de Heere was met mij overeenkomstig Zijn Woord der belofte, zodat Satan geen houvast kon krijgen. Ik had mijzelf zo zondig en verdorven gevoeld en mijn gebeden zo zondig zodat ik dagelijks meer in de schuld geraakte en was dankbaar nu een volkomen, vrij en volbrachte zaligheid te hebben; want ik wist dat mijn beste werken zo zondig en onvolmaakt waren, dat dit voldoende was om mij in de eindeloze rampzaligheid te doen verzinken. "Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node maar die ziek zijn." O, die vaste vrede en vreugde die ik ervaarde le midden van al mijn lijden! Ik ondervond de waarheid van dit woord: "Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o Heere! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen. Zij zullen zich de ganse dag verheugen in Uw Naam en door uw gerechtigheid verhoogd worden. Want Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte, en door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden. Want ons Schild is van de Heere, en onze Koning is van de Heilige Israëls. Toen hebt Gij in een gezicht gesproken van Uwen Heilige, en gezegd: Ik heb hulp besteld bij een Held, Ik heb een verkorene uit het volk verhoogd." Ja nu ondervond ik dat ik een Profeet had om mij te leren, een Priester om voor mijn zonden verzoening te doen en een Koning om in mij

te regeren en om mij in alles van Hem afhankelijk te maken waar ik zolang te vergeefs aan gewerkt had.

"Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn."

Ik ondervond dat ik nu vrij was van het juk der wet waaronder ik zo gezocht had. Nu vreesde ik 's Heeren toorn niet meer met betrekking tot mijn zonden, want ze waren allen gewassen in het bloed des Lams. Nu was mijn ziel in vrijheid gesteld. Ik bevond tot mijn blijdschap dat Zijn dienst volmaakte vrijheid was, Zijn juk zacht en Zijn last licht, want in plaats van tot zonden genegen te zijn, wat ik gevreesd had als ik zou geloven dat ik voor eeuwig in Christus geborgen zou zijn, had ik nu een sterker verlangen om te wandelen waardiglijk der roeping, met welke ik geroepen was en dat mijn gehele gedrag het Evangelie van Christus betamelijk mocht zijn.

Ach hoe blind en onwetend moet ik wel niet geweest zijn om te denken dat een kind van God gewillig en opzettelijk zou zondigen tegen Hem Die Zijn leven aan het kruis gelaten heeft, Die de toorn des Vaders, die wij verdiend hebben, gedragen heeft en Die ook voor de zielen der verlost en een eeuwigdurende verlossing verworven heeft, zodat mensen noch duivels instaat zijn hen uit Zijn handen te rukken. Zou enig rechtgeaard kind van God zo'n liefde beantwoorden door zorgeloos en gedurig in bekende zonden te leven, om zo Gods vijanden oorzaak te geven die Heilige Naam waardoor hij geroepen is te lasteren?

Ik ben er door ondervinding van overtuigd dat niet één levend kind van God dat zou kunnen, want hij is jaloers op Gods eer en roem; en zijn begeren is om onbevlekt van de wereld te zijn, net zo veel, ja nog meer, alsof zijn eeuwige zaligheid ervan afhing. Hij zoekt nu niet langer zijn eigen eer en roem maar zijn begeren is zijn licht voor de mensen te laten schijnen dat zij door het zien van zijn goede werken zijn Vader Die in de Hemel is moge verheerlijken. Ik ben er van overtuigd dat dit met mij het geval ook was want ik werkte niet óm het eeuwige leven maar uit het leven.

Nu had ik het Getuigenis van binnen dat ik het eeuwige leven deelachtig was, want ik was uit dat onvergankelijk zaad geboren, dat Woord van God, dat leeft en eeuwig blijft. Het was alsof ik in een nieuwe wereld was, hoewel mijn lijden erg groot was en mijn eetlust zó slecht dat mijn vrienden zich afvroegen hoe of ik zo leven kon, ik zei: "Ik heb een spijs die gij niet weet."

Ik at en dronk overvloedig, want ik had het Woord van God gevonden en at en het was mij tot verheuging en blijdschap des harten, het was mijn gehemelte zoet, zodat ik nauwelijks mijn lijden waarnam noch behoefte aan eten of drinken had. Ik zei: "Waarlijk, wáár de Heere ook is, daar is de hemel; want dit is niets dan een huis Gods, en dit is de poort des hemels." hoe vervulde mijn dierbare Heere die goedgunstige en gezegende beloften aan mij, die Hij op die gezegende nacht gegeven heeft.

Ik neem er nu de zoetheid van waar, het was een tijd om nooit te vergeten, het is al veertien jaar geleden maar het is nog zo vers in mijn geheugen alsof het slechts verleden week gebeurd is.

De daarop volgende februari nam mijn blijdschap nog meer toe door **de bekering van mijn broer**.

Ik had de Heere gedurende zes jaar of nog langer, dag en nacht voor hem aangelopen, met wenen, smekingen en sterke zuchtingen, of Hij hem genadig wilde zijn en zijn hart van de liefde der zonden en de dingen dezer wereld afkeren, om hem als een ontwaakte zondaar aan Zijn genadetroon te brengen, dat hij niet langer mocht zondigen tegen mijn lieve Zaligmaker, Die zoveel voor mij gedaan heeft, zijn zonden smarten mij gewoonlijk, zeer vele keren heeft de Heere hem betuigd als hij hard naar de ondergang scheen te snellen, zowel naar lichaam als ziel. Wat mij wel een

weinig bemoedigde om te hopen dat de dag aan zou breken dat hij een nieuw schepsel in Christus zou worden. Hierin ben ik dan ook niet teleurgesteld, ik heb mogen zien dat het werk in zijn ziel in die tijd de werkingen van Gods Geest waren, Die hem van zonden overtuigde, niet alleen de openbare, maar ook de verborgen zonden, ik herinner mij nog goed die avond dat hij na zijn werk mij kwam bezoeken, de wanhoop was aan zijn uiterlijk zichtbaar. Hij vertelde mij meteen dat hij zo in de ellende zat door de waarneming van zijn zonden, waarop ik zei dat door dit te horen mijn hart meer verheugde dan dat hij mij duizenden van goud en zilver gebracht zou hebben. Met groot genoegen keek ik het werk der genade in zijn ziel na! Sinds die avond is hij niet meer in een bierhuis geweest, maar heeft al zijn oude kennissen in de steek gelaten. Toen de Heere zijn hart in bezit nam, kon hij niet langer met de dronkaard verkeren. Ik zag nu met verlangen de avond tegemoet want in plaats van naar een bierhuis te gaan bracht hij zijn avonden bij mij door en vertelde dan zijn dagelijkse werkzaamheden.

Ik had nog een broer die zijn metgezel geweest was, maar nu werden ze gescheiden, soms ontmoetten ze elkaar in mijn kamer. Eens zei hij dat zijn broer nu zo hoogmoedig was dat hij niet meer met hem om wilde gaan. Ik zei: "O, neen! dat is het niet, hij zou er zelfs blij mee zijn om omgang met u te hebben als u maar met hem mee wilde gaan en doen zoals hij doet, want met u kan hij niet mee gaan, want de Heere heeft hem overtuigd dat het een slecht pad is dat naar de eeuwige rampzaligheid leidt!"

Ik zei ook: "Kom vanavond ook bij ons zitten in plaats van naar de herberg te gaan, want daar is niets dan kwaad te horen; al zou het u hier geen goed doen schaden doet het niet en het zou ons beiden groot genoegen doen u in ons midden te hebben."

Hij scheen nogal getroffen en sprak niets tegen. Het zat hem zwaar dat mijn broer hem in de steek gelaten had, want ze waren voorheen zoveel samen geweest; maar hij had geen hart, noch verlangen, geloof ik, om hem te volgen, want tot op dit uur schijnt hij dood te zijn voor alles wat maar godsdienst is, hij schenkt er blijkbaar geen aandacht aan als men hem gewaarschuwd voor het eeuwig wee dat ieder wacht die onbekeerd sterft.

Hierna waren er nog anderen in mijn familie die diep onder de last van hun zonden gebukt gingen, zij schreeuwden om genade maar de Heere kent degene die de Zijne zijn.

Toen het voorjaar in zicht kwam werd mijn gezondheid een beetje beter, ofschoon mijn rug, als ik mij bewoog, nog net zo slecht was als altijd. Gedurende de zomer was ik in staat de naald te hanteren, om Schriftuurlijke teksten op boekenleggers te borduren voor vrienden die mij kwamen bezoeken, zodat ik zeer bezig was met het uitzoeken van geschikte teksten voor dat doel, en de Heere zegende zo goedgunstig het Woord aan mijn ziel zodat het nu niet langer een verzegeld Boek was, want Hij had mijn ogen geopend om de schoonheid en gepastheid voor al mijn noden er in te vinden, hoe meer ik het Woord onderzocht des te meer ik het waardeerde, het was leven en sterkte voor mijn ziel, (ik was nu in staat om zelf te lezen, wat een grote weldaad was) de Heere zegende het lezen zo dat ik gedurende jaren nauwelijks wist wat het was om mijn Bijbel in mijn handen te nemen zonder er door gevoed te worden.

De Heere vervulde waarlijk Zijn goedgunstige belofte aan mijn ziel; "De ellendigen en noodruftigen zoeken water, maar daar is geen; hunne tong versmacht van dorst; Ik, de Heere zal hen verhoren, Ik de God Israëls, zal hen niet verlaten. Ik zal rivieren op

de hoge plaatsen openen, en fonteinen in het midden der valleien; Ik zal de woestijn tot een waterpoel zetten, en het dorre land tot watertochten."

Ik nam waar dat ik het levende water gekregen had, het sprong in mij op als een fontein om mijn dorstige ziel te laven, die al zolang versmacht had en opgedroogd was. Ik had werkelijk bakken uitgehouwen die geen water hielden. Is het te verwonderen dat ik daardoor teleurgesteld werd.

Maar gezegend en geloofd zij de Heere Die mij niet in mijn blindheid liet, want toen ik bijna van dorst in de woestijn stierf, opende de Heere mijn ogen om een fontein te zien en wel vlakbij de hand zonder enig toedoen van mij. Ik had lang mijn geld uitgewogen voor hetgeen geen brood is, en mijn arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan; toen ik al mijn krachten voor niets verspild had, bracht mijn lieve Heere alles wat ik nodig had, zonder geld en zonder prijs en beval mij het goede te eten en te drinken en sprak: "Laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen." Ik werd inderdaad gevoed met de zuivere melk van het Woord.

Ik had geen uitlegger om het te verklaren nodig; de gezegende Geest opende het Woord tot mijn zielsgenoegen. Nu was ik niet langer bevreesd om enig gedeelte van Gods Woord te lezen, zoals ik dat eerder geweest was, uit vrees dat ik zou geloven dat het Gods werk in mijn ziel zou zijn, dat ik dan zorgeloos zou gaan leven en niet zou vrezen om tegen God te zondigen, als ik er zeker van zou zijn naar de hemel te gaan. Maar het is juist andersom, ik vrees nu meer voor de zonden als ik toen ooit deed, want telkens als ik iets verkeerd deed dacht ik dat God mij niet als Zijn kind aan wilde nemen, nu heb ik een veel teerdere consciëntie dan toen.

Nu vrees ik te zondigen tegen mijn beste Vriend die Zijn leven voor mij afgelegd heeft. Kan iemand in de zonden leven die Gods liefde gesmaakt heeft en die voor elke troost Hem dank verschuldigd is, zowel voor het tijdelijke als geestelijke, met daarbij de hoop om voor eeuwig bij Hem te zijn? Ik ben ervan overtuigd dat niet één kind gewillig tegen zo'n liefde wil zondigen, als hij overweegt waar de Heere hem uit verlost heeft, zelfs van een grotere dienstbaarheid dan de kinderen Israëls, hun dienstbaarheid was alleen aards, maar die van de zondaar is tot in eeuwigheid, waar niet één hand dan alleen Jezus van kan verlossen.

Mijn hart is overstelpt niet liefde en dankbaarheid tot mijn lieve Heere en Zaligmaker, op het zien hoe genadiglijk Hij mij van zoveel dwalingen verlost heeft en mij stap voor stap geleid heeft om mijn eigen machteloosheid en Zijn almacht te zien. Doch ik heb een wet in mijn leden die strijdt tegen de wet mijns gemoeds dat, zo ik het goede wil doen het kwade mij bijligt, maar schep ik dan behagen in het kwaad? Neen, ik kan zeggen dat het mij dagelijks smart en bezwaart. Ik heb tot troost dat ik het Woord van God heb, het voorrecht om te zien, dat door alle eeuwen heen, ook goede mannen dezelfde bezwaren gehad hebben.

Johannes zegt: "Indien wij zeggen, dat wij gene zonde hebben, zo verleiden wij ons zelve en de waarheid is in ons niet." En Jezus zegt: "Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden." Als de zonde ons tot last is, dan is heiligheid ons vermaak.

De natuur van een wederomgeboren mens is dezelfde als voor de bekering tot God, maar voor de levendmaking had hij geen gevoel van zonden, omdat zijn ziel dood was; zoals een dood lichaam er geen weet van heeft wat aan hem gedaan, noch gezegd wordt, zo kan dat ook een dode ziel niet. Het vlees neemt de zonden niet als een last waar, omdat het niets anders is als zonden en ongerechtigheid, want we zijn in ongerechtigheid geboren en in zonden ontvangen en in die staat blijven wij totdat de Heilige Geest bezit van onze harten neemt en dan beginnen we waar te nemen wat zonden zijn, niet alleen de zonden van bedrijf maar ook de inwonende zonden. De

zondaar begint zichzelf te verfoeien en heeft berouw in stof en as, in plaats van beter te worden denkt hij slechter te worden; want hoe meer het licht van Gods Geest in zijn ziel schijnt, des te meer kwaad ontdekt hij in zijn hart, tenminste zo is het met mij. Ik neem waar wat het Woord van God beschrijft over het hart des mensen, dat het arglistig is meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen? Er is echt niemand dan God, alleen Almachtige sterkte, Die mij verlossen kan van zo'n verraderlijke vijand als mijn eigen slecht hart is, wat mij altijd terzijde af zou leiden als de Heere niet mijn Behoeder was.

Ik merkte maar zeer weinig van mijn slechte hart als de Heere mij vertroostte met Zijn kennelijke tegenwoordigheid en liefde, het was alsof elke zondige gedachte en begeerte voor altijd verdreven was. Dan dacht ik er niet aan dat ik later weer zonden in mijn hart waar zou nemen. Ik dacht dan, dat de liefde Gods, die ik dan genieten mocht voortdurend waarneembaar zou zijn. Ik nam geen kwaad waar terwijl Jezus bij mij was; het was niet van belang wie er dreigend naar mij keek, zolang Jezus mij maar vriendelijk toelachte was alles in orde. Ik had veel beproevingen snaar het gevolg was dat ik de Heere nauwer aankleefde om troost. De lieve Heere vertroostte mij als een die zijn moeder troost, want geestelijk gezind te zijn is leven en vrede, zo ondervond ik het. Jezus trok mijn genegen- lieden van deze wereld af en bepaalde ze bij de hemelse. Laat mij gebrek hebben aan wat ook van 's werelds goed, ik had er geen last van, alles was goed.

Zolang de Heere maar bij mij was om mij te ondersteunen, kon er niets de vrede en vertrouwen die ik in de Heere had verstoren, een vertrouwen die de wereld niet kan geven noch wegnemen.

Mijn geliefde moeder zei vaak: "Ik wilde dat ik maar iets voor u te eten had, voor mijzelf geef ik er niet om als ik maar iets voor u had."

Ik zei: "Wees u niet ongerust over mij, de Heere zal het wel in iemands hart geven om mij wat te brengen; maar als ik niets heb, geloof ik, dat ik geen gebrek aan enig goed hebben zal, want de Heere kan mij ondersteunen, bewaren en de honger wegnemen, wat Hij dan ook waarlijk vaak gedaan heeft; want soms ben ik zo uitgeput van gebrek geweest, dan werd ik plotseling zo verkwikt alsof ik gebraden vlees gegeten had, ofschoon ik niets te eten gehad had dan alleen die spijs die de wereld niet kent.

Op een andere keer was ik in scherpe behoefte van iets en heb ik tot de Heere gebeden om iemand te neigen om mij in mijn behoefte te voorzien.

Ik herinner mij dat ik open dag behoefte had aan iets waarvan ik dacht dat ik wel eten kon (mijn eetlust was wel zó slecht dat ik alles riet eten kon, zelfs niet als ik honger had; het ging goed als ik maar wat goed brood kon krijgen, want ik kon iet gewone brood niet eten), mijn moeder, die beneden was, verlangde er ook zo naar om iets voor mij te eten te kunnen krijgen, maar ze had geen geld om iets te kopen, ze wilde dat ik het haar aan iemand zou laten vagen; maar ik zei: "Neen de Heere zal er in voorzien als ik werkelijk behoefte heb;" binnen een paar minuten kwam de kat met iets in haar bek naar boven, ze begon geluid te maken en keek naar me op.

Ik schrok ervan er riep mijn moeder om ze naar beneden te jagen, want ik dacht dat het een rat was, ze wilde niet naar beneden maar kroop onder het bed en hield het in haar bek naar at het niet op. Moeder vond toen een stok om op naar beneden te jagen, toen ze er onderuit kwam, zeg moeder dat het een wild konijntje was. Toen de kat het los liet begon het te rennen, want het leefde nog. Zo gauw ik dat zag zei ik: "De Heere heeft mij van een heerlijke maaltijd voorzien, ik ben er van overtuigd dat de Heere het gestuurd heeft, want de kat keek naar mij en maakte geluid alsof ze zeggen wilde dat het iets voor mij was."

Ik zei toen tegen moeder: "Dit brengt mij de raven in gedachten die Elia eten brachten, want het scheen alsof de kat het niet durfde op te eten. De Heere kende al onze behoeften; Hij heeft gezegd dat Hij er in voorzien zal en zie hoe

Hij het gedaan heeft zelfs door de kat; pak het maar en maak het maar voor mij klaar." U ziet de kat bracht het in leven anders zou ik het niet hebben kunnen eten, want ik zou gedacht hebben dat het een dode was; maar ik had er een heerlijke maaltijd aan, mijn hart was vol liefde en dankbaarheid tot de Heere door mij in zo'n wonderlijke weg te voorzien.

Een dag daarna bracht de kat mij een vogel die mijn waarde moeder ook voor mij klaargemaakt heeft, nooit eerder heb ik zo van twee maaltijden genoten als van deze twee.

Hierna bracht ze mij een vis maar die was dood, dus kon ik hem niet eten. Ze bracht alles bij mij boven maar na die vis nooit iets meer. Ik heb er vaak aan gedacht dat ik er geen goed aan gedaan heb om die vis te weigeren, want toen de winter aankwam werden onze behoeften groter.

We hadden slechts vier shilling en twee broden in de week, de kolen waren zeer duur die kostten ons twee shilling in die week, zodat wanneer wij het noodzakelijke gebruik gekocht hadden dan hadden we niets meer over om voor mij iets te kopen wat ik eten kon, daarom leden zowel mijn geliefde moeder als ik veel gebrek, maar ik had nog vrede met God en vond dat we net zo goed moesten welen gebrek te lijden als overvloed te hebben, op 's Heeren tijd en wijze zal Hij het voorzien.

Gedurende drie jaar kregen we niet één kopje thee noch een beetje suiker; alles wat we konden krijgen was een beetje koffie wat we zonder suiker opdronken.

Maar zolang wij maar uit de schuld konden blijven maakte ik mij geen zorgen over wat ik tekort kwam. We hadden zo dikwijls heet water nodig voor warme omslagen, waar ik veel gemak van had, dus waren we wel verplicht kolen te kopen; zodat wáar we verder ook gebrek aan hadden, we waren zonder middelen om het aan te schaffen.

In deze tijd hadden we negen shilling schuld, in het begin 1840 gebeurde het dat moeder boven kwam met de wanhoop op haar gezicht, we wisten niet wat we moesten doen we hadden eten noch brandstof, ofschoon ze juist onze toelage van de gemeente wilde gaan halen, maar ze wist niet wat ze er mee beginnen moest, daar ze voorheen al eens kolen en andere benodigheden die wij niet konden missen gekocht had, niets van wat we al schuldig waren konden we betalen, noch iets voor mij kopen, onder gejammer zei ze: "We zullen nog versmachten."

Ik zei: "Neen moeder, hoe waar is de belofte, "De Heere zal het voorzien."

Niets verontrust mij zo als de negen shilling schuld; we konden toen net zo goed als nu gebrek hebben gehad, maar we hebben nu twee zorgen, schuld en gebrek, als we nu maar uit onze schuld kunnen komen, dan zullen wij nooit meer met mijn toestemming, in schulden geraken, het bekommerd mij meer dan wat ook, maar ik ben ervan overtuigd dat we spoedig iets zullen hebben, want de Heere kent onze nood meer dan iemand anders."

"Maar," zei ze, "waar moet het vandaan komen? heeft u enig vermoeden? uit Londen krijgen we nu ook niets;" (Een broer en zuster die in Londen woonden hadden ons in oktober een pakje gestuurd en hoopten er in april ons weer een te sturen; maar ze hadden ook niet veel tot onderhoud voor hun gezin dus konden ze niet zo veel doen als ze wel wilden).

Niemand behalve mijn moeder en de Heere wisten onze nood. Ik keek alle kanten uit, toen moeder zei: "Weet u iemand waar het vandaan moet komen?" zei ik: "Wat Londen betreft, daar heb ik niet de minste gedachte aan," maar toch was ik er nog van

overtuigd dat de Heere het voorzien zou en dat we niet zouden versmachten in een land van overvloed; hoewel ik zei dat ik niemand wist die ons kon helpen, maar mijn ogen waren op de Heere, want al het goud en het zilver is Zijne en het vee op duizend bergen.

Hoewel het de Heere beliefdde ons te beproeven met gebrek, ons leerde om alleen tot Hem op te zien voor hulp, toch was ik er zeker van dat Hij op Zijn tijd de belofte zou vervullen die ik in het begin van mijn ziekte gekregen had, "Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en al deze dingen zullen u toegeworpen worden." Ik was ervan overtuigd dat Hij Die voor de vogels in de lucht zorgde ook ons van geschikte voeding zou voorzien in deze tijd van nood. "Als we nu maar die negen shilling konden betalen," zei ik, "dan zou ik helemaal geen zorg hebben."

Ik dacht niet dat de uitredding al zo dichtbij was, want toen ik aan het praten was kwam er iemand de trap op voor moeder tijd had om naar beneden te gaan; op het moment dat ze de kamer in kwam zei ze, haar gezicht straalde van genoeg: "Ik hoop dat ik voor u een boodschapper van goede tijding ben."

Als ze onze nood geweten had, kon ze niet meer genoten hebben (maar niemand wist dat we bij drie verschillende mensen schuld hadden) zo gauw ze mijn bed bereikt had gaf ze mij twee halve kronen; terwijl ze mijn hand nog vast hield, zei ze: "Stop, dat is alles nog niet." Ze nam nog een shilling en ging zo door totdat ze mij er nog vier gegeven had, wat de negen volmaakte die ik nodig had. Toen zei ze: "Dat is alles." Zo gauw ik die laatste shilling ontvangen had was ik helemaal onder de indruk van 's Heeren goedheid. Ik zei niets maar zuchtte en viel terug in mijn kussen, toen de dame dat zag zei ze: "Schrik er niet van, ik zal er u alles van vertellen."

Ach, dacht ik, u kunt mij niet meer vertellen dan ik al weet! Ik vond, wie het mij ook gestuurd heeft, de Heere heeft het mij gegeven, het was alsof ik het werkelijk uit 's Heeren eigen hand ontvangen had en alsof Hij zei. "Daar is het bedrag, zie Ik heb die nood van u afgenomen."

O, wat zegende en loofde mijn ziel de Heere voor aldus voor mij te zorgen! Het duurde wel even voor ik aandacht kon schenken wat de dame over het geld vertelde; maar het bleek dat ze een brief van een dame uit Londen ontvangen had die gehoord had dat drie jonge personen op een ziekbed lagen en had een soeverein bijgesloten om onder hen te verdelen, mijn vriendelijke bezoeker dacht dat ik het grootste deel behoorde te hebben en wilde dat ik één of twee boekenleggers zou maken voor die dame die het gestuurd had, ze vond dat ik die negen shilling hebben moest. Ze dacht er niet aan dat de Heere het in haar hart gegeven had om mij precies het bedrag te geven dat ik nodig had! Maar ik zag duidelijk dat het de Heere was Die in zo'n wonderlijke weg gewerkt had om ons uit de nood te helpen, mijn hart brak bijna. Ik had wel hardop Zijn lof willen verkondigen; ik was met blijdschap vervuld door de wonderlijke liefde van God om zo voor ons te zorgen.

Zodra de dame weg was, begon ik de barmhartigheid des Heeren tegen moeder te prijzen, die ook bijna net zo onder de indruk was als ikzelf, maar ze was wel verplicht om bijna direct onze ondersteuning te gaan halen, daar ze twee mijl lopen moest, ze verliet mij met tegenzin, maar ze voelde bijna de grond niet onder haar voeten en haastte zich terug om te praten over de wonderlijke tussenkomst van 's Heeren hand. Geen van beiden had behoefte aan eten noch drinken, honger en dorst waren weggenomen. Ik zei: "Nu lieve moeder, als u uitgerust bent dan kunt u het geld brengen waar het hoort te zijn."

Maar ze wilde er iets van nemen om voor mij wat eten te kopen. Ik zei: "Neen, de Heere heeft het gestuurd met het doel om onze schuld er mee te betalen en om mij van

mijn zorgen te ontslaan en de Heere zal verder ook nog zorgen voor alles wat we nodig hebben; ik wil niets van dat geld hebben.

Ik had niet lang meer te wachten op iets wat ik nodig had te kopen, want de volgende dag kwam er een heer die mij een halve soeverein present deed, het was een gift van een persoon die ik verscheiden keren gezien had, maar van wie ik eerder nog geen sixpence ontvangen had; de volgende dag ontvingen wij een sluitmand uit Londen met alles er in wat ik maar kon wensen, brood, bloem, vlees, kaas, koffie, thee, suiker en alles wat we verder nog nodig hadden, ook nog vijf shilling om voor ons wat paling te kopen; verscheiden vrienden hadden voor ons wat aan mijn zuster gegeven en mijn broer en zuster hadden de rest erbij gedaan; ze hadden zoveel aan ons gedacht dat ze geen rust hadden voor ze het gestuurd hadden.

Mogen allen die dit lezen en ook zo met armoe en gebrek beproefd worden, in dezelfde God vertrouwen, Die zo rijkelijk en overvloedig in onze hoogste nood voor ons gezorgd heeft, ik ben er van overtuigd dat ze niet te vergeefs zullen vertrouwen. Ik kan mijn waarneming niet beschrijven, maar ik weet dat ik zei: "Het is te veel Heere, voor zo'n onwaardig zondaar om zo rijkelijk voorzien te worden; houdt Uw hand in, o Heere want ik kan niet meer dragen."

Het was meer dan ik kon dragen het kwam zo regelrecht van de Heere. Zijn hand werd zo duidelijk in het instrument zichtbaar dat ik tegen mijn geliefde moeder zei: "Zeg nooit meer waar moet het vandaan komen, want u ziet de Heere kan het sturen van welke kant het Hem ook belijft, u zei dat we niets uit Londen te verwachten hadden en nu ziet u dat bijna alles wat we hebben daar vandaan gekomen is.

Op donderdag hadden we nog aan alles behoefte en op zaterdag zijn we met alles wat we nodig hebben rijkelijk voorzien en wat is nu het beste van alles, de vrede Gods in mijn ziel," waar het waarlijk stroomde als een rivier.

O, hoe zoet was de toegezegde belofte, al deze dingen zullen u toegeworpen worden! "ofschoon de vervulling van de belofte nog uitblijft, wacht er op, op de bestemde tijd zal het zeker komen, het zal niet achterblijven."

Dit was waarlijk maar een voorproefje van wat de Heere wilde en kon doen, want vanaf die tijd tot nu toe, meer dan dertien jaar, hebben we nooit geen gebrek meer gekend, noch zijn we in moeilijkheden geweest; maar we zijn elk jaar meer en meer met de comfort van dit leven overvloedig voorzien, zodat ik in waarheid zeggen kan, ik zou niet meer kunnen hebben indien ik een bank had om naar toe te gaan, ik heb inderdaad een onuitputtelijke bank, die nooit faalt daar ben ik zeker van; en het mooie is, we kunnen er af halen zonder er iets op te brengen. Wel mocht Jezus zeggen: "O gij kleingelovige!" als wij zien en weten hoe Hij zorgt voor de vogels in de lucht, hoe kunnen we dan denken dat Hij minder zorgzaam zal zijn in de voorzienigheid van de dagelijkse behoeften van Zijn kinderen, die Hij met Zijn dierbaar bloed gekocht heeft? O dat allen die dit wonderlijke verhaal lezen van 's Heeren liefde en zorg over een van de minste en onwaardigste van Zijn kleinen, dit hun geloof moge versterken om te geloven dat de Heere op Zijn tijd en wijze voor hen zal zorgen! Hij is getrouw aan het Woord Zijner belofte, Hij kan Zichzelf niet verloochenen; hemel en aarde zullen voorbij gaan maar niet een titel van Zijn Woord zal falen.

Satan probeerde vaak mij in een strik te krijgen en mijn onbehoedzame ziel te vangen. Vele keren zou ik gevallen zijn als de Heere mij niet ondersteund had. Ik kende zo weinig van de hoogmoed, huichelarij en bedrog van mijn hart en de listen van Satan; zodat ik wel tienduizend keer gevallen zou zijn als de lieve Heere mij niet in het uur der verzoeking bewaard had.

Satan probeerde mij op te blazen met hoogmoed en eigendunk, hij wilde mij doen geloven dat wat ik genoot niets meer was dan wat ik van God verdiend had, als vrucht op mijn gebeden, het waken tegen zonden en de werkingen van mijn zondig vlees, waaraan ik hard gewerkt had om het te bedwingen, maar de Heere gaf mij op dezelfde tijd te zien en waar te nemen, als ik niet meer had dan wat ik verdiend had dan zou ik in een eeuwigdurend wee geweend, geweeklaagd en mijn tanden geknerst hebben, dat het 's Heeren genade was dat ik niet verteerd was, daarom niet ik maar de Heere al de lof voor de zegeningen die ik nu in deze wereld genieten mag en de verzekering die ik in mijn ziel heb dat ik eenmaal voor eeuwig bij de Heere zijn zal. Het is inderdaad allemaal genade van het eerste tot het laatste, het was de Heere Die mijn ziel levend gemaakt heeft toen ik dood in zonden en misdaden was. Ik weet als Hij mij niet uitverkoren had, dan zou ik Hem nooit gekozen hebben. Hoe kon ik dat ook terwijl ik dood was? want ik had toen geen behoefte aan God, daarom was het voor mij onmogelijk Hem te kiezen. De Heere alleen heeft het eeuwige leven en Hij alleen kan het verlenen; de Heere baande voor mij een weg ter ontkoming en behoedde mij voor de macht van de verzoeker.

In deze tijd viel er dagelijks wat voor om mijn ziel te wonden en te bedroeven, maar de Heere troetelde mij zo op de knieën der vertroosting (Jes. 66:12), zodat Hij niets toeliet om die vrede en vertroosting in mijn ziel te verstoren; want velen als zij mij hoorden zeggen: "De zaligheid is allemaal uit genade," dan gingen ze weg en kwamen mij nooit meer opzoeken en verhinderden zo ook anderen door te vertellen, als ze naar mij kwamen zouden ze alleen hun ziel maar kwetsen, want ik was een Calvinist.

Wat een Calvinist was dat wist ik niet, ik had nog nooit die naam gehoord voor ze mij die gaven; maar ikzelf, heb ook lang gedacht dat allen vijanden van God waren die zeiden dat een mens niets aan zijn eigen zaligheid doen kan, zodat ik ze kon verdragen maar ze wilden niet bij me in de buurt komen; ze zeiden dat ik een vijand was van de ware godsdienst.

Ik vond het mijn plicht om te vertellen hoe bedrogen ik was uitgekomen en hoe de Heere mijn ogen geopend had om mijn eeuwige zekerheid in de Heere te zien, Die mijn Gerechtigheid en Sterkte was. Ik zei: "U hoeft niet bevreesd te zijn dat het een dwaling is want ik heb het niet van mensen geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus, wat mij steeds meer deed zien en waarnemen de vervloekte natuur der zonden en hoe snood ze wel moeten zijn in het oog van een Heilige God, als niets minder dan het bloed van Zijn enig geboren Zoon een offerande zijn kon om de zonden te wassen." De Heere vervulde waarlijk de belofte in mij: "En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en Ik zal u een vleses hart geven. En Ik zal Mijnen Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal maken, dat gij in Mijne inzettingen zult wandelen."

Ja, waar ook de Geest des Heeren geplant wordt daar zal heiligheid des levens zijn, want geloof zonder de werken is dood, een dode boom kan geen vruchten dragen, noch kan dat een zondaar die dood in de zonden is. O, mocht ik meer van dat geloof hebben dat door de liefde werkt, dat mijn dagelijkse wandel het Evangelie van Christus betamelijk mag zijn! De apostel Paulus zegt: "Want wij die geloofd hebben gaan in de rust."

Ik bevond het zo te zijn na de strijd die ik met het kwaad van mijn hart gedurende zoveel jaar gehad had, de verdenkingen, vrezen en verdorvenheid van mijn boze natuur. De Heere gaf mij rust van de dagen des tegenspoeds, elke vijand van binnen en van buiten was zo stil als een steen, niets verstoorde mijn vrede en gemeenschap

met de Heere en mijn verstand werd voor het Woord van God geopend, zodat het Woord vergezeld ging met leven en kracht tot nut en troost voor mijn ziel.

O, wat een schat had ik van een vriend gekregen in de gift van *Romaine's "Leven, wandel en overwinning des geloofs!"* het was een middel in de handen van de Geest ter versterking en bevestiging van het werk Gods in mijn ziel en een smakelijke spijs; ja zoeter dan honing, maar sommige dingen in het Woord van God kon ik niet bevatten, ik kon de leer der verkiezing niet begrijpen, mijn gemoed scheen verward te zijn als ik er over dacht.

Satan scheen er mij mee te verwarren, door in te blazen dat God een harde Meester was, rapende waar Hij niet gezaaid had, maar de Heere was mijn Behoeder, want deze gedachten waren voor mij van geen gewicht. Ik vond dat Hij in al Zijn handelingen voor mij een God van liefde was en dat het alleen Zijn genade was dat ik niet verteerd ben. Een andere strik van de vijand was door mij te zeggen dat indien wij uitverkoren waren dan gaf het niet hoe wij leefden dan worden we toch wel zalig, maar de Heere was aan mijn zijde om mij te verlossen en onderwees mij vaak in dromen en gezichten.

Op een dag was ik erg gekweld geworden, meer als ooit met zulke gedachten, mijn gemoed raakte zeer verward. Na een poos viel ik in slaap en droomde dat ik in een woeste verschrikkelijke wildernis was, waar alles er erg ellendig uitzag, maar aanstonds daarop kwam ik bij een prachtige groene weide, die erg schitterend was als de zon er op scheen; toen ik daar liep zag ik een grote zee; in het eerst kon ik er geen weg door vinden; tenslotte ontdekte ik een hele smalle plank, die te smal leek om er een voet op te zetten. Ik dacht wie zou er nu over zo'n zee, op zo'n smalle plank zonder leuning, durven lopen, terwijl ik naar dat gevaarlijke pad stond te kijken, keerde ik mij om en zag een menigte mensen, die net als ik vol bekommering stonden te kijken hoe over te komen; anderen schenen onbekommerd te zijn, die waren aan het lachen en praten en gingen er rustig bij zitten op een hoge berm die de vorm had van de daken der huizen en vol mensen was ze zaten allen op hun gemak en kalm met hun armen over elkaar. Tenslotte zei ik: "Wat voordeel is het om hier stil te houden dit is niet de weg om aan het einde van onze reis te komen?"

Voor ik tijd had om verder te denken bemerkte ik dat ikzelf op die smalle plank stond, wankelende en bevende, niet in staat om recht op te staan dat was onmogelijk zonder te vallen, maar door een onzichtbare macht verzamelde ik alle krachten om op te zien en in een moment verdwenen alle bezwaren, want zie, ik zag steunposten op de weg langs de smalle plank, zodat wanneer het hoofd duizelig werd was er iets om aan te grijpen, daar ik zo duizelig was, was ik blij met die steunposten ofschoon ze op de weg schenen te zijn had ik toch geen moeite om er bij te kunnen waarop ik mij verwonderde. "Ach," zei ik, "waren deze steunen er niet geweest had ik nooit één stap verder gekund, maar moest in wanhoop verzonken zijn!" Ik zag hier en daar een persoon op de weg, terwijl de menigte achter bleef, "O," zei ik, "hoe is het mogelijk dat zij zo ooit aan het einde der reis komen, terwijl ze daar zo zitten."

Ik ging door een heel eind van hen vandaan, ik ontwaakte toen plotseling en bevond dat het een droom was, maar door de uitwerking die het op mijn gemoed had scheen het geheel werkelijkheid toen kreeg ik deze woorden: "Dan zullen wij kennen, wij zullen vervolgen om de Heere te kennen."

Ik was overtuigd dat de droom van de Heere kwam; ik bad tot de Heere om mij de bedoeling ervan te tonen, om er mij door op het rechte pad te geleiden en er mij niet rustig bij neer te laten liggen. Ik mocht zien dat die smalle plank, de smalle weg voorstelde waar in het Woord van God over gesproken wordt, en de schare stelde

allerlei soorten belijders voor die genoeg aan een belijdenis hadden, terwijl degenen op de hoge berm degenen waren met een beschouwende kennis van de weg der zaligheid en daarop rustte zonder bevindelijke kennis van het leven en de kracht ervan in hun zielen, zodat ze nooit één voet zetten op de smalle weg die naar het eeuwige leven leidt.

Toen zag ik de onmogelijkheid dat ook maar iemand in kan gaan in de eeuwige heerlijkheid die niet wandelt op de smalle weg die Jezus met Zijn voetstappen aangegeven heeft en dat niemand er op kan wandelen, vanwege de smalle en gevaren, dan alleen zulken die door de Geest wederomgeboren zijn en die de zekerheid van een Drie-enig God hebben om daarop te rusten Die in verbondsliefde op Zich genomen heeft om de hele met bloedgekochte familie in de eeuwige heerlijkheid te brengen.

De drie posten die ik over de smalle weg zag, ik geloof dat ze afbeeldden Vader, Zoon en Heilige Geest, zonder Wiens bijstand niemand kon passeren; maar Die versterkte, hielp, ondersteunde en vertroostte al de Zijnen op de weg door Zijn eeuwige armen onder hen te stellen, totdat zij het einde van hun pelgrimsreis bereikt hadden. Ik zag dat menselijke kracht en wijsheid nutteloos was; en de zaligheid van het begin tot het eind, enkel een gave Gods, roem van het schepsel is voor eeuwig uitgesloten, niet ons, niet ons, maar alleen de Heere de eer.

Na een dag of twee kreeg ik een vriend op bezoek die begon te praten over de uitverkiezing en zei: "Als die leer waar is geeft het niet hoe wij leven, als we zalig worden dan worden we zalig."

"Wel," zei ik, "wie zou er zo redeneren als hij op reis was?" dus vertelde ik mijn droom en zei: "Kan iemand gelijk hebben als hij blijft zitten en dan hardnekkig volhoudt en zegt, als ik thuis moet komen dan kom ik thuis en nooit één stap in die richting doet? wees daar zeker van dat zo'n redentatie blijk geeft dat zo'n persoon tegenover God niet op zijn plaats is. Wij worden aangespoord om naarstig onze roeping en verkiezing vast te maken, u ziet roeping gaat voor uitverkiezing dat wil zeggen, dat u moet weten dat u geroepen bent uit de staat der natuur tot de staat der genade, allen die de last der zonden waargenomen hebben vrezen de zonden; ze zouden niet graag zeggen: "Zullen wij in de zonde blijven opdat de genade te meerder worde?" zulke vrezen een schuldige consciëntie daar zij zich, met betrekking tot zonden, de alsem en gal herinneren, want, "Een verslagen geest, wie zal die opheffen?"

Toen zei ik: "Indien iemand in Christus is, hij is een nieuw schepsel, hij heeft lief wat hem voorheen niet bekoren kon en haat wat hij voorheen liefhad; niet om Gods liefde te verkrijgen maar omdat hij van God geliefd is, en dat is de vrucht van zijn vereniging met de Heere; en alle rank die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage. Blijft in Mij en Ik in u. De rank kan uit zichzelf geen vrucht dragen tenzij het in de wijnstok blijft, want zonder Mij kunt gij niets doen."

Ongeveer een week nadat ik die droom gehad had werd mij een boekje toegestuurd. Het was er een van **Dr. Hawker** getiteld, "*Bezoeken tot en van Jezus*;" de Heere heeft het zeer aan mijn ziel gezegend; maar toen ik aan dat gedeelte over *de uitverkiezing* kwam beschuldigde mij dat. Ik probeerde mijn consciëntie te verharderen zodat ik niet de zonden waar zou nemen, waarover hij sprak, door het strijden tegen Gods soevereiniteit. Hij zei: "Wij staan in onszelf toe wat we niet in God toe willen staan; wij verkiezen of weigeren, het staat ons aan of niet, in overeenstemming met onze smaak, maar als de Rechter der aarde Zijn Heilige wil en welbehagen bekend maakt en zegt: "Ik zal Mij ontfermen diens Ik Mij ontferm," dan staat het hoogmoedig,

onvernederd hart des mensen tegen God op, zodat een mens aanspraak wil maken op die vrijheid die hij in God ontzegt."

O, hoe staarde mijn schuld mij aan voor al mijn vorige opstand tegen Gods soevereiniteit! Ik was verplicht om schuldig aan Zijn voeten neer te vallen en te bidden of Hij deze grote zonde vergeven wilde en mij nooit meer toe te staan om ook maar iets hard of verkeerd te denken over wat Hij gepast vond te doen. Ik vond dat wat Hij deed moest wel rechtvaardig en goed zijn en dat het verkeerd in mij was, een arm blind schepsel, mij te bemoeien met de werken en wegen van een oneindig wijs God, want, "De verborgene dingen zijn voor de Heere, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen."

Ik stond verbaasd door Gods lankmoedigheid, door het verdragen van zo'n opstandig zondig schepsel. Ik vond dat God rechtvaardig zou zijn om mij af te snijden en mij naar het eeuwig verderf te sturen voor deze strijd tegen Hem Die recht heeft alles naar Zijn welbehagen in hemel en op aarde te doen. Deze zonden schenen groter dan al mijn andere zonden, om na alles wat de Heere voor mij gedaan had mijzelf dan te bezondigen door Hem een harde Meester te achten, maar de Heere herstelde spoedig de vrede in mijn bekommerde ziel door mij te verzekeren dat Hij ook die zonde vergeven had, want ik had niet gewillig maar in onwetendheid tegen Zijn soevereiniteit gezondigd.

O, hoe vaak heb ik, sinds toen, de Heere geloofd voor deze leer (der uitverkiezing) waaraan ik mij voorheen zo stootte! Het is mij nu alles! Ik ben niet in staat de vrees en vreugd te beschrijven die ik in de Heere ondervond gedurende zes jaar of nog langer nadat Hij mij verzekerd had van Zijn onfeilbare liefde tot mij. Gedurende al die tijd heb ik nooit, aan mijn eeuwigdurend behoud en in een echte gemeenschap met Christus getwijfeld. Het gebed was voor mij geen taak, maar een voorrecht. Het Woord van God was spijs en drank voor mijn ziel, elk woord wat ik las was leven en kracht, en gepast voor mij, ik verwonderde mij over de zegeningen die het bevatte, ik zag er schoonheid in die ik er voorheen nog nooit in gezien had.

De Heere bescheen mijn ziel zó en zegende mij met Zijn tegenwoordigheid zodat geen kwaad noch verdorvenheid van mijn zondige natuur de macht of permissie had om mijn gemoedsrust en vrede te verstoren, zodat ik al die tijd niet bemerkte dat ik een slecht, ongelovig hart en een zondige natuur had om tegen te strijden. Mijn dierbare Zaligmaker droeg mij in Zijn schoot en bewaarde mij goedgunstig voor de zonden zowel voor de openbare als verborgene.

Nadat ik die droom gehad had, totdat de Heere mij gevoed en versterkt had, werd Satan tegen gehouden zodat Hem niet toegelaten werd mij te kwellen of in de war te brengen, maar ofschoon ik de werkingen der verdorvenheid niet in mijn zondig hart opmerkte, toch vreesde ik altijd dat de Heere van mij wijken zou. Ik wist wel dat ik mijzelf niet bewaren kon, zodat de inhoud van mijn gebed altijd was: "Heere bewaar mij, verlaat me toch nooit; want als U dat doet zal ik zeker tegen U opstaan en murmureren." Ik kan zeggen dat ik nooit zonder het besef was van de alsem en gal waarvan ik voorheen zoveel van gehad had. Dagelijks smeekte ik de Heere mij niet aan mijzelf over te laten.

Gedurende de eerste drie jaar na deze redding, was mijn lichamelijk lijden soms zeer hevig. Vaak scheen ik op de rand der eeuwigheid te zijn, maar alle vrees voor de dood was weggenomen en ik verlangde om heen te gaan, dat ik voor eeuwig bij de Heere mocht wezen, want ik dacht dat elke aanval van kramp mij zou hebben doen landen aan Kanaän's kust, maar mijn gedachten waren niet 's Heeren gedachten;

langzamerhand namen deze aanvallen af en kwamen in geen drie jaar terug, zodat ik andere gedachten en verlangens begon te krijgen; ik genoot nog als altijd veel vrede en liefde van God en mijn verstand werd meer en meer geopend om te verstaan wat ik las, zodat ik verbaasd was over mijn verstand, toen begon ik met hoogmoed vervuld te worden, mij afvragende wat de Heere met mij doen zou, ik begon te denken dat Hij mij voor iets op aarde gepast aan het maken was en dat ik nog niet zou sterven, maar weer beter worden, Hij zou mij anders niet zo'n kennis en verstand in de Schrift gegeven hebben." Want het graf zal u niet loven, de dood zal U niet prijzen."

O, neen, concludeerde ik, 's Heeren bedoeling is mij te genezen, om de grote dingen die Hij aan mijn ziel gedaan heeft te gaan vertellen! O hoe blind was ik voor de sluwheid en de subtiliteit van de vijand! Hoe gewillig luisterde ik naar al zijn inblazingen. Ach hoe fijn zou het toch zijn om naar zieke mensen te gaan en ze te verzorgen! ik zou weten hoe ik er mee om moest gaan omdat ikzelf al zo veel mankerende geweest ben, dan kan ik ze ook voor troost op Jezus wijzen. Ik kan ook voor hen lezen en bidden en wie zal zeggen hoe de Heere mij nog voor menig twijfelende terneergebogen ziel tot zegen stellen zal?

O, wat was ik met plannen maken in de weer! Als ik me een beetje minder gevoelde als gewoonlijk, dan was ik diep ongelukkig. Ik kon niet over de dood denken; maar wat een grote verandering vond er in mijn ziel plaats, in plaats van vrede was er niets anders dan verwarring; al mijn kennis en verstand van het Woord, waar ik zo hoogmoedig op geweest was, verliet mij, zodat ik niets scheen te weten, als ik het Woord las werd ik de kracht er van niet gewaar; ik was nu dood en traag in vergelijking met wat ik gewend was toen elk woord aan mijn ziel gezegend werd. Ik had nu geen hart om te lezen noch om te bidden, de heerlijkheid was weggevoerd. Ik kon niet heen of weer; de gedachte aan de dood was vreselijk voor mij, hoewel ik niet één moment aan mijn eeuwige behoudenis twijfelde.

Ik nam waar dat ik een kind van God was, maar in plaats van mij te onderwerpen aan Zijn wil zoals voorheen, had ik nu een sterk begeren om beter te worden; hoe kon ik dan vrede hebben als mijn wil niet overeen kwam met 's Heeren wil? Ik dacht er niet aan dat dit een verzoeking van Satan was.

Ik dacht dat het Gods wil was dat ik weer beter zou worden, ik was ook sinds drie jaar veel beter geweest en gevoelde mij sterker; maar toen mijn moeder probeerde mij in bed te laten zitten was ik weer net zo min als ooit tevoren, nog steeds kon ik niet anders denken als ik zou weer beter worden, steeds maar plannen makende voor mijn toekomstige nuttigheid.

Gedurende al deze tijd was er geen gemeenschap met de Heere, al het geestelijke was dood en droog, ik bleef verscheiden weken in deze staat; tenslotte concludeerde ik hoewel ik niet zitten kan ik twijfel er niet aan dat ik staan en lopen kan; misschien kan ik wel nooit meer in staat zijn om te zitten, maar dat is niet zo erg als ik dan maar staan en lopen kan, terwijl ik aan staan dacht schenen mijn benen sterker te worden, ik wilde dat mijn moeder probeerde of ik staan kon, maar ze zei dat ze mij daar niet mee pijnigen wilde omdat ik nu een beetje beter was. Ze was er zeker van dat ik mijn benen niet gebruiken kon, ik zou, door het te proberen, er alleen maar op achteruit gaan.

Toen probeerde ik in bed op mijn knieën te komen, maar dat ging niet, ik was zo zwak en hulpeloos. In de middag kwam mijn zuster binnen. Ik zei tegen haar: "Ik denk dat ik weer beter wordt, ik denk dat ik staan kan als u mijn benen buiten bed wil zetten."

Ze zei: "Dat zal ik doen." Mijn arme moeder deed haar uiterste best om haar dit te beletten; maar toen ze zag dat dat niet ging, ging ze naar beneden, ze wilde er niets mee te maken hebben, overtuigd zijnde dat dit me slechter als ooit te voren maken

zou. Zowel mijn zuster als ik wilde het graag proberen; want ik was ervan overtuigd dat ik staan kon en beter worden zou, dus ik probeerde het, maar mijn zuster had nog niet een been gedeeltelijk uit bed getild of al mijn krachten begaven het al, waarop van die krampaanvallen volgde, mijn zuster riep toen graag mijn moeder boven want ze was bang dat ik ging sterven.

Gedurende een maand, of nog langer, was ik zeer ziek. Ik probeerde op alle mogelijke manieren die vrede en klaarheid des gemoeds die ik zo zeer begeerde terug te krijgen, maar kon niet. Het Woord van God weigerde mij te troosten en het gebed was nu een taak en last, langzamerhand echter, werd mijn gemoed rustiger, maar had niet die smaak voor geestelijke zaken die ik gewend was. Ik vreesde dat ik niet mogelijk in die haven der rust terneer zou liggen waar **Bunyan** over spreekt.

Ik bleef, gedurende de langste tijd van de zomer 1846, in deze trage en levenloze gemoedsgesteldheid, toen tegen de herfst mij een boek geleend werd, getiteld: "De uitgangen van het hart." Het was een brievenboek geschreven door een jonge vrouw die zeer bezocht was geweest, ze sprak veel over de murmurering en opstand van haar hart tegen de Heere omdat Hij haar zo bezocht, zei veel over belijders der godsdienst en hun valse vrede, want ze wisten niets af van de verdorvenheid van hun slecht hart, alles wat ze over belijders zei scheen tegen mij te zijn.

Ik zei dat ik gewoon was om strijd tussen vlees en geest waar te nemen, maar dat was gedurende lange tijd nu zo niet geweest, zoals om hard van de Heere te denken omdat Hij mij beproefde dat deed ik nooit, maar dat had ik aangezien als een van de grootste zegeningen; zo begon ik mij te verbeelden dat het mijne alleen maar een valse vrede was en dat al het licht en vreugde die ik gehad had slechts zelfbedrog was en dat ik een erfgenaam der hel was wandelende in het licht, want de erfgenamen des hemels wandelen allemaal in duisternis, o wat was ik met huiver vervuld door het denken dat ik me bedrogen had! Velen hadden voorheen geprobeerd mij naar beneden te krijgen; ze konden niet geloven dat ik goed stond omdat ik mij zo gelukkig gevoelde omdat ik noch duisternis noch dodigheid waarnam, zoals zij dat hadden, maar niets wat ze zeiden kon mij verstoren. "Kunnen ook de bruilofskinderen vasten, terwijl de Bruidegom bij hen is? Maar de dagen zullen komen, wanneer de Bruidegom van hen zal weggenomen zijn, en alsdan zullen zij vasten in die dagen."

Zo had ik het, voor ik dat boek las verscheiden weken beleefd. Ik had inderdaad gevestigd, daar ik geen werkelijke geestelijke vreugde genoot. Ik moest lijden voor die vervloekte hoogmoed, die mij vervuld had met mijn grote kennis en verstand, maar o hoe spoedig veranderde mijn knapheid in verderf! Waarlijk de Heere God is een jaloers God en Hij zal Zijn eer aan geen ander geven, die roemt roeme in de Heere Wiens macht en kracht mij de overwinning gegeven had en de oorzaak dat ik mij in het licht Zijn's aanschijns verheugen mocht; want ik heb niets dan wat ik ontvangen heb door vrije, onverdiende genade Gods.

O, wat een les heb ik door deze beproeving geleerd! Het heeft mij afhankelijker van de Heere gemaakt, ik mag door ondervinding weten dat ik Hem schuldig ben voor elke goede gedachte en begeren en dat alleen uit Hem mijn vrucht gevonden wordt, want zonder Hem kan ik niets doen. Want wie zou mijn ziel hebben kunnen bevrijden uit de strik des vogelvangers waar in ik verstrikt was geworden? Ik zou aan Satan ten buit gevallen zijn als het afgehangen had van mijn eigen ziel te verlossen maar gezegend zij de Heere Die alle macht in hemel en op aarde heeft en zal met de verzoeking voor al Zijn verlost, ook een weg ter ontkoming maken. **Cowper** zegt: "Beproevingen geven nieuwe werkzaamheden tot gebed."

En zo bevond ik het; mijn gebeden waren nu niet langer vorm, zoals ze dat geweest waren. Nu werd ik gedreven om mijn gebeden uit behoefte te doen. Ik mocht zo in oprechtheid de Heere smeken mij niet te laten misleiden maar indien alles wat ik genoten had niets anders was dan valse vrede, dat het Hem dan nog behagen mocht het aan mij te ontdekken en mij niet toelaten te denken dat ik op het rechte pad was terwijl ik op de weg was die naar de eeuwige dood leidt. Ik zei tegen de Heere dat ik liever duisternis of gemoedsonrust had, dan om overgegeven te worden aan vleselijke gerustheid.

De nood mijner ziel en verzoeken van Satan brachten gedurende drie dagen en nachten mij bijna buiten mijzelf, maar in de derde nacht kreeg ik diep berouw en een verslagen ziel in kinderlijke eenvoudigheid smeeke ik de Heere mij niet te laten misleiden, noch toe te staan dat ik "Vrede, vrede," zou roepen, terwijl mij een plotseling verderf wachtte, maar dat Hij mij wilde leren in welke weg ik te gaan had, dat Hij mij wilde leiden door Zijn raad en daarna in heerlijkheid opnemen, "Maar Heere," zei ik, "ik hoop op Uw genade en als ik om kom doe ik dat aan Uw voeten, want ik kan nergens anders heen om hulp."

Na mij aldus met de Heere onderhouden te hebben, gevoelde ik mij dichter bij Hem dan dat ik gedurende een lange tijd gedaan had, ik begon rustiger in mijn gemoed te worden en viel weldra in slaap, want ik was bijna op daar door deze zielsbekomering mijn lichamelijke lijden zeer toegenomen was. Ik had nog niet zo lang geslapen toen ik wakker werd met deze woorden in mijn hart: "En al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn." O, dat ik kon beschrijven wat ik door deze woorden waarnam! Ze waren als gouden appelen in zilveren gebeelde schalen, ze stelden mijn ziel gerust en spraken boekdelen, ze schenen te zeggen; "U denkt dat u bedrogen bent geworden omdat u zoveel vrede genoten hebt en dat als u van God geleerd was geweest zou u niets anders gehad hebben dan duisternis en verwarring des gemoeds, terwijl de vrucht en het gevolg van Mijn onderwijs vrede is," "Het is een bevestigd voornemen Gij zult allerlei vrede bewaren. Vrede laat Ik u, Mijnen vrede geef Ik u."

Er scheen inderdaad geen gedeelte in de Schrift te zijn wat over vrede sprak dan die, die avond, in mijn hart kwamen het ging vergezeld met zoveel leven, licht en vreugde voor mijn arme verslagen ziel dat ik niets anders doen kon dan, liefhebben, bewonderen en aanbidden de God mijner zaligheid, Die de vrede en vreugd in mij hersteld had waar de hoogmoed van mijn hart mij van beroofd had. Ik beleefde voorzeker de waarheid van deze hymne:

*"Omzichtigheid zullen wij behoeven
In 'n zaak die zoo onschuldig lijkt,
Toch kan er nog onheil uit broeden,
En blijken een droevige strik te zijn,
Waar ook hoogmoed in mag kruipen,
Gaat gewis een vuile zonde schuil."*

Hoe beschaamd was ik om na alles wat de Heere voor mij gedaan heeft zo trots op Gods gave te zijn om genade in een strik te verkeren dan gevoelde ik mij weer schuldig dat ik sterven gevreesd zou hebben, om voor eeuwig bij de Heere te zijn. Ik had in mijn hart gezegd het is beter om hier in deze woestijn te zijn en wat rust te hebben, terwijl de Heere gezegd had: "Maak u dan op en gaat henen, want dit land zal

de ruste niet zijn, omdat het verontreinigd is." O, dacht ik wat een onedele vergelding voor alle weldaden die de Heere mij betoond heeft! ik zei: "Was mij van al mijn zonden in Uw dierbaar bloed en sta mij niet toe om aandacht te schenken aan de voorstellen van de vijand en mijn boos hart."

Dit was inderdaad een middernachtelijk bezoek aan mijn ziel om nooit meer te vergeten, maar Satan probeerde spoedig de vrede en vreugde die in mij vernieuwd was af te roven, hij is een bittere vijand voor de vrede onzer ziel, hij probeerde mij te overtuigen dat alles wat ik mocht genieten niets anders dan misleiding was, want de woorden: "Groot zal de vrede uwer kinderen zijn", stonden niet in het Woord van God. Het maakte mij aan het wankelen en mismoedig maar ik zei indien deze er niet in staan, ik weet dat al de anderen er wel in staan, maar ze zouden voor mij niets betekenen als deze er niet in stonden; ik gevoelde dat daar alles van afhing.

"O," zei ik, "wat zal ik toch beginnen als deze woorden niet in de Schrift staan? ik heb ze nog nooit dan vanavond gelezen of gehoord maar waar zouden ze anders vandaan kunnen komen als van de Heilige Geest? ze waren tot mij gesproken als het Woord van God en precies op mijn geval van toepassing."

Ik vond dat geen andere mij zo krachtadig konden overtuigd hebben van die grote dwaling waar ik in verkeerde. Ik dacht Satan kan er de hand niet in hebben, omdat het juist de woorden waren die mij uit zijn verzoeking verlost hadden. Ik vond dat ze van God moesten gekomen zijn door de gevolgen die ze in mijn ziel teweegbrachten. Het was de stem mijns Liefsten. Ik verlangde naar de morgen dat ik in de Bijbel mocht kijken om de woorden te vinden, maar ik wist niet in welk gedeelte ik zoeken moest.

Tenslotte brak de morgen aan; zodra moeder op was vroeg ik om mijn Bijbel en begon te onderzoeken. Ik opende de Bijbel bij Jesaja, maar zocht daar niet zolang denkende daar staan die woorden niet, maar moeten in het Nieuwe Testament staan. Ik onderzocht tot ik bijna uitgeput was en was verplicht het Boek zonder succes te sluiten. Na een poosje gerust te hebben begon ik weer te onderzoeken, maar te vergeefs ik begon er aan te wanhopen of ik ze ooit wel vinden zou; maar laat in de middag zag ik deze woorden staan: "Daar is geschreven in de profeten: En zij zullen allen van God geleerd zijn."

Geestdriftig begon ik te zoeken, maar alles te vergeefs, totdat ik weer uitgeput was. Ik kon de nacht niet in zonder iets gelijkluidends gevonden te hebben, dus leende ik een Bijbel met kanttekeningen, daar ik dacht dat de tekst (Joh. 6:45) er mij naar verwijzen zou; tot vreugde en blijdschap mijner ziel vond ik in Jesaja dezelfde woorden.

O, wat zag ik dat Satan is wat hij altijd geweest is, een leugenaar! terstond verliet hij mij en ging naar zijn schuilplaats. Ik verheugde mij en bad tot de Heere of Hij niet toe wilde laten dat ik weer zijn leugens geloven zou. Ik kreeg laag voor God in het stof te bukken door het twijfelen aan de liefde en weldaden die Hij zo goedgunstig aan mij betoond had, een van de minste onder Zijn kleintjes.

Deze woorden werden zoet geopend en aan mijn ziel gezegend: "Indien iemand in de dag (Christus Jezus) wandelt, zo stoot hij zich niet, overmits hij het licht dezer wereld ziet; maar indien iemand in de nacht (de duistere staat der natuur) wandelt, zo stoot hij zich, overmits het licht niet in hem is."

"Ach" zei ik, "ik zie duidelijk wanneer wij wandelen in het licht (Christus Jezus) dat we dan voor stoten bewaard worden, maar zodra ik door vleselijke redenering geleid word, dan wandel ik in duisternis en begin mij te stoten! Ik moest wel gevallen zijn om nooit meer op te staan als de Heere mij niet ondersteund had. O, wat ben ik de Heere voor alles veel verschuldigd zowel voor het geestelijke als tijdelijke! van Hem alleen komen alle goede gaven en volmaakte giften."

Nu ofschoon de Heere de vrede en vertroosting en weer in mijn ziel hersteld had, toch ging mijn lichamelijke gezondheid achteruit en mijn zwakte was wel zo groot dat allen die mij zagen het onmogelijk achten dat het met mij nog lang duren kon; maar wat onmogelijk is bij de mensen is mogelijk bij God, Hij kan onder het grootste lijden en zwakte weer kracht geven. Het was waarlijk wonderlijk hoe ik met zo weinig voedsel ondersteund werd, maar: "De mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door den mond Gods uitgaat."

Allen stonden verbaasd dat ik dag bij dag nog leefde, daar het weinige dat ik gedurende zeven weken gebruikte direct terug kwam, mijn dorst was onbeschrijflijk, toch kwam zelfs koud water nog terug, ik was constant ziek, maar de Heere was merkbaar bij mij om mij te ondersteunen, vertroosten en te zegenen, zodat ik voor mijzelf en anderen een wonder was. Hoe goedgunstig en teder handelde de Heere met mij, mijn hart ging naar Hem uit, de vijand werd niet toegestaan mij te kwellen of in de war te maken, mijn hart was vervuld met liefde en dankbaarheid.

Voor ik ziek werd was ik bang voor de dood, ik vreesde erg de doodsangst. Ik dacht dat ik dat nooit zou kunnen dragen, zodat het al mijn troost benam, niet dat ik vreesde dat het met mij niet goed af zou lopen, maar het doormaken van de dood zelf scheen mij zo verschrikkelijk toe. In deze tijd droomde ik dat ik in een lage, donkere, sombere, stinkende kerker was waar ik niet in blijven kon. Ik keek rond of er hier of daar niet een uitgang was.

In 't eerst zag ik niets, maar ik keek nog eens en zag enkele ijzeren tralies zoals die voor keukenramen, er was geen andere uitgang dan door de spleten. Ik begreep wel dat ik daar niet door kon als er niet iemand was om mij te helpen en daar was niemand. Ik begon al te wanhopen of ik er ooit nog uit zou komen, maar ik keek nog eens naar de tralies en zag daar toen een grimmig uitziende man klaar staan om mij te helpen, maar hij keek zo lelijk dat ik van hem terugdeinsde in een hoek, zodat ik hem niet zien kon. Ik vond dat ik hem mij niet kon laten aanraken; maar tenslotte dacht ik wat geeft het ook hoe lelijk of hij is of hoe hij mij ook met zijn ruwe, harde handen mag benadelen, als ik maar uit deze ellendige plaats mag komen hij is daar gesteld met het doel om mij er uit te helpen.

Ik keek weer naar hem maar hij leek zo ruw en lelijk dat ik het niet wagen kon om er dichterbij te komen, weer dacht ik als hij alleen mij er maar uit kan helpen waarom zou ik dan toch vrezen door hem aangeraakt te worden? indien hij mij uit deze ellendige verblijfplaats kan helpen zou hij dan geen vriend zijn? Toen begon ik een beetje dichterbij hem toe te gaan, maar zijn gezicht was zó lelijk dat ik hem niet bepaald gunstig gezind naderde om opgetild te worden, hij gaf mij één harde duw en ik was er uit. In minder dan een minuut was ik in liefelijk gezelschap en van het hoofd tot de voeten in het wit gekleed net als mijn metgezellen, daarop ontwaakte ik.

Deze droom heeft de Heere zo aan mijn ziel gezegd dat het mij geheel van de vreze des doods verlost heeft. Ik dacht de kerker waar ik in was stelt mijn vuil lichaam voor, waar uit niet te ontkomen valt dan door de dood; daar ik niet altijd wilde blijven leven, zou ik blij zijn met de hand des doods om mij door de spleten, die mijn ziekte gemaakt hadden, geholpen te worden; zodat ik dacht de dood mag wel een lelijk gezicht hebben, hij is geen vijand, maar een vriend om ons uit deze ellendige verblijfplaats te helpen waar wij in dit tranendal aan onderworpen zijn. "Want ook wij, die in dezen tabernakel zijn, zuchten, bezwaard zijnde, nademaal wij niet willen ontkleed, maar overkleed worden, opdat het sterfelijke van het leven verslonden worde." Ja ik nam waar dat de dood ons niet alleen ontkleed, maar ook de poorten des hemels voor ons geopend, waar wij worden overkleed met de Gerechtigheid van Jezus onze Oudste Broeder.

Mijn hart breekt bijna door de liefde en dankbaarheid tot mijn beste Vriend terwijl ik schrijf, daar ik zien en waarnemen mag hoe Hij mij telkens opnieuw onderwezen en uitgered heeft van de macht van de vijand, mij bewarende voor zoveel kwaad en dwaling want ik was gedurig in gevaar daar in te vallen.

Ik verlies mij in het wonder als ik terug kijk en overdenk de barmhartigheid van de gezegende Drie-eenheid in het verlossen, vertroosten het onderwijzen en mij in alle behoeften te voorzien. Te midden van al mijn smarten, beproevingen en leed zou iets minder dan Almachtige kracht also over mij de wacht gehouden en bewaard kunnen hebben voor de paden des inbrekers en mij zo hebben gezegend dat ik gelukkiger op dit beproevingsbed zou geweest zijn en al wat de wereld noemt goed of groot?

Ik heb soms mijn kamer rond gekeken en mij verwonderd hoe de mensen het een donkere hoek konden noemen terwijl het daarentegen voor mij licht en helder geweest is. "Voorzeker" heb ik gezegd, "Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort des hemels."

De Heere heeft mij op dit bed der beproeving overvloedig gezegend, ik twijfel er niet aan dat ik uit de hemel neer zal zien en reden hebben God voor eeuwig te loven dat Hij mij op dit bed der liefde gelegd heeft, daar mijn blijdschap ver mijn smarten overtroffen heeft. Als het vlees wilde murmureren of klagen werd het onmiddellijk in toom gehouden, "Die bij ons zijn, zijn meer dan die bij hen zijn." Daarom mag ik vrijmoedig zeggen: "De Heere is bij mij, ik zal niet vrezen, wat zal mij een mens doen?" Niemand kan mij uit mijns Vaders hand rukken, noch iets doen dan alleen wat voor de beproeving van mijn geloof en tot voordeel van mijn ziel zal zijn. O, hoe prijzen wij de stilte na de storm! Hoe zoet, om na met aanvechtingen heen en weer geslingerd te zijn, in de schoot van eeuwige liefde te rusten, waar ik nu mee bewelddadigd werd. Hoe verheugde mijn hart zich in de Heere omdat Hij de vrede mijner ziel hersteld had.

Toen ik zo minnetjes was, was mijn zuster uit Londen gekomen om mijn uiteinde bij te wonen. Zij en mijn moeder hebben dag en nacht zeven weken lang bij mij gewaakt, mijn zwakte was juist op z'n ergst in **November 1845**, terwijl mijn ziel bewolkt en ongetroost was, wat zwaarder woog dan mijn lijden, doch de Heere trok Zich niet zolang terug, maar bescheen mij zo klaar als de Zon der Gerechtigheid; na een dag of twee kwamen deze woorden mij voor: "want Ik weet de gedachten, die Ik tegen u denk, spreekt de Heere, gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting."

Hoe zoet klonken deze woorden, het was de stem mijns Liefsten, ze drukten zoveel in mijn gemoed over, ze schenen te zeggen: "U denkt dat Ik u in duisternis laten zal, maar Ik weet, al weet u het niet, Mijne gedachten en al Mijn handelingen met u zijn gedachten des vredes, en niet des kwaads om u het einde en de verwachting te geven." Ofschoon ik enkele uren niet had kunnen spreken, door deze woorden herleefde ik zodat ik ze aan mijn zuster herhaalde en vroeg of zij wist waar ze te vinden waren. Ik kon mij niet herinneren dat ik ze ooit eerder gelezen had, maar was er wel van overtuigd dat de Heere ze tot mij gesproken had, ik vond dat wat de Heere ook met mij zou doen, Hij had niets anders als liefde voor mij op het oog, zodat ik op Hem vertrouwen kon en mijzelf in Zijn handen overgeven om te doen wat Hij voor mij goed dacht. Mijn zuster had spoedig de woorden gevonden en las ze mij voor. Ik vroeg mij af wat de bedoeling was van: "Het einde en de verwachting." Zij en ik dachten dat de Heere Zich in een bijzondere weg aan mij zou openbaren alvorens mij weg te nemen, maar 's Heeren gedachten waren niet als de onze.

Een dag of twee later kreeg ik een openbaring van 's Heeren liefde en genade aan mij betoond die gelijk stond aan die ik zeven jaar daar voor ook gehad had. Het was ongeveer middernacht toen de heerlijkheid des hemels aan mijn ziel medegeedeeld werd, zodat mijn gezicht blonk van zaligheid en de kamer was vervuld met de heerlijkheid des Heeren.

Mijn zuster, die bij mij op zat, riep mijn moeder en andere zuster want ze was er van overtuigd dat ik ging sterven. O, wat verkondigde ik de lof des Heeren omdat Hij mij liefhad en voor mij gestorven was! Tekst na tekst vloeide in mijn hart om mij te verzekeren van Zijn onfeilbare liefde. O, hoe zong mijn hart dat gezang uit Openbaringen 5:13b, "Hem die op de troon zit en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid."

Mijn tenen schenen in de maat mee te doen, zodat het gezegd mag worden dat ik huppelde voor de ark des Heeren; terwijl de woorden door mijn ziel trilden, nam mijn lichaam deel in de melodie. Ik begon werkelijk het lied op aarde al te zingen, wat ik ook met de gehele door bloed gekochte familie hoop te zingen, in de nimmer eindigende eeuwigheid.

O, hoe dierbaar werd mijn ziel verkwikt, alsook de ziel van mijn geliefde zuster! Wat was ze dankbaar om oog- en oorgetuige te zijn van God's liefde tot mij. Ze vertelde mij toen de Heere voorheen Zijn liefde aan mij geopenbaard had, had zij slechts een glimp door het geloof van de blijdschap die ik toen genieten mocht; maar toen ze op haar bed lag, was het net alsof er een glorieus licht boven haar was.

Ik ben de woorden vergeten die haar voor kwamen, maar het kwam haar sterk voor dat ik in zo'n heerlijkheid en zaligheid was en dat ik dood moest zijn en de eeuwige heerlijkheid ingegaan was. Haar man schreef meteen om te weten of ik achteruit ging. Onderwijl hadden wij al aan hen geschreven.

Arme ziel! ze kwam met de wens om bij mijn heengaan te zijn en was zeer ongewillig mij te verlaten. Binnen een paar dagen begon ik te herstellen. De ziekte nam af en ik zei haar dat ik dacht weer te zullen herstellen. Daar ze zolang van haar man en gezin vandaan geweest was wilde ze wel weer naar huis, maar ze zei dat ze niet weg zou gaan als ze dacht dat ik niet meer zolang zou leven, ze verliet mij echter.

Mijn zuster had kou gevat door het 's nachts bij mij opzitten. Het zat vast aan de longen en veroorzaakte verval van krachten. Op een keer kreeg ze de raad naar haar geboorteplaats te gaan voor de gezonde lucht, zodat we beiden gedurende vijf weken het genoeg hadden van elkaars gezelschap. Terwijl wij bij elkaar waren, waren wij elkaar behulpzaam in onze vreugde. Ze werd beproefd met twijfels en vrezende, werd veel aangevochten en in de war gemaakt ze mocht zich maar ogenblikken in God verheugen, maar toen haar uitwendige mens verdorven werd, werd de inwendige mens van dag tot dag vernieuwd. Ze was niet beweldadigd geworden met die volle verzekering die ik gehad had, maar ze was allang aan de wereld gespeend geworden en kon haar man en kinderen achter laten. Ze wist dat ze een goede Vader hadden en was overtuigd dat Hij voor hen zorgen zou. Ze geloofde dat haar man een Godvrezend man was, maar ze had te kampen met de gedachten van mij achter te laten, vrezende dat mogelijk onze arme moeder en ik weer tot gebrek zouden komen. Tenslotte werd ze verwaardigd om mij in 's Heeren handen over te geven gelovende dat Hij voor mij zorgen zou.

Het afscheid zei ons veel. Haar ziel was erg bewolkt, ze vreesde dat het mogelijk een eeuwige scheiding zou worden. Ik was geheel voldaan over haar staat; hebbende nagegaan hoe ze stap voor stap geleid was, steeds meer ontdekkend haar walgelijkheid en hulpeloosheid. Ze had nooit zo'n duidelijke openbaring gehad als ze wel gewenst had,

toch bezat ze een hoop die ze niet op kon geven, toen ze haar einde naderde werd haar geloof sterker. Ze liet haar man aan mij schrijven, dat ze geloofde: "Dat, zo ons aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, ze had een huis niet met handen gemaakt maar eeuwig in de hemelen."

Ik zei zodra ik het hoorde: "Dit is de laatste keer dat ik van haar hoor," zo was het ook. Ze stierf op 3 Oktober en liet mij achter om haar verlies te betreuren.

O, wat verlangde ik toch om bij haar te zijn, ik zou bijna in opstand gekomen zijn en gerebelleerd hebben tegen God omdat Hij niet mij maar haar genomen had! maar de Heere beteugelde spoedig de opkomende opstand die wel uitgebroken zou zijn als Hij mij niet bewaard had en getoond dat Hij recht had naar Zijn welbehagen te handelen zowel in de hemel als op aarde.

Voorzeker de Heere bereidde mij voor, voor de beproevingen die ik het volgende jaar doormaken moest door mij zo'n glorieuze openbaring te geven van Zijn onfeilbare liefde. Hoe vaak heb ik gedacht aan de tekst (Jer. 29:11) "Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de Heere, gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting," zodat toen ik gereed was om te zeggen: "Indien de Heere mij liefhad zou Hij mij niet op zo veel manieren verdrukken en beproeven," waren deze woorden voldoende om mijn opstand te bedwingen en gaven mij de verzekering dat de Heere alleen maar mijn eeuwig welzijn voor had, dus was mijn gemoed op Hem gevestigd in deze oven der verdrukking.

Sinds mijn laatste aanval was ik onderworpen geweest aan een hevige ziekte; zodat mijn gewone gezondheid niet al te best was geweest. Ik moest nu menig ruw en doornig pad bewandelen, waar somtijds geen weg meer scheen te zijn. O, met wat een innige noodzaak liep ik de Troon der genade aan, dat de Heere mij maar wilde leiden en mijn pad effen maken, en niet toelaten dat ik af zou dwalen.

In deze tijd was ik erg verslagen, daar ik wijs gemaakt werd de bezoeken te moeten verminderen van sommige vrienden die mij al jaren bezocht hadden. Niet dat ik het wilde doen ook gevoelde ik wel dat ik het niet zou durven al zou ik willen.

Ik was er van overtuigd dat niets dan liefde hen er toe kon bewegen om vijf of zes mijl te komen om mij te bezoeken en te helpen, wat zij altijd gewend waren te doen. Ook geloofde ik dat zij de Heere vreesden. Onze harten waren in liefde aan elkaar verbonden, hoewel ze mij bij hun eerste bezoek niet aanstonden. Ik wilde graag goed bestuurd worden; wetende dat er maar *één Heere is, één geloof en één doop en dat allen die door de Heilige Geest gedoopt zijn, kinderen van God zijn.*

Mijn verlangen is geweest (sinds mijn ogen geopend zijn geworden om de verschrikkelijke gevolgen te zien van een godsdienstige belijdenis zonder het te mogen bezitten) om allen toe te laten die gezind zijn mij te bezoeken en om met wijsheid (uit genade) met degenen om te gaan die zelf zonder zijn, dat mijn spraak altijd met zout besprengd mocht zijn, en te weten hoe mij tegenover iedereen te gedragen, om niet in tegenstelling met 's Heeren wil te handelen, om mensen te behagen. Ik wilde liever beroofd worden van alle omgang dan iets tot oneer Gods doen en schuld op mijn consciëntie laden. Ik was al een hele week in grote verwarring geweest door het denken over anderen, mij afvragende wie er nu op zijn plaats was, de een en ander afsnijdende voor enkele kleine dingetjes waarvan ik dacht niet helemaal goed in hen te zijn.

De Heere riep mij een halt toe door mij naar mezelf te laten kijken, mijn gemoed werd zo donker en in de war gebracht en ik gevoelde mij zo vervreemd tegenover God, dat ik niet over Hem durfde te denken noch naar Hem op te zien. Te vergeefs probeerde ik mijn gemoed tot rust te brengen, die was als de bare der zee gelijk slijk en modder

opwerpende. Toen toonde de Heere mij dat bekering een persoonlijk zaak was en dat de vijand probeerde onszelf af te laten matten voor anderen, om de ziel van de gemeenschap met God af te houden. Hoe krachtig troffen de woorden van onze Zaligmaker mijn ziel in antwoord op het onderzoek: "Heere, zijn er ook weinigen die zalig worden? En Hij zei tot hen: "Strijd om in te gaan door de enge poort," enz. en wederom "Ziet uwe roeping en verkiezing vast te maken."

Ik zag door het antwoord des Heeren aan de discipelen dat het ons betaamt zélf kennis der zaligheid te verkrijgen door de vergeving onzer zonden en toch niet zorgeloos voor anderen te zijn. liefde en deelname betonen tegenover allen die God vrezen. Ik leerde door ervaring en door het Woord van God dat een bijtende en veretende geest niet van boven komt. Hoe schoon zet de apostel Paulus het uiteen: "Maar indien gij elkander bijt en vereet, ziet toe, dat gij van elkander niet verteerd wordt." De vrucht des vlees is nijd en twistgierigheid, maar de vrucht des Geestes is liefde tot God, Zijn volk en Zijn wegen. O, dat we genade mochten krijgen om in de Geest te wandelen, dan zullen wij de lusten van het vlees niet vervullen!

Ik was bang om een van Gods kinderen te wonden. Ik weet hoe traag van hart we zijn om de waarheid te geloven die tot onze troost en zekerheid dient. We kunnen niet verwachten dat een kind het verstand van een man heeft waarom zouden we dan verwachten dat een kind in de genade de bevinding van een jongeling, of van een vader in Christus heeft? De Heere leidt gewoonlijk Zijn kinderen stap voor stap, want hoe blind en onwetend is het gemoed van een mens totdat men door de Geest van God verlicht wordt.

Ik kan iemand die overtuigd van zonden is en begerig om goed onderwezen te worden verdragen; hoewel ze zich mogen stoten aan de steen des aanstoets, een volle vrije en volbrachte zaligheid, want ik herinner mij dat ik me er ook aan gestoten heb en hoeveel geduld en verdraagzaamheid de Heere tegenover mij gehad heeft. Zou ik dan hen afsnijden die niet aan mijn bevinding komen? Neen, dat durf ik niet. Ik was bang om het hart der rechtvaardigen te bedroeven, maar ook om hen op te bouwen die niet werkelijk terneergeslagen waren; of vrede te roepen aan zulken die in strijd met het Evangelie waren.

In die tijd kwamen er veel naar mij toe om hun gemoed aan mij open te leggen en hun klachten te vertellen. Voor sommigen had ik goede hoop voor anderen twijfelde ik, maar ik was dankbaar te horen dat er twee of drie in mijn dorp verheugd in de Heere gestorven waren. Ik had een goed oordeel nodig om te weten hoe te spreken en profijtelijk te zijn voor degenen die mij hun oefeningen vertelden. Naar een sterveling durfde ik niet op te zien, wel wetende dat zij net als ik feilbaar waren, dus zocht ik hulp bij God. Ik was net als in mijn droom toen ik bevende op die smalle plank stond, bang om op iets aan welke kant ook te leunen.

De Heere heeft mij goedgunstig geholpen om te weten hoe mij te gedragen in alle gevallen en omstandigheden der mensen door veel van Zijn Woord aan mijn ziel toe te passen, wat mij bewaarde voor een onrechtvaardig oordeel. Ik zal van één of twee gevallen melding maken: *Daar is een enig Wetgever, Die behouden kan en verderven. Doch wie zijt gij, die een ander oordeelt? Laat ons dan elkander niet meer oordelen, maar oordeelt die liever, namelijk dat gij de broeder geen aanstoot of erge nis geeft.*"

O, wat werd dit laatste gedeelte aan mij gezegend! Het was het middel om mij ervan af te brengen om mensen te oordelen. Het derde hoofdstuk van Jacobus werd in het bijzonder aan mijn ziel gezegend. Ik zag dat het kwaad en bitter niet aan 's Heeren onderwijs lag. Dat welke kennis een mens ook mag hebben, indien zij bittere nijd en twistgierigheid in hun harten hebben dat komt niet van boven, maar is aards, natuur-

lijk, duivels. "Want waar nijd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring en alle boze handel."

Gezegend en geloofd zij de Heilige Naam des Heeren om mij te onderwijzen dat bekering een persoonlijke zaak is. "Ik zal hem geven een witte keursteen, en op de keursteen een nieuwe naam geschreven, welke niemand kent, dan die hem ontvangt," dat "De wijsheid, die van boven komt is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeglijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten, niet partijdig oordelende en ongeveinsd. En de vrucht der rechtvaardigheid wordt in vrede gezaaid voor degenen, die vrede maken." Hoe zoet besefte ik die waarheden toen ik van die bittere geest verlost werd. Ik gevoelde mij bescheiden en vreedzaam en had weer vrije toegang tot de Troon der genade en mocht ook weer gemeenschap met de Heere genieten en bad Hem mij nooit te verlaten noch te verzaken.

Ik ondervond steeds meer mijn eigen zwakheid, zag dat ik de steunen, die ik in mijn droom gezien had, nodig had om op te leunen op de *Drie Personen in Eén God*, Die in het verbond overeengekomen waren om allen veilig in de heerlijkheid te brengen die door het dierbaar bloed van Jezus verlost waren. Ik was zeker van Zijn bewaring en mijn vraag was: "Ondersteun mij, zo zal ik behouden zijn." Ik heb laag aan 's Heeren voeten mogen liggen zodat ik zeggen mocht: "Waarom ik, Heere waarom ik?"

Ik kon ten allen tijde wel iets in het Woord van God vinden wat met mijn geval overeenstemde. Het is terecht een wonderlijk Boek, precies geschikt voor behoeftige zondaren. Hoe zoet paste de Heilige Geest het Woord overeenkomstig mijn behoefte toe. Mijn wens was om zo goed mogelijk mijn conversatie te regelen zowel tegenover God als mensen.

Deze tekst werd gezegend toegepast: "De mens heeft schikkingen des harten, maar het antwoord der tong is van de Heere. Ik smeekte de Heere om mijn hart voor te bereiden en mij geven wat ik zeggen moest tot eer van Zijn Heilige Naam en mij bewaren voor ondoordacht spreken. Ik had de Heere nodig om mijn tong te besturen, daar ik tot mijn smart ervaren heb dat het een onbedwingelijk lid is vol van dodelijk venijn.

Door Zijn Geest toonde Hij mij nu meer van het kwaad en bedrog van mijn hart. Ik beefde als ik het Woord las en zag hoe dicht men een kind van God kan benaderen en toch nog ontbloot zijn van levende Godsvrucht. Ik bad of de Heere mij wilde doorzoeken en beproeven, opdat ik mij niet mocht bedriegen. "Heere," zei ik, "ik zou wat dan ook beter kunnen dragen dan om mij in zo'n belangrijke zaak te vergissen." Wederom werd ik bestuurd om de holligheid des bornputs te aanschouwen, waaruit ik gegraven ben, ik werd weer verlevendigd door de verzekering dat het de Heere was Die mij onderwees, tot dusver op de weg geleid had en mij zou leiden op de eeuwige weg, want die Hij liefheeft heeft Hij tot het einde lief. "Maar Heere," zei ik, "mijn hart is zo bedriegelijk ik durf het niet te vertrouwen."

Hij antwoordde: "Vertrouw op de Heere met uw ganse hart; en steun op uw verstand niet; gezegend daarentegen is de man die op de Heere vertrouwt." O, dat ik altijd maar op Hem kon vertrouwen! Ik vind dat het altijd niet meevalt als alles tegen mij schijnt te zijn. Het is gemakkelijk te vertrouwen als alles goed gaat.

Ondervinding heeft mij geleerd dat geloof een gave Gods is, net zo goed als alle andere genadens. Vaak heb ik tot de Heere gezucht om die gezegende gunst vertrouwen, die als het geschonken wordt, kromme wegen recht maakt.

Als Satan bevond dat hij mijn vertrouwen in de Heere niet aan het wankelen kon krijgen, Die mij zo goedgunstig bewelddadigd had door Zichzelf aan mij te openbaren als mijn God en Zaligmaker en mijn ziel bekleed met het kleed der gerechtigheid, dat ik gedurende een lange tijd niet aan mijn aandeel twijfelen kon, toen viel Satan mij

aan met een andere helse verzoeking, verzocht mij te geloven dat er noch God noch hemel was.

"Maar," zei ik, "dat kan niet want ik heb het bevonden geen kunstig verdichte fabel te zijn, maar in wezen het ware Woord Gods, de vreugde en verheuging mijns harten; mijn gehemelte zoet. "Mijn wens was om er meer van te mogen kennen en ervaren, want ik had het de laatste tijd vaak een verzegeld Boek bevonden. Ik kon er mijn vermaak niet meer zo in vinden als ik voorheen gewend was, zodat ik het telkens weer, met droefheid en smart des harten neergelegd heb omdat ik zijn schoonheid niet zien kon en zijn zoetigheid niet opmerken zoals voorheen, waardoor ik koud, droog en onvruchtbaar werd. Op zulke tijden had ik geen hart om te bidden, alles was zo vormelijk zonder Geest en leven; het is zoals **Hart** zegt:

*"Ja in mijn hart,
tiert tot mijn smart,
't Weeld'rig onkruid voort,
d' Onvruchtbaarheid is groot,
Toch is 't dat niet alleen,
wat mij drukt naar beneen'
Helaas! de snoodste zonden
Maken mij die zielewonden."*

Wat ik maar al te vaak tot mijn verdriet en last waarneem. Ik had gehoopt nu niet meer zo gekweld te worden met de verdorvenheid van mijn zondige natuur, de Heere was zo goedgunstig geweest om het kwaad in mij zo'n lange tijd ten onder te houden ik dacht dat ze mij nu niet meer zouden kwellen. Maar helaas! ze waren sterker dan ooit, hoewel de uitwerking verschillend was. In plaats van mij aan het twijfelen te brengen of ik wel een kind van God was, zoals voorheen het geval was, mijn Zaligmaker werd er nu voor mijn ziel veel beminnelijker door; mijn magerheid en onvruchtbaarheid in de zaken van God vernederden mij meer en maakten mij afhankelijker van Hem, wetende dat het Zijn genade alleen moest zijn dat in mij werkt zowel het willen als het werken naar Zijn welbehagen. Ik gevoelde mij uit de aarde, aards te zijn, zonder macht om ook maar één goede gedachte te denken, tot nut te lezen of te bidden zonder de levensmakende Geest. Ik zegende en loofde de Naam des Heeren, voor het uitwerken van een volbrachte en algehele zaligheid voor mijn naakte en weerloze ziel, die in een eeuwigdurende rampzaligheid verzonken moest zijn, als er ook maar het minste werk, wat er voor mij te doen viel, achterwege was gebleven, ik had de macht niet om ook maar één goede gedachte te denken of om een diepe zucht tot de Heere te slaken, zo zondig en verdorven was mijn hart. Ik zag een ware beeltenis van mijn zondige natuur in het Woord van God, zodat Satan niet toegelaten werd het uit de hand des geloofs te rukken.

Ik was er van overtuigd dat niemand dan God de Auteur er van zijn kon, het kwam zo nauwkeurig overeen met mijn gevoelens en omstandigheden als een die van God geleerd was; wie behalve de Heere kon zo'n gelijkenis hebben opgesteld? Het merendeel van het onderwijs van de mens is het tegengestelde van het onderwijs van de Heilige Geest. Sommige mensen leren dat men gedeeltelijk zichzelf moet zaligmaken. Sommige zeggen uw gebeden zullen u zalig maken en anderen dat het eten en drinken van brood en wijn ter gedachtenis aan Christus' dood, of het naar de kerk of kapel gaan, zal de ziel zalig maken, of als we dit of dat doen dan zal de Heere de rest wel doen. Zo'n redenering vervult mij met huiver en verontwaardiging. En met liefde en dankbaarheid tot mijn hemelse Vader om mij 'te bewaren om aldus bedrogen

uit te komen om ten laatste in een eeuwigdurende rampzaligheid te verzinken wat mij overkomen zou zijn als ik aan mijzelf overgelaten had geworden, ofschoon ik gedoopt was geworden, belijdenis gedaan en 's Heeren Avondmaal gebruikt had en dagelijks mijn gebeden opgezegd had, had ik toch echter nooit gebeden, en kon dat ook niet alvorens ik door de Geest wederomgeboren was.

Het dertiende artikel van de kerk van Engeland zegt: "Werken gedaan vóór de bekering en zonder de inspiratie van de Geest neemt God geen welbehagen in, aangezien ze niet uit het geloof in Christus voortspruiten." "En al wat uit het geloof niet is, dat is zonde."

Zo waren mijn gebeden in het oog van een Heilig God, Die mij wel naar de eeuwige rampzaligheid gezonden mocht hebben. O, dat de Heere dit moge zegenen aan de zielen van degenen die nog in duisternis verkeren, zoals ik eenmaal deed, opdat zij ook tot dat licht der kennis van Jezus Christus gebracht mogen worden, Die de Weg, de Waarheid en het Leven der ziel is! "Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, Die ons leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid," en Hem zien zoals Hij is. Het is alleen de arme, nooddruftige, verloren en verbrijzelde zondaar die de toegerekende Gerechtigheid van Christus waarden zal.

Zij die gezond zijn hebben Deze hemelse Medicijnmeester niet van node, maar zij die ziek zijn van hun eigen goedheid en gevoelen dat hun eigengerechtigheid niets is dan vuile lompen, zowel in Gods oog als in dat van hunzelf en dat indien ze ooit gered worden moet dat zijn door de vrije genade van God. Indien we van God geleerd worden zullen wij ons beeld in Gods Woord vinden, niet als de natuurlijke mens ziet: "En heeft terstond vergeten hoedanig hij was."

Hij die van God geleerd wordt neemt gedurig waar dat hij een arm hulpeloos zondaar is en zucht van dag tot dag onder het lichaam der zonden en des doods. Daar is van binnen een voortdurende strijd. Wat een misleiding voor mensen die het met vleeselijke gerustheid kunnen stellen en zichzelf wijs maken dat ze volmaakt in het vlees zijn, terwijl het Woord van God zegt: "Indien wij zeggen, dat wij geen zonden hebben, zo verleiden wij ons zelve, en de waarheid is in ons niet."

De zonde is in ons en is vermengd met alles wat we doen, wat voor mij een groter last is dan mijn ziek lichaam. Het is met mij niet zoals het was toen de Heere mij in Zijn schoot droeg. Nu moet ik tegen de stroom in van mijn slecht, ongelovig hart en de verdorvenheid van een zondige natuur die hard zijn best doet mij de inspraak van het vlees te doen volgen, waartegen de inwendige mens zich verzet. De nieuwe natuur kan niet zondigen, zijnde uit God geboren, wat een grote troost voor een kind van God is. De apostel zegt: "Ik dan doe dat nu niet meer, maar de zonde die in mij woont. Zo vind ik dan deze wet in mij, als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt; maar ik zie een andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds."

Dit maakt de weg naar de hemel bij tijden zo donker en slibberig. Niettegenstaande dat alles, ben ik er van overtuigd dat toch het oog van mijn hemelse Vader altijd op mij is en Zijn oor open voor mijn gebed Hij heeft mij altijd ter juistertijd hulp en ondersteuning verleend gelijk een liefhebbend ouder, die tenslotte haar kleintje niet meer in haar armen draagt maar op de voeten neer zet om alleen te lopen maar toch nog liefdevol waakt opdat het niet mogelijk zou vallen of zich bezeren.

Precies zo hield de Heere over mij de wacht, hoewel ik door Satan met zijn vurige pijlen en met vuisten geslagen werd, toch liet de Heere hem niet over mij zegevieren. Als de vijand zal komen gelijk een stroom om al mijn hoop en vertrouwen te niet te maken, dan richtte de Geest des Heeren een banier tegen hem op, Die mij verwaardigde staande te blijven in de boze dag. Hoe dikwijls en op vele manieren

heeft deze minderwaardige vijand al niet geprobeerd om alle godsdienst in mijn ziel uit te roeien.

Op een keer viel hij mij aan en zei: " 't Is duidelijk dat er geen God is, want als er een was dan zou Hij maken dat alle Christenen eensgezind waren, in plaats van elkaar te bijten en te vereten."

"Ach," zei hij, "daar is er één waar u van denkt dat is een kind van God en van een ander denkt u het ook maar toch haat de één de ander en zo is het onder alle secten der mensen waar dan ook, in plaats van de één de ander lief te hebben zoals de Bijbel beveelt, haten ze elkaar! Godsdienst moet wel een fabel zijn, er kan wel helemaal geen God zijn, noch ziel, noch hemel en als we sterven dan zal er wel een eind aan ons zijn."

Dit deed mij inderdaad wankelen, zodat ik waggelde als een dronken man, want het had vaak mijn ziel gesmart om belijdende Christenen zo tegenover elkaar te zien. "Heere hoe is het," zei ik, "dat deze zaken in zo'n verwarde staat zijn?" Hoe wierp Satan mij in, dat het was omdat er geen God was, door deze woorden was ik gedurende een paar minuten als een radeloze; maar de Heere kalmeerde spoedig mijn gemoed en ik was net zo overtuigd van het bestaan van God als ik dat van het bestaan van mezelf was, vele gedeelten der Schrift kwamen mij voor, die mij kalmeerden en vertroostten. "De Heere kent degene die de Zijne zijn." "Want de mens ziet aan, wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan," "Laat ze beiden tesamen opwassen tot de oogst." En dan zullen ze gescheiden worden. De wijze en de dwaze maagden waren aan elkaar verwant; in de dagen der apostelen was er tweedracht in de kerk, wat er altijd zijn zal, want: het is niet allemaal Israël wat zich Israël noemt.

"Heere," zei ik, "ik ben een arm, blind dwalend schepsel;" mijn gemoed was met vrees vervuld, want ik dacht ik kan wel in andere bedrogen worden en andere kunnen wel bedrogen met mij uitkomen. Ik moest zuchten doorgrond mij, o God! en toon mijn ware staat en maak mijn hart voor U oprecht, tot Wien ik nader zonder iets te verbergen.

Toen zag ik dat het redetwisten onder Christenen uit het vlees voortkwam; ze konden niet aan het onderwijs des Geestes komen zoals **Hart** zegt:

*"Wanneer komen Christ'nen overeen
En laten onderscheid vallen?
Als ze niets meer in zichzelf zien,
Dan is Christus Al in allen.
Maar strijd en verschil zal blijven bestaan,
Daar de mens graag iets wil schijnen,
Laat hen slechts op Christus zien en voortaan
Zich als één in Hem verblijden.
Wij hebben geen leven, kracht noch geloof
Dan wat door Christus wordt gegeven,
Wij allen verdienen d'eeuwige dood,
Dus zijn w'allen om het even."*

De apostel zegt: "Zo hoor ik, dat er scheuringen zijn onder u, en ik geloof het ten dele, want daar moeten ook ketterijen onder u zijn, opdat degene, die oprecht zijn, openbaar mogen worden onder u." Zo maakte de Heere het aan mijn ziel openbaar.

Met wat een onderzoekingen des harten werd ik tot de Heere geleid om Hem te verzoeken mijn hart voor Hem oprecht te maken, wat het ook kostte, zodat ik niet bedrogen uit zou komen met een uiterlijke belijdenis, wat ik nu opmerken kon bij vele

in de wereld en om mij heen. Ik beefde voor de Heere opdat het mogelijk ook mijn toestand zou kunnen zijn, daar ik dag aan dag mijn bedrieglijk hart waarnam zodat ik er niet op durfde te vertrouwen, maar geloofd zij de Heere, Hij was mijn Sterkte in de dagen des tegenspoeds.

Nergens anders kon ik heen vlieden om tegen de vijand beveiligd te zijn, die altijd probeerde om de fundering van mijn hoop te ondermijnen, door zijn voorgeven dat er geen God was. Hij kon mij, betreffende mijn aandeel in Christus, niet aan het twijfelen maken, noch het inwendig getuigenis van de Geest betwisten.

Ik gevoelde dat ik uit God geboren was en dat even zeker als ik het getuigenis in mijn ziel had als een onderpand van mijn behoudenis en eeuwigdurende zaligheid, zo zeker zou ik in bezit komen van die eeuwige erfenis, die weggelegd was voor al degenen die in het Bloed des Lams gewassen zijn.

Hoe meer Satan probeerde mijn geloof en vertrouwen in de Heere te verzwakken des te meer gevoelde ik dat de Heere mij bijstond om mij te versterken en te bevestigen dat het werk in mijn ziel van Hem was. Ik zou nooit de aanvechtingen hebben kunnen doorstaan als de Heere niet aan mijn zij was geweest. Het was soms voor mij alsof al de woede der hel tegen mij losgelaten werd en dat ik moest vallen, daar ik zo door de vijand in banden zat dat ik geen weg ter ontkoming zag. Maar de Heere maakte er een tot mijn verwondering en Zijn eer, Hij bracht mij er toe uit te roepen: "Welke God is gelijk aan mijn God?" Ik dacht nooit zal ik weer de aanvallen van Satan vrezen. Maar de Heere had Zijn waarneembare tegenwoordigheid nog niet teruggetrokken en Satan toegelaten zijn vurige pijlen in te werpen of ik begon al even bang en wankelmoedig te worden als ooit vrezende dat ik ten prooi zou vallen.

Hoe heeft mij dit geleerd wat ik in mijzelf was en mijn behoefte aan 's Heeren kracht om mij te schragen en te beschermen voor deze verscheurende leeuw en mijn zondige natuur, die gereed waren mij tot zonden te verzoeken en mij voor dezen al in de eindeloze rampzaligheid gestort zouden hebben als de Heere niet mijn Behoeder en Beschermmer zou geweest zijn.

*"Ande're toevlucht ken ik geen,
Hulp'loos kom ik tot U vliên,
Laat, o laat mij niet alleen,
Wil mij steeds Uw hulpe biên!
Als de zondelast mij drukt
Zend dan Uw verlossing neer,
Ben ik zwak en neergebukt,
Schenk mij dan Uw kracht, o Heer!"*

Niet lang nadat ik uit deze aanvechtingen uitgered was, verzocht Satan mij in een andere gedaante, door in mij zelfmedelijden te werken, juist op een tijd dat mijn smarten erg toenamen door een abces in mijn nek, wat veel pijn veroorzaakte in mijn achterhoofd en nek. Ik was erg neerslachtig en had een moeilijke tijd.

Ik wist niet hoe ik mijn hoofd op mijn kussen moest leggen overal gevoelde ik de uitwerking. Een dag in het bijzonder was ik vol zelfmedelijden, ik begon harde gedachten over God te koesteren door mij zo te bezoeken en mij niet uit dit lijden te verlossen, alle machten van mijn gemoed waren in opstand en mijn ziel was met verschrikking vervuld, ik vroeg mij af wanneer dit lijden een einde zou nemen. Ik smeekte de Heere mij tot Zich te nemen, toen Satan zijn vurige pijlen met een vreselijke grijns in mijn ziel wierp, verzoekende mij te denken hoe of ik wel bedrogen was, want er was geen God. Mijn smarten waren er het bewijs van; want als er een

God was zou Hij mij niet zo laten lijden, maar zou mij lang geleden al tot Zich genomen hebben.

Hierop antwoordde ik onmiddellijk: "Ik weet zeker dat er een God is waar zouden anders de beproevingen vandaan komen?" "Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij, en Hij geselt een iegelijke zoon, die Hij aanneemt."

Satan probeerde het Woord en alle hoop die ik had de grond in te slaan door in te geven dat alles bij toeval gebeurde. O, hoe bezweek mijn ziel door deze gedachte! mijn beproevingen die al moeilijk te dragen waren werden nu nog dubbel zo zwaar. Ik begon te denken wat moet ik toch beginnen of waarheen kan ik tot behoud vlieden. "Heere," zei ik, " vertroost en ondersteun mijn ziel die zo gekweld wordt binnen in mij." Ik had Hem nog niet aangelopen voor hulp of mijn gemoed begon kalmer te worden en ik kreeg een verbroken geest in plaats van opstand, ik ondervond dat beproevingen niets waren als de gezegende tegenwoordigheid van mijn Heere en Zaligmaker aan mijn ziel bevestigd werd. Toen beleefde ik in daad en waarheid dat:

*"In Zijn nabijheid ben ik blij,
In Zijn nabijheid ben ik veilig,
In Zijn nabijheid is te verduren
Alles wat ik lij."*

Nu was ik dierbaar God's wil onderworpen, zodat ik nog wel net zolang kon lijden als ik al gedaan had, als mijn Heere maar bij mij wilde zijn. Hoe smartte het mij als ik er aan dacht dat ik soms weer zou murmureren en opstaan tegen hetgeen Hij goed dacht mij op te leggen. Ik was er van overtuigd dat Hij mij in staat zou stellen om alles te dragen en in al mijn aanvechtingen ook een weg ter ontkoming zou maken.

Nu begon ik de Heere met hernieuwde liefde aan te kleven en mijzelf te haten om de harde gedachte die ik over Hem gekoesterd had. Er vloeide zo'n vrede en overgave in mijn ziel dat ik het niet meer hard vond om mankerende te zijn, maar loofde de Heere er voor. De Heilige Geest paste zulke zoete teksten aan mijn terneergedrukte ziel toe dat ik zei: "Het Woord is mij tot vreugde en verheuging mijns harten." Satan ging op de vlucht en verborg zich, nooit scheen het Woord van God mij dierbaarder toe dan nu; elk woord was krachtadig en wel zó gepast alsof het voor mij daar opzettelijk geschreven was. "Geliefden houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwame; maar gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus; alsoz verblejdt u; opdat gij ook in de openbaring Zijner heerlijkheid u moogt verblejden en verheugen. Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus" Hoe werd ik verootmoedigd door deze woorden, vooral "geliefde."

Te bedenken dat de Heere mij *geliefde* zou noemen, mij, die juist in opstand geweest was tegen Zijn leiding, nu was ik beschaamd en niet waardig om in de voetstappen van mijn gezegende Zaligmaker te wandelen, Die in alle dingen, zoals wij, verzocht was geworden doch zonder zonden. Ik had gemurmureerd en gemord onder mijn beproevingen, in plaats van het lijden een eer te rekenen. "Want Hij plaagt en bedroeft des mensen kinderen niet van harte. Gij zult door vele verdrukkingen ingaan."

Dus de Heere verlostte mij weer uit de macht der verzoeker en mijn boos ongelovig hart, dat eerder een leugen geloofd dan een God der Waarheid. Ik zucht vaak: "Heere vermeerder mijn geloof." Geloof is de overwinning, die de wereld overwint; dat

geloof waarvan God de Beginner en Voleinder van is. Niet van een natuurlijk geloof waar zo velen over praten en zeggen dat ze het kunnen beoefenen als het hun behaagt. Zulk geloof verschaft mij nooit troost noch hulp in mijn bekommelingen en aanvechtingen; maar als het geloof, wat een gave Gods is, in beoefening is, dan ben ik gelukkig, zonder Hem kan ik niets doen maar door Zijn genade kan ik alle dingen en het lijden dragen.

Nu was mijn gemoed op Hem gevestigd en mijn wil in overeenstemming met Zijn wil, voor leven en dood; ik gevoelde nauwelijks mijn pijn, zo kennelijk werd ik door God getroost.

De dokter kwam elke dag met de bedoeling het abces te openen, doch hij scheen bang te zijn dat het te veel voor me was.

Ik zei hem dat hij doen kon wat hij dacht goed te zijn. Ik was niet bang om te sterven, noch had ik enige wens om te blijven leven, mijn gemoed was volkomen kalm; maar het open maken was veel pijnlijker dan ik verwacht had, het was bijna meer dan ik kon dragen.

Gedurende een half uur had ik kracht noch gedachte, maar ik kwam nog maar amper bij of mijn gemoed was dierbaar op de Heere gevestigd en de Gezegende Geest bracht mij zulke dierbare teksten bij zodat ik spoedig alles wel bevond: "Welgelukzalig is de man, o Heere, dien Gij tuchtigt, en dien Gij leert uit Uw wet." De Heere bleef gedurende mijn grote zwakte zo goedgunstig nabij zodat de vijand niet toegestaan werd mij te kwellen of in de war te maken.

Mijn ziel mocht zich van dag tot dag verlustigen in de kennelijke liefde en genade van mijn Heere en Zaligmaker Jezus Christus, Die mij verwaardigde het hoofd te bieden aan al mijn pijn en zwakte. Het was een wonder voor degenen die bij mij waren, dat ik nog leefde, daar ik maar weinig eten gebruikte. (Sinds mijn ziekte heb ik geen bier of donker bier kunnen drinken, ook heb ik gedurende de laatste 14 jaar geen wijn gedronken). Het voornaamste wat ik gebruikte was koud water en enkele aardbeien die een goede vriend mij dagelijks bezorgde zolang ze er waren; geen ander fruit deed mij zo goed.

Ik was mijn hemelse Vader dankbaar om mij in zo'n tijd van nood zulk heerlijk voedsel te bezorgen. Ik werd rijkelijk voorzien voor lichaam en ziel en kreeg dagelijks meer kracht. Ik was zo zwak geweest, dat mijn ingewanden niet meer goed werkten. De dokter schreef een weinig cognac voor wat ik als medicijn nam. Mijn lichaam begon nog niet te herstellen of Satan waagde een andere aanval, ik gevoelde dat ik nog op vijandige grond was.

Het was alleen door de kracht des Heeren dat ik geduldig beproevingen dragen kon zowel in het lichaam als naar de ziel. Toen de vijand in mijn gemoed begon te fluisteren: "Heb ik u niet gezegd dat het allemaal maar toevallig is en dat de Heere er niets mee uit te staan heeft?"

Toen smeekte mijn ziel de Heere mij nooit te verlaten noch te verzaken opdat ik niet weer tegen Hem, mijn Vriend en Verlosser, zou murmureren. Satan deed al zijn best mij te laten betwijfelen of Gods hand wel in mijn beproeving was. Zolang als ik maar zien kon dat het van de Heere kwam, in tijd, druk en mate, dan kon ik mij er aan overgeven; maar als ik zag dat er de Heere de hand niet in had, dan werd ik als de bare der zee heen en weer geslingerd zonder ook maar één rustplaats om mij op te verlaten. De Heere stond de vijand niet toe mij lang achtereen te kwellen, Hij maakte een weg terontkoming als ik er geen zien kon. Soms heb ik gedacht nu zal ik zeker de vijand ten buit vallen, hij scheen zo'n macht te hebben en blies me in: "Nu zal uw einde zijn zoals dat van uw vriend die u in het begin van uw ziekte zo verafgood hebt. Niemand

kan enig idee vormen van de verschrikkingen die mijn ziel onderging dan degenen die ook zo aangevochten en beproefd zijn geworden. De gedachte om ook zo'n einde te krijgen maakte mij van het hoofd tot de voeten bevende, ik haatte er mijzelf door, ik kleefde er de Heere door aan en zuchtte om bescherming opdat ik niet een smaad op Zijn Heilige Naam zou werpen en een oorzaak van struikeling voor Zijn waarde kinderen zou worden.

Ik dacht dat ik deze beproeving altijd wel dragen kon, zelfs al was het nog tienmaal zo erg, dat zou ik liever hebben dan dat de Naam des Heeren er door gelasterd zou worden. Geen lichamelijke pijn was toen te vergelijken met de verschrikkingen der ziel die ik toen doormaakte.

Het leek alsof Satan mijn leven weg wilde nemen, ik vreesde dat hij het weleens in mijn slaap zou kunnen doen. Ik dacht wat zou dat een schande over de godsdienst brengen. Ik wenste wel dat ik nooit mijn mond geopend had over de Heere of wat ik zoal waargenomen had dan had het ook niemand benadeeld. Ik vertrouw dat de Heere mij altijd bewaren zal en bewijzen dat Satan een leugenaar is, zoals hij dat altijd vanaf het begin geweest is. Bij tijden, zelfs nu, verwaardigde de Heere mij om door het geloof over Satan te zegevieren en dat ik er meer dan overwinnaar uit zal komen door Hem Die mij liefgehad heeft met een eeuwige liefde.

Zo heeft de Heere van tijd tot tijd mijn ziel bevrijd van de macht der vijand en heeft Zichzelf steeds dierbaarder gemaakt door elke aanvechting en beproeving die Hij onder de toelating over mij heeft laten komen, zodat ik het tot hiertoe tot grote vreugde geacht heb dat ik in velerlei verzoeken gevallen ben, omdat ik daardoor ontdekt ben aan mijn zwakheid en mijn behoefte heb leren kennen aan een Almachtige kracht om in mij te werken naar Zijn welbehagen.

Ik bevind door dagelijkse ondervinding dat ik dank verschuldigd ben aan de rijke, vrije, onverdiende genade van God voor elke goede gedachte en begeerte. Indien de Heere mij aan mijzelf over zou laten, dan zouden allen om mij heen spoedig zien wat een arm gemelijk, ongeduldig, opstandig schepsel ik ben, daarom niet mij, niet mij de eer, maar de Heere.

Want het is Hij alleen die mij in staat gesteld heeft deze lange beproeving te dragen waarvan ik hoop dat het nog tot Gods eer zal bijdragen en sommige van Zijn zwakke zal bemoedigen om door mijn beleving op Hem te vertrouwen. Ik weet niet hoe voldoende de barmhartigheid des Heeren te verhogen. Mijn hart loopt over van liefde en dankbaarheid als ik terug kijk en zie de weg waarin de Heere mij stap voor stap geleid heeft, in overeenstemming met wat ik in staat was te dragen en mij door ondervinding de verdorvenheid van mijn hart geleerd heeft en dat ik een betere Gerechtigheid nodig heb dan om mijzelf in het oog van God te rechtvaardigen. Wat heeft het mijn ziel verheugd toen ik verwaardigd werd, door het geloof, mijn aandeel in die volle, vrije en volbrachte zaligheid te beseffen, die Jezus Christus, voor zo'n arm behoeftig zondaar zoals ik, uitgewerkt had.

O, wat een liefde! Jezus tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem. Wat een liefde, geduld en verdraagzaamheid van dag tot dag tegenover ons, niettegenstaande onze zonden en tergingen; want als wij ons zo tegenover onze beste aardse vrienden zouden gedragen zoals tegen de Heere, zouden ze ons allang verstoten hebben. De liefde van Jezus gaat in elk opzicht ver de liefde van alle aardse vrienden te boven, zij hebben ons lief om iets wat ze in ons zien, of omdat we aan hen verwant zijn, of omdat wij hen liefhebben, maar Jezus heeft ons liefgehad terwijl wij Hem vijandig waren door onze boze werken.

Zijn liefde blijft dezelfde tot al Zijn verlost, laat hun zonden zijn wat ze willen. Die Hij liefheeft, heeft Hij lief tot het einde, *Hij is gisteren en heden dezelfde en in der*

eeuwigheid. Maar voldoet het een levende ziel als zijn liefde verkoudt, in de zonde, en ver van God te leven?

Neen, daar ben ik van overtuigd, zonden zullen altijd een wederomgeboren ziel tot last zijn, als hij waarneemt dat zijn liefde verkoudt en levenloos wordt, dan zal dat een treuren veroorzaken, hij zal rust noch duur hebben totdat zijn hart weer van liefde tot zijn dierbare Zaligmaker brandt, Die zijn ziel van de dood gered heeft, zijn ogen van tranen en zijn voet van aanstoot.

Door vele veranderingen bracht de Heere mij aldus tot de lente van 1852.

Toen werd ik geroepen om door nog" diepere wateren te gaan als ooit te voren; maar ik bevond mijn Heere en Zaligmaker zo waar als Zijn belofte, die Hij mij zoveel jaar terug al gegeven had: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. Want Ik ben de Heere, uw God, de Heilige Israëls, uw Ontfermer."

Kon ik de waarheid van deze gezegende belofte maar beseft hebben in de tijd dat ik die vurige beproeving doormaken moest, voorzeker het had het bitter uit de beker gehaald die ik drinken moest. Maar helaas, het geloof was zwak en ongeloof sterk, al mijn vertroostingenvloden en ik werd aangegrepen door de machten der duisternis. Een nacht er voor werd ik door een droom met vrees bezet, dat wat ik gevreesd had mij zou overkomen. In mijn droom dacht ik dat ik in de gevangenis geworpen werd. Bij het ontwaken probeerde ik mijn gemoed te kalmeren en probeerde weer te gaan slapen, maar ik was te opgewonden, want ik beefde van het hoofd tot de voeten, ik werd door grote vrees bevangen dat er iets met mij te gebeuren stond, maar een zoete Geest der gebeden en smekingen werd over mij uitgestort zodat ik de Heere smeekte mij te beschermen voor alle kwaad en mij dicht bij Hem te houden opdat ik niet tegen Hem zou zondigen.

Ik bleef de Heere smeken over mij de wacht te houden en mij voor de boze te bewaren, totdat ik in slaap viel en weer dezelfde droom had. Mijn ziel werd zo aangespoord om de Heere af te smeken mij uit genade te willen bewaren. Ik was er van doordrongen dat ik Hem nodig had en indien Hij mij verlaten zou, was ik blootgesteld om in de een of andere zonde of verzoeking te vallen die mij voordeed; dat tenzij de Heere de stad van mijn hart niet bewaakt, te vergeefs waakt de wachter.

Hoe wenste ik dat ik buiten het bereik van de vijand was en thuis in de heerlijkheid, waar ik nooit meer in gevaar zou zijn om tegen Hem, Die zoveel voor mij gedaan had, te zondigen. Mijn gemoed werd van lieverlede kalmer, ik bevond dat de Heere Die mij tot hier bewaard had, zou overeenkomstig Zijn belofte, mij nooit verlaten noch verzaken, dat Hij mij leiden zou en beschermen voor alle vijanden zowel van binnen als van buiten. Zo vond ik weer rust voor mijn ziel en werd verwaardigd mij in Zijn handen te verlaten zonder enige vrees voor de toekomst. Bij gelegenheid kwamen de kinderen van mijn broer en zuster, ik was zo kalm alsof er niets voorgevallen was; wat mijn droom betrof, die was ik helemaal vergeten.

Gedurende een tijd was ik gewend geweest, als ik er voor in staat was, *mijn neefjes en nichtjes te onderwijzen*. Ze kwamen gewoonlijk in de morgen om tien uur. Juist toen ze gelezen hadden, werd ik met zo'n verschrikking aangegrepen, zodat ik gedurende enige tijd nauwelijks wist waar ik was; maar toen ik een beetje tot mijzelf kwam, was het alsof iemand zei: "Nu, waar is nu uw God waarin u even geleden nog zoveel vertrouwen stelde?" Ik begon naar mijn Trooster te zoeken, maar helaas, ik vond dat Hij ver van mij was. Huivering en grote vrees viel op mij, ja een tastbare duisternis,

zodat ik niet wist wat te beginnen, noch waarheen te gaan om hulp. Nu kwam ik in wezen terecht in mijn droom, ik was waarlijk in de gevangenis opgesloten en kon niet uitkomen. God had mij verlaten vanwege mijn dodigheid en koudheid, want ik had niet zoveel gelezen en gebeden als ik wel had horen te doen en daardoor waren mijn gedachten achter wereldse dingen afgedwaald.

Ik geloof dat de Heere toen mijn zonden in gedachtenis bracht, ik bad Hem mij ze te vergeven en te wassen in Zijn dierbaar Bloed, want ik had niets anders om op te pleiten. Ik gevoelde dat ik inderdaad vuil was en had geen andere hoop dan op Zijn genade. Satan viel mij weer aan met: "Er is geen genade voor u. U bent in al uw bezoeken verkeerd uitgekomen. Het is nu bewezen dat de Heere nooit met u geweest is, want anders zou Hij u niet in deze angsten en duisternis laten, want Hij is getrouw aan het Woord Zijner belofte en zal nooit verlaten noch verzaken degenen die de Zijne zijn.

Hoe diep ongelukkig was ik zonder God en hoe diep ongelukkig moest mijn einde zonder Hem dan wel niet zijn. Hierdoor riep ik nog ernstiger tot de Heere dat als ik tot nu toe bedrogen was geworden of Hij mij dan alsnog genade wilde bewijzen, de vuilste van de vuilen. Ik zei: "Heere Gij weet het ik kan U niet bedriegen en anderen of mijzelf heb ik ook niet willen bedriegen; Gij weet de oprechtheid mijns harten voor U, dat ik liever helemaal alleen gelaten wil worden en niet één van Uw kinderen ontmoeten, dan misleid worden. et zal mij niet profijtelijk zijn als ik hun vriendschap heb en Uw liefde en gunst missen moet. Maar hoe meer ik bad en zuchtte tot de Heere, des te dieper scheen ik nog te zinken. De hemel was van koper, zodat mijn gebeden de oren van de Heere Zebaoth niet konden bereiken. Ik kon terecht met Jeremia zeggen: "Hij sluit de oren voor mijn gebed."

Ik was zo wanhopig en mijn hart scheen steeds harder te worden, zodat ik niet die verbroken geest had die ik eerder zo vaak waargenomen had. Ik kon net zo min een traan noch berouw voortbrengen als ik een wereld geschapen zou kunnen hebben of mijn arm lichaam verlichting geven wat nu van het hoofd tot de voeten met pijn gefolterd werd, maar daar dacht ik weinig aan. Alles waar ik behoefte aan had was de liefde en gunst van God weer waar te mogen nemen zoals ik dat voorheen had mogen doen, ofschoon Satan mij probeerde wijs te maken dat ik daar nooit iets van gekend had, dat het allemaal maar misleiding geweest was. Ik dacht dat ik de hele wereld wel had willen geven om gezondheid en krachten te verkrijgen.

Mijn geest was zo terneergeslagen dat het goed zichtbaar was in wat voor slechte conditie ik verkeerde. Ik wilde niet dat het ook maar iemand wist, maar toch wenste ik heimelijk dat ik iemand mijn gemoedsgesteldheid kon vertellen; maar moest net als Christen alleen door die donkere vallei.

Bunyan beschrijft nauwkeurig wat ik die week of negen dagen te verduren heb gehad. Ik heb die duisternis waar hij over schrijft, beleefd, want ik kon niets op de weg onderscheiden. Mijn kamer was vol boze geesten, het was alsof ik elk moment verslonden kon worden. Terug gaan zou het verderf betekenen, maar ik dacht als ik maar voorwaarts kon spoeden zou ik mogelijk kunnen ontkomen. In elk geval was ik wel besloten om op de Heere te blijven vertrouwen want Hij heeft gezegd: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

Ik wist dat het omkomen zou worden als Jezus mij niet redden zou. Indien al mijn bevinding dan misleiding geweest was, wilde ik nu toch nog de Heere om genade smeken, om Jezus' wil en om mij niet voor eeuwig te verwerpen, maar om mij in dit uur der duisternis sterkte te geven om op Hem te vertrouwen en kracht om Satans listen te weerstaan.

Nu ervoer ik wat het was om door het geloof te leven en niet door aanschouwen en om

te hopen tegen hoop. Nooit eerder was ik zo beproefd geworden. Ik zou bijna van angst gestorven zijn. Maar door te bedenken hoe Bunyan zo duidelijk beschreven had wat ik toen doormaken moest, rees er een hoop dat ik toch nog op de goede weg zou kunnen zijn.

Mijn hart bloedde van smart en droefheid, zo weeklaagde ik over de afwezigheid van mijn Geliefde, Hij had Zich teruggetrokken en ik kon Hem die mijn ziel liefhad niet vinden, wat begerig onderzocht ik dag en nacht de Bijbel en elk goed boek wat ik had, maar ze schenen allen droog en smakeloos en konden mij geen smaak verschaffen, omdat het een Goddelijke toepassing nodig had, ik bevond, door ondervinding, dat de dode letter geen profijt oplevert want: "De letter dood, maar de Geest maakt levend." Ongetwijfeld had de Heere mij in die duistere uren veel lessen te leren, wat ik in het licht niet geleerd kon hebben, zodat ik het heb gerekend onder "alle dingen" die ten goede voor mij medegewerkt hebben. Ik heb meer reden tot dankbaarheid dan tot redenering, ofschoon het bittere wat ik toen geleden heb mij nu zelfs nog doet beven. Wat ben ik nauwelijks aan de vijand ontkomen! Het scheen dat hij op mij losgelaten werd, -ik vreesde om 's avonds te gaan slapen opdat hij mogelijk mij mijn leven zou laten benemen terwijl ik sliep. Het scheen alsof hij mij tegen mijn eigen wil wilde laten handelen en doen zoals hij mij beval. Ik had zo'n angst dat ik de hand aan mezelf zou slaan.

Hij was mij gedurig aan het kwellen dat ik nog wel twintig jaar zo zou moeten lijden. Ik ben er van overtuigd dat mijn lieve Heere mij wel bijstond en mij genade verleende om deze ingevingen te weerstaan en mij gewillig maakte om wat dan ook liever te dragen dan mijzelf in de eeuwige rampzaligheid te werpen. Wat zijn nu 20 of 40 jaar lijden in vergelijking met de eeuwigheid!

Ik stond verbaasd en vroeg me af hoe ik toch met zoveel genoeg door de vorige 20 jaar was gekomen. "Heere," zei ik, "ik kon dat nooit hebben gedragen als Gij niet met mij zou geweest zijn en mij geloof en lijdzaamheid gegeven had. *Heere vermeerder deze Goddelijke genade in mijn ziel, dat ik in dit uur der verzoeking niet zo terneergeslagen ben. Geef mij geloof dat Gij mijne zijt en ik de Uwe ben en dat deze beproeving door U bepaald is, geef mij dat ik al de tijd, tot mijn verandering mag komen, met lijdzaamheid mag wachten. Hoewel het pijnlijk is voor vlees en bloed, is toch alles goed als Gij mijne zijt.*"

Wat had ik toch lijdzaamheid nodig nooit eerder had ik er zo de waarde van gekend.

*"Als onze Meester wil verlenen
Veel lijdzaamheid aan Zijne leden,
Belaadt Hij, om Zijn oogmerk te bereiken,
Hun schouders tot ze schijnen te bezwijken."*

En zo was mijn bevinding want hoe meer ik bad om lijdzaamheid des te zwaarder werd mijn last, zodat ik elke dag vreesde dat mijn lijdzaamheid uitgeput zou raken en ik zou verzinken, wat ook telkens weer gebeurd zou zijn als lijdzaamheid niet een gave Gods was geweest. Hoe diep ben ik, sinds toen, de Heere schuldig voor deze genade, lijdzaamheid, ik zou het van dag tot dag niet uit kunnen houden zonder nieuwe bliken van Zijn gunst.

Ik krijg dagelijks mijn pensioen van de Heere uitgekeerd, net als de kinderen Israëls, die hun manna dagelijks verzamelden en niets konden bewaren; maar, gelijk sommigen van hen, probeer ik dat vaak te doen, in rechtstreekse strijd met het bevel des Heeren. Net als zij vind ik in dat van gisteren geen voeding, anders zou ik niet de moeite nemen om het dagelijks te zoeken.

Het is niet te verwonderen dat een ziel, die op voorgaande blijken van Gods gunst probeert te leven, mager en arm wordt en ver van de Heere af raakt, zodat hij de noodzaak "Niet meer waarneemt" om dagelijks door 's Heeren hand gevoed te worden. Maar als er een tijd van beproeving komt begint hij zijn droevige staat wel waar te nemen en klaagt en zucht om nieuwe openbaringen van Gods liefde aan zijn ziel. Hij kan het er nu niet mee doen dat zijn ziel verleden week gevoed is geworden. Om eenmaal te smaken dat de Heere genadig is, is niet genoeg om hem te voldoen, maar hij zucht om nieuwe blijken.

Zo is mijn bevinding geweest en ik bid de Heere of Hij mij altijd hongerende en dorstende achter Hem wil houden totdat ik zal verzadigd worden met Zijn Beeld, als ik zal opwaken, dan pas zal ik voldaan zijn en ik hoop van niet eerder. Mijn gebeden waren nu niet langer vorm meer, want ik bad uit diepe noodzaak. Deze woorden hebben mij grotelijks bemoedigd: "En roep Mij aan in de dag der benauwdheid, Ik zal u er uit helpen, en gij zult Mij eren." En ook: "Keert gijlieden weder tot de sterkte, gij gebondenen, die daar hoopt."

Wat ik dan ook deed, want ofschoon ik in de gevangenis opgesloten zat was ik toch een gevangene in hope, voortgedreven en ongetroost, maar had nochtans hechte ankergrond in de Heere Jezus, vertrouwend dat Hij mijn ziel uit de gevangenis zou voeren en mij overvloedig reden zou geven om Zijn Heilige Naam te loven en te verheerlijken om mij aldus in de oven te beproeven. Zulk geloof gaf mijn dierbare Heere mij bij tijden zelfs in de bitterste momenten. Maar op andere tijden scheen ik geheel in handen van de vijand overgegeven te zijn zodat het voor mij onmogelijk was om te ontkomen.

Ik worstelde hard om lijdzaamheid en berusting in Gods wil, maar mijn verdorven en zondige natuur verzette zich. Ik zag al tegen het lijden van de volgende dag op zodat ik niet alleen de tegenwoordige dag leed maar had ook nog last van de komende dag met alleen maar sterkte voor de tegenwoordige dag, toch heeft de Heere gezegd: "En uwe sterkte gelijk uwe dagen." En ook heeft Hij gezegd: "Zijt dan niet bezorgd tegen de morgen, want de morgen zal voor het zijne zorgen, elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad."

Het was dus geen wonder dat ik toen zo overbelast was, want ik dacht niet alleen aan de volgende dag maar ook hoe moet ik door de aanstaande winter komen, hoewel het in die tijd nog maar vroeg in het voorjaar was. Ik maakte de conclusie, dat ik nooit in staat zou zijn mijn pijn te dragen als het donker en somber weer zou worden, want ik kan het nu al nauwelijks dragen nu het nog helder en zonnig is; ik vergat helemaal dat als de Zon der Gerechtigheid op gaat dan is December net zo opgewekt als Mei.

De ziel die gesmaakt heeft dat de Heere genadig is kan niet meer vrucht tot Gods eer voortbrengen zonder de heldere stralen van de Zon der Gerechtigheid dan de aarde dat kan zonder de natuurlijke zon. Het was meer de vrees om Satans aanvechtingen ten buit te vallen dan de lichamelijke pijn wat mij zo'n gemoedsbekommering veroorzaakte.

Het kwam nooit bij mij op hoe spoedig ik wel opgeroepen kon worden om dit zondig lichaam te verlaten waarover ik zo door de tegenstander in de war gebracht werd, die mij gedurig aan het kwellen was dat ik nog twintig jaar langer in deze staat zou zijn. Had ik mij toen bewust geweest van de gevaarlijke conditie waar ik in verkeerde, ik denk dan zou Satan mij niet zo overrompeld hebben, toch weet ik dat de Heere mij wel mijn staat te kennen had kunnen geven indien het Zijn wil was geweest, maar om wijze reden stond Hij toe dat ik beproefd zou worden, hier twijfel ik niet aan, want Hij heeft Zichzelf daardoor wel duizend maal beminnelijker gemaakt en ik begeer Zijn lof te verkondigen Die mijn ziel uit de strik des vogelvangers verlost heeft.

De pijn van mijn lichaam, de verschrikking en grote gruwel der grote duisternis die mijn ziel als in een wolk hulde, maakten mij een krankzinnig schepsel gelijk. Ik wist niet of ik nu leed van de een of andere aandoening of dat het de gemoedsbekommering was waar ik mee te stellen had, die zo'n hevige ziekte veroorzaakte. Mijn lieve moeder smeekte mij haar de dokter te laten halen, maar ik zei haar dat het een pijn was die geen medicijn kon genezen. Het was de hemelse Medicijnmeester die ik behoefde om vrede tot mijn ziel te spreken. Ik had medicijnen bij mij die de zeven weken ziekte van voorheen genezen hadden maar die durfde ik niet te nemen. Satan joeg mij zoveel schrik aan door te zeggen, dat door die morfine te nemen was ik zoveel als een zelfmoordenaar, want het zou net eender zijn alsof ik mijn leven ogenblikkelijk weg nam, want het was langzaam mijn zelf vergiftigen. "Dan," zei ik, "zal ik er niets meer van nemen, laat ik dan lijden wat ik lijd." Het was alsof ik een stem hoorde zeggen: "Geen moordenaars zullen het Koninkrijk Gods beërven." "Heere," zei ik, "vergeef het mij dat ik het ooit genomen heb, ik wist er de werking niet van, ik dacht dat het goed was wat de dokter voorschreef en dat ik in overeenstemming met Uw wil de middelen zou gebruiken."

Maar in de avond was ik zo zwak en uitgeput dat ik me voorstelde er verkeerdt aan te doen het niet te nemen, wat de Heere tot verlichting bezorgd had; zo werd ik weer bewogen de morfine te proberen, maar zou er toch maar niet te veel van nemen. Ik had het nog niet lang ingenomen of ik gevoelde mij al een beetje rustiger en de ziekte nam gedurende een paar uur af; maar de vijand beschuldigde mij weer van moord dat het langzaamwerkend vergif was en dat ik daar ook wel aan bezwijken kon.

Ik zei: "Heere help mij in deze grote beproeving dat ik tenslotte niet zal bezwijken door de ruwheid van de weg; maar geef mij sterkte in overeenkomst met mijn dagen, zoals Gij dat tot hier toe gedaan hebt, want ik ben er van overtuigd Heere dat ik het nooit tot nu toe uit had kunnen houden als Gij niet bij mij was geweest om mij te versterken, te ondersteunen en te behoeden voor Satans listen en mijn bedrieglijk hart! Ik geloof, Heere, kom mijner ongelovigheid te hulp."

*"En geef mij dagelijks op te richten
Eben-Haëzers om Hem te prijzen."*

De volgende Sabbat was helder en prachtig, maar mijn gemoed was donker en somber. Tevergeefs probeerde ik mijzelf te kalmeren. Ik verlangde naar hetgeen ik niet zag. Mijn ziekte was die dag erger dan ooit en mijn waarde moeder besloot de dokter te laten halen. Hij kwam. Ik zei hem dat hij mij niet helpen kon, want het was een pijn die hij niet bereiken kon, maar hij zei dat hij het wilde proberen. De medicijn die hij liet brengen gaf mijn lichaam een weinig verlichting.

De volgende dag kwam hij weer en zei dat het beter was en hoopte dat mijn geest ook spoedig beter zou zijn. Hij zei tegen een paar van mijn vrienden dat tenzij er grotere verandering plaats zou vinden kon ik niet langer meer leven. Als ik dat op die tijd geweten had ik denk dat Satan dan verslagen zou zijn geweest; maar ik bleef in dezelfde bekommering en duisternis tot de volgende Vrijdag, toen nam ik een tekstboekje op, sloeg het open bij deze woorden: "Want Ik weet hunne smarten."

Het werd met zoveel zoetheit en kracht toegepast dat het was alsof ik de meedogende blik van Jezus zag en Hem hoorde zeggen: "Ik weet uw smart en uw verbroken en verbrijzelde geest." Het was alsof Jezus deze woorden tot mij sprak:

*"O droevig kind waarom weent gij zo?
Waarom zo'n treurig en triestig oog?"*

*Waarom uw blik toch zo naar?
Wat diepe bekommring toeft er daar?"*

"Heere," zei ik, "ik vrees dat ik tegen U zal zondigen en Satan ten buit zal vallen en zo oneer op Uw Heilige Godsdienst, die ik beleden heb, zal brengen en voor Uw arme kinderen een struikelblok zal zijn." De volgende versjes waren mij zoet:

*"Ondanks wisselende scènes der wee,
Het lot der gevallen mens beneê,
Heft nochtans op uw tranend oog,
En hoop op God, Die liefde is, richt 't hart naar Boov'
'n Zoete gedachte de tijd vliegt snel,
Dee'z aard is onze rustplaats niet, versta me wel;
Zeer dierbaar is de belofte des Heeren,
Voor allen die Zijn Naam lieven en eren.
Dan, wenende pelgrim, droog uw traan,
Troost komt van alle kant u aan,
Een oog aanschouwd u van Omhoog,
Het oog van God, Die liefde is, richt 't hart naar Boov' "*

Ik zei als ik dit altijd waar zou nemen dan zou ik er niet om geven wat ik leed; "Heere geef mij lijdzaamheid om al de tijd te wachten tot mijn verandering komt, als Gij met mij zijt is alles goed."

O, wat mocht ik nu rust genieten! maar het was maar van korte duur, want Satan wierp zijn vurige pijlen met verdubbelde woede naar mij. Hij scheen gereed om mij te verscheuren, mijn gemoed werd steeds bekommerder en de lichamelijke smarten kwamen ook terug, zodat het erger met mij werd dan voor ik die glans der Zonneschijn had en mijn hart was zo hard als een steen.

Ik probeerde te schreeuwen en te treuren maar kon het niet met enig gevoelen doen; ik dacht nu is het met mij gedaan, want de Heere heeft mij aan mijzelf overgegeven, nu ben ik er van overtuigd dat het voor mij onmogelijk is dit nog twintig jaar langer uit te houden. Hoe komt het Heere dat ik mij nu zo waarneem, daar ik er voorheen met zoveel gemak doorgehouden ben? Wat maakt mij nu zo bevreesd voor het toekomend lijden? Laat niet toe dat ik zo over de dag van morgen gekweld word, maar laat mij in Uwe Heilige wil berusten, dat ik met lijdzaamheid en dankbaarheid mijn ziel mag bezitten.

Dit was de taal van mijn hart, nog bleef ik de Heere aanhangen, want andere toevlucht had ik niet. Die nacht en de volgende dag (Zaterdag) had ik zulke verschrikkingen te verduren naar lichaam en ziel dat het onmogelijk beschreven kan worden; de ziekte was erger dan ooit en bleef zo tot 's Zondagsmiddags, toen begon de aanval in hevigheid af te nemen.

De natuur scheen bijna uitgeput en ik dacht dat de strijd weldra teneinde zou zijn en dat ik dan bij de Heere zou zijn. Ik twijfelde niet aan mijn. eeuwige zaligheid indien ik maar tot het einde volhouden kon, zodat het vooruitzicht op de dood mijn gemoed nogal kalmeerde.

De dokter kwam weer in de avond en scheen verbaasd mij zo ziek aan te treffen. Hij zei dat hij dacht mij veel beter achtergelaten te hebben en dat het zo door was gegaan omdat ik geen medicijnen meer had laten halen. Ik was in té veel zorgen omtrent mijn ziel zodat ik maar weinig aan mijn lichaam dacht. Hij ging naar huis en liet mij meer medicijnen brengen, maar voor het mij bereikte had de Heere mijn ziel bezocht met

het licht Zijns aanschijns.

Nooit is de Heere zo dierbaar aan mijn ziel verschenen als die nacht. Er waren verscheiden personen in de kamer, die naar mij keken, maar gedurende een geruime tijd sprak er niet één, ik was teveel met de Heere werkzaam om tot iemand te spreken. Tenslotte kon ik mij niet langer inhouden en begon Hem hardop te loven en te prijzen en mijzelf te verwijten om gehoor aan Satans leugens te geven, terwijl ik wist dat hij een leugenaar van de beginne is.

Ik zei tegen mijn broer: "Wat is onze God wonderlijk, om in één moment zo'n verandering in mij te werken, het is waarlijk geen kleiner wonder dan toen Hij tot de baren der zee sprak: "Wees stil." Hij is met mij in de storm geweest en ik heb het niet geweten; maar toen Hij sprak: "Wees niet bevreesd Ik ben het," hoe gewillig heb ik Hem toen in mijn hartsgenegenheid aangenomen.

Is het niet wonderlijk hoe Hij mijn lichaam en ziel tot rust gebracht heeft? Er is zo'n rust van binnen en van buiten dat ik geen medicijnen meer nodig heb. Ik heb helemaal geen pijn en ik gevoel me aangenaam."

Deze woorden kwamen met kracht tot mijn hart: "De bitterheid des doods is geweken."

Ik dacht wat voor een zondig ongelovige moet ik wel niet zijn om zulke harde gedachten te hebben van zo'n God der liefde als de mijne is; want welke God is mijn God gelijk, Die zulke wonderen voor mij doet Die in één moment mijn duisternis in een dag verkeert en de schaduw des doods in licht en leven?

Nooit kon ik aan zo'n liefde als deze gedacht hebben. Nu kon ik lijdelijk in Zijn handen liggen, geen andere wil begeren dan Zijne. Ik was ten volle verzekerd dat ik des Heeren was en dat Hij de God mijner zaligheid was. dat niets ooit in staat zou zijn mij van de liefde van Christus te scheiden, Die ik op dat moment in het diepst van mijn ziel genieten mocht.

Dat is waarlijk een gezegende zomer voor mij geweest. Ik werd bewaard voor traagheid en vleselijke gerustheid, want ik was bijna dag en nacht aan het loven of bidden. Zelfs in mijn dromen was ik de Heere aan het smeken mij niet te verlaten, of Hem te loven voor wat Hij voor mij gedaan had.

Op Woensdag nadat de Heere mijn ziel verlost had, begon ik te zinken en was vervuld met vrees en verschrikking; maar de Heere stond de vijand niet toe mij lang te kwellen. Hij nam spoedig mijn vreze weg door woorden van troost tot mijn ziel te spreken: "Vrees niet, Ik ben met u." "Heere," zei ik, "het is genoeg;" en in een moment was er zo'n grote kalmte zodat ik door de verandering met het wonder vervuld was. Het ene moment was ik vol vreze en verschrikking en het andere moment vol vrede en vreugde. Terecht, onze God is wonderlijk. Het is dezelfde wonderwerkend God als waarvan ik in de Bijbel lees, want Hij doet nu net zulke grote wonderen als Hij dat toen deed. Ik verlangde om ontbonden te worden en met de Heere te zijn, toch kon ik zeggen: "Niet mijn wil maar Uw wil geschiede."

Ik scheen nu een sterker vertrouwen te hebben dan ooit dat de Heere mij nooit geheel zou verlaten, maar mij veilig in de heerlijkheid brengen zou. Het was zoet lijden met de genieting van zo'n liefde in mijn hart, maar het was alleen maar tijdens het waarnemen van die liefde dat de smart zoet was. Ik bad bijna zonder ophouden of Hij mij niet wilde verlaten.

De volgende Zaterdagmorgen begon ik weer te zinken en de bitterheid der smarten waar te nemen ook vreesde ik dat ik niet tot het einde zou kunnen volharden, telkens weer smeekte ik de Heere mijn geloof te vermeerderen en mij lijdzaamheid en be-

rusting in Zijn Heilige wil te geven. Wat had ik een strijd van binnen, het vlees streed tegen de geest en de geest tegen het vlees, totdat deze woorden mij versmolten: "De geest is wel gewillig maar het vlees is zwak." Toen nam ik mijn tekstboekje op en opende het bij deze woorden: "Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou; en dat Hij door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, door Hem zeg ik, alle dingen verzoenen zou tot Zichzelve." En de regels die volgden waren geheel de taal van mijn hart:

*"Vredevorst bestuur Gij mijn wil,
Gebied dit strijdend hart wees stil,
Leg vrees en twijfel 't zwijgen op,
Gij opende wijd de weg naar God,
Gij kocht mij met Uw bloed,
Kalmeer mijn geest, wat ik behoef,
Vrede vraag ik, maar vreê moet zijn
Heere het één wezen met de Fontein,
Machtig om te redden is Salem's Koning
'k Vraag geen uitbundige vreugd in mijn zielewoning,
Laat Uw Geest, als wateren die zachtken gaan
Neder in mijn hart opdat voortaan
Mijn hart gericht zij naar Omhoog,
En vol van liefde U beoog."*

Ik had het bovenstaande nog niet gelezen of de vrede was in mijn ziel wedergekeerd en mijn gedachten naar Boven gericht, zodat ik veel zoete gemeenschap met de Heere genieten mocht en zo'n nabijheid en eenheid zodat ik het daarvoor noch daarna nooit meer gehad heb, ver boven iets wat ik uiten kan.

Sinds toen heb ik vele keren zoete gemeenschap met de Heere gehad en waargenomen dat Hij de mijne was en ik de Zijne maar dit was meer dan dat, want het was alsof ik in de schoot van mijn dierbare Zaligmaker was, elke gedachte werd gevangen gelegd tot de gehoorzaamheid van Christus, voor mijn ziel was het alsof ik alreeds in de Hemel was.

Ik hoorde niets van wat er in mijn kamer omging en mijn moeder, die geregeld naar mij kwam kijken, (want ik was zeer ziek) wist niet wat er in mijn gemoed omging. Ik was me niet bewust dat ze bij mij was totdat ze mijn 'hand pakte en zei: "Mijn lief kind, ben je zo ziek?"

Ik had er geen rust van om nog langer niet tegen u te spreken. Zeg eens wat tegen mij." Ik zei: "O lieve moeder waarom heeft u mij toch gestoord? Ik was in de schoot van mijn Zaligmaker, niet aan Zijn voeten maar in Zijn boezem. O, hoe uitnemend, wat spijt het mij dat u mij naar de aarde teruggebracht hebt."

Ik probeerde te vergeefs weer in deze gestalte te komen, ofschoon ik nog wel die vrede en kalmte in mijn ziel had werd ik toch die nabijheid en eenheid met de Heere niet gewaar.

Nooit zal ik die gezegende tijd vergeten, want ik scheen dichter bij de Heere dan bij mijzelf te zijn.

In de kracht daarvan ging ik vele dagen, maar zodra als de Heere Zijn aangezicht verborg werd ik verschrikt met het vooruitzicht nog langer in dit tranendal te moeten leven op zo'n afstand van mijn hemels huis van eeuwige zaligheid, waar mijn ziel verlangde te zijn om voor eeuwig in de schoot der eeuwige liefde te rusten. Ik had het zo zoet gevonden om daar te rusten, al was het dan maar voor even. Het bracht al mijn

smarten tot bedaren en verdreef al mijn vrezē. Ik verlangde er naar om buiten het bereik van de vijand en mijn walgelijk hart te zijn, dat ik niet meer zou zondigen en de gezegende Geest bedroeven, mijn enige Trooster.

Hierom maakten de gedachten om nog langer te leven mijn ziel mistroostig binnen in mij. De Heere Die mijn ogen geopend had om te zien en waar te nemen de verdorvenheid van mijn hart en mijn zwakheid, zodat ik vreesde de aanvechtingen van Satan ten buit te zullen vallen. Ik zei: "Leer mij o Heere, en leidt mij op de rechte weg." Want ik vreesde, zoals Christinne en Genade in de *Christinnereis*, om ook maar één stap te verzetten tenzij Mr. Groothart bij mij was. Als Hij bij mij was kon ik net als David door een bende van moeilijkheden dringen en door de hulp van mijn God kon ik over de muur van ongeloof springen.

In grote duisternis en verwarring des gemoeds nam ik *Berridge's Hymnboek* en opende het bij deze woorden: "Maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden." En: "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben." Hoe zoet waren deze woorden voor mij, want ik gevoelde dat ik niets meer te doen had dan een blinde die op zijn gids vertrouwt om hem te brengen waar hij zijn wil. Hoe was ik versmolten door de neerbuigende liefde van mijn God en Zaligmaker om mijn Leidsman tot het eeuwige leven te zijn. O, dat ik toch meer geloof had om op deze Almachtige Leidsman te vertrouwen! Ik vond dat niet één blinde ooit meer een gids nodig had dan ik en de Hymne die de tekst volgde was alsof de Heere Zelf dit tot mij sprak, zodat elk woord diep in mijn ziel zonk:

*"Zijt gij arm, beschroomd en zwak,
Bekommerd 't allenstond
Vol van droevig klagen, niet op uw gemak,
Dat Satan mogelijk u verslond?
Jezus brengt welkome tijding tot die klagen,
Tot zwakke harten zoals gij,
Hij wil de zwakken op vleug'len dragen,
En de bedroefden verheugen met wijn.
Gaat gij in duisternis peinzend voort,
Is er niet één pad meer te vinden?
Uw Jezus kan u helpen door,
Hij leidt bekommerden en blinden.
Ofschoon blind, vrees niet, stap voort,
e Heere is nabij en zal u aan Zijn hand
Veilig door vuur en waterstroom
Leiden tot in 't beloofde land.
Vraag om lijdzaamheid, om het licht Gods,
Tot Christus Zich openbaart, houdt de wacht
Tot er water stroomt uit de rots
Om uw ledig vat te vullen ongedacht.
Wandelt met Hem als geliefde vrinden, blijft
En wijkt niet van Zijn zij want dat smart,
Straks zijt gij aan het einde van uw reis,
Ach houdt Hem in uw hart!"*

Nu waren al mijn vrezen en zorgen gevloeden en kon ik mij weer in God mijn Zaligmaker verheugen. Ik gevoelde mij terecht dankbaar zo'n rustige tijd te hebben; mijn zielsverlangen was om ten allen tijde op Hem te vertrouwen en dat Hij mij zowel in de duisternis als in het licht geleide, ik weet wel dat Hij nooit verandert en wie Hij eens liefheeft heeft Hij tot het einde lief, maar helaas! het is met mij maar al te vaak anders, want zo spoedig Hij Zich terugtrekt begin ik Zijn liefde en getrouwheid tegenover mij te betwijfelen, Niet dat ik ook maar één moment denk dat Hij degene verlaat die Hij door Zijn Heilige Geest verkwikt heeft, ze zijn de Zijne voor tijd en eeuwigheid, noch mens noch duivel kan ze uit Zijn hand rukken.

Maar ik vrees soms dat mijn eigen hart mij bedriegt en dat ik geen plant ben van 's Heeren planting. Jezus zegt: "Alle plant, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft zal uitgeroeid worden."

Maar mijn lieve Heere vertroost mij van tijd tot tijd met het getuigenis in mijn hart dat ik uit God geboren ben, dan zijn alle beproevingen licht te dragen en het noemen niet waard, maar hoe meer de Heere in mijn hart schijnt, des te meer schijnt Satans boosaardigheid tegen mij opgehitst te worden, zodat ik niet lang vrij ben van de vurige pijlen des bozen. Het is als met de kinderen Israëls, als de Heere met mij in de strijd is kan ik mijn vijanden overwinnen, maar als ik in eigen kracht strijd ben ik spoedig overwonnen. Het is gemakkelijker te zeggen:

*"Niets breng ik in mijn handen mede,
Ik klem mij alleen aan Uw kruis."*

dan om het te beoefenen vooral als de trotse natuur graag iets zijn wil. De natuur houdt er niet van om de zaligheid zonder geld en zonder prijs te ontvangen. Het was nog niet zoveel weken geleden nadat de Heere het lezen van de laatste hymne aan mij gezegend had dat ik mij weer dood en levenloos gevoelde, mijn gebeden waren zo vormelijk dat ik alleen maar uit vorm scheen te bidden.

O, wat verlangde ik naar de geest des gebeds! Hoe meer ik er om bad des te doder en vormelijker werden mijn gebeden. Ik begon te vrezen dat ik geen leven aan mijn ziel had. Het gebed is de ademtocht van een wederomgeboren schepsel. Ik dacht ik kan geen wederomgeboren ziel zijn, want als ik dat was zou ik wel meer leven en vuur hebben.

Toen dacht ik maar ik ben toch niet altijd zo dood, het was alsof iemand zei: "Niet als u in nood bent. Dat kunt u geen bidden noemen dat is u uit noodzaak afgedwongen wanneer merkt u nu leven in uw gebeden op behalve dan? De bozen roepen als ze in nood zijn." O, hoe beefde ik! Ik wist dat het waar was, want ik bad nooit zo vurig als ik niet in nood was en als de bozen die God niet kennen Hem aanroepen ten dage des tegenspoeds, dan was het geen bewijs dat ik een kind van God was door Hem alleen maar aan te roepen als ik Zijn hulp nodig had. Toen begon ik terug te kijken en te onderzoeken of ik ook iets gedaan had tot bewijs dat ik leven aan mijn ziel had. Mijn droefheid was onbeschrijflijk.

Ik was op die tijd zeer ziek, verwachtende dat elke dag mijn laatste zou zijn, ik beefde door juist in deze staat te verkeren terwijl ik op de rand der eeuwigheid was. Een zucht kwam uit mijn hart die, naar ik geloof, de oren bereikte van de Heere des hemels en der aarde, ofschoon er geen woord werd geuit, want mijn gevoelens gingen woorden te boven. Maar de Heere kende mijn staat en liet deze woorden als dauw zo zacht in mijn ziel vallen: "Komt, gij gezegende mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld."

Ogenblikkelijk konden mijn zielsogen de hele gelijkenis lezen van de schapen aan de rechterhand van God, toen die zachte stem weer sprak: "U ziet zij hadden van hunzelve niets meer als u om op te vertrouwen. Zij wisten ook nooit of ze wel iets

goeds gedaan hadden, konden daarom ook geen aanspraak maken op de eeuwige heerlijkheid die zij geroepen werden te beërven."

Die heerlijkheid is niet te beërven door iets wat wij toe kunnen brengen. Het is een gave Gods bereid van voor de grondlegging der wereld voor allen die in Christus verkoren waren. "Niet uit de werken opdat iemand roemen zou." Indien ik iets in of van mijzelf had zou ik niet een van die schapen zijn, die waarnemen dat ze van al het goede ontbloot zijn, vol van alle kwaad en blij zijn dat ze de zaligheid kunnen verkrijgen als een gave Gods.

Ik zei: "Heere wat ben ik een arm, blind schepsel. Hoe spoedig zou ik mijzelf verdelgen als Gij mij niet op de rechte weg zou leiden. Ik ben zo vaak onvergenoege om niets te zijn en niets te hebben om mij op te verlaten en zou graag willen zijn zoals die aan de linkerhand die voldaan in hunzelve waren en geen behoefte hadden aan een volle, vrije volbrachte zaligheid." ik kreeg laag voor de Heere in het stof te bukken en tevreden om niets te zijn, dat de Heere alleen verhoogd mocht worden en het Al in allen van mijn zaligheid te zijn.

Ik was terecht dankbaar dat de lieve Heere mij verzekerde dat ik een van dat gelukkige getal was die aan Zijn rechterhand gevonden zouden worden, niet omdat ze ook maar iets beter waren dan die aan de linkerhand, maar omdat Hij hen liefgehad heeft met een eeuwige liefde en uit barmhartigheid hun tot Zich getrokken heeft, als vrucht en gevolg van Zijn liefde in hun harten uitgestort. De ontvangers van Zijn liefde zien en gevoelen dat ze van zichzelf niets zijn en niets dan zonden hebben, dat zonde niet al hun doen vermengd is; de taal van hun hart is: "Daarom verfoei ik mij, en heb berouw in stof en as." Wetende dat hun eigengerechtigheid niets is dan slechts vuile lommen.

Ze zijn gewillig gemaakt zich te onderwerpen aan de Gerechtigheid van Jezus. Hoe vaak heb ik de Naam des Heeren wel niet geloofd en geprezen om mij aldus aan alles te ontbloten. De hoogmoedige natuur keurt de weg wel af, maar hoe genadig van de Heere om het werk der genade in mijn ziel zo te verduisteren dat ik niet één bewijs kon onderscheiden van een kind van God te zijn. Ik was in zo'n beproefde gemoedsgesteldheid dat als ik iets had kunnen onderscheiden om op te hopen dan zou ik gedacht, zo niet gezegd, kunnen hebben: "Met mijn handen heb ik dit verkregen." Maar de Heere staat ons niet toe Zijn eer aan een ander te geven noch dat wij het zelf nemen. Hij wil al Zijn kinderen leren dat het alleen Zijn almachtige kracht is die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen.

Ik ben vaak terneergeslagen geweest door de vormelijkheid van mijn gebeden en ben zo teleurgesteld geweest zodat ik gekermd heb om genade en vergeving voor mijn gebeden, zo zondig heb ik ze waargenomen, maar de Heere had weer mijn ziel bezocht en mijn aandeel in Hem verzekerd en dat ik niet zalig word door mijn gebeden; dat een waar gebed een gave Gods is gewrocht door de Heilige Geest. Toen toonde Hij mij dat Hij mij de geest der gebeden en der smeking gegeven had en dat Hij vele keren mijn gebeden gehoord en beantwoord had, wat een bewijs was dat ik uit God geboren was, want als de boze in hun benauwdheid naar Hem roepen zal God hen niet horen. Ik ben zeer door deze woorden vertroost geworden: "En roep Mij aan in de dag der benauwdheid, Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren," wat vele keren mijn bevinding geweest is tot vreugde en verheuging mijns harten en: "Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet."

Zo heeft mijn lieve Heere mij nogmaals verlost van de macht van de vijand. Nu mocht ik terug kijken en de weg zien waarop Hij mij geleid had. Ik ben ervan overtuigd dat het een heel andere weg is dan dat ik zou hebben gekozen, of dat een mens mij zou

geleerd hebben.

's Heeren onderwijs is om ons aan onszelf te ontledigen en ons te tonen wat in het hart is. De neiging van het natuurlijk gemoed is iets te doen, maar waar de Heere is moet Dagon vallen, zij kunnen niet samengaan. Nu kon ik mij verheugen in de Heere mijn Gerechtigheid en Sterkte en zijnde gerechtvaardigd door het geloof had ik vrede met God door Jezus Christus. Vrede vloeide als een rivier in mijn ziel en de Heere gaf mij dagelijks nieuwe blijken van Zijn liefde en gunst, zowel uit de schat der Heilige Geschriften als uit Hemzelf, want de Heilige Geest bracht mij vaak woorden in mijn herinnering om mij te bevestigen dat ik op de weg was die naar het eeuwige leven leidt.

Op een nacht ontwaakte ik in zo'n zalige gemoedsgesteldheid en begon de Heere te loven en te prijzen om mijn vrezen te verbannen en om mij zo'n vreugde en vrede des geloofs te geven. Hoe aangenaam was ik gesteld, zowel naar het lichaam als naar de ziel, ofschoon ik voor ik ging slapen zo ziek was. Ik had maar weinig slaap vanwege hevige pijn in mijn zij, waar ik in die zomer niet veel dagen vrij van geweest ben; maar nu nam ik de pijn nauwelijks waar, deze genadige woorden werden zo gezegend toegepast, ze waren als een stem uit de hemel:

*"U bent op reis naar Gods Huis,
Dit pad hebben de vad'ren betreden,
Verheugd als zij nu zijn, en gij
Zult dra in hun blijdschap delen." enz.*

Telkens weer herhaalde ik ze en zei: "Heere het is genoeg als ik dan maar op diezelfde weg ben als die heilige mensen waren, dan geeft het niet wat mijn beproevingen en smarten zijn als ik toch eenmaal met hen in de heerlijkheid zal zijn." Deze woorden vloeiden in mijn hart:

*"Daar is nu uw plaats bereid
Daar uw Koninkrijk,
En loon voor al eeuwigheid,
Jezus Christus Gods enige Zoon,
Bid u ga moedig voort."*

Zeer innig smeekte ik de Heere om mij in de geest van deze woorden in te leiden:

*"Heere, in onderworpenheid en gelaten,
Mag ik met blijdschap het benedenrond verlaten,
Gij alleen zijt mijn Leidsman Heer'
U wil ik steeds volgen, telkens weer."*

Ik hoop dat ik nooit van enige beproeving terug zal schrikken of van het lijden wat de Heere goed denkt mij op te leggen. Deze woorden: "Zult dra in hun blijdschap delen," gaven mij te denken zou ik soms spoedig uit dit tranendal opgeroepen worden. Maar toen bedacht ik weer: "Dat één dag bij de Heere is als duizend jaar, en duizend jaar als één dag."

Zodat ik misschien nog wel enige tijd te lijden kon hebben. Als het zo zou zijn, dan is het slechts een korte tijd, zelfs nog geen moment in vergelijking met het eeuwig gewicht der heerlijkheid waarvan ik juist een voorsmaak gehad had. Met zo'n liefde in mijn ziel kon ik nog wel wat gedragen hebben. Toen de morgen aanbrak zocht ik in het hymne boek naar de woorden die voor mij in de nacht zo gezegend werden. Er

sprong zo'n aangename verzekering in mijn ziel op dat het de Heilige Geest was Die ze zo persoonlijk aan mij toegepast had. Mijn vrede en vreugde bleef de hele zomer mij bij en Satan werd niet toegelaten mij te verstoren, ofschoon hij vaak zijn vurige pijlen wierp, maar de Heere was mijn schild en in Hem was ik veilig: "Verberg mij onder de schaduw Uwer vleugelen" was het gebed wat vaak uit mijn hart ontsprong. Nooit heb ik méér mijn zwakte, zondigheid en behoefte aan een Almachtig Leidsman waargenomen. Licht maakt openbaar. Hoe meer de Heere mijn ziel bescheen des te meer zag ik hoe vuil ik was. Ik vreesde erg aan mijzelf overgelaten te worden, deze vrees hield mij klein en afhankelijk van de Heere, zodat ik de waarheid van deze woorden beoefende: "En Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken."

Wat een verschil was het met die vrees die mij in dienstbaarheid hield zoveel jaar geleden in het begin van mijn ziekte. "Volmaakte liefde drijft de vrees buiten, want de vrees heeft pijn." Het een is de vrees van een dienstbare en het andere kinderlijke vrees.

De Heere zegende mij veel met de vrees van het laatste, zodat terwijl Mr. Goddelijke vrees, waar **Bunyan** van spreekt, aanwezig was, was er geen vleeselijke gerustheid en zorgeloosheid. Ik had gedurende vele maanden zo weinig onderbrekingen met de vrede Gods zodat het gezegd mag worden dat ik in het licht Zijns aanschijns gekoesterd werd. Alles wat ik hoorde was zoet en kostelijk voor mijn ziel. Vooral het Woord van God daar het met mijn bevinding overeen kwam, mijn gemoed werd dagelijks versterkt.

Ik gevoelde mij beschaamd als ik zo blo-hartig zou zijn als ik zag wat een scherpe beproevingen de heiligen al niet te verduren hadden gehad, nochtans waren ze meer dan overwinnaars door Hem Die hen liefgehad heeft. Daar ik nu het getuigenis in mijn hart heb dat hun God mijn God is, zo zal ik eensgelijks overwinnen. Heere help mij alles te verduren wat U mij oplegt als een goed krijgsknecht van Jezus Christus, dat ik Hem de lof toe mag brengen Die mij uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Elke dag voelde ik dat ik op de rand van de eeuwigheid was, dat mijn reis bijna beëindigd was, dat ik nu in het land (*Beulah* Eng.) *het getrouwde* (Jes. 62:4) was, waar **Bunyan** naar verwijst, ik scheen dagelijks op de boodschapper Dood te wachten om mij naar mijn Geliefde te brengen.

Maar weer bevond ik dat 's Heeren gedachten niet mijn gedachten zijn, want in de herfst werd ik geleidelijk beter tot mijn grote teleurstelling.

Ik had zolang geleefd op de grenzen van de hemel "Welker kunstenaar en bouwmeester God is" Ik had zo'n zoete gemeenschap gehad met de Heere van leven en heerlijkheid dat het maar vreemd was om weer op de aarde terug gebracht te worden, dat is, om weer met de dingen dezer wereld in aanraking te komen.

Verscheiden jaren geleden had ik er veel genoeg in gehad om een beetje te haken, als een teken van waardering voor de vrienden die zo goed voor mij geweest waren. Vaak was het mij ook tot vermaak en verdreef vele onaangename waarnemingen.

Nu, dacht ik, zal ik het weer eens proberen, ik was heel wat beter en wilde graag wat voor een vriendin doen van wie ik veel vriendschap ontvangen had, maar ik had al heel wat te kampen voor ik kon beginnen.

Ik gevoelde mij zo onhandig dat ik niet wist hoe of ik het doen moest. Mijn gemoed was zolang in beslaggenomen geweest met de dingen der eeuwigheid. Mijn hart scheen in de hemel, waar ik verlangde te zijn, door de zoetheit die ik zolang genoten had hongerde en dorste ik steeds meer naar die hemelse gemeenschap. Ik kon zonder dat geen rust vinden, maar anders ook niet, want hoe meer gemeenschap ik met

de Heere had des te meer ik er behoefte aan kreeg. Maar ik had zeer scherpe beproevingen te doormaken, waar ik in die tijd maar weinig aan dacht, nochtans heeft de Heere mij er goedgunstig op voorbereid. Hij had de laatste tijd in dubbele mate Zijn Geest en liefde in mij uitgestort. Ik was gespeend aan het ondermaanse en was boven de afkeuring en goedkeuring der mensen. Ik was er van overtuigd dat het alleen Jezus was Die mijn hulpeloze ziel gedenken kon, zodat ik vrijmoedig zeggen kon: "De Heere is mij een helper, ik zal niet vrezen, wat mij een mens zal doen."

Nu was het in het begin van de winter waar ik zo tegenop gezien had, maar al mijn vrezen waren allemaal weggenomen, ik was overtuigd dat Hij Die mij tot hier geholpen had, mij ook door deze winter zou helpen indien het Zijn wil was mij te sparen. Er waren geen bijzonderheden die mij met zo'n vrees konden bezet hebben, toch dacht ik er komt voor mij weer een nieuwe beproeving, maar het Woord van God is waar: "En uwe sterkte gelijk uwe dagen." Dit was mij tot grote troost en ik werd verwaardigd om al mijn zorgen op Hem te werpen Die voor mij zorgt, zowel voor het geestelijke als tijdelijke.

Spoedig hierna hoorde ik dat sommige personen *kwaad over mij gesproken hadden*, zonder twijfel, met de bedoeling mij te krenken, tegen vrienden die goed voor mij geweest waren, maar ik maakte mij er niet druk om, wetende dat, wat de mens ook mocht zeggen, mijn zielsverlangen was om door de Heere geleid te worden, om mij als in Zijn tegenwoordigheid te gedragen en tot Zijn eer te leven, zodat mijn gehele optreden het Evangelie van Christus waardig mocht zijn.

Ik vond dat het mij niet zo zou smarten als al mijn vrienden mij in de steek zouden laten zolang de Heere maar met mij was, om mijn ziel te troosten en te ondersteunen in elke beproeving. Allen dachten dat het geen geringe zaak was om van Christen omgang beroofd te worden, want ik heb vaak bevonden dat zulke bezoeken voor mij geweest zijn wat Hoop was voor Christen, toch waardeerde ik de liefde en gunst van God boven al het andere. Ik wist dat het beter was weldoende te lijden dan kwaaddoende. Indien de vijand de overhand op mij zou behalen en mijn vrienden het valse gerucht zouden geloven en niet meer bij mij komen, hoewel het een pijnlijke zaak zou zijn, maar toch: "Heere als Gij met mij wilt zijn zal ik geen kwaad vrezen." Maar in plaats dat zij het geloofden en er door tegen mij opgezet werden, ontvlamde het hun liefde nog meer tegenover mij. Toen werd ik met hoogmoed opgeblazen, boosheid en kwaadwilligheid begon op te komen tegen de persoon die ik er van verdacht, ik had besloten om er over te spreken zodra ik gelegenheid had, maar zodra ik die persoon de kamer in zag komen kwamen deze woorden mij voor: "Mij komt de wrake toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere."

Op deze woorden bloosde ik van schaamte, want ik zag meteen mijn kwaad gedrag en dat ik met trots mijzelf wel eens zou hebben willen verdedigen. Ik was bezig om kwaad met kwaad te vergelden, in plaats van goed met kwaad, waar het Woord van God voor waarschuwt. Ik was waarlijk de Heere dankbaar om mij een halt toe te roepen, want ik ben er van overtuigd dat ik in een verkeerde geest handelde en zou zo mijzelf in vele en grote zonden gestort hebben.

Dit vond allemaal plaats in een zeer korte tijd. Ik was spoedig zo kalm en vreedzaam als ooit, in plaats van haatgevoelens was nu mijn ziel bewogen om voor allen te bidden die geprobeerd hadden mij te krenken nu was ik gaarne vergevende en verdroeg het kwaad gerucht ter ere van Christus, in plaats van een wraakgierige geest kwam nu ootmoed en liefde boven wat een gave Gods was. Als ik aan mijzelf overgelaten was geworden in welke zonde en ellende zou ik dan wel niet gevallen

zijn, daarom niet ik maar de Heere al de eer. Velen praten over volmaaktheid in het vlees dat het mogelijk is zo volmaakt te leven dat het kwaad van onze zondige natuur een wederomgeboren ziel niet tot smart en last is. Als dat de taal van de Schrift was moest ik voor eeuwig wanhopen, want ik neem mijn zondige natuur net zo erg, ja nog erger waar dan ooit, zodat "Als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bijligt."

Dit is mijn dagelijks kruis veel zwaarder dan mijn lichamelijk lijden en moeilijker te dragen, want mijn zielsverlangen is om net zo heilig als God te zijn, hoewel ik er veel aan tekort kom en weet dat ik dat nooit bereiken zal, nochtans ben ik zeer getroost en bemoedigd met de hoop dat ik de voetstappen druk van de Schriftuurlijke kenmerken wiens dagelijkse last het was een lichaam der zonden en des doods.

Een zegt ervan: "Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, zo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet." Jezus Zelf verklaard die treuren over hun zonden zalig en heeft zulke treurenden verzekerd dat zij zullen vertroost worden. Dit is mij vaak tot troost geweest als ik treurende was over het kwaad van mijn zondig hart. Als we kunnen zondigen zonder wroeging is een bewijs dat we in een zeer slechte staat zijn, zo niet in de staat des doods, want wij waren allen de zonden onderworpen voor wij tot God bekeerd werden toch namen wij ze niet waar, tenzij het zogenaamd grote zonden waren die de wetten van het land strafbaar stellen.

Zonden tegen God worden nooit aan gedacht, hoewel dagelijks gepleegd, maar zoals een dood lichaam geen gevoel heeft zo heeft dat ook een dode ziel niet die dood ligt in zonden en misdaden, maar zodra een ziel levend gemaakt wordt dan begint hij ondervinding van zijn zondig bestaan te krijgen, te meer dit licht des levens in zijn ziel schijnt, des te meer neemt hij waar met de apostel Paulus dat in zijn vlees geen goed woont, dat zijn zondige natuur het zelfde is als in vroeger tijden, dat alleen genade het ten onder houdt en brengt het in afhankelijkheid aan de Vader der geesten. Het is alleen het kind van God die zijn hart waarneemt zoals Jeremia het uitbeeldt: "Arglistig is het hart, ja meer dan enig ding, wie zal het kennen."

Het was juist in deze tijd, toen de Heere de vijandschap en haat beteugeld had die ik in mijn hart had tegen die mensen die kwaad over mij gesproken hadden, dat ik weer in opstand kwam tegen de Heere omdat Hij *mijn vader* bezocht had. Hierdoor werd mijn gemoed weldra verward en onvergenoegd. Ik deed hard mijn best om die zoete vrede en berusting weer terug te krijgen, maar ik kon niet, toen stuurde een dame, waar ik nooit van gehoord had, mij een dierbaar briefje en geschenk.

Dit verbrak mijn hart in diep berouw en zelfverwijt, door zulke harde gedachten te koesteren over zo'n wonderwerkend God, want in plaats dat mijn vrienden mij in de steek lieten, zoals ik verwacht had, deden zij het tegengestelde.

Ook had de Heere mij nog van een andere vriend voorzien die vele mijlen verder woonde. Ik kreeg laag voor de Heere in stof en as te bukken en beleed dat ik inderdaad zondaar was; de taal van mijn hart was: "God wees mij zondaar genadig." Niettegenstaande mijn opstand tegen de weg werd ik nu bestuurd de goedheid Gods te verhogen, ofschoon het vlees bij tijden murmureert, het geloof krijgt het als de rechte weg te zien, wat mij naar mijn hemel der eeuwige rust brengen zal.

Een vriend stelde voor dat ik *enige gebeurtenissen op zou schrijven* om zo 's Heeren liefde en zorg tegenover mij te verkondigen. Hij zei ook, dat het nog wel eens tot troost kon zijn voor enkele arme treurenden in Sion. Ik antwoordde: "Ik zou liever hebben dat iemand anders het maar deed, want ik ben zo onwetend ik ben bang dat ik het werk Gods in mijn ziel alleen maar zou bederven."

Maar hij voerde aan: "Het zou beter voor u zijn het zelf te doen en hoe eenvoudiger

hoe beter."

Ik zei dat ik bang was om er mee te beginnen (ofschoon het al vele jaren op mijn gemoed geweest was) mogelijk zou ik het niet kunnen volbrengen dan zou het misleiding blijken te zijn. Ik zag dit als een bevel van God en kon er niets meer tegenin brengen.

Dus ik dacht, ik kon er ook meteen wel mee beginnen, als ik het toch moet doen. Ik had groot genoeg ondervonden in het vertellen over Gods liefde tegenover mij, ook heeft Hij vaak gezegd waar ik toe verwaardigd werd te verhalen aan hen die mij bezochten. Ik dacht het zou Hem kunnen behagen om mijn geschreven getuigenis aan meerderen te zegenen als mijn tong en hand onbeweeglijk in het graf liggen.

Het is voor mij vaak tot grote troost geweest om de bevinding te lezen van degenen die nu in de heerlijkheid zijn, te weten, dat zij ook eens treurenden zoals ik geweest zijn, eens de onderwerpen van vele vrezen en hadden met dezelfde vijand te strijden. Zij hebben nu hun loop geëindigd en zijn in de vreugde huns Heeren ingegaan.

Ik twijfel er niet aan dat dezelfde God waardoor zij meer dan overwinnaars zijn, ook met mij zal zijn, Hij zal nooit het werk Zijner handen laten varen. O, dat de Heere, hetgeen ik verhaald heb over de barmhartigheid die Hij mij betoond heeft, moge zegenen!

Ik geloof dat niet één die mij voor gegaan is en niemand die nog achter mij komt, hebben gehad of zullen nog krijgen meer nauwelijkse ontkomingen van de vijand of de onderwerpen zijn geweest aan groter vrees dan ik, of zwakker en banger, want bij de minste beproeving ben ik verslaagd, in plaats van sterker te worden tegen mijn vijanden, wordt ik zwakker. De Heere heeft de laatste jaren meer het bedrog en vermetele zondigheid van mijn boos hart getoond, zodat ik bang van mijzelf ben. Mijn zwakte maakt 's Heeren sterkte begeerlijk en mijn zondig bestaan Zijn Gerechtigheid; en geloofd zij Zijn Naam, uit Zijn volheid worden al mijn behoeften vervuld. Hij is voor mij meer geweest dan ik om vragen kon; hoe groter mijn beproevingen en verzoeken zijn, des te dierbaarder is Hij voor mij zodat ik niet één verzoeking minder zou willen hebben. Ze zijn het middel geweest voor het opwassen van mijn geloof en vertrouwen in de Heere, ik ben er van overtuigd dat niet één sterfelijk wezen mij verlost kon hebben.

Wat ik geschreven heb, heb ik zowel gesmaakt als getast, zo ver ik mij kan herinneren heb ik het in volgorde medegedeeld. Ik heb zoveel mogelijk het verhalen van gelijke verzoeken vermeden ten einde het zo kort mogelijk te houden. Laat niemand denken dat wanneer ik van de macht des vijands verlost was geworden dat ik dan niet meer lastig gevallen werd. Ik ben maar zelden vrij van de vurige pijlen des bozen of de trots van mijn zondig hart, wat mij altijd in bekommring brengt, maar toch heb ik altijd bevonden dat Hij die voor mij is meerder is dan allen die tegen mij zijn. Ik heb altijd een God der vertroosting dicht bij mij gehad om mijn smarten te verzachten, mijn wonden te genezen die de zonden veroorzaakt hebben en mijn onnodige vrezen te verdrijven. Als mijn beproevingen toenamen deden dat ook mijn vertroosting. Ik dacht dat het al hard was dat mijn arme vader op een ziekbed terecht zou komen, maar er wachtte mij nog een grotere beproeving dan dat.

Ongeveer een week nadat ik dat geschenk van de dame gekregen had, waar ik al eerder melding van gemaakt heb, werd mijn lieve moeder, die gedurende zo veel jaar met onvermoeide aandacht voor mij dag en nacht gezorgd had, plotseling ziek. Ik was bang dat ze boven van de trap zou vallen waar ze juist stond.

Mijn geliefde vader was te ziek om uit bed te komen en ik kon niemand roepen. Ik

barstte in een vloed van tranen uit en zei: "Heere wat zal ik nu doen?" Maar hulp was dichterbij dan ik mij had kunnen voorstellen het viel midden op de dag voor, ik dacht dat niemand binnen zou komen voor de avond, terwijl precies op dat moment de deur geopend werd, tot mijn grote verbazing kwam er een vriendin naar boven die ik niet verwacht had, direct daar achteraan kwam ook mijn nichtje binnen. Ik zei: "Wat is mijn God goed en goedgunstig om u te sturen, want wat had ik toch moeten doen als u niet gekomen was?"

Deze vriendin scheen alle zorg van mij af te nemen. Mijn nichtje, die nog jong was, had iemand nodig om haar te zeggen wat ze doen moest. Mijn vriendin zei mij dat ze gevoelde dat ze juist toen binnen komen moest, ofschoon haar zuster haar probeerde te overreden niet te gaan, zeggende dat ze met haar later op de dag gaan wilde. Wat is onze God lankmoedig en genadig om mij zo spoedig hulp te sturen, zodat ik te midden van de zorgen vervuld was met vreugd en lof, wat het bitter zoet maakte! Ik was er al erg bang voor geweest dat mijn geliefde moeder het bed nog eens zou moeten houden daar ze ons beiden nu te verzorgen had en 's nachts geen rust kreeg.

Ik stond verbaasd dat ze het al zo lang uitgehouden had, maar ze wilde het niet opgeven totdat ze verplicht werd. Ze had het zo hevig te pakken dat ik voor haar leven vreesde. Ze hebben haar op bed gelegd en daar heeft ze drie weken gelegen, zodat wij alle drie ziek in één kamer lagen. Maar mijn dierbare Heere heeft mij zo versterkt dat ik mijzelf een wonder was, want in plaats dat ik een goede moeder had die voor mij zorgde was ik nu in staat om voor haar te zorgen en lette er op dat ze kreeg wat ze nodig had. Sommigen zeiden dat de gemeente iemand sturen moest om voor ons te zorgen, maar ik zei: "Neen wij willen hen niet lastig vallen, wij hebben vrienden die voor ons doen wat ze kunnen." We waren wel verplicht om iemand voor dag en nacht bij ons te hebben behalve de vrienden die in en uit liepen.

O, hoe was mijn hart verheugd omdat de Heere ons van middelen voorzien had, zelfs al voor we ze nodig hadden, zodat we aan niets gebrek hadden en konden zelf iemand kiezen om ons te helpen! Ofschoon vol smarten moest ik toch de wondere werkingen van de Goddelijke voorzienigheid bewonderen ten opzichte van ons. Maar de volgende dag begon ik te zinken, vleselijke redeneringen en ongeloof roofden mij alle vrede en troost af. De vijand bewerkte ook nog anderen, zodat veel nijd, haat en boosaardigheid tegen mij opgezet werd zodat de last voor mij te zwaar werd om te dragen, ik raakte uitgeput en bezweek er bijna onder.

Ik dacht het is geen wonder dat ik deze winter zo gevreesd heb, want golf na golf is over mij losgelaten om mij te verzwelgen om te bewijzen dat mijn Godsdienst ijdel was en dat ik niets anders was dan een stenengrond hoorder, dat ik alleen maar vreugde en blijdschap had als alles goed ging maar als de beproevingen en verdrukking om het Woord komt dan word ik geërgerd wat wel een bewijs is dat ik geen wortel heb en dat al mijn godsdienst zal verwelken en sterven. Hoe zonk mijn ziel binnenin mij, ik wist dat ik geërgerd was geworden en nam wrok en haat waar tegen mijn vervolgers, wat niet goed was. Wat verlangde ik naar die zoete Geest van vergevingsgezindheid en liefde, die ik eerder ook gehad had voor die, die mij haatten, maar nu was mijn hart zo hard als een steen en een tastbare duisternis.

Ik wenste wel, terwijl ik zo angstig was, dat mijn moeder bij mij kon zitten. Satan scheen op mij losgelaten te zijn. Ik was bang van mijzelf en wenste wel dat ik nooit geboren was geweest, of nooit over godsdienst gehoord had, ja dat nog liever dan wat ik nu gevoelde.

Ik dacht, voorzeker degenen in de hel kunnen zich niet erger voelen, want ik ben bijna wanhopig. Het was alsof mijn bed zonder bodem was en ik was met recht ongelukkig en ellendig. Wat moet ik toch beginnen als mijn lieve moeder sterft? Dan heb ik

niemand om voor mij te zorgen in al mijn droefheid, noch een God om aan te lopen. Toen kreeg ik deze woorden in mijn hart: "Dit is de weg die de vadren hebben betreden."

"Heere," zei ik, "is het mogelijk dat zij zich ooit ook zo gevoeld hebben?" daarop kwamen deze woorden: "Het zij de dienstknecht genoeg, dat hij worde gelijk zijn heer. Indien zij de Heere des huizes Beëlzebul hebben geheten, hoeveel te meer Zijn huisgenoten." "Heere," smeekte ik "ik geef er niet om wat er over mij gezegd wordt zolang Gij mijn God zijt en mijn hart met U is, voor Wie ik zonder verberging verschijn."

Terwijl ik mijn zonden aan het belijden en aan het smeken was om vergeving viel ik in slaap. Ik gevoelde mij zo aangenaam gesteld. Ik lag uitgestrekt op het bed, dadelijk daarop zag ik een prachtig paard zonder ruiters over de bergen aankomen galopperen. Toen het dichterbij kwam merkte ik op dat het met goud bezaaid was; zodra ik dat zag zei ik: "**Kroon, een zeker teken van overwinning,**" want ik dacht dat hij voor mij gekomen was en dat ik over al mijn vijanden rijden zou en meer dan overwinnaar zijn, daar hij dichterbij mij kwam keek ik op en bemerkte een duif van wittere schoonheid dan ik ooit eerder gezien had, behalve toen ik in het wit gekleed was nadat ik uit die kerker gehaald werd.

Toen de duif het paard voorbij vloog ving ik hem en zie het veranderde in een trompet, ik stak het eind er van in mijn mond, toen klonk er zo'n melodieuze muziek door mijn gehele lichaam en ziel dat het mij wakker maakte, gedurende een moment kon ik nauwelijks zeggen waar ik was.

Mijn hand was aan mijn mond en mijn lippen waren geheel emotie. Het paard en de trompet waren weg, maar ik was gelukkig, de muziek scheen nog in mijn ziel te trillen; het Woord van God kwam met kracht: "Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus." Overwinning, overwinning, blonk in mijn ogen als het goud aan het paard. "O ja," zei ik, "nu weet ik dat ik meer dan overwinnaar zal zijn door Hem Die mij liefgehad heeft; en Zichzelf voor mij gegeven heeft!" Zoals het paard over bergen en heuvels aan kwam galopperen, zo zal ik overwinnen (in de kracht van mijn God) alle bergen van zonden en ongeloof elke heuvel van bezwaar. Het is door vele verdrukkingen dat wij het Koninkrijk binnengaan: "Maar wees welgemoed, Ik heb de wereld overwonnen."

Het is de weg die al de heilige profeten gegaan zijn en Jezus Zelf had een veel ruwer en donkerder pad dan het mijne. "Leed Christus mijn Heere en zal ik dan klagen?"

"Het zij de dienstknecht genoeg dat hij worde gelijk zijn heer."

Er kwam in dat middernachtelijk uur nog veel meer in mijn gemoed, maar het woord overwinning (victorie) klonk als een refrein aan het eind van elk woord, zodat mijn ziel van vreugde huppelde. Ik was in het minst niet opgewonden, maar gevoelde mij zo rustig naar het lichaam alsof er niets gebeurd was.

Ik werd verwaardigd om het allemaal in mijn hart te bewaren en als een die zijn moeder troost zo troostte de Heere mij, ver boven wat mijn waarde moeder voor mij kon doen, vriendelijk en liefhebbend als zij is. Ik wenste wel dat ze in staat was naast mij te zitten, hoewel dat ook alles was wat ze doen kon; maar ik had mijn lieve Zaligmaker dichtbij, Die de duisternis ten licht stelde en de nacht in een dag verkeerde.

Ofschoon ik de hele nacht bezwaard was kwam in de morgen vreugde. De avond er voor voelde ik mij zo ellendig als enig schepsel in de wereld maar zijn kan, toch was ik voor het morgenlicht zo gelukkig als het in deze wereld maar zijn kan en zou niet

graag mijn plaats met enig levend schepsel geruild hebben. Ik was door de Heere hoog begenadigd. Wat was ik beschaamd dat ik zo spoedig zo'n Almachtig Vriend en Vertrouster wantrouwde, Wiens handelingen tegenover mij allen uit liefde en barmhartigheid voortkwamen.

Nu vond ik dat indien het Zijn wil was mijn waarde moeder te doen verhuizen dat het allemaal uit wijsheid en liefde tot mijn ziel zou zijn, hoewel het een pijnlijke zaak voor de natuur zou zijn. Ik was er van overtuigd dat Hij mij sterkte geven zou om er door te komen, of een andere beproeving die Hij goed dacht mij op te leggen. Onze God geeft eerst geloof en beproefd het dan. Ik kon met Job zeggen: "Hij beproeve mij, als goud zal ik uitkomen."

Ik vond elke beproeving goed voor mij het onderwees mij meer in mijn zondig bestaan en zwakheid en het maakte de Heere dubbel dierbaar. Ik ondervond Zijn kracht in mijn zwakheid, zodat mijn geloof sterker in de Heere werd door elke nieuwe beproeving en Zijn liefde en zorg werd meer in mij bevestigd. In de kracht des Heeren kon ik soms over Satan en zonden triomferen, die, zoals ik weer heb ondervonden, een leugenaar van de beginne is. Ik bevind dat hij nog steeds een gezworen vijand is, ik zou geen vrede hebben als hij het maar kon verhinderen. Maar geloofd zij God hij ligt aan de ketting, zodat hij niet verder kan gaan dan hem toegelaten wordt voor de beproeving des geloofs: "Zo het nodig is bedroefd, door menigerlei verzoeking. Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van het goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn, tot lof, en eer, en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus."

O, wat zijn deze woorden zoet voor mij geweest! Wat ben ik bij tijden dankbaar geweest dat mijn lieve Heere zoveel moeite nam om mij te reinigen van het gehele zuurdeeg der haat en goddeloosheid en om mij bekend te maken dat ik zonder Hem niets doen kan. Wat is het een zegen om door de Heere gekastijd te worden! Daar mijn lieve Heere mij nog een teken gaf dat ik de Zijne was en Hij de mijne, besloot ik een begin te maken om mijn leven te beschrijven zo spoedig ik kon; maar er deed geregeld iets voor wat het verhinderde, dus stelde ik het van dag tot dag uit.

Zelfs een brief schrijven vermoeide mij erg, nu werd mijn gemoed zo verward en gekweld, zodat ik geloof dat Satan tot het uiterste probeerde om het beschrijven van mijn leven te verhinderen. Hij stelde mij met een tere zaak op de proef waar ik erg voor gewaakt heb sinds mijn oor afgetrokken is geweest achter mijn liefhebber die mij mijn koren en wijn gegeven had. Als ik overvloed had van het goed dezer wereld, begon ik te vrezen dat ik mogelijk meer op het instrument zou zien dan op de Heere, Die alleen de Fontein van alle goed is, zodat mijn hart vaak walgde van deze tijdelijke dingen, ofschoon mijn zielsverlangen was om er dankbaar voor te zijn.

Mijn hart liep vaak over van dankbaarheid tot de Heere om mij van zoveel goede vrienden te voorzien; maar nooit meer zoals het geval met mijn onbekende vriendin eerder gemeld. Het was maar een dag of twee nadat de Heere mijn ziel getroost had met de verzekering van overwinning over al mijn vijanden, dat ik een zeer aangename brief van haar ontving.

Na het lezen zei ik: "Dezelfde Geest die de mensen vroeger bewoog om de Schriften te beschrijven, heeft mijn vriendin bewogen om mij zo'n brief te schrijven als deze is. Als ze oog en oor getuige was geweest van wat ik doormaakt had kon ze niet meer op het doel af geschreven hebben." Hoe versterkte het mijn vertrouwen in de Heere. Ik gevoelde mij als een lam in het midden der wolven.

De woede der mensen deed me niets behalve het maakte de Heere voor mij nog dierbaarder. Deze woorden waren mijn ziel zoet: "Alle instrument, dat tegen u bereid

wordt, dat zal niet gelukken, en alle tong die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des Heeren, en hunne gerechtigheid is uit Mij, spreekt de Heere."

Wat is dit een heerlijke erfenis! en wat een wonderlijke, nederbuigende minzaamheid dat de Heere de zaak van Zijn kinderen bepleit! Ik was inderdaad beschaamd om ooit zo'n liefde te wantrouwen en dat ik zo gauw klaar sta om mijzelf te verdedigen en mijn eigen zaak te bepleiten, terwijl mijn dierbare Heere op Zich genomen heeft om alles voor mij te doen.

O, dat ik toch meer mij geheel en al op Hem kon verlaten, want Hij heeft mij nu meer dan ooit een sterk bewijs gegeven dat Hij voor mij zorgt, om vrienden te verwekken in zo'n tijd van nood!

De harten van al mijn Christen vrienden waren voor mij open, zodat iedereen mij iets stuurde. "Wat is al uw godsdienst waard?" wierp Satan in mijn gemoed; "U mag wel praten over de Heere liefhebben terwijl u zo goed voorzien bent van al het goede wat de wereld u bieden kan. U beleidt nu een sterker vertrouwen in de Heere omdat u nog een vriendin gekregen hebt. Dat is geen bewijs dat de Heere voor u zorgt. Indien ze niet van u gehoord had zou ze u ook niets gestuurd hebben. Het was helemaal geen wonder. Het waren alleen maar haar natuurlijke genegenheden waar op gewerkt werd om u wat te sturen. Dat kan allemaal zonder dat de Heere er ook maar iets mee te maken heeft. Zoals het met de kinderen Israëls was, zo is het ook met u, zij haakten naar vlees en de Heere gaf het hun; maar u zult ook wel zien dat dit geen bewijs was van Gods liefde, want terwijl het vlees nog in hun mond was ontbrandde de toom Gods over hen."

Wat bracht dit mij aan het schudden en beven. Ik scheen leven noch geest in mij te hebben. Het leek allemaal zo waar, ik geloofde werkelijk dat ik de Heere liefhad omdat Hij mij nog een vriendin gegeven had. Als ik in het Woord van God zag hoe Hij in Zijn toorn ons begeren kan geven, gevoelde ik mij als een dode; maar ik werd spoedig verwaardigd om te zeggen: "Verblijdt u niet over mij, o mijn vijandin! wanneer ik gevallen ben, zal ik weder opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een licht zijn."

Want ik kon tot de Heere naderen als de Onderzoeker des harten en Hem ook bedanken voor wat Hij voor mijn ziel gedaan had, zelfs al was ik aan alles behoeftig. Een korst brood met Zijn kennelijke liefde en tegenwoordigheid maakte mij waarlijk rijk. Het is een onderpand van mijn erfenis, die onverderfelijke en onbevleete en onveranderlijke erfenis. "De Zegen des Heeren, die maakt rijk, en Hij voegt er geen smart bij." "Heere," zei ik, "mijn hart heeft overgelopen van liefde en dankbaarheid tot U om mij zoveel jaar rijkelijk te voorzien, maar toch heb ik liever Uw gunst dan al de schatten der aarde."

Toen herinnerde ik mij mijn armoede en mijn ernstige zuchtigen meer achter 's Heeren liefde en gunst dan voor mijn noodzakelijk eten, zodat ik Satan weer kon bewijzen dat hij een leugenaar is en zei hem dat mijn zielsverlangen geweest was om de Heere lief te hebben zowel als ik niets had als ik Hem nu liefheb voor alle aardse comfort.

De dierbare Heere bescheen zo het werk der genade in mijn ziel, dat ik de volste verzekering had omtrent Zijn liefde en zorg over mij en Satan was verplicht om weg te sluipen, want hij kon het licht van Gods aanschijn niet verdragen, het ontdekte zo duidelijk zijn valstrikken. O, wat loofde en prees mijn ziel de Heere om mij uit de klauwen van die verscheurende leeuw te verlossen! Zijn woede scheen meer en meer tegen mij opgezet te worden, maar mijn lieve Heere vertroostte mij, ik zag duidelijk

dat Satan mij vals beschuldigd had, toch was mijn gemoed er nog gedurig mee bezet.

Tenslotte kwam ik tot dat besluit dat ik van niemand meer iets wilde hebben dat Satan geen gelegenheid meer zou hebben mij daar mee te beschuldigen. Ik wilde liever maar één hapje brood per dag hebben dan een schuldige consciëntie door wat te krijgen. Mijn ziel echter werd dagelijks gekweld en ik kon het niet aanzien als iemand mij iets bracht. Ik zei: "Eén stukje brood met een vredige consciëntie is mij beter dan al deze goede gaven." Terwijl ik in deze staat verkeerde kreeg ik erg de griep, dezelfde klachten waar mijn vader en moeder aan leden.

Mijn vrienden dachten dat ik het erg zou krijgen als ik er ook door aangetast zou worden, maar de Heere kan onder de grootste zwakte ondersteunen. Ik was dankbaar dat mijn ouders weer beter waren en weer in staat om op te staan en mijn waarde moeder weer aan mijn zij.

Het was nieuwjaarsdag 1855 toen ik zo door de griep werd aangetast.

Satan fluisterde mij in: "Nu hebt u wel alles wat u kan wensen maar de toorn Gods rust op u en wat nut is het nu zo goed voorzien te zijn?" Dit keerde mij van alles af en deed mij de Heere aankleven. Ik vond dat ik nergens anders heen kon gaan; Hij verzachtte genadiglijk mijn smarten en hield harde en bittere gedachten ten onder die gereed schenen uit te breken tegen Hem door mij niet uit dit tranendal te halen. Toen dacht ik wat ben ik toch slecht, de ene dag prijs en loof ik de Heere om aldus mij te beproeven en de andere dag in staat Hem ter verantwoording te roepen voor de harde handeling met mij; het was alleen door de kracht Gods dat de gedachten niet in woorden uitbraken. Wat zou het toch wel niet zijn als de Heere mij niet Hem achteraan zou doen kleven? Hij was mijn Gerechtigheid en Sterkte, zodat mijn ernstig verzoek was of Hij mij voor elk kwaad bewaren wilde, zowel van binnen als van buiten en in mij werken het willen en het werken naar Zijn welbehagen en mij geven lijdzaamheid en berusting in Zijn Heilige en hemelse wil, wat het ook mocht zijn.

Ik gevoelde mij, die dag en de volgende zo ziek dat ik dacht dat ik zo niet meer leven kon. Er lag schuld op mijn consciëntie door het uitstellen om te beschrijven wat de Heere voor mij gedaan heeft. Nu was ik niet zo als ik voorheen zoveel keer geweest ben, als ik zo erg ziek was, was ik blij de dood in het vooruitzicht te hebben. Mijn consciëntie knaagde nu van wroeging daar ik zo vaak gezegd had dat mijn verlangen was om tot eer en heerlijkheid Gods te leven, Die zoveel voor mij gedaan had en om dan te verzuimen te beschrijven wat Hij voor mij gedaan had, wat mogelijk met Zijn zegen, het middel kon zijn om Hem te eren en Zijn Heilige Naam te verheerlijken.

Als de Heere mij verlostte uit de strik van de vijand en mij vertroostte met Zijn liefde en gunst dan heb ik wel gewenst dat ik Zijn lof kon uit bazuinen tot aan de einden der aarde, zodat allen die Hem kennen en vrezen Hem meer mochten liefhebben en vertrouwen. Voorwaar niet één heeft reden om te wanhopen sinds Hij zulke zegeningen op mij heeft uitgestort, die zo walgelijk, zwak en beschroomd ben en altijd gereed om eerder de vader der leugens te geloven dan een God der waarheid. Ik wenste wel ten allen tijde op de Heere te vertrouwen: "Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw."

Ik smeekte de Heere dat indien het Zijn wil was mijn leven te sparen mij dan niet toe te staan het schrijven nog langer uit te stellen, maar als het Zijn wil was mij op te roepen of Hij mij dan van deze zonden zowel als al de anderen wilde wassen in Zijn dierbaar bloed. Daar is al mijn hoop.

Op de tweede dag in het jaar kwam er een vriend mij bezoeken en bood mij iets aan,

maar ik weigerde het te nemen, opdat Satan geen gelegenheid zou krijgen mij er door te hinderen. Ik had mij voorgenomen om niets van iemand aan te nemen, want ik ben er van overtuigd dat ik de Heere en Zijn volk liefheb zonder giften van hen aan te nemen. Ik leef niet bij brood alleen maar bij alle woord dat door de mond Gods uitgaat.

Mijn vriend zei dat hij er van overtuigd was dat dit niet goed was en dat het een verzoeking van Satan was, die mij nu wilde laten sterven als hij kon. Daar hij zijn doel aan de buitenkant niet kon bereiken daarom probeerde wat hij aan de binnenkant kon doen en daarom was het niet goed van mij te weigeren wat de Heere gestuurd had. Hij zei hij durfde het niet terug te nemen want waar de Heere zijn hart toe geneigd had om mij te geven was niet langer het zijne, dat ik rein was in deze zaak. Hij haalde 2 Cor. 7:11 aan: "Hoe grote naarstigheid heeft het in u gewrocht, ja verantwoording, ja onlust, ja vrees, ja verlangen, ja ijver, ja wraak; in alles hebt gij uzelf bewezen rein te zijn in deze zaak." Hoe terecht beschreven deze woorden hoe ik mij in mijn hart waarnam.

Ik nam waar dat ik rein was in deze zaak voor de Heere, dat ik liever Hem lief wilde hebben dan al de aardse schatten bezitten. Ik had er in die tijd geen erg in dat ik van Satan verzocht werd om te weigeren waar de Heere van wist dat ik nodig had. Wat ben ik een blind, dwalend schepsel! Mijn oogmerk in het weigeren om gaven uit vriendschap te ontvangen was uiteindelijk niets anders als een proberen met Satan de vrede te bewaren, terwijl de Heere een eeuwigdurende vijandschap gezet heeft tussen het zaad der vrouw en het zaad der slang.

Sinds ik beleden heb uit de Geest geboren te zijn en een deelgenoot gemaakt ben van die nieuwe hemelse natuur, hoe kan ik dan verwachten om vrede te hebben met God en ook met Satan? Toen ik zei dat ik niets wilde aannemen opdat Satan geen gelegenheid kreeg mij hiermede te kwellen, begreep ik er niets van wat ik aan het doen was.

Maar mijn lieve Heere heeft mijn ogen geopend om die strik te zien waar ik in gevallen zou zijn als Hij mij weer niet uitgered had. "Die bij ons zijn, zijn meer dan die bij hen zijn." Deze woorden zijn sindsdien zeer dierbaar voor mij geweest. Vanaf die tijd ben ik niet meer gekweld geworden met die plaagzucht en haat van Satan die zo tegen mij opgezet werd.

De moed ontzonk mij bij de gedachte aan *de taak* die ik voor mij had, ik zou blij geweest zijn als ik de een of andere verontschuldiging had kunnen maken om het te vermijden maar ik geloof dat nu 's Heeren tijd gekomen was om te beginnen. Al de tijd dat ik aan het schrijven ben geweest ben ik erg aangenaam gesteld geweest, maar elke dag voor ik begon had ik grote strijd, maar zodra ik begon was ik net zo kalm en gerust als een zomeravond, want de Heere was met mij en gaf mij wat te zeggen, zodat ik mij er niet over te bekommeren had wat ik schrijven moest, de Heilige Geest bracht al mijn voorgaande bevindingen in herinnering.

Vele keren was ik gereed het werk weer terzijde te leggen en zou dat ook gedaan hebben als ik niet door een onzichtbare macht gedwongen was geworden. Ik heb elke dag een stukje geschreven en dacht dat elke keer de laatste zou zijn daar ik zo zwak en ziek was, ik heb geschreven op de rand van de eeuwigheid, met de waarneming van 's Heeren tegenwoordigheid. In 't eerst dacht ik niet zo veel over mijn geschiedenis te schrijven zodat ik veel overgeslagen heb uit het begin van mijn beleving om het zo kort mogelijk te maken, ik zou er nog meer uit gelaten hebben maar ik vreesde dat het verwarring zou scheppen. Wat ik gezegd heb tot ere van mijn dierbare Zaligmaker de Heere Jezus Christus, ik vertrouw het aan Zijn zegen toe, Hem biddende het te

zegenen aan allen die in gelijke omstandigheden zijn naar ziel of lichaam hen te troosten met de vertroosting waarmede Hij mij vertroost heeft door zoveel jaar van smart en lijden. Hij heeft in mijn krankheid mijn ganse leger verandert zodat mijn zegeningen en vertroosting ver mijn smarten overtroffen hebben.

Gedurende de tijd dat ik aan het schrijven ben geweest ben ik overstromd met liefde en weldaden van God en Zijn volk en ben overvloediger voorzien geworden van het werelds goed dan ooit te voren. Mijn consciëntie is zeer teder gehouden en ben erg voorzichtig geweest opdat ik niet mogelijk hen die Zijn Beeld dragen meer lief zou hebben en dienen. Ik ben meer dan ooit van het geschapene afgebracht geworden om alleen maar geheel en al Jezus aan te kleven, als mijn wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing.

Terecht Hij is een wonderlijk God en doet zowel wonderen in hemel als op aarde. Hij verricht net zo'n groot wonder in het levend maken van onsterfelijke zielen die dood in zonden liggen, als Hij dat deed in het opwekken van de doden toen Hij nog op aarde was. Niets minder dan Almachtige kracht kon verandering in mij gewerkt hebben, mij geven oren om Zijn gezegende stem te horen en mij verwaardigen Hem door kwaad gerucht en goed gerucht te volgen in voor en tegenspoed achtende het kruis van Christus begeerlijker dan al het goed dezer wereld. Het goed der wereld kan geen zondezieke ziel genezen, of toegang tot de hemel verwerven. Ik kan op Jezus vertrouwen voor alles wat ik nodig heb, want Hij heeft alle macht in hemel en op aarde. Hij is een Profeet om te onderwijzen, een Priester om verzoening te doen en een Koning om in de harten van Zijn kinderen te regeren en wil onze verdorvenheden in onderwerping brengen, zodat de zonden tenslotte niet over ons heersen zullen. Dit is mij tot troost geweest sinds de Heere de hoogmoed en het bedrog van mijn slecht hart getoond heeft.

Op een Sabbatmorgen was ik erg ziek, mijn lieve moeder kwam naar me toe, maar ik verzocht haar om maar weer te gaan liggen, want ze kon toch niets voor me doen. Ik nam mijn hymnboek en las een van *Berridge's hymns* over hoogmoed. Wat schudde en beefde ik daar het mij aan mijn hoogmoed ontdekte die van binnen nog schuil ging, ik zei: "Hoe kan ik dit allemaal weerstaan?" Het is onmogelijk want het omstrengelt elk woord en handeling. Ik ben bang om ooit weer te spreken over wat Gij voor mijn ziel gedaan hebt dat ik niet mogelijk zelf de eer neem in plaats van het aan Uw eer en roem toe te schrijven. Misschien is het wel enkel hoogmoed dat mij aanzet om te schrijven, om maar wat te zijn, zoekende eigen lof in plaats van 's Heeren eer, want mijn hart is zo bedrieglijk ik durf het niet te vertrouwen. Heere doorzoek en beproef mij. Beproof mijn motief, want ik zou het niet willen doen om mijzelf te behagen, dan zou ik liever voor altijd zwijgen. De eer komt alleen Uw Naam toe."

Als ik er aan dacht dat deze vervloekte hoogmoed in alles was wat ik deed of zei, dan vreesde ik om mijn mond weer te openen, opdat de zonden geen heerschappij over mij zouden krijgen.

Maar de lieve Heere ontdekte niet alleen deze hoogmoed maar toonde mij ook Zijn macht en bekwaamheid om er mij van te verlossen en dat ik nu niet in groter gevaar was dan voor ik er de kwaadaardigheid van opmerkte. Hij leidde mij terug om mij te tonen hoe Hij er mij van verlost had toen ik het niet wist en Hij die mij toen bewaard heeft zal mij blijven ondersteunen, ofschoon ik er nooit vrij van zal zijn zolang ik in het vlees ben. Het is onze natuur want het was deze zonde die de oorzaak was dat de engelen uit de hemel vielen en Adam en Eva uit het Paradijs dreven.

Ik heb vaak gebeefd terwijl ik het Woord van God las, door het opmerken hoe ver velen kunnen gaan in belijdenis en godsdienst en toch ontbloot waren van de kracht

ervan. Ik ben gereed geweest om het mijne in twijfel te trekken, maar deze woorden hebben mij somtijds vertroost: "Op dezen zal Ik zien, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft."

Ik ben verwaardigd geworden de verzoeken van Satan te weerstaan, door hem te zeggen dat ik er van overtuigd was dat de Schrift het Woord van God is, dat niemand dan God de Auteur kon geweest zijn van dat Woord wat Zijn wegen en werken beschrijft in een wederomgeboren ziel, want mijn beleving gaat er hand in hand mee. Dezelfde God Die de Auteur van dat gezegende Boek is, is de Auteur van het werk der genade in mijn ziel. Ofschoon zwakker in mijzelf word, ben ik sterker in de Heere en in de kracht Zijner macht. "En dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof." Waar Jezus de Beginner en Voleinder van is.

Mijn zielsverlangen is dat de Heere het geloof moge vermeerderen van al Zijn geliefde kinderen ze liggen mij zeer na en dierbaar aan het hart, met welke naam ze ook genoemd mogen worden, ofschoon ze van mij in sommige dingen mogen verschillen, indien zij uit de Geest geboren zijn is het voor mij genoeg om ze voor mij dierbaar te doen zijn.

Ik weet goed uit beleving dat zij nu de mensen wel als bomen kunnen zien wandelen, maar als de Heere ze verder leidt, zal Hij hen trapsgewijze leren zover om in staat zijn het te dragen. Een kind groeit niet ineens op tot de mannelijke leeftijd, 20 doet dat een kind in de genade ook niet. "Hier een weinig en daar een weinig" de een kan wel meer licht hebben en bevattelijker zijn dan de andere maar wie heeft onderscheid gemaakt? "En wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen?"

O, dat de kinderen van God tederder en verdraagzamer waren en niet elkander vereten en verbijten, opdat de een niet door de ander verteerd wordt!

Moge de liefde Gods rijkelijk in hen wonen, dat de liefde onder (elkander groot mocht zijn, daar Christus hen aangenomen heeft tot ere Gods.

Mijn liefde zijl met allen die de Heere Jezus Christus in oprechtheid ern waarheid liefhebben. Amen.

Na het bovenstaande *verhaal van 's Heeren leidingen* met mijn ziel dacht ik dat de tijd van mijn verscheiden dicht bij was, maar weer bevond ik dat 's Heeren gedachten niet zijn als mijn gedachten. De laatste veertien dagen dat ik aan het schrijven was werd ik door een verborgen aandrang bewogen om het te besluiten. Het was gedurig in mijn gemoed dat ik ziek zou worden en niet in staat om door te gaan met mijn verhaal van mijn beprovingen en uitreddingen, wat mijn gemoed bezwaarde, maar als ik het beëindigd had zou ik bereid zijn om te sterven of te leven, wat ook Gods wil betreffende mij mocht zijn. Nooit zal ik vergeten die heilige plechtigheid die door mijn ziel en lichaam heen drong, het was alsof ik de eeuwigheid was ingegaan, staande naakt en geopend voor het doordringend oog van een Almachtig God, Die de verborgenheden van ons hart kent, voor Wien niets verborgen is. Met deze ernstige waarneming kon ik mij op God beroepen dat mijn motief om te schrijven bedoeld was tot eer en heerlijkheid van Zijn Heilige Naam. Hem alleen zij al de roem dat ik ben gaan verhalen Zijn liefde en getrouwheid tot zo'n arm, zwak, onwetend en ongelovig schepsel. Ik heb mijn verhaal op de negende december besloten.

Ik dacht nu ik dat gedaan heb kan ik wel wat rusten. Het weer werkte niet mee, ik was bijna te zwak om mijn pen te sturen; maar mijn gemoed was heel goed gesteld, grote vrede vloede in mijn ziel, zodat ik zeggen kon: "Kom leven of dood ik ben gereed." De Geest des gebeds werd in mij uitgestort, zodat ik verwaardigd werd bij de Heere te pleiten, dat wat Hij ook met mij voor had, als Hij dan alleen maar bij mij zijn wilde en mij verzekeren van Zijn nimmer falende liefde tegenover mij dan zou alles goed zijn; of het nu Zijn wil was dat ik nog in deze woestijn der wereld zou blijven, of dat het Hem behagen zou mij tot Zich te roepen, waar ik verlangde te zijn, ik kon zeggen, niet mijn wil o Heere, maar Uw wil geschiede, alleen wees kennelijk tegenwoordig om mij bij te staan en te steunen dan zal ik roepen in mijn lijden dat de kracht van Christus in mij moge wonen, dat ik U mag verheerlijken in de oven der verdrukking, dat allen die mij zien, die uit precies dezelfde Geest geboren zijn, hun liefde mogen ontbranden, hun geloof versterken en verwaardigd worden om in hun God en Zaligmaker te vertrouwen.

Binnen een paar dagen was ik erg ziek de gewrichten van mijn armen schenen te verslappen ze waren wel zo zwak dat ik ze in bed nog niet op kon steken. Ik was bijna nog te zwak om enige verfrissing te nemen. Ik had niet de minste pijn, maar als ik probeerde mijn hand te bewegen scheen mijn kracht het in één moment te begeven; nochtans was mijn ziel vervuld met zo'n vreugd en vrede, dat het was alsof ik zelfs hier de rust al in gegaan was en mijn mond was met lof vervuld.

Terecht dacht ik Hij is een wonder- werkend God om mij zo voor te bereiden voor wat mij te wachten stond. Bezorgd was ik niet want alles was gedaan wat ik maar wensen kon, dus was ik wachtende op een ernstige verwachting dat mijn ziel weldra geroepen zou worden deze aardse tabernakel te verlaten om in te gaan in de eeuwige rust waar ik nu een voorsmaak van had. In deze gemoedsgesteldheid bleef ik tot 15 december, toen kwam ik een beetje bij, kon mijn armen beter bewegen en was in mijn hele gestel wat beter, maar erg bekommerd.

Ik smeekte de Heere om mij lijdzaamheid en berusting te geven als het Zijn wil was mij hier nog langer te laten; ook dat wát ik ook meer zou moeten lijden Hij mij van Zijn eeuwigdurende verlossing wilde verzekeren en dat niets mij zou scheiden van Zijn eeuwige liefde.

"Heere," zei ik, "het is niet de vrees om te lijden dat mij doet verlangen om ontbonden te worden, maar het is zonde en Satan, want terwijl ik nog in het vlees ben, ben ik nog op vijandige bodem als U mij ook maar één moment zou verlaten zou ik gewis ten buit vallen aan Satans verzoeking, want hij schijnt

uit te zijn op mijn ondergang indien dat mogelijk was. Maar Gij zijt meerder dan allen die tegen mij zijn. Ik heb dagelijks nieuwe openbaringen van Uw liefde nodig. Doe mijn uitgeputte kracht weer herleven en stel mij in staat Uw toedeling te dragen; dat wanneer de uitwendige mens verdorven wordt de inwendige mens van dag tot dag vernieuwd mag worden. In Uw handen Heere bevel ik mijzelf, doe met mij zoals het U goeddunkt laat alleen mijn ziel dierbaar in Uw ogen zijn zodat ik door het geloof aan Uw boezem leunen mag en rust voor mijn ziel vinden. Verberg mij onder de schaduw van Uw almachtige vleugelen dan zal ik veilig zijn voor de strik des vogelvangers."

Nadat ik aldus mijzelf in het gebed aan God aanbevolen had, alleen was het wat uitgebreider, kwam mijn lichamelijke kracht weer bij, mijn ziel was vervuld met grote vrede en kalmte, alle bekommering omtrent het sterven werd weggenomen. Ik gevoelde mij beter en dacht ik zal proberen wat te haken. Mijn waarde moeder was verrast mij zo te zien. Ze zei: "Het is net of een dode levend geworden is."

Ik had geen eetlust maar probeerde een beetje warm te eten, doch ongeveer een uur daarna werden mijn benen erg pijnlijk en mijn gehele lichaam schudde. Mijn armen stierven als het ware, ik kon niet één minuut stil liggen; maar onder dit alles was toch mijn gemoed kalm en mijn gehele ziel was in beslag genomen door de beschouwingen van Gods goedheid. Ik probeerde te lezen, maar kon niet, want mijn ziel was vervuld met wonder, liefde en lof.

Toen *moeder* boven kwam was ze verbaasd zo'n verandering in mij te zien, ze zei dat ze zo gauw mogelijk de strijk klaar wilde maken en dan bij mij komen zitten. Ze zei tegen *vader* (die op die tijd ziek in bed lag) haar te roepen als hij mij hoorde. Hij kon mij niet zien, er hing een gordijn tussen ons, maar spoedig nadat mijn moeder weggegaan was, was het alsof er iets als een koord van m'n hart getrokken werd en alsof iemand mij zacht aanraakte wat ogenblikkelijk al mijn pijn wegnam.

Ik dacht werkelijk dat ik het lichaam ontvloden was, want de heerlijkheid des hemels scheen op zo'n wijze in mijn ziel dat het was alsof ik in de geest vervoerd werd, als in een wagen van licht en heerlijkheid. Toen ik mijzelf omhoog voelde gaan naar de eeuwige heerlijkheid, hoorde ik vader en moeder zo hard schreeuwen alsof hun hart zou breken.

Hierdoor keek ik naar beneden en gaf hen zoals ik dacht een afscheidszegen; nooit heb ik ernstiger verlangen om een zegen voor hen gehad. Ik was er van overtuigd dat mijn waarde moeder mij weer in het rijk der gelukzaligheid ontmoeten zou. Ik had niet die zorg of smart bij het scheiden die ik gewoonlijk had. Alle aardse banden waren verbroken en ik kon haar in de hand des Heeren achter laten daar ik er van verzekerd was dat Hij voor haar zorgen zou. Ik was zo gehuld in een wolk der heerlijkheid die in mijn hart scheen en helemaal om mij heen dat ik gedurende die tijd geheel los van alles hier beneden was. Mijn geest was als uit het lichaam alsof ik werkelijk gestorven was. Terwijl ik in mijn waarneming wegzweefde zong ik: "Victorie, victorie," (overwinning) toen de kroon der overwinning op mijn hoofd gezet werd juichte ik in de Heere mijn Gerechtigheid en riep uit:

*"Gekroond met overwinning, aan Uw voeten
Leg ik mijn eerbewijzen neer,
Want Gij alleen zijt het waardig."*

En terwijl ik de kroon aan Zijn voeten zou werpen werd ik weer op mijn bed terug gebracht. Ik opende mijn ogen en daar zag ik mijn vader zitten en mijn moeder

geknield naast mij. De vrouw die mijn moeder binnen geroepen had zei: "Ze gaat binnen een minuut." Ik zei: "Ik dacht dat ik al gegaan was, maar waarom weent u? Verheug u met mij dat ik zo'n Zaligmaker gevonden heb, ik ben nu vol zaligheid en hoop u spoedig allen vaarwel te zeggen.

Mijn lieve Zaligmaker heeft alle pijn, smart en zorg weggenomen. En u weent omdat ik mij verheug en vol blijdschap ben. Ween niet over mij maar over uzelf. O, dat u beiden zo'n Zaligmaker mocht zoeken en vinden zoals ik gevonden heb! Om mij te troosten en te ondersteunen door zoveel jaren van beproeving en mij nu kroont met de kroon der zaligheid en niet toestaat dat iets mijn vrede verstoort.

*"Eere kroont Zijn liefelijk hoofd,
En ik kroon Hem als Heere der Heeren."*

Mijn **broer en zuster** kwamen, zoals ze dachten, om bij mijn einde te zijn; maar ik was te uitgeput om tegen hen te spreken, ik gevoelde mij erg ziek, daar de zaligheid af begon te nemen; maar zoete vrede rustte op mij. Ik werd verwaardigd om rustig de vele weldaden te overdenken die de Heere mij verleend had en de vele worstelingen die ik met de vijand gehad had, hoe ik hem telkens weer een vijand bevonden had want hij had mij veel gekweld en ik had gezegd dat ik het niet tot het einde vol zou houden.

Nu was ik er van overtuigd, hoe lang ik ook mocht leven, ik zou op de laatste dag een kroon der zaligheid dragen. Ik wilde helemaal niet meer naar zijn inblazingen luisteren, want de Heere had mij een sterker bewijs gegeven dan ooit dat ik meer dan overwinnaar zal zijn door Hem Die mij liefgehad heeft met een eeuwige liefde. Hoe walgde ik van mijzelf door het geloven, zoals ik dat voorheen gedaan had, de verzoeker en vader der leugen.

Nu werd ik verwaardigd om mij over hem te beroemen hij durfde niet bij mij in de buurt te komen. De dageraad was in mijn ziel opgegaan, mijn geloof was standvastig en onwankelbaar in de Heere mijn Gerechtigheid en Sterkte. Ik dacht dat ik nu nooit meer de liefde des Heeren zou betwijfelen, ik was zo zeker van de hemel alsof ik daar alreeds was. Ik had wel aan alle deelgenoten der genade bekend willen maken wat ik toen waarnam en dat het alles te boven ging wat ik er ook van gedacht kon hebben, zo onuitsprekelijk!

Ik gevoelde zo'n eenheid met *de eeuwigegezegende Drieëenheid* en zoveel verschuldigd aan een Drieëinig God, voor wat voor mijn ziel gedaan was geworden, dat ik mij wel met allen in de hemel en op aarde had willen verenigen om Hem te loven. Ik was bedroefd en beschaamd toen ik terug keek en zag hoe ik Hem mistrouwd had, ondanks de vele tekens die Hij mij van Zijn liefde en getrouwheid gegeven had.

"Heere," zei ik, "ik heb mezelf gezien en waargenomen (vooral dit laatste jaar of twee) als zo'n walgelijk en ongelovig zondaar, zo geheel ontbloot van alle goed dat ik bij tijden niet kon denken dat ik Uw kind was."

Hij antwoordde mij aldus: "Het zijn alleen degenen die hun walgelijkheid en behoefte waarnemen die aan zo'n zaligheid behoefte hebben als in het Woord van God geopenbaard. Het is zonder geld en zonder prijs. Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn."

En ik kon zeggen dat ik ziek van zonde was alsook van mijzelf, ik verfoeide mijzelf en had berouw in stof en as. Ik wilde net zo heilig zijn als God Zelf, nu bevond ik dat ik zo was door de schoonheid die Hij op mij gelegd had. Ik bevond dat ik bekleed was met de Gerechtigheid van Jezus en zou God voorgesteld worden zonder vlek of rimpel.

Mijn blijdschap was die avond nog meer toegenomen door het bezoek van mijn lieve vriend die mij gedurende zoveel jaar zoveel vriendschap betoond heeft. Mijn hart werd steeds meer aan hem verbonden, ik dacht ik zou graag willen dat hij kwam dan kon hij zien hoe gelukkig ik was in het vooruitzicht van de dood. Mijn hart brandde van liefde voor geheel 's Heeren familie en vooral voor diegenen die mij zo rijkelijk in mijn behoefte voorzien hadden. Ik smeekte de Heere over hen te waken en hen veilig in de heerlijkheid te brengen waar wij ons allen mogen verenigen om de verlossing toe te kennen aan onze God Die op de Troon zit en het Lam voor eeuwig en eeuwig. Blij dat ik was om mijn vriend te zien, ik was nauwelijks in staat tegen hem te spreken. Mijn hart sloeg met groot geweld, ik scheen geheel beroering te zijn. Hij vroeg of de tijd voor mij gekomen was om het lichaam te verlaten. Ik zei: "Dat kan ik niet zeggen maar ik heb er de hele middag al over gedacht.

Ik kon niet rusten voor ik het schrijven beëindigd had. De Heere heeft mij verzekerd dat Hij bij mij zal zijn zodat ik niet bekommerd ben over leven of sterven. Elke zorg is weggenomen en ik ben de rust ingegaan. O hoe zoet om voor eeuwig aan de boezem van de Zaligmaker te rusten!" Mijn vrienden wilden zo graag gedurende de nacht bij mij op zitten. Ze waren bang dat ze mij in de morgen dood zouden aantreffen; maar ik zei: "Neen, ik kan vannacht niemand bij mij hebben. Mijn Zaligmaker is bij mij om mij bij te staan en te vertroosten en ik heb aan niemand anders behoefte."

Ofschoon mijn arme lichaam zo beproefd werd, had ik die nacht toch een gezegende tijd in mijn ziel. Als de Heere vrede geeft wie kan dan beroeren? De hele vrijdag en zaterdag bleef ik het zelfde, maar op zondagmorgen herstelde ik een beetje en verscheiden vrienden kwamen mij opzoeken, ik werd verwaardigd om tegen hen te praten over de barmhartigheid des Heeren tegenover mij. Terwijl ik tegen hen aan het praten was scheen mijn ziel te klapwieken om de vleugels uit te strekken en weg te vliegen naar de eeuwige rust. "Zo'n zaligheid," zei ik, "is waardig om er op te wachten; daar het nog de wil des Heeren is mij hier te houden, zal Hij mij ondersteunen en sterken met Zijn rechterhand waarmee Hij de overwinning behaald heeft tot het Hem belieft mij daarheen te roepen. Een zachte aanroering en ik ga, om voor eeuwig met de Heere te zijn. Wat is lijden? met deze hemelse gezondheid in mijn ziel kan ik alles dragen."

Daar ik weer aardig bijgekomen was verzocht mijn waarde moeder mij wat warm eten te gebruiken daar ik sinds donderdags niets meer gebruikt had dan een klein stukje cake. Ik zei: "Ik kan niets nemen dan een klein beetje water."

Op de middag werd ik aangetast met pijn in mijn been en opwaarts in de rechter zij, waardoor ik me erger gevoelde dan ooit; maar ik had zoete vrede en rust in mijn ziel, zodat ik wachtte om de wil van God betreffende mij te weten. Ik vond dat te leven was Christus, maar te sterven zou gewin zijn. "Heere," zei ik, "verheerlijk Uzelf in mij zodat het in waarheid mag bevestigd worden aan allen die rondom mij zijn dat Gij de God mijner Zaligheid zijt."

Op maandag en dinsdag was ik erg ziek, ik kon maar niet tot rust komen, mijn borst en keel waren zo aangedaan dat ik nauwelijks verstaanbaar spreken kon, maar mijn gemoed was vol hemelse meditatie. Ik had in grote mate vereniging en gemeenschap met mijn God en Zaligmaker en zo kalm als een zomeravond.

Terwijl mijn vrienden aan het weklagen waren, was ik mij aan 't verheugen. Ik zei hen dat ik nooit aangenamer gesteld was geweest alleen mijn borst en keel waren zo pijnlijk dat ik niet hardop spreken kon. Het was alsof ik in een bed rozen lag, heerlijk

geurend van liefde Gods. Mijn ziel was zo vol van de hemel als het maar zijn kon. Ik merkte mijn familie niet op die mij gadesloegen en verwachtten dat elke ademhaling de laatste kon zijn, maar ter middernacht begon ik tegen hen te spreken, ik wenste dat mijn broer naar huis en naar bed zou gaan.

Wat heb ik die nacht een *hemels gezicht* gezien! Ik zag door het geloof een hemels muziek gezelschap die zo'n muziek maakten wat ik zo nog nooit eerder gehoord had, ze waren gereed, wanneer het bevel gegeven zou worden, mijn ziel in de hemelse stad te voeren.

Het gezicht was zoals **Bunyan** beschrijft ze schenen te komen tot aan de oever der rivier des doods, ik vroeg hoelang het duren zou voor ze mij naar de eeuwige gelukzaligheid zouden voeren. Het was geen droom ik was werkelijk wakker, maar ik verloor hen uit het gezicht en ook het geluid der muziek.

Hierna viel ik in slaap en zag in mijn slaap dat mijn lichaam als het ware dood was en afgelegd op het bed, maar wel zo schoon dat ik zei: "Dat kan ik niet zijn."

Het gezicht blonk van heerlijkheid en mooier dan de lucht waarboven het lijk bleek te zweven (nadat het van het bed was opgestaan) er was een wit kleed lichtig overheen geworpen.

Te midden van mijn verwondering en verbazing door mijn prachtige verschijning werd ik wakker en begon te denken wat het wel kon betekenen, of het een aanwijzing van mijn einde was of dat het mijn eeuwig behoud voorstelde en mijn lichaam een verheerlijkt lichaam mij getoond om mijn geloof en vertrouwen in de Heere mijn God te versterken, opdat ik niet zou bezwijken onder mijn beproevingen, die er nog steeds waren; dit waren Zijn blijken van liefde om te kennen te geven dat Hij met mij zijn- en mijn Gids tot de dood toe zijn wilde, in de dood mijn troost en na de dood mijn eeuwig Al.

In de morgen was mijn gezondheid achteruit gegaan. Allen dachten dat ik stervende was en ik moest het ook wel denken. Gedurende een uur was ik zo ziek dat het onmogelijk was om zo te leven. Ik zei tegen moeder: "Dit is beslist mijn laatste dag." In dit uiterste was mijn hart vol lof Gods. Ik moest Hem wel verheerlijken voor de wonderen die Hij in heel mijn reize gewerkt had, vooral de laatste week. In vorige leveraanvallen was ik van het hoofd tot de voeten vol pijn en vrees, maar nu was mijn gehele lichaam en ziel gekalmeerd. Niet één zorg werd toegestaan mijn vredige boezem te verstoren.

Toen een van mijn vrienden de wens uitte om mij verlost te zien van het lijdend lichaam, zei ik: "Ik lijd nu niet ik gevoel mij helemaal zo heerlijk. O, help mij Hem te prijzen Die zo zacht en teder met mij handelt! Het is slechts voor een kleine tijd dat ik de bitterheid van mijn beproevingen waarneem, alleen maar om mij te kennen te geven dat ik nog in het lichaam ben. Zo'n gelukzaligheid die voor mij weggelegd is, is waardig om op te wachten. Ik ben nu vol zaligheid het is alsof mijn lichaam blinkt."

Ik kon mijn blijdschap alleen door gebaren tonen daar ik niet hoorbaar spreken kon alleen met tussenpozen.

Mijn zuster was steeds aan het vertellen dat ik weldra buiten het bereik van smart zou zijn, denkende dat ik elk moment sterven kon. Ik dacht als dit de dood is hoeft niemand hem te vrezen juist op dat ogenblik kwamen deze woorden zoet tot mijn ziel: "Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijne Zaligheid."

Ik beleefde de zoetheit van elk woord in mijn ziel. Ik kon zeggen *dit is mijn God*. Ik bleef ze de hele lange dag in mijzelf herhalen en ook de woorden van de dichter:

*"Zie! verheugd kom ik nader
 En Gij gezegend Lam,
 Zal mij tot U vergaren
 Zoals ik ben, want ik kan
 U niets dan zonde biên,
 Toch beidt mij enkel liefde in 't verschiet."*

Ik gevoelde dat ik werkelijk niets dan mijn zondig zelf de Heere aan te bieden had, was er geheel van overtuigd dat Hij mij aangenomen had door dat gezegende Lam Die Zich voor mijn zonden aan Calvarie's kruis opgeofferd heeft. Wat was ik vervuld met liefde! Mijn ziel zou zijn aarden wanden doorbroken hebben om bij de Heere te zijn en te omhelzen. Hij was mijn Al in allen.

In de avond werd ik rusteloos de weinige kracht die ik had ontzonk me zodat m'n vrienden dachten dat ik bijna gaan zou. Ik was goed bij mijn zinnen, maar kon enige tijd niet spreken noch bewegen.

Ongeveer ter middernacht zei mijn broer, die een gedeelte van de nacht bij mij was geweest: "Zal ik bij u blijven?" Ik zei: "Nee, mijn Jezus is bij mij." Ik had gedurende twee of drie dagen niets binnen gekregen behalve thee of koud water.

Ik dacht te stikken als ik het wilde proberen. Die ochtend nam ik meer, maar het werkte een hevige ziekte uit waardoor ik erg zwak werd.

Door alles heen was mijn gemoed op God gericht, de volgende dag was mijn keel erger, ik kon helemaal niet meer slikken, alleen mijn lippen nat laten maken. Mijn zoete gemeenschap nam alle pijn weg, ik gevoelde mij met lichaam en ziel gehuld in de liefde Gods. Ik kon tegen Satan zeggen dat ik hem onder mijn voeten vertreden zou en meer dan overwinnaar zijn door de allesoverwinnende verdiensten van mijn dierbare Zaligmaker.

Niets kon mij afschrikken of ontmoedigen, als ik soms dacht ik kon nog wel een poosje leven of op andere tijden gevoelde ik mij erg dicht bij de dood, ik kon mij onder 's Heeren wil buigen, wetende dat Hij getrouw is aan het Woord Zijner belofte, dat Hij mij tenslotte zal kronen met overwinning. Ik was zonder zorgen, het zij dat ik leefde of zou sterven:

*"In Uwe hand is het lot van mijn leven
 O God, wat het ook moge geven
 Blijdschap, pijn, donker of licht,
 Wat U maar het beste vindt."*

De zaligheid die ik inleefde was waard om er op te wachten, ofschoon mijn verlangen dagelijks toenam om bij de Heere te zijn, maar mijn geloof werd meer beproefd en getoetst. Ik ben er van overtuigd had mijn lieve Zaligmaker niet voor mij gebeden dat mijn geloof niet zal ophouden dan had mijn geloof allang schipbreuk geleden en door Satans zeef gevallen, om nooit meer op te staan. Ik twijfel er niet aan of Satan voerde oorlog tegen mij zelfs als ik over hem triomfeerde, alleen de Heere hield hem terug en stond hem niet toe dat hij één vurige pijl naar mij wierp, wat mij deed denken dat ik buiten zijn bereik was en dat hij mij nooit meer lastig zou vallen.

Helaas! ik bevond dat het zo niet was. Hij drong weer erg op mij aan, maar de Heere hielp mij en verwaardigde mij met Zijn kennelijke tegenwoordigheid, Hij was mijn Sterkte en Lied.

Zo bleef ik tot vrijdagmorgens, toen werd het weer in mijn gemoed gedrukt dat mijn bestemde tijd nog niet gekomen was. De moed ontzonk mij en ik zei: "Hoe kan ik nog deze zwakte dragen?" Toen kreeg ik onmiddellijk deze woorden in mijn hart: "Doch

de lijdzaamheid heeft een volmaakt werk." Ze klonken zo aangenaam dat ik uit riep: "Het is genoeg Heere."

Mijn hele ziel werd geneigd tot onderwerping waarop een zoete vrede en kalmte volgde, hoewel mijn gestel nog net zo zwak bleef als ooit. Al mijn vrienden verwonderden zich er over dat het zo lang duurde en dat ik niets dan medicijnen nam. Mijn zuster wilde graag dat de dokter zou komen; toen hij kwam zei hij dat het onmogelijk was dat ik zo nog vierentwintig uur kon leven. Ik was niet stervende maar ik was zwakker dan hij mij ooit gezien had. Hij dacht dat ik net zou gaan als een vogel uit zijn kooi. Zodra hij uit de kamer was kreeg ik deze woorden:

*"Zowel 't begin als 't end
't Moet al geschieden
Zoals mijn hemelse Vriend
Zal believeen."*

Hoe koesterde ik mij in de zonneschijn van Zijn aangezicht. Mijn ziel was vervuld met liefde en gezegende onderwerping. Te weten dat Hij het bestuur had over alles wat mij bekommerde zowel tijdelijke als geestelijke zaken, en nam alle vrees weg. Geen slechte tijding kon mij bewegen. Mijn hart was gevestigd op de God mijner zaligheid. Ik wenste dat allen mij zouden verlaten, want ik was ervan overtuigd dat ik de hele nacht zou slapen en zelfs niet omgelegd behoefde te worden. Ik zou stil liggen, zo deed ik ook, bewoog hand noch voet.

Ik zei tegen mijn lieve moeder, toen ze in de morgen bij mij kwam: "Help mij de Heere te loven door ons allen zo'n heerlijke nachtrust te geven."

Gedurende veertien dagen had ik noch iemand anders in huis zo'n goede slaap genoten. Mijn hart scheen gereed te breken van dankbaarheid tot de Heere. Ik vroeg moeder mij een beetje thee en droge toast te brengen, maar voor het klaargemaakt was begon mijn neus te bloeden ook bracht ik een hoeveelheid bloed op, waardoor ik bijna in onmacht raakte. Gedurende enkele uren was ik erg ziek, toch was ik in staat om wat voedsel te gebruiken en kwam weer bij; de woorden "Zowel 't begin als 't end," enz. bleven mij bij, ik werd verwaardigd om de toekomst daar te laten en aan de boezem van eeuwige liefde te rusten.

Gedurende *drie maanden was ik aan de rand van de hemel* en genoot zo'n nabijheid en gemeenschap met de Heere van leven en heerlijkheid dat het geheel mijn gedachten in beslag nam. Enige dagen was ik in staat te spreken en wat te eten, maar ik was zeer ziek en leed veel pijn.

Op een keer had ik zo'n folterende pijn, beide dokters zeiden dat ik in die toestand niet langer leven kon, zodat wij allen dachten dat er maar één stap tussen mij en de dood was. Ik verwachtte elk uur in de eeuwige heerlijkheid geroepen te worden. Gedurende drie maanden bleef ik in deze staat. De ene dag wat beter de andere slechter; maar in mijn gemoed werd ik in onwankelbare vrede gehouden en wachtte op God, zodat ik nooit van de berg der beschouwing en ware zielegemeenschap scheen af te komen. Alle banden waren los gemaakt, zodat ik hier beneden niets had wat mijn genegenheden verstoorde, de Heere Jezus was het middelpunt als mij *Al in allen*, ik wachtte alleen nog om overgebracht te worden naar Kanaäns blijde kusten.

In het begin van maart begon het af te nemen en ik vreesde dat ik ongeduldig worden zou door te denken het duurt lang, terwijl deze gedachten in mijn gemoed kwamen werd het donker en verward, zodat ik nauwelijks kon zeggen wat ik van mijzelf moest denken en begon te verdenken of deze blijdschap nu van de Heere kwam of dat Satan zich in een engel des lichts had veranderd met het doel mij te bedriegen en te

verstikken. Hierdoor riep ik sterk tot de Heere om mij voor Satans listen te bewaren en Zijn kracht in mijn zwakheid te volbrengen. Ik vreesde om één stap alleen te doen zodat ik geen rust had noch troost tenzij ik 's Heeren tegenwoordigheid waar mocht nemen. O, hoe schreeuwde en drong ik de Heere om mij uit deze woestijn der wereld te halen, want ik vreesde de gedachte van te leven en vond het maar hard om te wachten, ofschoon ik lang te voren al gezegd had: "Het is het wachten waard!"

Ik nam *Berridge's hymns* op, die vaak tot hartsterking geweest zijn, ik opende het bij de honderdste. De tekst en hymnen bleken zo geschikt in mijn omstandigheden dat elk woord voor mij geschreven scheen te zijn; alsof Jezus Zelf tegen mij aan het spreken was: "Wacht op de Heere, wees sterk, en Hij zal uw hart versterken; ja, wacht op de Heere.

*"Mag uw hart om Jezus vragen
vol van droevig treuren en klagen?
Hij verstaat aan Godgewijde zuchten,
En merkt op die diep verborgen vruchten."*

Deze en de volgende drie versjes waren mij zeer zoet. Ik ondervond er inderdaad de waarheid van, want Jezus keek naar mij. Terwijl ik aan het lezen was werd elke vrees en verwarring weggenomen en mijn ziel voer weer als met arendsvleugelen op. Mijn kracht werd hernieuwd en de Heere werd dierbaarder dan ooit voor mijn terneergebogen ziel. Ik was beschaamd over mijn ongelovig vrezen en bad ernstig tot de Heere mij nooit te verlaten. Ik gevoelde dat ik alleen in Zijn kracht kon staande blijven. Geen bedeesd kind was ooit banger om door zijn ouders verlaten te worden dan ik was. Als mijn Heere Zich maar één moment terug trok riep ik nog ernstiger: "Ik kan U niet uit mijn omhelzing laten gaan zonder U kan ik niet leven en zonder U durf ik niet te sterven."

Mijn geloof en geduld werden nog meer op de proef gesteld. Mijn waarde *vriendin* eerder genoemd, werd vóór mij in de heerlijkheid opgenomen.

Op de tiende maart hoorde ik dat ze afgereisd was, terwijl ik, die zo lang de dood verwacht had, werd achtergelaten om met zonden en Satan te worstelen.

Mijn verdriet was gedurende enige tijd zeer groot, niet dat ik haar terug wilde hebben want ze was al net zoveel jaar als ik beproefd en de laatste jaren was haar lijden zeer groot geweest. Ik wist dat mijn verlies haar gewin was; maar ik gevoelde mij achtergelaten in zo'n zwakke lijdende toestand zonder enig vooruitzicht van beter te worden, zodat zelfmedelijden binnen kwam sluipen, mijn leven was me een last. Maar deze woorden zetten spoedig alles recht: "Zal God dan geen recht doen?"

"Ja Heere," zei ik, "Gij hebt recht om met ons te doen naar Uw welbehagen."

Ik versmolt aan de voeten van Jezus in verootmoediging en berouw, beschaamd over mijn ondankbaarheid en opstand tegenover zo'n God der vertroosting, ik gevoelde dat de medelijdende ingewanden van mijn God over mij rommelden, het verbrak mijn hart in stukken, want in plaats van mij in deze gemelijke, ontevreden staat te laten, vertroostte Hij mij zoals Hij dat ook voorheen gedaan had zodat ik door het geloof iets mocht hebben van de vreugde van mijn geliefde vriendin.

Ik had een zeer gezegende dag want het was alsof mijn God en Zaligmaker met mij redeneerde en zei: "Al bent u het hemels Kanaän nog niet binnen gegaan, Ik heb u toch sterke bewijzen gegeven dat u zal ingaan;" zodat ik veilig was alsof ik daar reeds was. Maar het was nodig dat ik langer in het vlees zou blijven, dat de eer van God meer uit mocht komen, toen Hij tegen mij sprak, als tegen de apostel Paulus: "Mijn

genade is u genoeg," was het zo'n duidelijk antwoord op het gebed alsof mijn beproevingen weggenomen waren. De Heere heeft Zich verbonden in Verbondsbetrekking dat mijn sterkte gelijk mijn slagen zal zijn en dat Zijn kracht in zwakheid volbracht wordt.

O hoe beminde en kleefde mijn ziel mijn dierbare Zaligmaker achteraan voor Zijn wonderlijke afdaling om aldus gemeenschap met mij te oefenen, die in het kort nog zo tegen Zijn soevereiniteit opgestaan had! Hoe vaak heb ik ondervonden dat de Heere niet met ons handelt naar onze zonden, noch ons beloond in overeenstemming met onze ongerechtigheden. Als Hij zo gedaan had zou ik allang daar geweest zijn waar geen hoop meer is.

Hierna dacht ik, misschien zou het Gods wil wel kunnen zijn mij weer te herstellen, zodat ik nog wat toe mag voegen aan hetgeen ik alreeds geschreven heb. Het was alsof ik dood geweest was, de heerlijkheid ingegaan was en toen weer terug gekomen om te vertellen Wat grote dingen de Heere aan mijn ziel gedaan had, tot bemoediging van enkele van 's Heeren kleinen die ik achter moest laten.

Mogen zij nooit de Heere wantrouwen zoals ik dat gedaan heb tot mijn schande en droefheid.

Het was nog duister voor mij aangaande wat de Heere met mij doen zou. Mijn lichamelijk lijden was bijna net zo erg als gewoonlijk. Mijn leven scheen aan een draad te hangen, zodat de dokter, telkens als hij weg ging zei dat hij verwacht had dat ik er niet meer geweest zou zijn. Hij dacht dat mijn dood een gelukkige dood zou zijn. Ik veronderstel dat hij bedoelde dat ik van het lijden verlost zou zijn.

Arme man! Hij wist niet dat ik dit allemaal lijden kon en toch nog voor eeuwig verloren kon zijn. Vele mensen denken, omdat ik zo'n lange en geduldige lijderes ben geweest, ik zeker naar de hemel zal gaan.

Een verschrikkelijke vergissing want niets kan ons voorbereiden voor zo'n zegen dan het lijden van Jezus. Wederomgeboren, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord Gods. Het is deze genade Gods die in mij is en mij verwaardigd om het met lijdzaamheid te dragen. Als de genaden van de Geest in beoefening zijn dan kan ik zeggen:

*"Lichte verdrukking, zoete verdrukking,
Die mijn Zaligmaker nader brengt."*

Niets is meer beproevender voor mijn geloof en geduld dan om zo dicht bij de heerlijkheid gebracht te worden en om zo'n voorsmaak van de eeuwige rust te hebben zoals ik zoveel keer gehad heb, met de verwachting om opgeroepen te worden en dan telkens weer teleurgesteld te worden; soms vond ik het een opploegen van mijn opstandige wil. De natuur streed hard en lang, want die verzet zich nog net zoveel tegen de wil Gods als het dat altijd gedaan heeft. In en van mijzelf zou ik het ontevredenste schepsel zijn wat ooit geleefd heeft, zodat ik met de apostel Paulus kan zeggen: "Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont; maar ik zie een andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds."

Terwijl de nieuwe mens bidt en strijdt om lijdzaamheid en onderwerping aan 's Heeren wil, strijdt de oude mens der zonde hard om het te wederstaan, dit maakt het kruis zo zwaar te dragen. Ik was bang dat ik ongeduldig zou worden dat het te lang zou gaan duren; maar al vond ik het beproevend de Heere is genadiglijk afgedaald van de genadetroon om met mij gemeenschap te onderhouden. Hij gaf mij kracht voor alles wat ik nodig had, maar ook niets over. Als genade over het vlees triomfeerde en mijn opstandige wil in onderwerping aan de Vader der Geesten bracht, werden de

bezwaren weggenomen. Dan kon ik zeggen: "Ik zal al de dagen des strijds wachten (Eng. overz.), totdat mijn verandering komen zal."

Op de tweede april was ik erg ziek en neerslachtig, pijn en zwakte waren erger dan het in vele maanden geweest was. Ik gevoelde de bitterheid van mijn beproeving en het was zwaar om te dragen; ofschoon ik door het geloof de Heere aan mocht kleven en smeken of Hij het weg wilde nemen zodat ik beter mocht ademen. "Heere," zei ik, "als het Uw wil niet is om mij thuis te halen, geef mij dan verlichting of geef mij meer van Uw gezegende tegenwoordigheid in mijn ziel, dat ik niet bezwijk in deze uiterste nood. Verleen mij sterkte naar de dagen der smart."

Terwijl ik nog aan het spreken was hoorde en verhoorde de Heere mij. Mijn borst begon verlichting te krijgen en ik kon beter ademen, zelfs voor ik de medicijnen genomen had die mijn waarde broer voor mij gehaald had. De goede Medicijnmeester was eerst gekomen en diende naar mijn behoefte toe, zodat ik geheel verbaasd was door de verandering die ik waarnam. Mijn hart was vol lof Gods, voor aldus mij te komen helpen in zo'n tijd van nood. Hij maakte Zich voor mij steeds dierbaarder door elke beproeving die ik geroepen werd te doormaken. De verandering die het in mij uitwerkte was terecht wonderlijk. Niet één die mij toen zag zou hebben kunnen geloven dat ik een paar dagen er voor nog in zo'n verzwakte toestand was.

Mijn hart vloeide over van dankbaarheid aan God om mij zo goedgunstig door die strenge winter, die ik nauwelijks waargenomen had, te helpen, het was alsof ik in een heerlijk warm klimaat was zelfs gedurende de strengste vorst, wat voor mij voorheen altijd zo beproevend was geweest, daar het zoveel pijn in mijn benen veroorzaakte. Zowel lichaam als ziel werden verwarmd en gekoesterd door de Zon der Gerechtigheid, zodat ik mij verbaasde over Gods goedheid.

Met alle krachten der ziel loofde en aanbad ik het Lam dat voor mij geslacht was. Ik bad dat Zijn wil in mij geschieden mocht en dat ik Hem nooit meer mocht wantrouwen.

Maar helaas! tot mijn smart bevond ik weldra dat de geest wel gewillig was maar het vlees zwak en niet alleen zwak maar ook zondig en wederspanning aan Gods wil. In plaats van dankbaar te zijn voor de verlichting die ik gekregen had, begon mijn hart mij te ontzinken bij de gedachten om nog te leven daar ik de volgende dinsdag zoveel beter was. Er was voor mij niet één teken dat ik al zou sterven.

Deze murmurerende geest ontstal mij alle geestelijk leven en troost, ik begon mij koud en dood te gevoelen en vleselijke zinnen en redeneringen voltooiden spoedig mijn ellende. De vijand drong zeer op mij aan, gedurende een tijd luisterde ik naar zijn inblazingen, geloofde zijn leugens en besloot dat alles wat ik genoten had was niets anders dan bedrog, dat Satan mij aldus bedrogen had met het doel mij in zijn net te verstrikken om zeker van mij te zijn. Ik dacht dat hij zich veranderd had in een engel des lichts om mij te bedriegen. Hij scheen te zeggen dat indien het 's Heeren werk was geweest zou Hij mij niet eerst zo dicht aan de gelukzaligheid hebben laten komen en dan mij teleurgesteld hebben. Ik was bijna radeloos en wist niet wat te beginnen. Tevergeefs probeerde ik te bidden, mijn hart was zo hard als een steen. Het leek of Satan over mij triomfeerde en vloog me aan met al de woede der hel en zei dat hij van mij verzekerd was, hoewel ik even tevoren nog gedacht had buiten zijn macht te zijn.

Ik beefde van het hoofd tot de voeten en probeerde mijn dierbare Zaligmaker aan te grijpen maar op die tijd nam ik Zijn tegenwoordigheid niet waar. Ik vreesde dat ik wel eens bedrogen kon zijn in het denken dat de Heere mij tot Zich nemen zal, de vijand blies in: "Nooit eerder heeft u gedacht dat de Heere u zo ten volle overtuigd had dat nu de tijd gekomen was." Ik zei: "Ik ben stellig vele keren aan de grenzen van de

eeuwigheid gebracht geweest en gedacht dat er maar één stap was tussen mij en de dood, maar ik heb nooit gezegd dat de tijd nu gekomen was deze wereld te verlaten. De Heere heeft mij dat ook nooit verzekerd. Maar Hij overtuigde mij ervan dat ik in de heerlijkheid komen zou en dat de Heilige Engelen klaar stonden om mijn ziel te ontvangen en mij in de tegenwoordigheid van mijn God en Zaligmaker zouden voeren zodra het bevel maar gegeven zou worden. Zal ik dan wanhopen na zoveel herhaalde verzekeringen?

Neen, dat kan ik niet, ik zal niet aan Gods liefde tegenover mij twijfelen. Ik zal vertrouwen en niet vrezen ofschoon het de Heere behaagd heeft mij weer op te doen staan van de poorten des grafs. Hij heeft het recht om met mij te doen zoals het Hem behaagt. Het blijkt dat er voor de Heere niets te wonderlijk is. Ik was nog nooit in zo'n groot gevaar geweest zodat het aannemelijk was te verwachten dat ik deze keer sterven zou. Daar de liefde Gods zo in mijn ziel bevestigd werd lag het voor de hand te denken dat ik niet meer bij zou komen.

Wéér heb ik ondervonden dat 's Heeren gedachten niet als mijn gedachten zijn. Toen Satan bevond dat hij mij hiermee niet kon verslaan probeerde hij een andere list, wat mijn geloof bijna net zo schokte als het andere. Ofschoon ik moed scheen te scheppen en te hopen tegen hoop gevoelde ik me gedurende enige tijd toch koud, donker en geheel verwarring, maar daarna werd mijn geest wat verbroken en probeerde te bidden om berusting zodat het einde van de dag beter was dan het begin.

De volgende morgen was de strijd nog even sterk. Ik had minder pijn dan een lange tijd het geval was geweest. Ik dacht dat er niets op wees dat ik sterven zou. Ik kon waarschijnlijk nog wel jaren leven want ik was heel wat beter. Ik behoorde de Heere erg dankbaar geweest te zijn voor Zijn barmhartigheid om mijn lijden te verzachten, maar helaas! Ik ben er zelf een te groot getuige van dat er geen ware dankbaarheid van nature in het hart des mensen is. Waar dankbaarheid is, is het Gods Eigen inplanting.

Mogen allen die dit lezen God de eer geven, voor de kennelijke genade gedurende deze lange beproeving. Ik heb niet de minste grond om op te roemen. "Alle roem is uitgesloten." Het zij verre van mij dat ik zou roemen. Ik heb niets om mij in te beroemen dan alleen in God, Die mij enigermate verwaardigd heeft om het lijden met lijdzaamheid en dankbaar te dragen, het is door Goddelijke genade tot mijn ziel's eeuwig welzijn gezegend geworden. In mijn grootste strijden met vlees en Satan heb ik van mijn grootste buit genomen en aan het huis Gods gewijd tot eer en roem van Zijn Heilige Naam.

Satan blies in dat ik mijn moeder zou verliezen, mijn nicht trouwen, die heer die mij van medicijnen voorzag zou sterven en verzocht mij weer om zelfmoord te plegen. "Dat verhoede God," zei ik, "want al zou ik honderd jaar worden en al deze zorgen zouden mij overkomen wat heeft dat te betekenen in vergelijking met de eeuwige rampzaligheid, waar ik mezelf dan in zou werpen als ik mijzelf het leven zou benemen"?

"Neen," zei ik, "dan wil ik hier liever lijden." Ik beefde van het hoofd tot de voeten en bad tot de Heere om mij deze rampen, die in mij opgekomen waren, niet te laten overkomen.

"Heere," zei ik, "wat ook Uw wil omtrent mij mag zijn, wees Gij met mij om mij te vertroosten en te ondersteunen dat ik niet die verscheurende leeuw ten buit zal vallen, die het op mijn ondergang gemunt schijnt te hebben. Heere bij U schuil ik voor de macht des bozen."

Ik wist wel dat God geen onrecht doen zou om mij te verlaten, want ik had de Heilige Geest bedroefd door mijn murmuring en opstand.

*"Keer weer o Heilige Duif, keer weer,
Zoete boodschapper der rust vertoef,
Ik haat de zonde waar ik U mee bedroef
En van mijn ziel Uw Geest verdreef."*

Wat gevoelde ik mijzelf slecht! mijn hart smolt als was voor de zon. Ik bad of ik als klei gemaakt mocht worden in de handen van de pottenbakker, dat ik nooit meer aan zo'n ontevreden geest gehoor geve, maar gewillig mag zijn mijn gezette tijd te leven. Ik bad werkelijk in zielestrijd om lijdzaamheid en onderwerping aan 's Heeren wil; mijn hart stroomde over van dankbaarheid omdat Hij mij voorheen verwaardigd had om deze beprovingen te dragen met zoveel blijdschap en verheuging van Zijn kennelijke liefde en tegenwoordigheid.

"Heere," zei ik, "blijf mij hier mee zegenen, dan zal ik het leven in dit tranendal niet vrezen. Ik geloof, Heere, kom mijner ongelovigheid te hulp," en vermeerder steeds mijn geloof zodat noch zonde noch Satan in staat zijn het te doen wankelen. Verwaardig mij om ten allen tijde in U te vertrouwen zowel in de donkerste nacht als op de helderste dag. Gij zijt dezelfde gisteren, heden en voor eeuwig; wien Gij eens liefgehad hebt hebt Gij voor eeuwig lief."

O, dat mijn hart altijd maar voor U van liefde brandde en dat ik maar nooit meer Uw gezegende Geest bedroef dan zou ik er niet om geven wat de mensen van mij dachten noch wie mij beu werd en in de steek zouden laten. Alles wat ik behoef is geleid te worden door mijn lieve Heere en Zaligmaker en ook om voor alles bewaard te worden, door Zijn almacht, wat Hem mishaaft, dat ik altijd lief mag hebben wat Hij liefheeft en haat wat Hij haat.

Ik werd teruggeleid om te zien waar Hij mij al van verlost had en hoeveel vrede en vreugde ik gedurende zoveel jaar ondervonden had, ik was er van overtuigd dat het van God gegeven was. Ik wil in Hem vertrouwen en niet vrezen, Hij heeft gezegd: "Ik zal u niet begeven, en zal u niet verlaten."

Als ik ooit iets liefgehad heb dan is het wel Hem Dien ik met mijn natuurlijke ogen niet gezien heb, maar met de ogen des geloofs. Ik heb mij in Hem verheugd met onuitsprekelijke vreugde vol zaligheid. Zou ik Hem liefgehad kunnen hebben indien Hij mij niet eerst had liefgehad? Onmogelijk. Het vleeselijk gemoed is een vijand van God. Johannes zegt: "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft." Satan kon het in het licht van Gods Woord niet staande houden, maar was verplicht om weg te sluipen daar mijn vertrouwen in de Heere sterker werd, hoewel ik nog door het geloof moest leven want ik genoot niet dat licht en vrede in mijn ziel zoals voorheen; maar ik besloot om Jezus aan te kleven en vast te houden, de enige Hoop mijner ziel Die mij als een anker zeker en onwrikbaar bewaarde. Het was inderdaad een hoop die niet beschaamd maakt.

Op donderdag kwam mijn Geliefde en verheugde mij met een *middernachtelijk bezoek*. Mijn ziel had getreurd om Zijn terugkeer. Mijn hart was iets weker en mijn ziel kreeg verootmoedigd in het stof te bukken in verband met mijn zonden, ook was ik al voor een groot deel uit de kaken van die verscheurende leeuw verlost, zodat ik geloof had om in de Heere te vertrouwen, toch ondervond ik niet die zoete gezegende vrede en gemeenschap met de Heere die ik zolang had mogen genieten. Die avond was ik aangenamer in slaap gevallen dan het gedurende een tijd het geval geweest was. Ik was mijzelf bijna vergeten toen ik met deze woorden wakker werd: "Zie, de Bruidegom komt, gaat uit, Hem tegemoet."

Ik vroeg me af wat dat kon beduiden. Ik vreesde dat het sterven betekende opdat ik

niet teleurgesteld zou worden en Satan mij weer aan zou vallen om Gods liefde tegenover mij weer te betwifelen.

"Heere," zei ik, "laat mij niet door verkeerde indrukken misleid worden dat Satan over mij geen overwicht behaalt. Geef U mij ootmoedige onderwerping aan Uw heilige wil in alle zaken, dat ik gewillig mag zijn om te sterven of te leven, wat U ook moge believeen."

Ik probeerde alles wat ik kon om de woorden uit mijn gemoed te bannen en weer te gaan slapen.

De laatste drie dagen en nachten was ik zo vermoeid door de onrust van mijn gemoed. Ik was amper in slaap of de woorden klonken zoeter dan ooit en ik zei in mijn slaap: "Ja Heere ik zal uit gaan Hem tegemoet want Gij zijt de wens mijner ziel zowel slapende als wakende; Gij zijt waarlijk de Bruidegom mijner ziel, ik moest in de stille nachtelijke uren uit gaan om U te ontmoeten."

Ik was toen goed wakker en wilde die woorden niet graag vergeten; ze waren mijn gehemelte zoet, de armen van mijn geliefde Bruidegom waren open om mij te ontvangen. Ik gevoelde mij als het ware in Zijn omhelzing en lag nogmaals mijn hoofd aan Zijn gezegende boezem en genoot die zoete vrede en vereniging waardoor mijn ziel van vreugde huppelde.

Maar ik verweet mijzelf dat ik zo gemakkelijk aan het twifelen gemaakt werd over 's Heeren tedere zorg over mij, het was alsof Hij in deze woorden tot mij sprak: "Heb Ik u niet verzekerd dat Ik met u zou zijn om u te sterken en te schragen heel uw leven lang en dat in de dood de Heilige Engelen opgedragen zullen worden uw ziel naar de hemelse erfenis te voeren die voor u weggelegd is? Wees tevreden om in het vlees te blijven tot de tijd daar is en vertel wat de Heere voor u gedaan heeft."

"Heere," zei ik, "ik ben bedroefd als ik er aan denk dat ik zo tegen U zondig, terwijl U mij met zoveel weldaden overladen hebt, mij zo vertroost en ondersteund hebt in mijn ziekte. Indien U mij kracht geeft waarom zou ik dan enig toekomstend lijden vrezen of dat het gezelschap mij afgenomen zou worden die voor mij dierbaar in het vlees zijn? Heere laat niet toe dat deze zaken mij zullen ontroeren en mag mijn gebed altijd zijn: "Heere verhef Gij het licht Uws aanschijns over mij," Uw tegenwoordigheid zal mij meer vreugde geven dan de toegenegendste en medelevendste vrienden die ik maar zou kunnen wensen. Heere in Uw handen beveel ik mijzelf en allen die mij lief en dierbaar zijn, doe met mij en de mijnen zoals het U goeiddunkt."

Het was terecht een middernachtelijk bezoek. Het vernieuwde zo mijn geestelijke sterkte dat mijn ziel als met arendsvleugelen opvoer. Ik kon weer over Satan triomferen en hij was verplicht om zich terug te trekken. Ik hing de Heere aan met geheel mijn hart om geheel Zijn rechtvaardige wil te doen en te lijden en nooit meer te morren, hoewel ik boos op mijzelf was, de Heere echter lachte mij vriendelijk toe mijn hart smolt onder Zijn liefde weg.

Ik ontwaakte in de morgen met deze woorden: "*Ziet, de Bruidegom komt,*" enz. Het was mij duidelijker dan ooit dat deze woorden van de Heere kwamen, daar ze zo persoonlijk werden toegepast. Ik nam er de uitwerking van waar, want mijn ziel mocht nog steeds met hernieuwde sterkte de God mijner Zaligheid ontmoeten en omhelzen. De Morgenster was opgegaan en had mijn ziel bezocht, de Zon der Gerechtigheid was opgegaan met genezing onder Zijn vleugelen, ik had grote lust in zijn schaduw, en zijn vrucht was mijn gehemelte zoet.

Hij bracht mijn ziel in het wijnhuis en de liefde was Zijn banier over mij. Ik kon mij de hele dag verlustigen, zodat in plaats mijn leven ellendig was, zoals Satan dat voorgesteld had, ben ik juist veel gelukkiger geweest en mijn vreugde heerlijker

wanneer ik niet zoveel verheuging gehad heb ben ik toch meestal verwaardigd geworden mij in de armen der Vaderlijke liefde te werpen en met die eeuwigdurende armen onder mij kan ik niet bezwijken.

Ik dacht er niet aan waarop deze liefdebezoeken van mijn Jezus mij op voorbereidden. Weer heb ik ondervonden dat 's Heeren gedachten niet zijn als mijn gedachten. Ik stelde mij voor dat ik nu aan de vooravond van de eeuwige heerlijkheid was, maar in plaats van dat was het de bitterste beproeving die ik geroepen werd te dragen, uitgenomen de verberging van des Zaligmakers aangezicht. Als Hij Zijn licht over mij laat schijnen, ben ik gelukkig en kan elke beproeving dragen.

Weer werd *mijn borst aangetast*, wat de oorzaak was dat men drie maanden voor mijn leven vreesde. Ik werd deze keer niet zo bewelddadigd als eerder. Bij tijden werd ik door grote angst aangegrepen wat mij in zo'n duistere wolk hulde zodat ik beefde en vreesde om een moment alleen gelaten te worden.

Nooit eerder heb ik zo de waarde van mijn waarde moeder gezien. Ik zei gewoonlijk: "O lieve moeder hoe zou ik dit toch zonder u kunnen dragen? ik weet zeker dat niemand anders zoveel geduld met mij hebben zou." Ik kon er niet tegen om alleen gelaten te worden, dag noch nacht, wanneer die verschrikking mij overviel. Gedurende zes weken, in november en begin december, kreeg ik die angsten regelmatig om de twee uur in de morgen. Het folterde mijn hele lichaam zo, dat de zweetdruppels van me afliepen. Soms kwam het overdag, maar het hevigste er van duurde niet langer dan een half uur. Het kleinste symptoom duchtte ik meer dan welke pijn ook die ik ooit te verduren had gehad, omdat mijn gemoed zo donker was en ik de tegenwoordigheid van Hem miste Die duisternis ten licht kan stellen en het kromme recht. Hierdoor vreesde ik om te leven, hoewel mijn waarde moeder bang was dat ik van haar weggenomen zou worden.

Ze zei vaak: "Mijn lief kind ik zou in dit huis niet zonder u kunnen leven. Ik zou niemand hebben om voor mij te lezen of met mij te praten als u heengegaan zou zijn." Eens zei ik haar, toen ik wat beter gesteld was, indien het 's Heeren wil was ik voor haar de drinkbeker wel gewillig wilde drinken, maar ik had het nog maar amper gezegd of ik deinsde terug van de gedachte er aan; en als ze niet zo erg in orde was gevoelde ik mij terecht diep ongelukkig. Ik kan me niet herinneren dat ooit mijn geest, gedurende mijn ziekte, zo zwak geweest is.

Mijn waarde moeder zei vaak: "Waarom weent u zo? ik heb u zo nog nooit eerder gezien."

Er drukte zo'n last op mij dat het bijna meer was dan ik kon dragen. Ik was zo met ongelooft bezet, dat ik soms dacht dat ik aan het noodlot overgegeven was en al de vrede en troost waar ik zoveel over gepraat had zelfbedrog was; dat er geen God was noch enige waarheid in de godsdienst; maar zulke gedachten werden niet toegelaten om mij lang achtereen te kwellen. De vijand, die deze vurige pijlen afschoot, scheen soms gereed om mij te verscheuren; maar meestal werd ik verwaardigd om een onwankelbaar geloof te onderhouden in Die God Die mij tot hier bewaard had en mijn ziel verlost van Satans listen.

Hoewel ik mij niet in de kennelijke liefde van God kon verheugen toch kon ik in Hem vertrouwen hoe het ook mocht eindigen. Ik geloof dat de bezorgdheid over mijn moeder erg nadelig was voor mijn ziel. De laatste paar maanden van haar leven vreesde ik gedurig dat ze kou zou vatten, hoewel ze beter was dan ik haar 's winters ooit gezien had. Juist toen ik beter begon te worden werd zij ziek.

De tweede februari 1856 was een zeer koude dag, ik zei tegen **moeder**: "Als het morgen weer zo koud is komt u bij mij zitten en maar niet naar beneden gaan. Dat doet u wel nietwaar?"

Ze zei: "Ik kan het niet beloven." Ze was overdag goed in orde en zo voldaan dat ze weer de was klaar had en alles weggelegd. Ze zei dat ze het niet wist wanneer ze het met minder vermoeidheid gedaan had. Het verbaasde me vaak haar zo goed en werkzaam te zien, want ze was in haar **78ste jaar**.

Het deed mijn hart overlopen van liefde en dankbaarheid tot de Gever van al het goede. Ik heb haar vele keren horen zuchten en kermen terwijl ze zo rondliep, ik vroeg dan wat er aan de hand was, ze zei dan: "O kind ik heb reden genoeg om te zuchten en te kermen, als ik er aan denk dat ik mijn tijd in niets anders dan de zonde heb doorgebracht!"

Ik zei tegen haar: "Gevoeld u dat werkelijk als een last?"

"Dat doe ik," was haar antwoord.

"Dan," zei ik, "kan ik mij verheugen te midden van de droefheid, want het is de zondaar en de zwaarbelaste, die Jezus kwam zalig maken. Indien u zich verloren waant en zelf niets tot uw behoud doen kan, dan kunt u er zeker van zijn in Jezus gevonden te worden."

Ik zei dat niet omdat ik aan haar staat twijfelde. Vanaf de aanvang van mijn ziekte scheen haar ziel uit de staat des doods ontwaakt te zijn. Tot die tijd scheen ze niet geweten te hebben dat ze een ziel had; maar naderhand kon ik een geleidelijke opening van haar verstand opmerken.

Een paar jaar geleden heeft ze mij verteld dat ze zo'n licht en zaligheid waarnam zodat ze dacht met mij in de heerlijkheid te zullen komen. Daarna werd ze erg vreesachtig maar had toch bij tijden hoop. Ze kon mij nooit een bevredigende verklaring geven van het werk der genade in haar ziel, zodat ik soms erg over haar in de war zat; daardoor riep ik sterk tot God voor haar. Ze kon niet veel over geestelijke zaken praten maar ze had een oor om te horen. Vaak wanneer ik aan het lezen was scheen het woord haar gehemelte zoet en dan zei ze: "Wat is dat een zoet stuk," terwijl ik er niets in zag. Het beschaamde mij vaak dat zij er door gevoed werd en ik zelfs niet begreep waar het over liep tot ik het weer gelezen had.

De laatste paar maanden merkte ik steeds meer een hongeren naar geestelijke zaken op, zodat ik toen meer over haar voldaan was. Toen de tijd van scheiden voor ons naderbij kwam had ik niets te vrezen.

Nooit zal ik die laatste avond vergeten, ofschoon wij geen van beiden dachten dat het de laatste keer zou zijn dat ze mij gemakkelijk neerlag voor de nacht. Nadat alles gedaan was wat nodig was knielde ze gedurende bijna een half uur naast mij neer met haar handen in de mijne; toen ik haar verzocht om naar bed te gaan, zei ze: "Ik ga niet graag van u vandaan uit vrees dat ik in slaap zal vallen en u niet horen."

Ik zei: "Ga maar slapen de Heere zal met u zijn en u zegenen. U bent voor mij een goede moeder geweest."

Ze zei: "Ik heb niets meer gedaan dan ik voor u behoorde te doen."

En weer zegende ik haar met zoveel gevoel, als ik geweten had wat er te gebeuren stond dan had ik mijn hart niet meer tot de Heere op kunnen heffen om een zegen voor haar.

Ongeveer een uur nadat ze naar bed was gegaan dacht ik dat ik haar zwaar hoorde ademen en zei: "Moeder bent u ziek?"

"O bekommer u nooit over mij mijn kind!" zei ze, "ga maar slapen, ik ben alleen aan het rillen het zal wel beter worden als ik walm word."

Na een uur hoorde ik haar weer ze zei: "ik dacht dat u mij niet zou horen omdat ik

mijn hoofd onder de dekens gehouden heb."

Ik vroeg haar wat er aan de hand was en wilde dat ze Jane zou roepen (mijn nicht die hier sliep) om haar een mosterdpleister te geven; maar ze zei: "Neen, alles wat ik nodig heb is warmte, dan zal ik wel in slaap vallen, maar ik schud zo."

Een klein poosje later zei ze: "Ik ben zo slecht in orde mijn lief kind, wat moet ik toch doen?" Ik vroeg haar om niet bang te zijn, en zei dat ik hoopte dat de Heere haar spoedig verlichting zou geven. Op het moment dat ik dat gezegd had zei er iets: "Ze gaat sterven!"

Toen scheen de gedachte aan mijn zegen en ons moeilijk afscheid het te bevestigen. Ik was niet bang en werd geleidelijk aan kalmer alsof er niets aan de hand was. Mijn hart werd vredig gehouden terwijl er zoete beloften invloeden. Ze waren van dien aard die mij verzekerden dat de Heere mij onder elke beproeving zou vertroosten en kracht geven. Ik werd bepaald bij deze tekst waarmede ik steeds weer vertroost werd: "Uw sterkte zal gelijk uwe dagen zijn."

Ik vroeg mij af waar mijn vreze gebleven was daar ik zo gemakkelijk gesteld was. Wie zou zo'n verandering gewrocht kunnen hebben dan de Heere? Nu beleefde ik weer dat er een God was en dat Hij mijn God was. Had ik eerder gedacht dat moeder alleen wat minnetjes was, nu wist ik dat ze erg ziek was en sterven zou, toch was ik niet bang. O, wat een bewijs van het bestaan van God en Zijn tegenwoordigheid! Ik was mezelf kwijt in het wonder dat ik gedurende een lange tijd niet tegen moeder gesproken heb, toen ik het deed zei ze dat ze beter was en geslapen had. De gemoedswerkzaamheden hadden zo'n uitwerking op mijn arm zwak gestel, dat ik gedurende een tijd mij erg ziek gevoelde, doch zeer gelukkig. Ik was er van overtuigd dat waar ik ook toe geroepen mocht worden te dragen, ik sterkte zou krijgen. Ik wist dat Jacobs God mijn God was en met deze gedachte viel ik in slaap, het was nog zeer vroeg in de morgen.

Toen ik wakker werd dacht ik wat dood is er in de kamer. Mijn waarde moeder was in een doodslaap, had zich sinds twaalf uur niet meer bewogen. Ik riep: "Moeder," maar geen antwoord. Vader was al opgestaan en van huis, hij had er geen erg in hoe ziek zij wel was.

Ik riep mijn nicht en liet de dokter halen. Ik kon hem niets omtrent haar vragen want ik was er van overtuigd dat het een ziekte tot de dood zou zijn. De dokter merkte wel de zorgen op waar ik nu in verkeerde, hij zei: "Ze zal wel in een dag of twee beter zijn, slaap zal haar goed doen." Maar het was geen natuurlijke slaap. Ze sliep van vrijdagnacht tot maandagmorgen toen ze wakker werd was ze niet goed bewust. De hele week bleef ze in dezelfde toestand, werd nu en dan wakker en maar enkele momenten goed bewust.

Alle zorg scheen van haar afgenomen te zijn, behalve een keer toen haar gevraagd werd of ze weer beter dacht te worden, ze ze: "Ja, tenminste dat hoop ik terwille van mijn arme meisje."

Toen zakte ze weer weg. Ik kan niet beschrijven wat ik die week doormaakt heb. Soms had ik hoop en scheen het geloof mij als op arendsvleugelen te ondersteunen, maar toen werd ik weer verbrijzeld, mijn troost werd ingehouden en mijn gemoed was donker en ellendig. Hoe kon het ook anders daar mijn wil de rechtvaardige wil van God wederstond? Ik probeerde mijzelf te overtuigen dat de Heere niet zo'n zware last op mij zou leggen als ik het niet dragen kon. Mijn vlees schrok er van terug als ik er aan dacht dat mijn lieve moeder van mij genomen zou worden. Ze was al zoveel jaar mij tot troost geweest.

Ik zei: "Ik kan het niet dragen ik kan het niet aanzien dat ze als lijk naast me ligt." Wat was ik er die hele week tot zaterdags slecht aan toe, toen begon de wolk geleidelijk

aan weg te drijven. Ik werd het meer eens gemaakt en mijn hart mocht meer op de Heere zien en smeekte Hem indien het Zijn wil was om mijn waarde moeder tot Zich te nemen dat het Hem dan behagen mocht om haar bewustheid van haar sterven te geven, dat ze nog een getuigenis achter mocht laten van haar geborgenheid in Christus. Dat Hij met mij zijn wilde overeenkomstig Zijn dierbare belofte, dan zou alles goed zijn.

Nu was ik er niet meer zo slecht aan toe want er vloeide zo'n Goddelijke overgave in mijn ziel, zodat ik er van overtuigd was dat er iemand op zou staan om voor mij te zorgen. Zolang ik maar aan kon nemen dat de Heere met mij was om mij te sterken en te ondersteunen dan kon iemand anders mij net zo goed verzorgen als mijn waarde moeder. Ik was toch zo blij dat zij zich over mij niet bezorgd maakte. Wat een genadig God om zo goed met mij en de mijnen te handelen! Niemand kon liefderijker uit dit tranendal genomen worden dan met haar het geval was.

Onze vrienden zaten, gedurende die week, bij haar, daar ik ze niet graag alleen wilde laten. Ze bleek maar weinig pijn te lijden tot zondagsmorgens ongeveer vier uur; toen, terwijl mijn broers vrouw bij haar zat, wendde zij zich tot mij, greep mijn hand, en zei: "Mijn lief kind ik gevoel dat ik dit niet lang dragen kan. Deze pijn zal spoedig een eind aan mijn leven maken, wat zullen we doen?"

Ik zei haar getroost te wezen en zei dat Jezus, Die tot hier met ons geweest was, zou ons ook niet in deze tijd van nood verlaten. Ik werd wonderlijk ondersteund. De wolk die de hele week de kamer zo verduisterd had, was geheel uiteen gegaan en licht en heerlijkheid was er over opgegaan. Mijn geliefde moeder wist nu goed dat ze sterven zou. Ze probeerde drie keer naar mij te komen, maar we waren bang haar te laten gaan, denkende dat elke minuut haar laatste kon zijn.

Ik zei haar dat ze niet één zorg omtrent mij moest hebben.

Ze zei: "Iemand moet de zorg voor u op zich nemen."

Ik zei haar dat mijn dierbare Zaligmaker voor mij zorgen zou en dat zij alleen mij maar een klein poosje vooruit ging.

Ze zei: "O, maar het scheiden is zo hard, het scheiden is zo hard!" Wij lieten onmiddellijk mijn broer en zuster halen en zodra ze de kamer binnen kwamen zei ze: "Nu ga ik," mijn broer vroeg waar naar toe?

"Naar de hemel," antwoordde zij. Toen vroeg hij haar of Jezus dierbaar was, ze zei: "Ja-ja."

Ze kon maar o zo weinig spreken, ze kon zo slecht ademen. Na de poging om naar mij toe te komen was ze zo zwak geworden, zodat mijn broer verplicht was haar tot de volgende morgen in zijn armen te houden, met slechts een paar minuten rust, terwijl iemand anders haar dan nam. Ze kon niet liggen, maar was zo kalm, de dood scheen zijn prikkel verloren te hebben, ofschoon ze wel gezegd had dat het scheiden hard was. Heel rustig nam ze van ons allen afscheid, alsof ze slechts voor een poosje uit ging. Vanaf die tijd scheen alle zorg haar ontnomen te zijn en ze was heel goed bij toen ze de laatste adem uitblies. Alles wat ze gedurende de dag gezegd heeft was: "Het zal spoedig voorbij zijn, ik ga naar de hemel."

Mijn hart was gevestigd op mijn genadige hemelse Vader om mij zo'n duidelijk antwoord op mijn onwaardige verzoeken te geven. Ik was zo van de aarde afgetrokken alsof mijn ziel de vlucht genomen had naar de gewesten der gelukzaligheid. Ik schonk nergens geen aandacht aan, zelfs niet aan mijn lieve stervende moeder. Sommige vrienden dachten dat ik ook stervende was. Maar ik was tegen Eén aan het spreken die zij niet konden zien, ik werd door Hem gekalmeerd en vertroost. Ik had niet één bekommerde gedachte over mijn geliefde ouder, want deze woorden bleven in mij klinken:

" 't Is slechts Jezus' stem Die wenkt,
En u Zijn armen schenkt."

"Ja," reageerde ik, "eerst mijn waarde moeder en dan ik, op z'n hoogst duurt het nog een klein poosje.

Tegen de avond dacht ik, ik zou graag zien dat ze haar laatste adem uitblies, dus zei ik dat ik waken zou. Ik had de hele dag niet tegen haar gesproken, opdat ik haar vrede niet zou verstoren.

Ik waakte over haar tot vier uur, de tijd dat wij verwachtten dat ze sterven zou daar ze op die tijd, de vorige dag, erger was geworden; maar ze kwam een beetje bij en sprak beter.

Mijn zuster kwam naar mij toe en zei: "Ze kan vandaag nog wel leven," en voegde er aan toe: "wat zullen we doen?"

Onze broer moet om 6 uur weg en ik moet even naar huis." Ik zei: "Wie zal zeggen dat ze niet beter wordt; ik wil proberen wat te slapen ik ben zo moe."

Zo zakte ik in slaap en hoorde niets meer hier beneden. Maar met het oog des geloofs zag ik een gezelschap Heilige Engelen wachtende aan de andere zijde der rivier des doods, om te ontvangen, zoals ik dacht, de ziel van mijn geliefde moeder. Het was precies zo'n gezicht waar de goede *Bunyan* over spreekt in zijn Christenreis.

Terwijl ik verkwikt werd, zowel naar lichaam als ziel, was mijn waarde moeder aan het strijden met haar laatste vijand, dood. Hoe goedgunstig van mijn medelijdende God om mij te bewaren voor de bittere zielsangst van haar laatste strijd, die erg hard moet zijn geweest om er getuige van te zijn zoals mijn broer en zuster verteld hebben. Ze waren erg blij dat ik in slaap was, hoewel ze ook wel dachten dat het niet mee zou vallen als ik wakker werd en dan zag dat ze heengegaan was; maar de Heere had Zelf in de slaap mijn gemoed al voorbereid, zodat ik niet helemaal zo ontsteld was toen ze mij vertelden dat ze heengegaan was.

Ik was verwaardigd geworden om haar vertrekkende geest te zien *in het gezelschap der Heilige Engelen, waar ze voor eeuwig kon rusten van al haar smarten.*

Op het moment dat ze mij vertelden dat ze heengegaan was, dacht ik aan haar goedheid en hoe liefhebbend ze voor mij gedurende meer dan drie en twintig jaar gezorgd had.

Ik zei waarom heeft u mij niet wakker gemaakt en mij haar heengaan laten zien?

Toen herinnerde ik mij onmiddellijk het gezicht wat ik gezien had en was zeer getroost te bedenken dat ik haar intocht in het gezelschap van die Zalige Geesten had mogen aanschouwen die opgedragen worden, de zielen der verlostten te voeren in de vreugde en tegenwoordigheid van Hem Die hen gewassen heeft en wit gemaakt in het Bloed des Lams, dat in plaats van bedroefd te zijn, verheugde ik mij met onuitsprekelijke vreugde.

De gedachten om een lijk naast mij te hebben was niets meer voor mij dan als ze geslapen zou hebben. Mijn vrienden vroegen zich af wat ze nu met mij zouden doen. Ze waren verbaasd mij zo kalm te zien.

Ik verzocht dat niemand mij moest komen bezoeken. Ik gevoelde mijn ziel zo van de aarde tot de hemel getrokken dat ik geen behoefte had om mij met stervelingen te onderhouden. Ik onderhield gemeenschap met mijn voornaamste Geliefde, Die voor mij toen dichterbij en dierbaarder was dan mijn waarde gestorven moeder, of iets hier beneden.

Maar na enige uren van gezegende vreugde met Die onzichtbaar is voor het oog der sterveling, nam ik waar dat ik uit de aarde, aards was toen begon ik te bedenken in wat voor hulpeloze staat ik nu achter gebleven was, met niemand om mij te verzorgen.

Ik wist niet dat mijn nicht, die ik naast mijn moeder liefhad, op zich wilde nemen voor mij te zorgen.

oen ze boven kwam om mij te zien zei ik tegen haar: "Wat zal ik nu doen?" ze zei: "O tante, ik wil voor u zorgen! Ik zal alles doen voor u wat ik kan." Ik zei haar dat ik dacht dat ze niet graag zoveel binnen zou willen zijn, want ze was nog heel jong (nog geen 16 jaar).

Maar ze zei: "Ja, ik wil dat wel, want ik doe dat liever dan dat u een vreemde zou krijgen." Mijn hart vloeide over van liefde en dankbaarheid tot Hem Die tegen Johannes sprak: "Zie uw moeder;" en tegen Maria. "Zie uw zoon."

Zo was ik er van overtuigd dat het dezelfde liefde was die haar hart geneigd had om gewillig met mij te leven, want ze had een heel wat gerieflijker thuis dan ik haar kon bieden. Geen moeder en kind konden meer aan elkaar verbonden zijn geweest of aangenamer geleefd hebben dan wij dat gedurende 3 jaar gedaan hebben.

Wij hadden veel last met mijn vader; maar het verzachtte mijn smart en nam de bitterheid van de dood van mijn moeder weg door dat haar plaats vervuld werd door een ander die ik liefhad. Ik zag altijd op mijn nicht als een gave van God.

Gedurende de volgende zomer werd mijn geloof scherp beproefd, want zodra de Zonder Gerechtigheid Zich terug had getrokken verminderde enigszins mijn vrede en vreugd. Toen begon ik te zien dat ik er een verloren had die mij nooit tot last rekende maar als een hulp en troost in haar oude dag. Nu werd er in mijn oor gefluisterd dat mijn zuster mij weldra als een last zou gaan beschouwen al deed haar kind dat niet en de moed ontzong mij. Ik dacht dat ik alles beter zou kunnen dragen dan om mijn vrienden tot last te zijn. Ik verlangde naar de dood en dacht soms werkelijk dat het dicht bij was. Ik was erg zwak, had geen eetlust. Mijn temperatuur was te laag en terwijl mijn gemoed meer in de war raakte ging mijn gezondheid achteruit.

Ook kreeg ik zo nu en dan weer van die gevreesde angstaanvallen die ik in de winter doormaakt had, hierdoor werd ik ongeduldiger om dit lichaam der zonden en pijn te verlaten. Ik bad en schreeuwde tot de Heere om mij af te lossen, ik werd zo misleid dat ik de ernst van mijn verlangen aanzag als een teken van 's Heeren wil om mij tot Zich te nemen. Wat was ik toch blind voor de gekloven voet van Satan.

Ik verkeerde meer dan drie maanden in deze staat; dag en nacht de Heere smekende mij tot Zich te nemen wat ik dan ook dagelijks verwachtte. De gedachte om tot de andere dag nog te leven was een ondragelijke last. Toen werd er in mijn oor gefluisterd: "Als u zoal in de zomer gesteld bent, hoe zal het dan wel niet in de winter zijn, als u hoogst waarschijnlijk weer die te duchten angsten zal krijgen en geen moeder om u te kalmeren?"

Ik zei: "O Heere ik kan het niet dragen! noch kan ik woorden vinden om de nood mijner ziel uit te drukken." Ik bad vuriglijk om de dood, mijn leven was mij geheel tot last. Soms dacht ik als ik de toekomst nu maar eens aan z'n plaats kon laten dan zou ik er niet zo slecht aan toe zijn. Ik nam mijn Bijbel en las dat hoofdstuk waar Jezus ons beveelt niet bezorgd te zijn voor de dag van morgen, ik gevoelde wel dat dit de oorzaak van mijn zorg was, omdat ik alleen maar sterkte had voor de dag en deed wat niet geoorloofd was, om bezorgd te zijn voor de dag van morgen.

Hoe meer ik probeerde de aansporing op te volgen des te meer werd ik bezwaard; totdat ik zag dat ik net zo goed kon proberen om een wereld te scheppen dan om dat gebod van Jezus te gehoorzamen. Wat een bewijs van mijn gevallen staat! Het moet geschieden door de kracht des Geestes om in mij te werken het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Het is door regel op regel en leer op leer dat ik deze les leer. Hoe meer ik naar de dood verlangde, des te verder het van mij af scheen. Maar juist

toen ik gereed was in wanhoop te verzinken, ontdekte ik de gekloven voet van Satan, die mij al die tijd als een gewillige gevangene geleid had, eerst om mij zo beangst te maken om te sterven, en overtuigde mij toen dat het 's Heeren wil was om mij uit dit tranendal te nemen, want anders zou ik niet zo gewillig zijn om heen te gaan. Zo gemakkelijk werd ik bedrogen door deze inblazingen dat ik helemaal geloofde dat het waar was, ik werd er des te meer in bevestigd door het lezen van *Berridge's* hymns speciaal deze twee regels:

*"Dit heilig hongeren in uw boezem,
Is niet voor spotters bestemd."*

"Neen, neen," zei een stem, "de natuur haakt naar het leven tot dat de tijd daar is en de Heere maakt een ziel net zo beangst voor de dood als hij dat was voor hij een ander leven leerde kennen." Dus kan het voor mij niet verkeerd zijn om te verlangen om ontbonden te worden en met Christus te zijn, zelfs Paulus nam hetzelfde waar. Ik werd zo misleid dat ik niet zien kon dat het ongeduld was dat het leven tot een last maakte, dat ik verzocht werd om een einde aan m'n bestaan te maken.

Bij deze gedachte werd ik met huiver overvallen, en zei: "Neen, ik zou het beter nog jaren kunnen dragen dan om voor eeuwig rampzalig te worden." Ik schreeuwde: "Heere verwaardig mij om tot het einde te volharden want het zijn alleen dezulken die behouden worden."

Toen zei de vijand? "U zult het nooit tot het einde uithouden. Indien u nu niet uzelf uit de weg ruimt dan zult u dat in de winter wel doen. U weet u kunt nooit dragen wat u de vorige winter deed, nu u geen moeder meer hebt die naar u toe komt.

Niemand wil meer bij u komen want u heeft niets anders te vertellen dan over uw ellende. En om dat aan te horen komen ze niet, want dan zullen ze zien dat al uw Godsdienst op niets uitgelopen is nu u uw moeder verloren hebt."

"Wat," zei ik, "kon mijn moeder mij zo gelukkig hebben gemaakt en mij doen triomferen over pijn, zonde en elke aanvechting? Ja, ook over Satan en ongeloof. Bovendien heb ik mij sinds haar dood net zo gelukkig gevoeld en o wat een zaligheid in die tijd!"

Ik smeekte de Heere om mij lijdzaamheid en berusting aan Zijn heilige wil te geven en dat dierbaar Woord aan mijn ziel te vervullen, waar Hij mij in het verleden hoop op had gegeven. "Heere," zei ik, "alles wat ik wil is dat mijn sterkte naar mijn dagen zijn zal, dat Gij mijn hele reis met mij wil zijn en niet toelaat dat ik de vijand mijner ziel ten buit zal vallen." Weer kreeg ik te zien dat het Satan was die mij aangepord had om te sterven en niet Gods Geest. Dus bevond ik dat mijn hongeren niet heilig was maar zondig daar het ongeduld en ontevredenheid voortbracht en mij onvergenoegd met 's Heeren wil maakte. In plaats om geduldig te wachten al de dagen van mijn bestemde tijd, had ik alleen maar gebeden om verlost te worden van pijn en smart.

Terwijl ik nog aan het spreken was hoorde en verhoorde de Heere mijn onwaardig verzoek en maakte mij gewillig om te leven of te sterven, zodat ik tenslotte een ruime ingang in het eeuwige Koninkrijk der heerlijkheid mocht hebben. Soms werd de sombere november en december onder mijn aandacht gebracht, waardoor mij de moed ontzong, doch hierdoor mocht ik vuriger de Troon der genade aanlopen.

Nu was ik, door almachtige genade, verwaardigd om mij bij Gods wil neer te leggen, waardoor ik weer mijn ziel in lijdzaamheid mocht bezitten. Zodat ik weer mocht opvaren met vleugelen gelijk de arenden; en lopen en niet moede worden, wandelen en niet mat worden. Mijn ziel kleefde de Heere achteraan met geheel mijn hart, om te lijden en geheel Zijn rechtvaardige wil te doen, waar genade mij toe verwaardigde.

Toen die gevreesde maanden naderden, verdwenen al mijn vrezen en werd ik naar lichaam en ziel versterkt. Mijn eetlust, zowel voor tijdelijke als geestelijke spijs, ging vooruit en Gods Woord was dierbaarder dan ooit, toen wenste ik niet meer te sterven. Mijn gehele ziel zegende en loofde Zijn Heilige Naam omdat ik nog leefde om Hem te verheffen en te verheerlijken voor de wonderen die Hij gewrocht had om mij weer uit de kaken van die verscheurende leeuw te verlossen. Ik was verzekerd dat Hij met mij wilde zijn om mij te sterken en in staat te stellen om te dragen wat Hem ook believen mocht mij op te leggen.

Toen kon de sombere winter, met al zijn ongemakken en verschrikkingen, mij niet meer benauwen. Toen de gevreesde tijd daar was, was alles bemoedigend, mijn kamer was dag en nacht vervuld met licht en heerlijkheid. Pijn hield mij 's nachts wakker, want ik had een abces in mijn nek, zodra dat genezen was kreeg ik er een onderaan mijn rug.

Soms was ik erg ziek, maar mijn hart vloede zo over met liefde en dankbaarheid tot de Heere om mij uit de macht van de vijand te verlossen zodat ik bijna ongevoelig voor de pijn was. Nooit heb ik zoveel vrede en troost beleefd dan gedurende de winter. Mijn vrede vloede als een rivier, zodat al mijn vrezen door de kennelijke liefde Gods overstromd werden. Elke vijand was zo stil als een steen. Ik nam het gemis van een goede moeder niet waar, mijn beker was vol.

Toen de gedenkdag van mijn waarde moeder's dood daar was kon ik de Heere loven en prijzen omdat Hij haar vóór mij weggenomen had. Maar ik had nog meer bittere smarten te doormaken.

Bijna drie jaar na haar dood, werd mijn *arme vader ziek en stierf* binnen een maand. Mijn geliefde nicht, die al sinds enkele dagen niet in orde was, werd op de dag van mijn vaders begrafenis zo ziek dat ze verplicht was het bed te houden. Haar temperatuur was te laag, ze raakte bedwelmd en schonk nergens aandacht aan. Dit vervulde mijn ziel met bittere smart; toen haar familie er over sprak om haar bij mij vandaan te halen en iemand anders te nemen om voor mij te zorgen, was het alsof mijn hart zou breken.

Gedurende drie uur weende ik in bitterheid mijner ziel. Ik dacht het voor onmogelijk om die nacht alleen gelaten te worden, zo waren mijn zenuwen aangedaan. Ik werd bijna door zelfmedelijden overmand, als ik er aan dacht dat ik nu geen aards familielid had om mij op zo'n tijd te helpen. Mijn boos hart rebelleerde tegen God; maar het was hard om tegen de wegen en Gods beschikking te slaan.

Voor middernacht werd mijn hart wat geroerd en werd ik verwaardigd om de Heere in deze tijd van nood te zoeken. Ik vertelde Hem al mijn bittere smart, smeekte Hem om mijn lieve Jane voor mij te herstellen en deze ziekte aan haar ziel te zegenen en heiligen, zodat we een van geest en gemoed in de zaken betreffende onze zielen mochten zijn. Dat zou mij reden geven om Hem met vrolijk zingende lippen te loven. Ik zei: "Heere herstel weer haar gezondheid en kracht. Gij weet dat ik het niet zou kunnen dragen als ze weg ging en dat mij een vreemde zou moeten verzorgen."

Het was alsof een stem zei: "Wat! niet voor de eer van God?"

"Ja, Heere," antwoordde ik, "iets tot Uw eer." Vanaf dat moment werden *mijn genegenheden voor mijn lieve Jane losgemaakt*. Ik was er van overtuigd dat ze mij moest verlaten. Arm kind! ze was net zo ongewillig om te scheiden als ik.

We hadden er zo op gerekend om samen te leven, denkende hoe gelukkig we wel zouden zijn na de dood van mijn vader, maar zo was het niet, toch was het (in 's Heeren hand) mij ten goede, ook vertrouwde ik tot Zijn eer. Hij bond mijn geval op de

harten van Zijn lieve kinderen, van wie ik zoveel vriendschap ontvangen heb. Zoveel blijken van 's Heeren liefde en zorg en hun broederlijke en zusterlijke liefde en deelneming. De Heere en ook zij werden mijn ziel meer dan ooit beminnelijk.

Zodra ze hoorden van mijn zorgen namen ze *een persoon in dienst* om mij te verzorgen. Dat persoon had een zwak gestel, maar ze wilde bij mij blijven tot ik iemand anders krijgen kon; wat zes jaar geduurd heeft voor we er in slaagden. Toen dachten we allen dat ik er een had die ik als een uitverkoren vat lief kon hebben. Ze beleed er zo een te zijn, maar hoe meer ik probeerde haar lief te hebben des te meer ik van haar af ging.

Weer was mijn beker met gal gevuld. Ik deed goed mijn best om te geloven dat ze een kind van God was en om mij als zodanig aan haar verbonden te gevoelen, maar het ging niet. Ik was overstelpt van smart, toch hield ik het allemaal voor mezelf. Ik wilde mijn waarde vrienden niet weer bezwaren met mijn verdriet.

Dus bracht ik de maanden november en december in veel verdriet door. Mijn lieve Jane kon niet naar me toekomen. Het was steeds erger met haar geworden vanaf dat ze mij verlaten had en ging nu snel achteruit.

De dokter zei dat haar rechterlong verdroogd was. Weer kwam ik in diepe wateren, maar mijn lieve Heere was met mij zodat ze mij niet overstroomden. Kort nadat die persoon die mij verzorgd had aan ons allen openbaar gemaakt was als een bedrieger hebben wij haar weggestuurd.

Ik was in die tijd erg ziek en had dag en nacht aandacht nodig; maar ik had slechts een *kind van dertien jaar* bij mij. We konden niemand anders krijgen. Het bezwaarde mijn waarde vriend en broeder en ik mag zeggen vader en moeder erg, want sinds de dood van moeder heeft hij erg veel medeleven betoond; vooral als ik aan een vreemde overgegeven werd, heeft hij een vaderlijke zorg en moederlijke liefde en tederheid betoond, hij was door verdriet overmand door mij in zo'n hulpeloze toestand te zien, zonder iemand om mij te verzorgen.

Hij ging naar huis en vertelde het aan zijn vrouw die vriendelijk aanbood om voor een dag of twee te komen totdat ik iemand krijgen kon, wat vijftien weken geduurd heeft. Gedurende die tijd heeft ze mij alle aandacht geschonken, wat mijn hart met verwondering, vreugd en lof vervulde daar ik er Gods goedheid in opmerkte, ik bad of God haar wilde zegenen en Zich aan haar ziel wilde openbaren als de God harer zaligheid, dat zij en haar man zich één van geest in de Heere mochten verenigen. Dit was de ademtocht en verlangen van mijn ziel terwijl zij mij zo vriendelijk verzorgde.

Twee maanden nadat ze gekomen was, stroomde mijn vrede als een rivier, Hij voerde mijn ziel zachtens aan zeer stille wateren.

Vele zoete uren hebben mijn broeder en ik samen doorgebracht, zodat ik mij nooit gelukkiger gevoeld heb, zelfs niet toen mijn waarde moeder mij verzorgde. Onze harten waren vele jaren aan elkaar verbonden geweest en nu schijnen we nog nauwer aan elkaar verbonden dan ooit. Onze vreugde en zorgen waren wederkerig, zodat wij samen weenden en ons verblijden.

Maar onze zielevijand werd gedurende een tijd toegelaten onze vrede te verstoren zodat we bittere saus moesten eten met het Lam onzer vrede. De lieve Heere verscheen mij weer en voorzag mij *van een goede verzorgster*, die bleek een zoete balsem voor mijn gewond gemoed te zijn, zodat ik altijd de dag des voorspoeds tegenover de dag des tegenspoeds gesteld heb. Het bitter maakt het zoet des te zoeter, want mijn beproevingen bewezen mijn sterkte en vertrouwen in de Heere, als mijn Verlosser en Zaligmaker in elke tijd van kommer.

Te midden van mijn bitterste bekommelingen heb ik zoete blijken gehad die alles verzoet hebben. Hier kan ik weer mijn Eben-Haëzers oprichten van lof en dank tot de God mijner zaligheid, gevoelende dat mij overtuigd dat:

*"Hij Die mij tot hier geholpen heeft
Zal mij bijstaan in al mijn reize,
En dagelijks geven op te richten
Eben-Haëzers om Hem te prijzen."*

Of mijn dagen op aarde nog vele of weinige zullen zijn dat weet ik niet, maar gezien mijn lichamelijke zwakte nader ik het einde van mijn reis. Daar ik zoveel keer teleurgesteld ben, ben ik geneigd dat weer te denken. Dagelijks leef ik in afwachting van te sterven. Wat 's Heeren wil betreffende mij is moet ik daar laten. Het is nu twee jaar geleden dat mijn vader gestorven is. Niemand dan God en mijn ziel weten wat ik sinds toen doormaakt heb.

Niets minder dan de macht Gods heeft mij ondersteund, en mij zo overvloedig voorzien. Mijn vrienden hebben mij aan alle kanten in mijn behoeften voorzien zodat ik genoeg gehad heb en nog over en door hen in staat ben gesteld om een persoon te betalen om voor mij te zorgen. Tot God zij alle roem en lof. Hij heeft, vertrouw ik, mij voorbereid door deze ovens der verdrukking voor de heerlijkheid Zijner rijke onverdiende genade in het Koninkrijk van Zijn genade hier en ik vertrouw, in de eeuwige heerlijkheid. Als Hij Zijn Beeld in mij volmaken zal, zal ik als goud uitkomen.

Maar de oven kan nog wel heter gemaakt worden, om mij van mijn schuim te zuiveren, voordat ik heenga en ik niet meer zij. Ik vind nog groter gruwelen in mijn hart zodat ik niets heb om mijzelf op te beroemen en kan met meer gevoel dan ooit deze woorden uiten: "God wees mij zondaar genadig." Als zondaar heb ik geleefd en als zondaar moet ik sterven; hoewel ik vertrouw, een gezaligd zondaar door rijke, vrije en soevereine genade. Amen.

Twee brieven geschreven door Jane Walker.

Eerste brief.

Islip, 6 januari 1864.

(Aan Mevr. P.)

Waarde vriendin,

Ik zou u wel eerder geschreven hebben, maar ik was bang dat ik uw gemoed bezwaren zou. Toen Mevr. N. mij op kwam zoeken, wilde ze dat ik naar u schrijven zou. Maar ik was toen, en verscheiden dagen later, zo minnetjes, maar daar ik vandaag tamelijk beter ben (hoewel de kou me geen goed doet) zal ik nu proberen het te doen, opdat ik niet mogelijk tegenover u ondankbaar schijn te zijn. Uw grote vriendelijkheid tegenover mij, stel ik op hoge prijs dat kan ik u verzekeren, waarvoor ik u en uw waarde zuster hartelijk dank zeg, de Heere biddende dat de Heere dit aan uwe zielen vergelden zal; zoals u zo mild en overvloedig mij in mijn behoeften voorzien hebt, zo moge u mild en overvloedig nieuwe blijken van de Geest en genade van Jezus ontvangen, Die de Fontein van al het goede is.

Uit deze volheid moge u genade geschonken worden om u in al uw aanvechtingen te ondersteunen, totdat u op die plaats aan zal komen waar zonde en droefheid niet meer zijn zal. Maar terwijl wij nog in dit tranendal verkeren moeten we meer of minder beproevingen verwachten want dat is de weg tot de eeuwige vrede en vreugd. Het is een onuitsprekelijke weldaad dat de Geest getuigd met onze geest dat wij op de weg zijn die naar die stad van vree en vreugd leidt.

Als ik begunstigd wordt dat deze wel in mijn ziel ontspringen mag, mij tonende dat ik een aandeel heb in die grote, vrije en volle zaligheid, die Jezus met Zijn dierbaar bloed, voor Zijn verlost gekocht heeft, door dierbaar bloed verlost, dat verzoend mijn ziel met het pad der verdrukking wat ik te bewandelen heb; ik vind het een weldaad dat ik niet in de hel lig. U, mijn waarde vriendin, net als ikzelf, hebt heel wat bekommering gehad, maar heeft het ons enig nadeel berokkend? Wat mij betreft ik kan zeggen dat het bitterste nog medicijn voor mijn ziel geweest is, zodat ik er niet één minder had willen hebben! Want mijn zware beproevingen hebben zo de liefde en medelijden van mijn God en Zaligmaker uitgelokt, zodat ik soms lig te koesteren in de armen der eeuwige liefde, die onder mij zijn, zelfs te midden van de bitterste aardse smarten, zodat ik zeggen kan:

"Zoete verdrukking, zoete verdrukking,

Die mijn Zaligmaker nader brengt."

Maar er zijn ook tijden dat ik alleen worstelen moet. O, wat zijn dan de beproevingen droevig! Maar zelfs dit is mij nog ten goede, het zet mijn ziel aan om Hem achteraan te schreeuwen en kleven, Die ons ook voorheen geholpen heeft en Die ook, vertrouw ik, weer tot mijn hulp verschijnen zal. Maar wat doen er soms een vreeze voor. Hoge bergen, waardoor de ziel ten onder dreigt te gaan; maar hoe zoet zijn woorden als deze, als ze door de gezegende Geest gesproken worden: "Vrees niet, want Ik ben met u, wees niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid."

Vaak zijn zulke woorden het middel geweest om mij uit vele vreeze te verlossen, die soms mijn ziel dreigden te overstromen, zodat ik ook beproevingen profijtelijk vind. Zijn voorgaande barmhartigheid veroorzaakt mij op Zijn genade te hopen en blijkt vaak voor de arme geslingerde ziel als een anker te zijn, want hij weet dat niemand anders hem van de macht der vijand kan verlossen.

Mijn waarde vriendin weet meer van deze zaken af dan ik haar kan vertellen, maar als

u zegt wij zoeken naar het einde en de verwachting als dan zullen wij buiten het bereik van alle vijanden zijn, zowel van binnen als van buiten, maar voor die gezegende tijd daar is mogen wij dan worden verwaardigd om veel van Zijn kennelijke liefde en bemoedigende tegenwoordigheid te genieten om ons in al onze onbekende wegen te verkwikken.

Wil u a.u.b. de vriendelijke groeten over brengen aan **Mr. Tiptaft** en zeg hem dat het mijn hart heel goed doet te vernemen van de barmhartigheid des Heeren tegenover hem in zijn ziekte? O, dat Hij hem nog moge begunstigen en hem onderwerping aan Zijn heilige wil moge geven.

Ik vind dat onderwerping een grote genade is. Het verwaardigd ons om met lijdzaamheid te dragen wat niet 's Heeren wil is om van ons weg te nemen. Ik ben erg blij dat ik onlangs Mr. Tiptaft nog ontmoet heb. Zijn gesprek was zo hemels zodat ik dagen daarna de nasmaak er nog van hebben mocht. En nu waarde vriendin, moet ik u weer bedanken daar u het middel geweest bent om mij zo vriendelijk in mijn behoefte te voorzien.

Ik begon al te vrezen dat ik mijn verzorgster niet geven kon wat ze nodig had, maar de Heere, Die mijn ware behoefte kende verwekte de een en ander totdat wij van al het nodige weer voorzien waren; toen kwam mijn waarde vriendin Mevr. N. met manden vol van de fijnste dingen die men maar gebracht zou kunnen hebben, zodat ik overvloed had van het goede des lands. Ik wens u alle zegeningen toe, zowel geestelijke als tijdelijke. Ik blijf uw dankbare dienaar,
Jane Walker.

Tweede brief.

Islip 25 september 1866.

(Aan Mevr. P.)

Daar mijn waarde vriend, de Heer W. u belooft heeft dat ik een paar regels zou schrijven om u en uw zuster te bedanken voor uw vriendelijke mildadigheid tegenover mij, wil ik het nu proberen. Ik heb sinds toen zeer veel geleden, maar daar ik me nu beter gevoel wil ik proberen om zo nu en dan een regel of twee te schrijven, óm u te laten weten wat ik doorgemaakt heb.

Ik weet dat u blij bent te vernemen dat de Heere mij tot nu toe in stand gehouden heeft; hoewel ik vaak nabij de dood geweest ben toch is mijn leven nog gespaard; als ik uit genade verwaardigd mag worden de werken des Heeren te vermelden dan heb ik geen reden mij te beklagen dat ik nog in het vlees ben.

Ik moet u echter vertellen dat ik naar de dood verlangd heb, om buiten het bereik van al mijn vijanden te zijn en om daar te zijn waar ik nooit meer zal hongeren en dorsten naar de spijs die vergaat. Daar ik zoveel zoete teugjes uit de Bron gehad heb verlangde ik om te gaan daar waar ik, uit de Fontein kan drinken, om nooit meer te zondigen noch de gezegende Geest bedroeven. Dit waren zoete overdenkingen voor mijn ziel.

Dagelijks ja, elk uur heb ik verwacht in te gaan in de zoete tegenwoordigheid van mijn lieve Zaligmaker, die zo kennelijk mijn Vriend en Vertrouster is geweest in al mijn bittere beproevingen. Het is waar ze waren soms bitter en erg moeilijk te dragen. Ik was wel zo rusteloos dat ik steeds aandacht nodig had. Ik kon mijzelf in het minste niet helpen, toen mijn verzorgster bijna het bed moest houden, was mijn leven mij geheel tot last.

Ik smeekte de Heere om mij tot Zich te nemen of iemand te sturen om voor mij te zorgen; nooit is Hij opmerkelijker voor mij verschenen.

Op een dag kwam mijn verzorgster's tante, hoewel ik haar nooit eerder ontmoet had gevoelde ik mij meteen met haar thuis en vroeg haar of ze een paar dagen blijven wilde dan kon *Sophy* wat rust nemen; (ze was een goede verpleegster, ze was bekend aan allerlei soorten ziekten) ze zei dat ze geen betrekking had, en ook niet de middelen om zichzelf te onderhouden, als ik haar de kost kon geven behoefde ik haar niet te betalen.

Ik werd steeds erger ziek en had behoefte om iemand gedurig bij mij te hebben, maar ik vond dat ik haar niet houden kon, hoewel ze het met weinig probeerde te doen. Toen ze drie weken geweest was vond ik dat ik ze moest laten gaan, hoewel ik ze nog even hard nodig had. Ik had zo'n geldgebrek dat het zo niet langer blijven kon, op diezelfde dag werd mij een banknoot van 25 pond toegestuurd. Ik kan niet beschrijven wat ik toen waarnam; maar de Heere scheen te zeggen: "Nu heb Ik niet alleen iemand gestuurd om u te verzorgen, maar ook de middelen om voor haar te zorgen."

Toen dat weer besteed was mocht ik iets van u en uw waarde zuster ontvangen. Zo stond de ene vriend na de andere op en de waarde Mevr. N. die mij in staat stelde om haar zes maanden te houden, naast de Heere gevoel ik mij veel aan haar verschuldigd. Zij was het middel om mijn zorgen te verlichten, want ik had zo'n angst dat indien ik alleen gelaten was geworden had ik niet geweten hoe ik het had moeten dragen. Ik bevond dat zij, vertrouw ik, een kind van God was, zodat ze in elk opzicht een geschikt persoon was. Soms heb ik zo geijld en dacht dan dat ik mijn waarde moeder weer terug had om voor mij te zorgen, ik hield van haar net zoveel, ze was toch zo teergevoelig en vriendelijk. Ze is nu ziek, en verblijft bij haar dochter, maar als ze weer heter wordt wil ze weer terug komen en neemt dan thuis eenvoudig naaiwerk. Ze heeft zelf geen thuis.

Ik ben nu voor het grootste deel wel verlost van die angsten, waar ik erg dankbaar voor ben. De Heere kent al mijn noden en heeft in alles rijkelijk en overvloedig voorzien, maar ik ben soms zo vol ongelovig vrezen alsof ik nog nooit 's Heeren zorg over mij gezien heb, dan denk ik, ik zal nog tot gebrek komen. Ik twijfel er niet aan of het waren deze zorgen die mij zo bekommerden, om te sterven zodat ik niet, langer de gemeente en mijn vrienden tot last zou zijn. Mijn verlangen liep uit op aanvechtingen, zodat ik diep ellendig werd.

Toen er sprake van was dat de *kerkelijke gemeente* een man en vrouw bij mij wilde doen wonen, zonk mijn ziel binnen in mij, want ik wist dat ze vuil waren, laag en slecht volk. In een moment werd mij ingeblazen dat ik aangezet zou worden om mijzelf van het leven te beroven. Door die gedachte kromp ik ineen, het duurde echter niet lang dat ik door de vijand van mijn zielevrede gekweld werd.

De gezegende Geest bracht mij in herinnering het zoete bezoek wat ik gekregen had toen ik dacht in de armen des doods te zullen verzinken. Toen kon ik met gevoel zeggen: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?" Ik was er van overtuigd dat ik er een van was, dat elke zonde en vlek uitgedelgd waren, want ik was in Christus van alle zonden gerechtvaardigd.

Ik dacht dat ik juist met volle zeilen de haven binnen zou lopen, maar mijn lijdend schip (een vermagerd ziek lichaam) werd weer terug in zee gestuurd, waardoor ik weer rebelleerde, het bewijs was er spoedig dat de opstandigen in een dor land wonen. Een zwarigheid kwam niet alleen, want zodra ik wat opknapte en nog niet bleek te sterven nam de kerkelijke gemeente de helft van mijn toelage af en, zoals ik al gezegd heb, de gedachte dat er lage en vuile mensen bij mij zouden komen wonen deed mij meer dan ooit naar de dood verlangen, doch ik kromp ineen bij de gedachte om

mijzelf van het leven te beroven, na alles wat de Heere voor mij gedaan had, wat voor mijn ziel in deze beproeving muren en bolwerken der zaligheid waren. Ik was er van overtuigd dat ik bewaard zou worden om die zonde te plegen. Als dat waar zou zijn kon ik niet zalig worden en ik was vaak zo zeker van de zaligheid geweest alsof ik alreeds in de hemel was. Elk struikelblok was weggeruimd geworden, mijn zonden gewassen in het bloed van Jezus, mijn ziel bekleed met Zijn rechtvaardigende gerechtigheid, geen vlek was er meer in mij, zodat ik gevoelde dat het niet anders kon of ik moest staande blijven in de boze dag.

Nu smeekte en bad ik of de Heere mij wilde tonen of ik ergens in misleid was en of Hij mij wilde onderwijzen waarin ik gedwaald had. Ik dacht er moet zeker iets met mij niet goed zijn, anders zou Hij mij zo niet beproeven. Als ik werkelijk de Zijne was geweest, dan zou Hij mij wel tot Zich genomen hebben en mij niet in deze ellende laten leven, een last voor mijzelf en iedereen.

Het was alsof iemand zei: "Zo konden de moeders van die onschuldigen ook wel gedacht hebben. Het was niet om hun zonden dat zij leden." Maar de raad des Heeren zal bestaan en Zijn Woord vervuld worden wat door Jeremia de profeet al voorzegt was: "Een stem is in Rama gehoord, geklag, geweent en veel gekerm."

Het was dezelfde Geest die gesproken had tegen Mijnheer W. toen hij bij de Heere aan het pleiten was aangaande mijn leven (ofschoon de dokter hem zei dat ik stervende was) dat ik niet sterven maar leven zou en de werken des Heeren vermelden. Mijn slaan en rebelleren tegen 's Heeren wegen en wil was voor mij niet nuttig, want Hij zou Zijn wil in en door mij volbrengen, daarom zou het voor mij een weldaad zijn om onderworpen te wezen.

Maar ik kon mijn wederstrevige wil niet aan 's Heeren wil onderwerpen. Nooit heb ik meer behoefte gevoeld aan lijdzaamheid. Ik gevoelde mij van alle genade des Geestes ontbloot, "Zodat in mij, (dat is in mijn vlees) geen goed woont."

U zult zich niet verwonderen, mijn waarde vriendin, dat ik in zo'n gestalte der ziel terecht diep ongelukkig was, toch smeekte en schreeuwde ik tot de Heere om mij geduld en onderworpenheid te geven. Ik wist dat het lijden voor de helft minder zou zijn als ik mij met lijdzaamheid kon onderwerpen aan Zijn genadige wil; ik kon echter wel geloven dat het voor de eeuwigheid met mij goed stond en dat de Heere weer voor mij verschijnen zou, dat was enige tijd voor ik mij kon onderwerpen. De volgende hymne van Medley was zeer zoet:

*"Mijn ziel, is ontstoken Heere
Met vuur van 's hemels landouwe,
Om Uw lof en liefde t' ontvouwe,
Mijn stem te verheffen in dank en ere,
En mij in deze waarheid te verblijden
De Heere zal verschijnen."*

Ofschoon ik toen geen straaltje licht noch vonkje liefde had, toch was ik er van overtuigd dat de Heere verschijnen zou. Ik deed hard mijn best om lijdzaamheid en onderwerping te verkrijgen, maar kon het zelf niet voortbrengen.

Dagelijks scheen mijn lijden toe te nemen zodat ik dagelijks hoopte dat de strijd beëindigd zou worden; de hoop daar op hield mij van dag tot dag overeind, hoewel het soms meer was dan ik dragen kon.

Want ik kon dagen achtereen nog niet één vers lezen, maar op een morgen, juist een week voor de brand, nam ik mijn Bijbel op en opende hem bij het vijfde hoofdstuk van Job. Wat tot leven en sterkte voor mijn ziel werd gemaakt. Als u het leest zal u zien hoe gepast het op mijn geval was, wetende hoe de vijanden mij onderdrukten,

door de helft van mijn kleine toelage af te nemen. Toen ik deze woorden kreeg: "Zie, gelukzalig is de mens, dewelken God straft," zei ik: "Ach, eens gevoelde ik mij zo, maar nu ben ik diep ellendig!"

't Is waar ik schreeuwde tot de Heere of Hij mij nogmaals in mijn beproevingen wilde verheugen, want ik wist dat niemand anders het doen kon en ik moest geloven dat Hij Die mij uit zes benauwheden verlost had dat ook uit de zevende doen zou, dat geen kwaad mij zou genaken en als het 's Heeren wil was mijn leven nog te sparen, Hij het voor mij voorzien zou. Toen ik aan deze woorden kwam: "Gij zult in ouderdom ten grave komen, gelijk de korenhoop te zijner tijd opgevoerd wordt;" toen vielen de schellen van mijn ogen en kon ik zien waarin ik gedwaald had en dat ik te bekommerd was geweest om in de hemelse graanschuur ingezameld te worden voor ik rijp was.

Toen ontdekte ik de gekloven voet. Satan had geprobeerd om mij ongeduldig naar de dood te doen verlangen, om zo mijn leven tot een last te maken, waar in hij dan ook voor een tijd geslaagd is. De dank komt mij niet toe dat hij de overhand niet over mij behaald heeft. Nu waren mijn verzoeken, dat ik met lijdzaamheid en opgewekt dragen mocht wat Hij ook maar goed dacht mij op te leggen, zodat ik nog eens beter gesteld mocht worden.

Binnen een paar uur kreeg ik een zeer ernstige aanval; maar er vloeyde zoveel liefde, vreugd en vrede in mijn hart dat ik het niet gevoelde. Degenen die mij zagen konden het nauwelijks geloven. Ze zeiden dat het niet mee viel om het aan te zien. Maar ik zei dat ik er niet om geven zou als het nog twintig jaar zou duren met zo'n zaligheid in mijn hart. Ik was er van overtuigd dat ik geen gebrek zou hebben, want de Heere kon en wilde voorzien, dan zei het maar weinig dat ik de gemeente tot last was.

Ik vond dat ik het ook niet helpen kon dat ik leefde. want ik was net zo bekommerd geweest om van hen verlost te worden als zij l van mij waren en nog zijn om van mij verlost te worden.

De volgende week op vier augustus had ik nog een bewijs dat mij geen kwaad genaken zou. Ik kon de gloed van **de brand** zien er viel een stuk erg dicht bij mijn raam, dus dacht ik het kan elk moment mijn hutje in brand zetten. Het was maar één huis van mij vandaan en het legde dertien huizen in de as, behalve de bijgebouwen. Iedereen zei dat het een wonder zou zijn als het mijne gespaard zou blijven, maar er vloeyde zoveel vrede en kalmte in mijn hart dat ik niet de minste vrees had; deze woorden bleven in mijn oren klinken: "Tot u zal het niet genaken."

En de gedachte aan het antwoord op Mijnheer W's gebed (Ze zal niet sterven maar leven en de werken des Heeren vertellen) verzekerden mij dat:

*"Niet één pijl is er die krenkt,
Tot de God der liefde het goeddenkt."*

Ik was een wonder voor allen die mij zagen en nog groter wonder voor mijzelf. Ik hoop dat ik nu meer 's Heeren wil onderworpen ben, verlangende boven alles, dat ik tot eer en roem van mijn dierbare Zaligmaker en Verlosser leven mag.

O, mijn waarde vriendin, hoe beschaamd maakt het mij als ik bedenk wat de Heere allemaal voor mij gedaan heeft dat ik Hem dan nog zou mistrouwen! Hij heeft mij altijd in alle behoeften voorzien.

Ik haat mijzelf en gevoel dat ik niets ben en niets doen kan dan zondigen en rebelleren tegen mijn allerbeste Vriend, zodat loutere noodzaak mij schreeuwende en Hem achteraan klevende houdt, Die tot hier mijn ziel verlost heeft uit de strik van de vogelvanger. Maar ik moet mijn gekrabbel gaan besluiten, want ik vrees dat ik u vermoeien zal, maar daar ik weet dat u graag hoort 's Heeren liefde en weldaden aan Zijn arm, beproefd, verzocht en gekweld volk, daarom ben ik overtuigd dat u mijn

onwetendheid kunt verdragen door mijn gedachten en bevinding op papier te zetten.
Mijn goede vriend Mijnheer W, verenigt zich met mij in Christengroeten.
Met dank voor uw vriendschap voor mij, uw steeds dankbare,
Jane Walker.

IN MEMORIAM.

Geschreven door Mijnheer W, heeft in maart 1869 in de "Gospel Standard" gestaan.

\

Op maandagmorgen zestien november 1868 ging Jane Walker van Islip (in de buurt van Oxford) de eeuwige rust in. Ze is zes en dertig jaar bedlegerig geweest. Ze had een ruggegraataandoening, waar ze veel pijn aan geleden heeft, soms scheen de dood dichtbij te zijn.

Ze heeft tot haar vijftiende jaar bij haar ouders gewoond, toen is ze in betrekking gegaan in Watereaton, ongeveer een halve mijl van haar thuis.

De familie waar ze werkte verhuisde naar Oxford, daar verbleef ze met hen voor ongeveer drie maanden.

Terwijl ze daar was hoorde ze dat een goede man in de St. Ebbe kerk zou preken, waar ze naar toe ging om hem te beluisteren.

Voor deze tijd had ze de gewoonte om naar kermissen en feesten te gaan; maar ze was nu als dood voor al deze zaken.

In een gesprek over de predikant van de St. Ebbe kerk zei ze: "Ik ging hem elke gelegenheid die ik had beluisteren, ik werd hem zo genegen dat ik graag zijn dienstbode had willen zijn. Ik dacht ik moest wel goed af zijn als ik bij zo'n man kon wonen. Wat loon betreft, daar gaf ik niet om, als ik dan maar bij hem mocht wonen. In die tijd kende niemand mijn gemoedstoestand dan de Heere. Ik wist niet wat de Heere voor mij onwaardige te wachten had. Hoe wonderlijk heeft de Heere mij geleid en voorbereid voor deze lange beproeving, door mij aan de dingen dezer wereld te spenen, die mij nu geen troost meer konden verschaffen. Terwijl ik die goede predikant in de St. Ebbe kerk beluisterde werd ik ziek, hoe ik thuis ben gekomen dat weet ik niet. Zodra ik daar aan kwam liet mijn meesteres de dokter halen, die zei dat ik naar huis gestuurd moest worden, daar ik wel eens lang ziek zou kunnen zijn."

Hierna werd ze beter en ging weer in betrekking, maar werd weer ziek en keerde naar huis terug.

Op een dag, toen haar moeder uit was, bewoog haar werklust haar om nog wat aan de was te doen (strijken) terwijl ze daar mee bezig was viel ze neer door hevige rugpijn en kroop met grote moeite naar boven. Toen haar moeder terug kwam werd ze op bed gelegd, waar ze tot haar dood gebleven is. Nu was al haar vorige godsdienst gevloeden en haar veronderstelde bevalligheid was veranderd in verdorvenheid. Nu werd het gericht gesteld naar het richtsnoer en de gerechtigheid naar het paslood, nu werd ze met vrees vervuld dat ze in haar slaap zou sterven en zo in de hel storten. Ze was hier door zo bevangen dat ze haar moeder vroeg haar wakker te maken als ze dacht dat ze sterven zou. Hier heeft ze lang mee te kampen gehad.

Tenslotte ging een hulppredikant, die aan de kerk verbonden was, haar bezoeken, aan wien ze haar gemoed ontlastte. Hij zei: "U hebt iets nodig om aan te grijpen, het is Jezus, de Zaligmaker der zondaren Die u behoeft. Moge de Heere u geloof geven om in Hem te geloven Die aan het kruis gestorven is om zulke zondaren, zoals u uzelf waarneemt, zalig te maken." Hij haalde verschillende teksten uit de Schrift aan zoals: "Komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt," enz. Zodra hij begon te spreken over Jezus' sterven aan het kruis voor zondaren begon haar last lichter te worden en zag ze Jezus met haar zielsogen het was alsof ze Hem hoorde zeggen: "Komt tot Mij."

Hierop was zij zichzelf kwijt in het wonder, liefde en lof dat ze niet wist wanneer de hulpprediker de kamer verlaten had. Ik kan alleen maar aanstippen wat er in die tijd gepasseerd is.

Nu wil ik proberen een weinig te verhalen over de bijzondere weldaden des Heeren tegenover haar in voorzienigheid en genade gedurende haar lange beproevingsweg. Zeventien jaar geleden toen ik haar een bezoek bracht was ze erg ziek; dokter zei dat ze niet tot de morgen leven kon. Haar moeder zei: "Ik weet niet hoe ik haar moet laten begraven."

Ik zei tegen haar: "Laat dat maar aan mij over. Ik zal morgenavond komen en als ze heengegaan is zal ik haar meten voor de kist en er een laten maken."

Toen ik haar de volgende avond opzocht was ze zo ver hersteld dat ze in staat was tegen mij te spreken.

De volgende ernstige beproeving was de dood van haar moeder en enige tijd later de dood van een geliefde nicht, waar ze zeer aan gehecht was en die haar gedurende jaren tot grote troost was geweest.

In 1866 was ze zelf weer erg ziek.

Door haar lange ziekte en toenemende zwakte was extra verpleging noodzakelijk, juist op die tijd kwam haar een vriendin bezoeken en bleef vrijwillig een paar weken bij haar om de verzorgster bij te staan.

De *Bicester Raad van Voogdij* hoorde ervan en hield het loon van de verzorgster in. Arme Jane dacht nu tot gebrek te komen, want hoe kon ze er twee van zo'n kleine toelage onderhouden? Satan blies in dat haar vrienden haar nu ook in de steek zouden laten. Haar arme hart scheen er onder te bezwijken toen ze mij haar droeve toestand vertelde.

Ik zei: "Vrees niet Jane, laat ze alles maar houden; u zult geen gebrek hebben zolang ik gezondheid en kracht geniet om te werken en een hart voor u om te bidden. De Heere zal er zeker in voorzien." Ik sprak een van die rijke schatters, in de hoop dat hij nog medelijden betonen zou. Hij zei dat ze naar de Unie gestuurd zou worden. Ik zei: "Dat zal ze niet, tenzij ze mij eerst onder de grond stoppen."

Het was wonderlijk hoe haar genadige God haar van het nodige voorzag. Vrienden van ver en nabij, sommigen die zelfs niets van haar bijzondere beproevingen wisten, verleenden haar hulp, zodat ze rijkelijk voorzien werd.

In augustus werd ze genadiglijk voor de brand bewaard die de met riet gedekte gebouwen aan elke kant van de straat verwoestte, toen de brand bijna haar woning bereikt had werd de richting veranderd. Ik kwam daar aan op weg naar Oxford, juist toen de brand zijn hoogtepunt bereikt had. Ik ging naar haar kamer, waar ik nog verscheiden goede vrienden ontmoette, waaronder de predikant en zijn vrouw, ze deden alles wat ze konden om haar te bemoedigen om niet verontrust te zijn. Ze was opmerkelijk kalm, zijnde verwaardigd om op de Heere te vertrouwen.

Wij hebben samen zeer gezegende tijden doorgebracht, vooral de laatste tien jaar, daar ik gedurende die tijd nog geen vier mijl van haar vandaan woonde. Gedurende die tijd heb ik niet meer dan vier keer gemist om haar te bezoeken op sabbat en woensdagavond; wanneer wij bij elkaar waren hebben wij vaak elkaar:

*"Gelijk vromen tot vromen
In d' oude dagen,
Onze bekommring en zonden
Voor mogen dragen."*

Ik ben vaak naar haar toegegaan met een bedroefd gemoed maar gewoonlijk mocht ik mij weer verheugen voor ik haar verliet. Ze was een vrouw van goed verstand in de vreze des Heeren.

De laatste week van haar leven ben ik haar drie keer wezen bezoeken. Op zondagmorgen, toen ik naar haar bed ging, zei ze: "Ik heb gister een zalige dag gehad. Is dat zaterdag? Ze bedoelde de dag voor de eeuwige Sabbat. Op de vorige dag (zaterdag) riep ze uit:

*"O glorieus uur, o gezegende stond!
Dra zal ik zijn bij en gelijk mijn God
Mijner ziel heilig welbehagen
En vlees en zonden niet meer dragen."*

Ze zei: "Kan u mij nu loslaten?" Ik zei: "Mijn natuur ziet tegen het verlies op, maar mijn geest zegt:

*"Ga blijde ziel, naar dat gezegend oord
Waar pijn en smart niet wordt gehoord."*

Ze antwoordde: "Dat is goed;" en voegde er aan toe: "Keer mij eens om."

Dat deed ik, maar vroeg spoedig om weer in haar vorige houding terug gelegd te worden en nam een hand van een waarde vriend in de hare en mijn hand in de andere en zei: "Lieve vrienden gedurende vele jaren."

Toen zakte ze weg en bleef een gehele dag in die staat.

Ik ging na acht uur in de avond weg, waarna ze een beetje rusteloos werd tot ongeveer twaalf uur, toen legde ze haar handen op haar borst, zo bleef ze liggen tot half tien de volgende morgen. Toen blies ze haar ziel zo zacht uit dat zij nauwelijks konden bespeuren dat haar geest ontvloeden was.

W.W.